ALLAN MASSIE

REGELE ARTHUR

virtual-project.eu

ALLAN MASSIE

REGELE ARTHUR

Original: *Arthur the King* (2003)

Traducere din limba engleză și note de:
RALUCA și CHRIS TĂNĂSESCU

virtual-project.eu

EDITURA ALLFA

2011

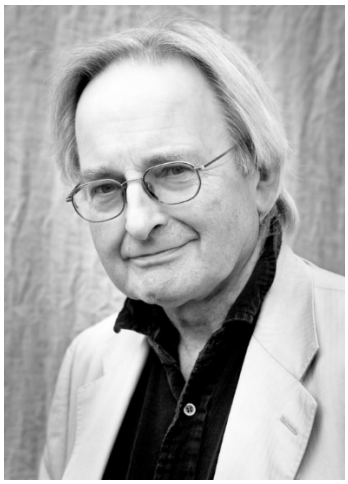

Allan Massie s-a născut în 19 octombrie1938 la Singapore și a studiat la Trinity College, Cambridge. Își începe cariera ca profesor predând limba engleză în Italia, la Roma. În anii 1980 a ținut cursuri de creative writing la universitățile Edinburgh și Glasgow and Strathclyde. Este membru-invitat al Societății Regale de Literatură.

Ziarist prolific, semnează rubrici în *Glasgow Herald, Daily Telegraph* și *Sunday Times Scotland.* De asemenea, scrie cronici literare pentru *The Scotsman.*

Este autorul a șaptesprezece romane. Romanele sale despre cei cinci împărați romani (*Augustus, Tiberius, Cezar, Antonius* și *Urmașii lui Nero*) au fost traduse în douăsprezece limbi. Este căsătorit, are doi fii și o fiică, și locuiește de douăzeci de ani în districtul Scottish Borders din Scoția.

• În loc de prefață

Povestea lui Arthur a fost spusă de mulți autori, în diferite feluri.

Această versiune se vrea a fi o traducere a unei narațiuni scrise de învățatul și astrologul medieval Michael Scott pentru protejatul lui, Sfântul Împărat Roman Frederic al II-lea de Hohenstaufen (1194-1250).

Deși este un roman de sine stătător, cartea este al doilea volum al trilogiei *Imperiului fără margini*. Toți cei interesați să afle cum și unde se spune că a fost descoperit manuscrisul lui Michael Scott vor găsi detalii complete în introducerea primului roman al trilogiei, *Fiul Arhanghelului Mihail.*

A. M.

• CARTEA ÎNTÂI •

• Capitolul I

Era iarnă, marea era cenușie, iarba era cenușie, până și piatra micii capele din deal era cenușie. Spre amiază a început să plouă, însă stâncile tot răsunau de zdrăngănitul armurilor cavalerilor care ieșeau din curtea în care își priponiseră caii, pe bucata netedă din fața capelei. Aceasta fusese ridicată pe un loc mai înalt. De jur împrejurul ei, se întindea o vale puțin adâncă, a cărei coastă se ridica din nou semeață spre fortificațiile exterioare ale castelului.

În Sala Mare fusese așezat un car mortuar pe care zăcea trupul regelui, Uther Pendragon; i se vedea fața, ca toți să știe că, într-adevăr, regele era cel întins acolo, așteptându-și înmormântarea care avea să vină imediat ce înghețul mai slăbea chingile cu care ținea pământul.

Însă cavalerii nu-i dădeau nicio atenție regelui, pe care erau învățați fie să-l asculte, fie să-l sfideze. Un rege mort e la fel ca un leu mort, nu ai niciun motiv să te mai temi de el; sfințenia care îl înconjurase în timpul vieții se risipise acum. Uther Pendragon nu mai era, iar Britannia întreagă stătea cu sufletul la gură până când urma să apară succesorul lui.

În fața capelei, era o piatră, iar din ea ieșea o sabie, cu mânerul încrustat cu pietre prețioase: rubine, ametiste, topaze. Toată lumea știa dorința lui Uther Pendragon: cel care reușea să smulgă sabia din acea piatră avea să fie următorul rege de drept al țării. Așa că toată ziua, cavaler după cavaler a încercat să smulgă sabia. Cavaler după cavaler a transpirat și s-a opintit; însă sabia a rămas la locul ei.

— E țeapănă ca pumnul unui evreu, mormăi Sir Kay, ale cărui mâini erau vinete și sângerânde de cât se chinuise să miște sabia.

— Țeapănă ca fundul unui băiat, mârâi și fratele lui.

Se auzi un sunet de trompetă. Mulțimea se dădu la o parte, iar un bărbat îndesat și încruntat, cu o mustață neagră deasă și cu un maxilar foarte proeminent, înaintă spre piatră. Pe coif avea un cerculeț auriu; în timp ce mergea de-a lungul potecii stâncoase, își freca degetele groase și păroase de poalele tunicii.

— Cine-i ăsta? întrebau unii oameni, neștiutori.

Însă Sir Kay, care făcea onorurile în locul tatălui său, castelanul, bolnav la pat de bătrânețe, înaintă pentru a-l primi pe noul venit. Îl privi curajos în ochi, însă nu putu să-i susțină privirea de oțel îndreptată spre el, așa că se aruncă în genunchi și sărută mâna păroasă care stătea întinsă poruncitor.

— Este regele Lot din Orkney, spuse cineva. Cu siguranță el este cel care îi va veni de hac pietrei.

Odată regele identificat, ceilalți dădură din cap, în semn că erau de acord. Regele Lot era cunoscut de toată lumea ca un mare războinic, care curățase mările nordului de pirați. În plus, era soțul fiicei lui Uther Pendragon, Morgan le Fay, cea cu părul roșcat, ochii albaștri ca floarea de cicoare și cu chipul zeiței păgâne Venus Afrodita.

Regele Lot nu se uită nici în dreapta, nici în stânga. Nu dădu atenție nici murmurelor din mulțime, care, între timp, tăcuse mâlc, în așteptare, ca și cum un mare campion își făcuse apariția și era din nou în cărți. Îl împinse pe Sir Kay la o parte și se apropie de piatră. Se uită crunt spre sabie. Apoi, își ridică ochii negri și mici spre ceruri, iar buzele începură să i se miște, ca și cum ar fi murmurat o rugăciune. Scuipă de două ori în palma dreaptă și apucă mânerul bogat decorat al sabiei.

Regele trase, însă sabia nu se mișcă deloc. Se dădu un pas în spate și se încruntă, apoi se apropie din nou și o luă de la capăt. Începu să tragă în sus și în jos, transpirația îi inundă obrajii negricioși, iar tâmplele începură să-i palpite. Regele scoase un strigăt puternic și, apucând din nou mânerul sabiei, o smuci în sus. Însă sabia tot nu se mișca.

— E o șmecherie, zise el, e ceva necurat la mijloc.

Și plecă furios și neconsolat.

— Dacă Lot nu a reușit, atunci înseamnă că sabia nu poate fi scoasă, iar Britannia nu va avea rege, se auzi o voce din mulțime, apoi un murmur încet de panică răzbătu din adunare.

Cu toate acestea, mai erau și alți cavaleri care doreau să încerce. Însă în zadar. Preț de o clipă, păru că uriașul Sir Bedivere, un bărbat cu o statură de taur, reușise să schimbe poziția sabiei. Însă doar li se păru, așa că și el plecă înfrânt. Un alt cavaler în armură într-atât se chinui și trase de sabie, încât căzu la pământ leșinat și fu scos de pe scenă aproape fără suflare.

Dinspre mare bătea un vânt rece; începu să plouă și mai puternic. Umbrele nopții se apropiau. Mulțimea începea să se risipească, când o voce înceată întrebă dacă cineva care încă nu fusese numit cavaler poate încerca să tragă sabia.

Cel care vorbea era un tânăr, de-abia trecut de anii copilăriei. Era subțirel și palid la față. Părul castaniu era tuns grosolan, iar întreaga lui înfățișare era modestă. Însă se uita țintă la piatră cu ochii lui albaștri cu gene lungi, ca ale unei fete, cu gura căscată, parcă în așteptare, lăsând să se vadă un dinte spart. Pe frunte avea o cicatrice în formă de v și purta numai o tunică gri-albăstruie, legată lejer în talie și încrețită la poale, care îi descoperea coapsele subțiri, dar musculoase.

Mulțimea începu să râdă la vederea unuia atât de prost îmbrăcat și cu o figură atât de șteарsă care voia să-și măsoare forțele cu piatra, iar Sir Kay îi

strigă să plece și să nu îi facă să își piardă timpul cu el.

— Asta este o încercare pentru cavalerii nobili, spuse el, nu pentru imberbi care ar trebui să fie la lecții acum sau să își vadă de treburi pe-acasă.

Însă preotul care oficiase slujba interveni. Dorința lui Uther Pendragon era clară, spuse el: nu existau limite pentru nimeni care ar fi dorit să încerce să înlăture piatra. Băiatul trebuia lăsat să încerce.

Așa că tânărul înaintă, în ciuda râsetelor batjocoritoare ale mulțimii. Nu dădea doi bani pe râsul lor. În loc să le dea atenție, privi serios piatra și mânerul încrustat al sabiei. Cu vârful rozaliu al limbii își umezi repede buzele. Apoi, își așeză mâna pe mâner și, fără să se sforțeze, trase încet sabia din piatră și o ridică deasupra capului. Apoi o sprijini de pământ și, cu mâinile odihnindu-se pe mâner, păru că se cufundă în rugăciune.

Un hohot puternic rupse tăcerea apusului.

— Avem rege, avem rege…

Preotul îl întrebă:

— Cum te numești, fiule?

Băiatul zâmbi.

— În bucătăria castelului unde lucrez, mi se spune în toate felurile, uneori *Puștiul*, alteori *Negul,* alteori *Țâncul,* însă am fost botezat *Arthur.*

— Atunci trăiască regele Arthur, strigă preotul, Arthur, rege prin voia Domnului.

Mulțimea începu să ovaționeze și ea, însă se făcu imediat liniște, când, mai întâi, își făcu loc printre ei Sir Kay, spunând:

— Asta e o păcăleală, ajunge.

Îl urmă și regele Lot. Îl măsură pe băiat din cap până-n picioare, apoi scuipă pe pământ.

— E o chestie drăcească la mijloc, zise el. E o nebunie. O să fiți conduși de un băiețel de la bucătărie, fătat într-un șanț de vreo șleampătă? El vă va conduce în lupta împotriva saxonilor? Nu știu cum a scos sabia, însă sunt sigur că a făcut o

șmecherie. Iar tu, băiete, îi spuse lui Arthur, ia vino încoace.

Dar Arthur zâmbi și nu se mișcă, uitându-se liniștit la furiosul rege din Orkney care, nervos că fusese sfidat (sau cel puțin așa credea el), înaintă și el și îl lovi pe băiat cu pumnul împlătoșat. Arthur căzu la pământ și rămase acolo întins, cu sângele gâlgâindu-i din gură.

— Acesta e regele vostru, spuse Lot, acesta care se zvârcolește în noroi. Dacă îl veți primi ca rege, să știți că va fi război în Britannia, așa să știți. Nu voi avea odihnă până când nu-l voi distruge și nu voi dovedi această înșelăciune.

• Capitolul II

Aceasta este povestea care se spune de obicei. Veți fi de acord că este o poveste frumoasă; și mie mi-a plăcut când am auzit-o cântată de un menestrel în turnul Newark de pe malurile râului Yarrow pe când eram copil și nu am avut niciun motiv să mă îndoiesc de adevărul ei. Se știe, și se întâmplă destul de des, că marii eroi sunt niște necunoscuți în tinerețile lor și că de multe ori trebuie să își demonstreze curajul și să își ceară drepturile prin trecerea unui test care e mai presus de puterile celorlalți oameni. Fără îndoială, așa a fost și cazul lui Arthur, la care nimeni nu se gândea ca la un erou până în ziua în care a smuls sabia din stâncă. Pe vremea aceea, lucra în gospodăria unui cavaler cunoscut sub mai multe nume, dar care fusese mai întâi servitorul regelui Vortigern, cel care se pripise să îi invite pe regii saxoni Horsa și Hengist să se așeze în Kent (regiune pe care unii o numesc Grădina Angliei), și apoi comis pentru însuși Uther Pendragon. În această gospodărie, Arthur, care nu își cunoștea părinții, era privit cu ură. Era tratat ca un servitor, pedepsit să

îndeplinească treburile cele mai umilitoare – să curețe harnașamentul, să mătură podelele și așa mai departe. Nimeni nu credea că avea să devină un războinic cunoscut. Nimeni nu credea că va deveni vreun fel de războinic, iar Sir Kay, fiul castelanului, îi spusese de multe ori, între două ghionturi, că era făcut să fie servitor la masă sau preot.

Cum ajunsese la acel castel din vest, nimeni nu știe sau nu-și poate aminti. Deși trăise acolo, nu-și pierduse niciodată accentul moale din Scottish Borders; iar pentru că scoțienii erau considerați a fi numai niște barbari bădărani, de multe ori Arthur era batjocorit și privit cu dispreț.

Acesta era, pe atunci, băiatul care reușise să smulgă sabia din piatră, deși oameni în toată firea, cavaleri zdraveni și regi puternici nu reușiseră. Cu inteligența ta deosebită, prințul meu, inteligență care, am plăcerea să văd, devine din ce în ce mai sceptică, vei pune la îndoială adevărul acestei povești. Sigur că s-ar putea să fie și adevărată. De multe ori se întâmplă lucruri stranii, pe care judecata nu le poate explica. Asta este clar. Cu toate acestea, în cazul în care ai suspecta un fel de păcăleală și nu ai respinge povestea, s-ar putea să ai dreptate.

În spatele acestei povești stă misterioasa figură a lui Merlin. (Unii povestesc chiar că stătea ascuns în curtea bisericii.) Trebuie să explicăm ce este cu acest Merlin. Cine era el? Ce era el?

Geoffrey de Monmouth, autor al *Istoriei regilor Britanniei,* un scriitoraș de o nerușinare fără pereche, ne povestește următoarele.

Dar, mai întâi, câteva cuvinte despre Geoffrey. Sunt unii – nebuni – care consideră că lucrările lui sunt demne de stima pe care în mod normal o arătăm unor mari istorici precum Livius sau însuși Iulius Cezar. Însă ar trebui să îți atrag atenția asupra judecății vechiului meu prieten William de Newburgh, un om de o cinste care nu poate fi pusă

sub semnul îndoielii. „Este foarte clar”, scrie William, „că tot ceea ce a scris acest Geoffrey despre Arthur și succesorii lui sau chiar despre predecesorii lui, de la Vortigern încoace, a fost inventat, parțial de el însuși, parțial de alții, fie dintr-o pasiune inexplicabilă pentru minciună, fie pentru a le face pe plac britonilor” – prin care vechiul meu prieten înțelegea galezi, un popor libidinos, spun unii, care au furat cele mai bune cântece și povestiri ale lor chiar din ținutul meu natal, Scottish Borders.

Ei bine, deci, aceasta este povestea lui Merlin și a drumului său spre glorie, așa cum a fost spusă de Geoffrey.

Totul se întâmpla în vremea regelui Vortigern, un cetățean roman care provenea dintr-o veche familie britanică, ce iscase o revoltă împotriva împăratului Constantius și își înființase propriul său regat independent. Apoi, pentru că domnia lui era în pericol, regele îi invitase pe saxoni (așa cum spuneam și mai înainte) să se stabilească în Kent, pentru a putea păzi țărmurile Britanniei de năvala altor invadatori. Era o nebunie; la fel de bine puteai invita lupul să-ți păzească oile de alte animale de pradă. Așa că, nu după multă vreme, saxonii, care îl disprețuiau pe Vortigern, s-au întors împotriva lui, l-au luat prizonier, l-au legat cu funii și l-au forțat să le dea o bună parte din regat în schimbul vieții lui. Toate acestea sunt temeinic atestate și nu trebuie să îl considerăm pe Geoffrey singurul martor sau autoritate în această privință.

Acum, Vortigern era foarte speriat și nu știa ce să facă. Așa că și-a adunat toți consilierii, pe care Geoffrey îi numește *magicieni*, deși reiese clar din povestirea lui că nu erau decât niște ignoranți care nu cunoșteau nimic din ale magiei, artă care necesită multă învățătură și pricepere ca să o poți stăpâni. Consilierii l-au sfătuit să construiască un turn puternic în care să se poată retrage în cazul în care își pierde toate celelalte fortărețe; iar

Vortigern, a cărui pricepere în ale războiului și ale strategiei de luptă era, în mod evident, nulă, a considerat că sfaturile lor sunt bune. Așa că a chemat toți pietrarii din regat și i-a pus la muncă, într-o zonă aleasă chiar de el, în munții din nordul Țării Galilor. Dar, ne povestește Geoffrey, fundația pe care o construiau ziua dispărea noaptea, așa că nu puteau înainta deloc cu construirea turnului.

Văzând acestea, Vortigern și-a consultat magicienii din nou, ca să afle ce era de făcut. Iar aceștia i-au spus că trebuie să găsească un băiat fără tată, să-l omoare și apoi, cu sângele lui, să stropească pietrele și mortarul. Dacă va face asta, au spus ei, fundația va sta în picioare.

Acum, deși Vortigern era, după cum spune Geoffrey, creștin și nu-i convenise când aflase că saxonii venerau zei păgâni, precum Wotan (căruia unii îi spun Woden), Thor și Freya, fu de părere că era un sfat bun, așa că îl puse în practică și trimise mesageri în toată țara, care să caute un astfel de băiat. Într-un oraș numit Kaermerdin, care acum se numește Carmarthen, au dat peste doi băieți care se certau din cauza unui joc. Unul dintre ei îl lovi pe celălalt, strigându-i că era o nerușinare din partea lui să îl contrazică, de vreme ce el (cel care vorbea) era de viță împărătească, în timp ce celălalt băiat „era al nimănui, de vreme ce n-ai tată”. Mesagerii se interesară și la alții și aflară că așa era, deși mama lui era fiica unui rege galez și locuia într-o casă de maici de lângă Catedrala Sf. Petru.

Așa că o luară pe mamă, care, fără îndoială, începu să protesteze, și o duseră la Vortigern. Acesta o întrebă în amănunt cum ajunsese să îl nască pe băiat.

Femeia răspunse:

— Cu ajutorul Duhului Sfânt, regele meu, nu am avut relații cu niciun bărbat care ar fi putut să îmi aducă acest copil. Însă, când eram la mănăstire, uneori mă vizita seara, după apus, o

ființă care lua forma unui tânăr frumos, cu bucle arămii și cu o voce plăcută, melodioasă. Uneori, mă ținea în brațe și mă săruta, apoi se făcea nevăzut, deși ușile și ferestrele rămâneau închise. Alteori, când eram singură, lucrând la tapiseria mea, îmi vorbea, deși eu nu-l puteam vedea. Și, deși era invizibil, nu vorbea decât despre dragoste; așa se face că m-a lăsat grea. Așa că, regele meu, tu trebuie să hotărăști, în înțelepciunea ta, cine este tatăl copilului meu, pentru că îți jur pe Sfânta Cruce, că nu am avut în niciun alt fel relații cu alți bărbați.

Vortigern se scărpină în cap. (Toate aceste întâmplări ne dovedesc că era un om ușor de încurcat, nu prea profund, care ajunsese să aibă onoruri și titluri pentru că fusese norocos, nu pentru că le meritase.) Așa încât chemă un sfetnic înțelept, pe un anume Maugantius, despre care Geoffrey nu știa nimic, în afară de nume, și care vorbi după cum urmează:

— În cărțile scrise de înțelepții noștri și în multe dintre cronici, spuse el, am citit despre astfel de nașteri misterioase. În tratatul său *De deo Socratis,* Apuleius spune că între soare și lună trăiesc spirite, numite incubus, cărora noi le spunem demoni. Firea lor este duală, sunt pe jumătate îngeri, pe jumătate bărbați; ori de câte ori doresc, pot lua formă omenească și se pot cupla cu femei, pentru că acestea, ca fiice ale Evei lesne de convins și deschise pervertirii, le cedează și le primesc avansurile. Părerea mea este că unul dintre aceștia i-a apărut femeii și așa au procreat băiatul.

Apoi, ne spune Geoffrey, tânărul Merlin s-a apropiat de rege și l-a întrebat de ce fusese adus acolo împreună cu mama lui. Vortigern îi relată sfatul primit de la magicienii lui, lucru care îi făcu o oarecare plăcere, de vreme ce, se spune, era unul dintre aceia care se bucura atunci când provoca durere altcuiva. Oricum, dacă se aștepta cumva ca băiatul să fie îngrozit la gândul morții sale

iminente, regele fu dezamăgit. Merlin zâmbi, înfiorător, ne putem gândi, și spuse:

— Cheamă-ți magicienii și îți voi explica eu minciunile lor.

Iar regele așa făcu; după ce se adunară toți magicienii, Merlin le vorbi astfel:

— Pentru că sunteți proști și nu știți de ce turnul nu poate fi construit, i-ați spus regelui să stropească cu sângele meu pietrele și mortarul. Mă întreb oare ce prostie o să mai scoateți când veți afla că acest remediu nu a funcționat. Însă am pentru voi o întrebare și mai simplă, la care, dacă sunteți cu adevărat stăpâni ai artei magiei, trebuie să știți a răspunde. Ce se află sub fundația turnului vostru?

Nimeni nu răspunse la această întrebare, pentru că nu știau.

Apoi Merlin le spuse:

— Regele meu, cheamă-ți muncitorii și spune-le să sape mai adânc. Vor găsi un ochi de apă. De aceea fundația nu rezistă și nu puteți construi turnul.

Era atât de sigur pe el, încât regele făcu așa cum i se spuse; și, într-adevăr, descoperiră un ochi de apă.

Merlin îi întrebă din nou:

— Ce este sub ochiul de apă, stimați magicieni foarte învățați?

Din nou, magicienii tăcură:

— Secați ochiul de apă, zise Merlin, și veți găsi doi dragoni care dorm pe o dală uriașă de piatră.

— Ce fel de dragoni sunt aceștia? întrebă regele, uimit.

— Dragonul roșu al Britanniei și dragonul negru al Germaniei, spuse Merlin.

Geoffrey nu ne spune dacă oamenii i-au descoperit, într-adevăr, pe cei doi dragoni. În loc să facă asta, începe o lungă povestire despre ceea ce el numește „profețiile lui Merlin”, în care soarta dragonilor este povestită în așa fel încât să fie

conformă cu istoria Britanniei. Există mult adevăr în aceste profeții, după cum vei vedea singur, odată ce treci de piedica limbii și a stilului deliberat opac.

Acest lucru nu ar trebui să te surprindă de vreme ce, asemenea majorității profețiilor, au fost inventate retroactiv.

Cu toate acestea, deși mare parte din povestirea lui Geoffrey nu e decât o născocire prostească, există un sâmbure de adevăr, iar Merlin, după cum vă voi explica pe larg, chiar era un om remarcabil, un vrăjitor și un politician abil.

• Capitolul III

Unii, ignoranți, îl cataloghează pe Merlin ca simplu magician, practicant al celor mai simple forme de artă ocultă; într-adevăr, așa îl prezintă și ridicolul Geoffrey. Alții, cu mai multă imaginație, spun că era druid, poate chiar ultimul dintre druizi, preotul care i-a slujit pe britoni în vremurile în care legiunile romane ajungeau pentru prima dată pe aceste insule. Probabil că ai citit, prințul meu, povestea marelui Cezar despre acești preoți, care se adunau în crânguri de stejari, preziceau viitorul, făceau sacrificii umane în zilele celor două solstiții și, după cum spun unele autorități în domeniu, chiar și în zilele cu lună plină. Însă se știe foarte bine că druizii au fost forțați să se refugieze pe Insula Anglesey, căreia romanii îi spuneau Mona, și că au pierit din cauza unui act păcătos de sinucidere în masă. Prin urmare, este absurd să sugerezi că Merlin, care a apărut și a înflorit câteva sute de ani după aceea, a fost unul dintre acei oameni pierduți.

Adevărul este altul.

Îți vei aduce aminte dintr-o altă povestire de-a mea[1] că, după ce Marcus a scăpat din închisoarea

din Constantinopol în care fusese încarcerat, a ajuns în Britannia, urmând sfatul prietenului său credincios Sir Gavin, unde a fost primit cu bucurie de către regele orașului Winchester, care era pe moarte și care l-a înscăunat în locul lui; toate acestea se întâmplau după ce slabul și libidinosul și lașul împărat Honorius retrăsese legiunile din Britannia.

Așa s-a întâmplat că cele trei cohorte ale celei de-a Douăzecea Legiuni, care aveau tabăra la Chester și care apărau Marea Irlandei, nu au reușit să răspundă chemărilor, probabil pentru că fie fuseseră detașate de corpul principal al legiunii, fie fuseseră trimise mai departe către nord și nu primiseră ordinul sau, după cum spun alții, pentru că s-au răsculat, iar soldații au refuzat să-și părăsească femeile britanice și l-au ucis pe cel care a încercat să pună în practică porunca imperială. Oricum ar fi, au rămas în urmă, iar centurionii lor au preluat puterea deplină. Singuri și în formație de luptă, cohortele au supraviețuit cu mare greutate.

Marcus află despre asta și îl trimise pe Sir Gavin în nord pentru a-i chema pe acei oameni la el. Pentru ei, care de-acum erau înrăiți și suferind de durerile provocate de trecerea anilor, a fost o mare bucurie să afle că în Britannia sosise un roman adevărat și că fusese înscăunat împărat. Așa că s-au grăbit spre sud.

Băiețelul Merlin se afla printre ei. Era fiul unui centurion pe nume Macro și al unei femei dintr-o zonă a Scottish Borderland, numită Pădurea Ettrick. Unii spun că numele adevărat al băiatului era Myrrdin, care este înrudit cu franțuzescul *merde* și înseamnă *căcăcios.* Însă nu este adevărat; acesta era doar o poreclă pe care i-o dăduseră ceilalți copii din tabără, cărora li se părea că băiatul este ciudat, murdar și dezagreabil. Adevărul este că întotdeauna fusese un singuratic, lucru de care ceilalți se tem în general și îl resping.

Dacă ar fi o simplă ficțiune, m-aș apuca să îți povestesc despre puterile lui nemaivăzute, pe care le avea încă de când era copil, însă de vreme ce nu scriu decât despre purul adevăr, trebuie să mă abțin de la asemenea elucubrații. Tânărul Merlin nu ieșea în evidență decât prin ciudățenia firii lui, prin bâlbâială, prin aversiunea sa față de tot ceea ce însemna a interacționa cu alți oameni și prin faptul că era ceacâr[2]. Mai mult, uneori avea gesturi bruște spasmodice, ticuri nervoase și era neobișnuit de neîndemânatic. Probabil că de aceea se dedicase cu nespusă ardoare slăvirii zeului Mythra, zeul soldaților, pentru că era conștient de ciudățenia lui.

Merlin i-a fost prezentat lui Marcus chiar de Lycas, fostul lui iubit, pe atunci cel mai apropiat prieten și cel mai credincios supus. Îl observase imediat după ce Merlin ajunsese la castel și simți imediat antipatie față de băiat, pentru că lui îi plăcea frumusețea, însă, în același timp, îi era milă de el.

Apoi, într-o zi, coborând în curte, se apropie de un grup de tineri răutăcioși care aruncau cu pietre într-un mastiff bătrân, legat în lanț. Tocmai se pregătea să îi certe, când Merlin, cu un urlet de furie și de supărare, se aruncă asupra conducătorului grupului, care îl îmbrânci cât colo și începu să îl lovească, în timp ce băiatul rămăsese căzut la pământ.

Lycas o luă la fugă și îl plesni pe tânăr scurt peste ureche. Apoi îi certă și îi numi cu atâta furie bădărani, vagabonzi și mizerabili, încât toți o luară la fugă. Între timp, băiețelul Merlin se târâse spre câine și îi ținea capul sângerând în brațe.

— Trebuie să ne ocupăm de câine, îi zise Lycas, apoi de tine.

Merlin era sălbatic. Lycas, ale cărui gusturi se rafinaseră prin prietenia cu Marcus și Artemisia, nu se simțea în largul lui lângă băiat. I se părea că seamănă cu un animal sălbatic, cu o creatură a

pădurilor prinsă în lațul unui vânător, gata să muște până și mâna care îi era întinsă. Și totuși, după cum îi spusese lui Marcus, „era ceva acolo”. Chiar dacă ochiul cel albastru al băiatului părea că se uită în gol, cel căprui privea lumea cu pasiune. Erau zile când Merlin abia dacă se mișca; stătea întins pe paie și își sugea degetul sau se cuibărea lângă vreunul din mastiffi. Doar câinii păreau că îl înțeleg și că sunt asemenea lui. Alteori, când vorbea cu latina lui ciudată, cuvintele îi erau aforistice.

Artemisia cea oarbă fu cea care îl luă sub aripa ei, insistă să fie învățat să scrie și să citească, îi corectă latina și îl învăță astrologie.

— Are calități rare, spunea ea.

Iar ceilalți fură nevoiți să îi dea dreptate după un timp. În plus, Artemisia îi luă apărarea în fața preoților care l-ar fi condamnat la moarte, din cauză că băiatul încă îi slăvea pe zeii păgâni. Însă Artemisia le răspunse:

— Deși spuneți că numai voi îl cunoașteți pe Dumnezeu cel adevărat și că urmați singura credință adevărată, știu înțelepți din alte vremuri și din alte ținuturi care au vorbit cu aceeași siguranță și pe care zeii lor i-au răsplătit cu reușite în toate încercările lor. Așa că am ajuns să cred că sunt mai multe căi prin care ne putem apropia de adevăr și obține cunoașterea.

Când au auzit unele ca acestea, preoții au vrut să o acuze pe Artemisia de erezie, dar Marcus le interzise să facă asta.

După cum știi, prințul meu, Sfânta Biserică ar fi fost de acord cu acești preoți care ar fi vrut să o judece pe Artemisia. Dar în Palermo ai supuși arabi care urmează poruncile lui Mahomed și îl consideră pe Isus a fi un simplu profet; iar acești urmași ai Islamului, pe care creștinii îi numesc infideli, sunt fideli propriei lor credințe și mulți dintre ei sunt plini de virtute și se supun legilor tale. Prin urmare, nu trebuie să te pripești să îi

condamni pe cei care urmează alte căi, ci să îi judeci pe oameni după acțiunile lor, nu după Dumnezeul sau după zeii pe care îi venerează.

Merlin alese să îl slujească pe zeul legiunilor, pe Mythras, despre care spunea că este Mediatorul dintre Dumnezeul care nu poate fi cunoscut, rasa umană care suferă aici, jos, și spiritul luminii celeste, care aduce mărire și abundență, are grijă de turme și aduce viață și fertilitate.

Iar Marcus, ascultând cuvintele băiatului, îl protejă, pentru că putea să aibă dreptate și, în plus, își aducea aminte de conversațiile pe care le avusese cu cei care îl slăveau pe Mythras. Și așa, Merlin se făcu mai puternic și mai înțelept, iar Marcus, care devenise os domnesc, după dorința britanicilor, începu să îi ceară sfatul în legătură cu toate întreprinderile importante pe care le avea de făcut. Însă, de multe ori, Merlin se pierdea nevăzut în pădure sau în pustiu, luni de zile sau chiar ani; pentru că firea lui îi cerea să își întărească spiritul în singurătate.

• Capitolul IV

Britannia înflorea sub domnia lui Marcus. Oamenii importanți trăiau liniștiți pe moșiile lor. Porumbul se recolta în pace. Pe pajiști, păștеau cirezi albe păzite nu de gărzi înarmate, ci de câte un cioban singuratic. Dealurile răsunau de behăitul oilor. Comerțul se revigoră, negustorii începură să călătorească fără frică și orașele înfloriră. Saxonii, reprimați sângeros, nu mai îndrăzneau să atace, iar Marcus încheie tratate care pecetluiau legături de prietenie cu scoțienii și picții. Erau vremuri binecuvântate, de care oamenii și-au amintit cu plăcere mult timp.

Însă Marcus nu putea uita că era roman. Veni un an în care, în fiecare noapte, timp de o săptămână,

visă Italia și cirezile albe de bivoli măreți purificați de apele sacre ale râului Clitumnus, conduși către templele vechilor zei ai Romei și își aduse aminte de cum fusese orașul lăsat goților. Cu siguranță, se gândi el, mi-am făcut treaba pe aici, dar misiunea mea mai nobilă abia de acum începe.

Artemisia încercă să-l convingă să renunțe, la fel și Lycas.

— Am îmbătrânit, zise el, aventuri precum cele despre care vorbești sunt doar pentru tineri și, într-adevăr, ne-am bucurat de ele în tinerețile noastre.

Marcus își dădea seama de adevărul vorbelor lui; cu toate acestea, spiritul lui nu avea astâmpăr.

Așa că trimise mesageri care să-i cheme pe toți baronii, cavalerii și vasalii lui să se adune la Dover. Și după ce s-au strâns – cavaleri din cele mai îndepărtate ținuturi ale Britanniei, arcași din munții Galiei, sulițași viguroși din Scottish Borders și două legiuni aduse din ținuturile de est – și au fost învățați să lupte în vechiul stil roman, cu sulița, sabia scurtă și scutul, Marcus le-a vorbit așa:

— Soldații mei, noi toți suntem copii ai Romei. Eu însumi sunt urmaș al marelui Enea, căruia, după cum ne spun poeții, vechii zei i-au promis un Imperiu fără margini. Acești zei au plecat; acum, trăiesc numai în îndepărtatele păduri ale amintirilor noastre. Acest Imperiu este creștin acum și urmează adevărata credință într-unul singur Dumnezeu. Cu toate acestea, cunoaște vremuri grele. Lupul, care pe vremuri era paznicul Romei, acum pradă orașul și murdărește locuri care odată erau sfinte. Urmașul Sfântului Petru, atacat de barbari, strigă după ajutorul nostru. Sabia pe care o ridic pentru apărarea lui este sabia dreptății. Prin urmare, vă chem la o cruciadă, la un război sfânt, pentru a aduce pacea Europei, adică romanilor, galilor, Italiei și Spaniei, pentru ca toți aceștia să înflorească așa cum a înflorit Britannia. Oricine crede că nu e demn de această cauză

nobilă poate să plece, iar noi vom fi mai puternici fără el. Iar cei care rămân vor mărșălui alături de mine și se vor lupta într-un fel de care strămoșii noștri și ai Romei ar fi mândri.

După ce Marcus termină de vorbit, nimeni nu plecă, pentru că toți știau că e rușine să îl abandonezi pe împărat. Cu toate acestea, Lycas simțea că în aer plutea amărăciunea și că printre flori erau și buruieni otrăvitoare. Simți un fior de condamnare; iar în acea noapte, contele de Saxonia se furișă din tabără și îl luă cu el pe regele Lot din Orkney și pe toți oamenii lui, pentru că își dăduse seama că, odată Marcus plecat peste mări, putea să preia tronul. Iar Lot merse cu el, pentru că Vortigern spusese că Marcus era condus la pierzanie de mândrie și ambiție și că Britannia rămânea neapărată.

Unii spun că această expediție a fost blestemată încă de la început. Cu toate acestea, Marcus primi vestea plecărilor cu stăpânire de sine.

— Cu cât suntem mai puțini, cu atât mai multă onoare ne va reveni fiecăruia, îi asigură el pe cei care rămăseseră.

Cuvintele lui îi satisfăcură pe mulți dintre cei care-și doreau gloria. Însă Lycas suferea, deși nu lăsa să se vadă când era în public.

Trecură în Galia și purtară multe lupte împotriva barbarilor, pe care le câștigară. Cu toate astea, cu fiecare bătălie puterea lor scădea, deși hotărârea lor era din ce în ce mai aprigă. Cu fiecare luptă și cu fiecare milă parcursă către munții dintre Galia și Italia, armatei i se părea că Marcus era din ce în ce mai senin, ca și cum ar fi fost purtat pe aripile unui spirit liniștit.

Apoi, în strâmtoarea din Alpi, armata care abia se mai târa în coloană de marș fu atacată de oameni fioroși ai munților, care le distruseră ariergarda. Soldații rămași coborâră pe un platou acoperit de ceață, unde au fost loviți de febră, dizenterie și ciumă. Acolo, unii dintre ei s-au

răsculat și au jurat că nu vor merge mai departe, însă Marcus a continuat să privească neabătut spre Roma.

Alții au venit la Lycas și i-au spus:

— Împăratul este bolnav.

Alții spuneau că era nebun și că avea să-i distrugă pe toți.

Însă Lycas le răspunse:

— Puteți să-l părăsiți, eu voi rămâne.

Apoi trecură pe lângă orașe și sate goale, prin câmpuri deșarte, părăsite de turme și cirezi, prin podgorii sterpe, pe lângă biserici în ruină, merseră de-a lungul drumurilor făcute de legiuni, pe care acum creștea iarbă viguroasă. Undeva – lângă Terni, se spune – Artemisia a murit și a fost îngropată. Se povestește că s-a ridicat o cruce la capul mormântului ei, însă Marcus și-a continuat drumul către Roma. Abia dacă mai rămăseseră o mână de oameni cu el.

În cele din urmă, au zărit un oraș. Au văzut chiparoși și iederă care se urca pe ziduri, ierburi și flori care creșteau împreună. Au văzut coloane distruse, mari apeducte spulberate, temple fără acoperișuri și biserici ale căror uși deschise erau bătute de vânturi.

— Roma este noua Troie, zise Marcus și se îndreptară călare, încet, spre ceea ce odată fusese Forumul roman.

Acolo s-au odihnit, pentru că împăratul era foarte obosit, și trimise om care să-l vestească pe Papă de venirea lui. În timp ce așteptau cuvânt înapoi, Marcus se întinse pe ceea ce fusese Calea Sacră și privi către cerul pe care zburau zmeie și alte păsări care se hrăneau cu stârvuri.

La un moment dat, se întoarse mesagerul, care le spuse că Sfântul Părinte nu cunoștea niciun împărat, pentru că însuși marele Constantin îi dăduse cheile orașului episcopului Romei; dar că, dacă cel care se autointitula împărat venise ca pelerin, era poftit să se adăpostească în tavernă.

Auzind acestea, cei câțiva soldați care rămaseră cu Marcus își aruncară armele și dispărură în noapte. Lycas, rămas singur cu dragostea și stăpânul lui, îl ajută pe Marcus să se ridice în picioare și plecară împreună din Forum la lumina stelelor, trecând prin spatele teatrului pe care Augustus îl ridicase în cinstea preaiubitului său nepot Marcellus, iar acolo, pe strada care poartă numele surorii împăratului, Octavia, intrară într-o tavernă meschină.

Lycas îi spuse evreicei care ținea casa:

— Dă-ne, te rugăm, o ploscă din cel mai bun vin pe care îl ai.

— Nu prea mai e vin bun acum, spuse femeia, pentru că mai sunt puțini cei care au grijă de vii așa cum trebuie. Cu toate astea, am un butoi de Marino, făcut din viile de pe dealurile Albane, vin bun când e băut proaspăt și tânăr, cum e al meu.

— Foarte bine, zise Lycas, adu-ne o ploscă și dă-ne pâine și brânză lângă el, pentru că prietenul meu e slăbit și foarte obosit.

Apoi se așeză lângă Marcus, care nu vorbea, ci doar își ținea pelerina pe umeri și își acoperise capul cu gluga. Femeia le aduse vin, pâine și brânză făcută din lapte de bivoliță, din soiul pe care romanii îl numeau *pecorino*; le puse pe toate în fața lor și aduse și o farfurie cu măsline negre; apoi le ură poftă bună.

Îmboldit de Lycas, Marcus bău puțin vin și mâncă un codru de pâine cu brânză. Luă o măslină și zise:

— Cât de nebuni am fost, Lycas, să trăim într-un ținut unde nu cresc măslini.

Apoi tăcu din nou, îndelung, iar Lycas nu îndrăznea să vorbească, pentru că simțea că Marcus avea gânduri foarte importante.

— Am avut ghinion, spuse Marcus.

— Adevărat, răspunse Lycas, dar te-am auzit de multe ori spunând că, atâta vreme cât putem să

vorbim despre ghinion, înseamnă că putem scăpa de el.

Marcus spuse:

— Și ce altceva poate fi de vină decât dorința mea nesăbuită? Mă ridică atât de sus și aproape atinge cerurile, apoi ajunge la sfera de foc care îi pârlește aripile, așa cum aripile lui Icarus, făcute din ceară, au fost topite de căldura soarelui; și apoi, neputând să mă mai susțină, mă lasă să cad, izbindu-mă de pământ. Cu toate astea, nu este sfârșitul chinurilor mele, pentru că dorința mea, pe care unii o numesc greșit ambiție, lasă să-i răsară aripi noi, care apoi ard iar, astfel încât mie mi se pare că nu există vreun sfârșit pentru ridicările și căderile mele.

Lycas nu răspunse; i se părea că Marcus a uitat de prezența lui și că vorbele pe care le rostea erau o simplă meditație, poate chiar un reproș.

Însă un bătrân, care stătea într-un colț al hanului cu o strachină de supă în față, supă de pește care mirosea puternic a usturoi și a mare, își ridică capul la auzul vorbelor lui Marcus și se îndreptă către ei. Făcu un gest prin care le cerea voie să se așeze lângă ei, iar când Lycas încuviință, prietenos și primitor ca de obicei, bătrânul, îmbrăcat cu o tunică de lână cum poartă păstorii din Arcadia, se așeză și spuse:

— Simt disperare în vorbele tale, disperarea cuiva care tânjește după moarte și care află că mereu s-a ascuns după colț. Te-ai gândit vreodată că adevărata imagine a realității lumii este o anghinare, multiplă, ciudată și formată din multe straturi, fiecare dintre aceste straturi înghesuit în celelalte? Asta ar însemna că nu putem explica nimic dacă vrem să găsim o singură cauză pentru fiecare efect, de vreme ce fiecare efect este determinat de o multitudine de cauze, iar fiecare dintre acestea are o sumedenie de alte cauze ascunse în spatele ei care o fac să se întâmple. De ce te afli la Roma și de ce cauți moartea, nu știu,

dar nu are sens să spui că o cauză are la bază o dorință irațională, de vreme ce nicio dorință nu poate lua formă, în conștiința ta vreau să zic, fără să aibă câteva cauze; de vreme ce fiecare dintre acestea constituie un motiv, nu ne putem referi la nicio dorință ca fiind irațională.

— Nu caut să mor, zise Marcus, vreau să dorm.

— Și oare nu somnul cel mai dulce este cel care seamănă cu moartea, somnul în care scăpăm de vise? răspunse bătrânul. În timp ce somnul care ne deranjează este luminos, neliniștit și populat de imagini, de frânturi de întâmplări și de aventuri neterminate; somn care, după părerea mea, este adevărata imagine a vieții.

— Unde este casa ta? zise Marcus.

Lui Lycas îi făcu plăcere să-și vadă prietenul curios pentru prima oară după multe zile.

— M-am născut în Sicilia, zise bătrânul, dar casa mea este drumul.

— Am auzit că toți sicilienii iubesc moartea și că se străduiesc să-și facă viața cât mai asemănătoare morții, spuse Lycas.

— La Cumae, răspunse bătrânul, locuiește Sybila, iar când a fost întrebată ce își dorește, a răspuns: „Îmi doresc moartea”, lucru care i-a fost refuzat. La fel, oamenii aflați aproape de moarte își doresc ca viața să se prelungească. Suntem făcuți în așa fel încât ne dorim mereu ca monedele să cadă întotdeauna pe partea cealaltă.

•

Dar, deși Papa îi refuzase lui Marcus titlul imperial care era al lui prin naștere și vitejie, vestea sosirii lui în oraș îi făcuse să spere din nou pe cei care făceau parte din vechea nobilime a Romei, demult căzută din vechile drepturi și, cu toate acestea, foarte atentă la ceea ce fuseseră strămoșii ei și la ceea ce ar fi trebuit să fie ei. Astfel, auzind că împăratul s-a întors la Roma, unii dintre nobili l-au căutat.

Așa că trei dintre ei au ajuns la hanul unde împăratul zăcea, bolnav. De-acum era iarnă. Vântul de nord bătea rece dinspre munți, iar zăpada se așternuse grea peste dealurile albane. Cei trei, pe nume Curio, Nepos și Metellus, rememorară zilele de glorie ale Republicii și ale Imperiului timpuriu; erau toți tineri, curajoși și rușinați de traiul sub conducere clericală.

— Poate că strămoșii noștri erau păgâni, zise unul dintre ei, și slăveau zei falși, așa cum ne spun preoții. Cu toate acestea, în timp ce făceau asta și-l onorau pe Jupiter, Roma înflorea. Acum, sub urmașul lui Petru, vicarul lui Hristos, totul e o ruină.

— Încă există un Imperiu în răsărit, le reaminti al doilea, Nepos, prietenilor lui.

— Într-adevăr, așa e, zise Metellus, am fost la Constantinopol și pot să vă vorbesc despre măreția lui. Însă acolo împăratul conduce preoțimea și este cu adevărat Pontifex Maximus al vechii Rome. Dar aici, această demnitate este uzurpată de episcop, iar cei a căror singură datorie este să se roage, așa cum în vremurile de demult făceau sacrificii, conduc Imperiul care aparține de drept celor de viță nobilă.

Cei trei tineri viteji erau nedumeriți și nu e de mirare. Fuseseră crescuți ignorând istoria, iar ceea ce știau din ea nu erau decât amintiri fragmentare care le fuseseră povestite de alții. Cu toate acestea, reușeau să deslușească mai mult decât ar fi crezut și simțeau nedreptatea puterii căreia ei și familiile lor fuseseră obligați să i se supună. Așa ajunseseră să îl caute pe Marcus, de al cărui renume auziseră, chiar dacă foarte puțin.

Când Lycas înțelese care erau planurile lor, începu să se teamă. Experiența îl făcuse să nu se mai încreadă în iluzii și să înțeleagă că o astfel de viziune asupra lumii era în zadar, căci se năruia în fața lucrurilor așa cum erau ele cu adevărat. Așa că încercă să le explice tinerilor toate aceste lucruri și

îi imploră să se întoarcă acasă și să trăiască în pace.

— În orice caz, le spuse el, împăratul pe care îl căutați voi este bolnav și suferind. Soarta lui în viața aceasta nu este sigură.

Tinerii schimbară priviri tulburate.

— Nu contează, zise cel mai înalt dintre ei, Curio. Nu vrem decât să stăm de vorbă în liniște și să-l cinstim cum se cuvine.

Așa că Lycas, care se uita cu drag la Curio, probabil din cauza asemănării lui cu Marcus pe vremea când erau amândoi tineri, le dădu voie. Cu toate acestea, îi avertiză din nou să nu caute ajutor la Marcus în niciun fel de privință.

Îi conduse în camera cea mai îndepărtată din han. Marcus zăcea pe o canapea; la lumina felinarului de lângă el, fața lui era atât de cenușie, încât părea că trecuse deja granița lumii celor morți. Iar când vorbi, vocea lui era slabă, iar limba era cea a lumii care se stinsese. Tinerii îngenunchează lângă el și îl numiră Augustus. Marcus auzi cuvântul și un zâmbet temător ca soarele care pătrunde printre norii de furtună le dovedi că le înțelesese intențiile și le arătă cât de lipsit de speranță era.

Apoi vorbi greu, pentru că nu mai putea respira și era slăbit.

— Când am trecut Alpii spre Italia, visurile mele era ca ale voastre. Însă, când am ajuns în Valea Tibrului, am văzut cum arată Roma de odinioară și mi-am dat seama că ceea ce visasem era acum în van. Vă admir spiritul, însă nu veți găsi oameni în Italia care să vă stea alături în luptă. Roma va trăi, Roma va renaște. Asta este sigur, pentru că așa ne-a fost promis și sortit. Voi trebuie să căutați ajutor în nord, în Britannia și Galia, și poate chiar în Germania, pentru că în aceste ținuturi se va naște un spirit nou…

Apoi îi spuse lui Lycas să ceară vin pentru cei trei tineri și închise ochii. Bărbații se retraseră în

altă cameră, băură vin și mâncară din pâinea durerii. În timpul acesta, când discutau ce era de făcut, se auziră bătăi în ușa hanului. Când se deschise ușa, văzură că era un detașament al Gardei Papale, iar centurionul care îi conducea le spuse celor trei tineri că erau arestați. Curio scoase sabia și s-ar fi împotrivit, însă doi dintre soldați veniră din spate și îl prinseră, iar un al treilea îl lovi în cap, așa că băiatul căzu la pământ. Prietenii lui fură puși în lanțuri, iar el fu ridicat de la pământ și încătușat. Apoi îl legară și pe Lycas, iar două dintre gărzi intrară în camera de alături și îl traseră pe Marcus din pat și îl încătușară. Apoi îi duseră pe toți la mausoleul împăratului Hadrian, care servea ca închisoare papală, și îi aruncară într-o temniță întunecată.

Două zile mai târziu, cei trei nobili au fost scoși din închisoare și, încă legați cu lanțuri, aruncați fiecare într-un sac în care era câte o viperă și un cocoș, apoi azvârliți în râu de pe podul care leagă mausoleul de oraș. Pentru moment, Lycas era cruțat și supus investigațiilor conduse de ofițerii însărcinați cu cercetarea ereticilor. În cele din urmă, fu condamnat ca eretic și pederast la ardere pe rug pe Câmpul lui Marte.

Nu există însemnări despre soarta lui Marcus. Se presupune că a murit în celula în care a fost aruncat, după spusele unora chiar în noaptea de dinaintea torturării lui Lycas.

Și din acea zi, timp de multe secole, nu a mai existat niciun împărat în Roma; puterea imperială a fost a papilor, care astfel sfidau rațiunea și tradiția.

• Capitolul V

Așa că Marcus a lunecat în noaptea neagră pe care o numim trecut, iar Vortigern și-a început

domnia în sudul Britanniei. Rege slab, dar și slab de înger, a invitat unele triburi saxone să se așeze în zona Britanniei care se cheamă Kent. A făcut asta pentru că avea impresia că aceste triburi se vor împotrivi incursiunilor fraților saxoni cu mai mult succes decât ar fi făcut-o el. Iar oamenii vorbeau între ei: „A chemat lupul să păzească oile."

Imperiul pe care îl crease Marcus nu i-a supraviețuit. A fost împărțit în mai multe regate mai mici, iar în ținutul deluros dintre Humber și Forth, rege a fost Uther Pendragon, fiu al lui Marcus și al fiicei unui cetățean din York, pe care romanii îl numeau Eboracum.

Vă veți gândi că Geoffrey de Monmouth ne-a spus că Uther era fiul împăratului-rege Constantin și fratele lui Aurelius Ambrosius, care a fost și el pentru o vreme rege al Britanniei; și că frații au luptat împotriva lui Vortigern.

Există un sâmbure de adevăr în asta, însă nu foarte mult; cercetările mele au arătat că, fără îndoială, acest Constantin nu a existat niciodată, și că, așa cum am mai spus, Marcus a fost tatăl lui Uther, iar mama, doamna despre care am vorbit, și că Aurelius, care cu siguranță a fost un general important, i-a fost frate vitreg lui Uther și fiul acelui cetățean din York; prin urmare, nu era de sânge domnesc. N-aș ști să vă spun de ce Geoffrey pretinde altceva, nu mă pot gândi decât că vrea să ne inducă în eroare. Dar probabil este doar din cauza ignoranței, de care nu ducea cu siguranță lipsă.

Când a aflat Vortigern că Uther a fost numit rege în nord, a jurat că îl va distruge, motiv pentru care a primit și mai mulți saxoni în regat și a făcut și o alianță cu picții. Mai mult, i-a promis regelui Lot din Orkney, care pe atunci era un tânăr foarte ambițios, că va primi partea de nord a regatului lui Uther dacă i se va alătura în bătălie. Lot a fost de acord, dar, precaut din fire, a trimis mesageri la

Uther și l-a întrebat ce răsplată primește dacă îl trădează pe Vortigern, pe care îl disprețuia. Prudent și timid, pentru că nici el nu era un om al războiului (motiv pentru care probabil unii au negat că Marcus era tatăl lui), Uther l-a consultat pe Merlin, care l-a sfătuit că ar fi fost cu siguranță înțelept să facă pace cu regele Lot.

— Însă te avertizez, spuse Merlin, că acest rege e la fel de trădător ca o viperă care pândește în iarbă. Prin urmare, trebuie să găsești niște mijloace prin care să-l atragi de partea ta. Din fericire, are o mare slăbiciune pentru femei și nu poate fi condus decât de o femeie. Până de curând, nu a făcut nimic decât cu sfatul mamei, însă aceasta a murit.

— Este un sfat bun, zise Uther. Dar unde voi găsi femeia care să-l conducă?

Merlin zâmbi.

— Acest Lot, spuse el, este foarte suspicios, așa că va refuza orice femeie pe care i-ai oferi-o. Este atât de bănuitor, încât bănuiala este mai presus de dorința trupească. Își cunoaște slăbiciunile și se ferește să fie controlat. Dacă i-ai atrage atenția asupra vreunei femei, imediat ar bănui că e vorba de un complot. Așa că va trebui să pară că a descoperit-o singur pe acea femeie și că ea este singură pe lume, fără vreo legătură cu tine sau cu vreun alt om puternic din țara asta.

— Are sens ce-mi spui, răspunse Uther, scărpinându-se în cap, nu pentru că ar fi fost prost, ci pentru că așa obișnuia să facă atunci când era încurcat. Dar unde vom găsi o astfel de femeie și cum vom face ca Lot să o întâlnească?

Merlin zâmbi din nou, dar de data aceasta nu mai spuse nimic.

— Ar trebui să fie fecioară, zise Uther. Asta e clar. Și totuși mă tem că aș face un păcat dacă aș lăsa ca o fecioară să fie sedusă de acest rege.

Uther era un om credincios, care se temea foarte tare de iad; și asta îl făcea timid.

Merlin răspunse:

— Îți înțeleg ezitarea. Deci ar fi mai bine dacă m-ai lăsa pe mine să mă ocup de asta.

Nu te va surprinde când îți voi spune că, de-a lungul întregii conversații, Merlin știa foarte clar unde va găsi fecioara pe care avea să o ofere, victimă, se pare, regelui libidinos.

Așa că, după ce Merlin a plecat de la curte ca să-l găsească pe rege, Uther s-a dus la capela Sfântului Petru din York ca să se spovedească și să participe la cea de-a treia slujbă a zilei. Merlin era de părerea că spovedania nu avea ce rău să îi facă regelui, de vreme ce acesta nu știa ce păcate au fost comise în numele lui, pentru a-i spori măreția. Nu numai loialitatea față de memoria lui Marcus și a lui Lycas îl determina pe Merlin să fie nerăbdător a le deturna planurile lui Vortigern și Lot și, în timp, a-i distruge pe amândoi. Suferise și el foarte mult de pe urma batjocurii lor, pentru că și ei fuseseră dintre aceia care îl considerau un idiot și își bătuseră joc de el.

Merlin călători preț de multe zile, pe dealuri stâncoase și prin văi șerpuitoare, departe, către nord, până când ajunse lângă un munte cu trei piscuri, care se înălța deasupra unei ape. Pe malurile râului, se întindeau pajiști bogate și frumoase, presărate cu flori de primăvară, ciuboțica-cucului, zambile, primule și crini galbeni; pentru că deja se lăsase seara, se auzi clopotul unei mănăstiri care bătea anunțând vecernia. Merlin se duse la poarta mănăstirii și spuse să i se transmită maicii starețe că a venit și că așteaptă să o vadă. Merlin vorbea politicos, pentru că, deși rămăsese în sinea lui credincios zeului soldaților, Mithras, în credința căruia fusese crescut, învățase că era mai prudent să fie respectuos față de Biserica Adevărată și față de cei ce-l servesc pe Hristos. Și oricum, duplicitatea era în firea lui.

Așa că, atunci când maica stareță a înaintat spre el cu demnitate, Merlin a îngenuncheat în fața ei,

ca și cum i-ar fi cerut binecuvântarea. Dacă ești surprins (așa cum și este normal să fii, cunoscând aroganța marilor doamne care au ținut în mână treburile așezămintelor religioase din Anglia) că maica stareță s-a coborât la a-i răspunde cererii, în loc să-l lase să aștepte până când avea chef să îl primească, explicația este că, deși era atât de mândră încât inspira teamă, această stareță se distra foarte tare punându-și masca umilinței.

Stareța îl luă pe Merlin de mână și îl conduse în interiorul mănăstirii, în camera ei de zi, pe care unii o numesc folosind cuvântul franțuzesc *budoar,* deși cuvântul nu avea cum să fie cunoscut pe atunci, de vreme ce nimeni nu vorbea franceza. Camera era mobilată cu o eleganță foarte rară în vremurile acelea în Britannia, după moda bizantină, iar pe pereți erau atârnate tapiserii, cu excepția unuia dintre ei, acoperit cu icoane bogat pictate.

— Am venit după protejata mea, zise Merlin.

Ca și cum nu l-ar fi auzit, stareța chemă o cameristă, sau poate o novice care îndeplinea îndatoririle unei cameriste, și îi porunci să îi aducă pește, pâine și vin.

— Ai călătorit mult, îi zise ea lui Merlin, și trebuie să fii obosit și înfometat.

Și până nu termină peștele afumat, însoțit de felii de lămâie aduse din Italia de negustori și date în schimbul peștelui din zonă, afumat sau sărat, stareța refuză să vorbească.

Lui Merlin i se părea că era tăcută pentru că se gândea ce șiretlic să folosească pentru a-i refuza cererea pentru care venise. Cu toate acestea, mâncă tot ceea ce i se pusese în față.

— Am nevoie de ea, zise el.

Femeia luă acul și începu să lucreze la o tapiserie pe care o începuse și care era întinsă pe un gherghef. Lucra cu ață albastră și cosea fusta Fecioarei Maria.

— E prea tânără.

— Nu contează, răspunse el.

— Mi-ai adus un copil, care nu cunoștea bunele maniere, nervoasă și violentă. Am învățat-o ce înseamnă supunerea și datoria. Ar fi mai bine să rămână aici, să-i slujească pe Fecioară și pe Hristos.

Vorbea în latină, folosind propoziții corect formulate.

— Trebuie să joace un rol important în treburile lumii, spuse Merlin, golind un pocal cu vin aromat.

— Aici ne-am lepădat de lume, zise stareța, netezindu-și rochia de catifea cu mâna care nu ținea acul.

Merlin răspunse:

— Nu mă poți refuza. Priceperea mea e mai puternică decât credința ta.

Femeia se înroși, dar nu spuse nimic și își plecă capul asupra lucrului ei.

— N-ar fi frumos din partea ta să o iei, zise femeia, și, în plus, țin foarte mult la ea.

— Soră, spuse Merlin, la fel ca și mine, tu nu te iubești decât pe tine însăți. Îți mai spun o dată, am nevoie de ea. Poruncește să fie adusă.

Femeia începu să dea drumul suspinelor, scurte și rare, și o lacrimă ca prima picătură de ploaie dintr-o furtună îi brăzdă obrazul spoit.

Așa că fata fu adusă; stătea în fața lor stânjenită, răsucindu-și pletele lungi și aurii în jurul degetelor subțiri și vioaie.

— Trebuie să pleci cu protectorul tău, reuși să spună stareța.

În timp ce vorbea, nu se uita la fată, ci la fața Fecioarei, care începea să se contureze pe tapiserie.

— Nu doresc să plec, spuse fata, pentru că m-ai învățat că lumea este rea.

— Da, așa este; cu toate acestea, trebuie să pleci.

— Și dacă dorința mea e să mă împotrivesc?

— Atunci, îți voi înfrânge dorința, răspunse Merlin, uitându-se la fată cu o privire fermă, în fața căreia fata păli și buzele începură să îi tremure.

Încercă să-și desprindă privirea de a lui, așa cum faci când cineva te jignește; dar nu reuși. Nu reușea să își întoarcă privirea, de parcă s-ar fi uitat la un vasilisc, așa că strigă *Mamă*!, dar nu reuși să mai spună nimic, de parcă gura nu mai voia să o ajute. Dacă ar fi avut la fel de mulți ochi ca Argus, care avea o sută, unul n-ar fi putut să miște. Nicio mișcare nu putea să facă și se simțea atât de țeapănă, de parcă picioarele i-ar fi fost înfipte într-o stâncă. I se păru că părul i s-a transformat în frunze, iar brațele îi erau grele ca ramurile de măslin.

Când văzu că a pus stăpânire pe ea, Merlin îi strânse lucrurile și plecară, în timp ce starețа rămase plângând, până când obosi de-atâtea lacrimi, iar cerul se umplu de tristețe.

• Capitolul VI

Au mers timp de trei zile spre nord, iar nopțile dormeau prin păduri, pe paturi făcute din ace de pin. Și în tot timpul ăsta, fata a refuzat să vorbească. În a patra zi, începu să bată un vânt rece, iar aerul era greu, de parcă urma să cadă o zăpadă timpurie. Priviră spre munți, iar piscurile lor erau ascunse, învelite de nori de culoarea gresiei. În cele din urmă, fata întrebă care era scopul călătoriei lor și de ce o luase Merlin de la mănăstirea unde fusese atât de fericită și de lângă starețа pe care o iubea.

— Când te-am dus acolo pe când erai un copil, ai urlat, ai lovit, ai plâns și ai înjurat, apoi ai strigat că nu vei rămâne acolo. Îți aduci aminte?

— Eram mică și proastă, zise fata. Eram un copil și gândeam ca un copil.

— Și acum ești înțeleaptă? o întrebă Merlin.

Fata își mușcă buza și nu răspunse nimic.

— Ești fiica Imperiului, îi spuse Merlin.

— Cum așa? Ce înseamnă Imperiul pentru mine? N-am fost crescută într-un palat, ci abandonată de tatăl meu și condamnată să locuiesc cu bărbatul mamei mele, care m-a abuzat groaznic. Noaptea plâng de fiecare dată când îmi aduc aminte cum s-a purtat cu mine.

— Așa este, zise Merlin, ai fost tratată cu cruzime.

— Acest gând pare a-ți fi pe plac.

— Pentru că servește scopului meu.

Apoi au ajuns la un râu, peste care nu trecea niciun pod. Pe celălalt mal al râului, zăriră vârfurile unor corturi, răsărind din ceața agățată de țărm și care plutea pe deasupra apei. În tufișuri mai zăriră o barcă ancorată, iar Merlin îi spuse fetei să se așeze în ea. Apoi îi spuse barcagiului să o treacă râul. Când văzu că Merlin o abandonează, fata strigă înspăimântată, dar el nu-i spuse decât atât:

— Morgan, copilul meu, soarta ta este să treci această apă, iar a mea, să rămân aici.

Și rămase privind cum barcagiul vâslea.

Merlin continuă să privească cum barca atinge celălalt mal, cum barcagiul îi dă mâna și o ajută să coboare din barcă. Prin ceață, picioarele ei păreau de argint. Apoi văzu doi călăreți croindu-și drum prin tufele de sorg și grozamă care ajungeau la râu, iar unul dintre ei se aplecă și o ridică pe fată pe cal, apoi o duse către tabără.

Deși nu mai putea vedea ce se întâmplă, cu ochii minții văzu cum fata era dusă la regele Lot, a cărui armată era campată acolo, și primită cu uimire de către acesta în cortul lui. Apoi văzu cum mâinile păroase ale regelui îi dau fustele la o parte și îi umblă între picioare, apoi cum trupul i se îndoaie, încercând să o ducă spre patul lui.

Merlin se întoarse.

— Am condamnat-o la o viață de mizerie, se gândi el.

• Capitolul VII

În acel an, Aurelius Ambrosius conduse armata lui Uther Pendragon în bătăliile împotriva lui Vortigern și ale aliaților săi saxoni. Vortigern se ascunsese de frica războiului, iar armata sa era condusă de fiul său, Paschent, un om viclean ca un șarpe, chiar mai trădător decât tatăl lui.

Aurelius Ambrosius își înfrânse dușmanii în trei mari bătălii, una la Vale of York, una la podul de peste Trent, în locul cunoscut azi sub numele de Nottingham, iar a treia lângă orașul roman Silchester. Apoi, disperat, Paschent îi trimise cuvânt regelui Lot din Orkney, cerându-i ajutorul, așa cum îi promisese. Dar Lot stătea în pat cu Morgan, iar cu mâinile lui păroase îi mângâia fetei picioarele fine, așa că nu avea chef să se miște. Lucrurile se întâmplau așa cum dorea Merlin, pentru că îi dăduse fetei puterea de a-și vrăji iubitul. Și deși reușise să îl vrăjească, Morgan îl ura din toate puterile pe Lot și l-ar fi respins, dacă Merlin nu ar fi făcut-o să fie plină de pofte.

Și totuși, deși le mergea bine romanilor – pentru că așa îi voi numi de acum pe acei britoni care aveau manierele și mentalitatea romană și care erau adevărați urmași ai lui Marcus – Aurelius Ambrosius se îmbolnăvi de febră, la Winchester. În acel moment, un bărbat numit Eopa veni în tabăra lui Paschent și îl întrebă pe acesta care era recompensa lui dacă avea să-l scape de cel mai de temut dușman.

Paschent fu foarte încântat de ofertă și îi promise o mie de arginți. Însă apoi îi spuse:

— Din câte îmi dau seama după vorba ta, ești saxon. Cum crezi că vei reuși să te apropii de Ambrosius, de vreme ce el a ordonat ca tuturor saxonilor capturați să li se reteze urechile, să li se smulgă limba și să li se taie mâna dreaptă, asta dacă nu cumva vreunul dintre ei e stângaci, caz în care i se va tăia mâna stângă.

— Deși sunt saxon, zise Eopa, vorbesc și britonica, și latina. În plus, mă pricep să fac leacuri din ierburi și cunosc foarte bine și toate otrăvurile. Mă voi deghiza în călugăr și voi spune că am fost trimis de Domnul pentru a-l vindeca pe general. Poți avea încredere în mine, regele meu, pentru că niciodată nu am dat greș în ceea ce mi-am propus. Și ca să-ți dovedesc că poți avea încredere în mine, dă-mi acum doar o sută de arginți din cei o mie pe care mi i-ai promis.

Paschent fu atât de impresionat, încât făcu ce îi ceruse, deși soția lui, o irlandeză despre care se spunea că citește gândurile oamenilor, i-a spus că nu-l va mai vedea nici pe Eopa, nici banii. Însă se dovedi că greșea, așa cum mi s-a întâmplat de multe ori cu irlandezii.

Eopa făcu exact ce spusese că va face. Se tunse cum trebuie, se îmbrăcă cu niște straie maro și se apropie de tabăra britanică, ducând în mână un coș cu câteva borcănele din ceea ce pretindea el a fi leacuri.

— Am fost trimis de Domnul să-l vindec pe General, spuse el.

Din păcate, Merlin nu era în acel moment în tabără. Altfel, fără îndoială l-ar fi pus la încercare pe Eopa și ar fi descoperit înșelătoria. Așa că Eopa fu condus la cortul generalului, unde acesta zăcea transpirat și gemând, uneori chiar strigând în somn, pentru că suferea de coșmaruri.

Din cauza strigătelor generalului, de frică sau de durere, nimeni nu ar fi putut spune, și care îi deranjau pe cei care îl slujeau și îl păzeau, Eopa fu primit cu bucurie. Începu să pregătească o licoare

specială, încruntându-se în tot acest timp, pentru a fi foarte clar că era un lucru care cerea o mare pregătire. Apoi le spuse celor de față să îl trezească pe general, iar când acesta se ridică, îi dădu poțiunea, asigurându-l că îl va readuce la viață și îi va reda puterile. Aurelius Ambrosius înghiți fiertura așa cum i se spusese.

— Acum, zise Eopa, vei dormi până la cântatul cocoșilor care anunță zorii unei noi zile, iar când te vei trezi, febra va fi trecut, iar tu vei fi puternic.

Așa că generalul își trase cearșafurile pe el și se culcă. Curând, adormi, iar otrava începu să i se răspândească prin vene. Între timp, însoțitorii lui, văzând că generalul s-a liniștit, sau cel puțin așa credeau, au început să se veselească; crezând că a trecut momentul de criză, au început să bea bere, mied și vin. În timp ce făceau asta, Eopa a profitat de ocazie și a plecat din tabără la Paschent, pentru a-și lua răsplata. Pe bună dreptate, o merita, pentru că, la cântatul cocoșilor, Aurelius Ambrosius fu găsit mort.

Când știrile acestea ajunseră la urechea lui Uther Pendragon, acesta deveni palid ca o lună de iarnă și începu să își rupă hainele, înjurând și lamentându-se. În furia lui, se întoarse împotriva lui Merlin, al cărui meșteșug, spunea el, ar fi trebuit să împiedice acea nenorocire.

Merlin plecă capul, în timp ce regele îi pronunța exilul.

— Va fi așa cum spui, fu singurul său răspuns, după care se pregăti să plece de la curte.

Din acest moment, soarta se întoarce împotriva romanilor. Fie din cauză că fusese blestemat de soartă, fie pentru că nu se pricepea deloc într-ale războiului, Uther Pendragon a fost învins în șapte bătălii de-a lungul a șapte luni și forțat să se retragă în munții din nord, unde trupele lui Paschent și ale saxonilor nu îndrăzneau să îl urmărească. Și a trăit acolo timp de mulți ani. Între timp, saxonii s-au întors împotriva lui Vortigern și

Paschent și l-au închis pe primul într-o temniță, în timp ce al doilea a fost băgat într-un sac alături de o lupoaică, ce urma să îl sfâșie, pentru că, spuneau ei, moartea dușmanului lor comun, Aurelius Ambrosius, dovedea că era un om necinstit, în care nu te puteai încrede.

Așa că, mulți ani de atunci înainte, saxonii au condus pământul Britanniei, pe care l-au numit Țara Anglilor sau Anglia.

• Capitolul VIII

Când Merlin a primit ordinul de exil, a fost tentat să îl blesteme pe rege, pentru că îi displăcea profund nedreptatea pedepsei. Însă apoi își aminti ce spusese odată Lycas despre dreptate și nedreptate și cum prima era foarte rară, în timp ce a doua se întâlnea foarte des la majoritatea oamenilor.

— Sunt oameni, zicea Lycas, care răspund cu răzbunare, pentru că, spun ei, răzbunarea este un fel de dreptate sălbatică. Însă eu nu găsesc niciun fel de satisfacție în asta.

Merlin își șterse o lacrimă care îi răsărise din ochiul căprui, singurul care putea să plângă, în timp ce ochiul cel albastru privea lumea mohorât. De multe ori se emoționa când se gândea la Lycas, iar acum, gândul la el îi aduse aminte de datoria pe care o avea față de Marcus, care nu mai era.

— Oare de ce, se gândi el, mă mir sau mă doare să văd că regele Uther Pendragon este un prost și un nerecunoscător, care crede că își face un bine când își exilează singurul om care l-ar putea ajuta? Întotdeauna am știut că nu merită să fie urmașul împăratului.

Cu aceste gânduri, Merlin își luă lucrurile și plecă din York.

Timp de șapte zile, călători spre nord, iar nopțile și le petrecu în păduri. Venise toamna, iar frunzele începuseră să cadă, așa că făceau un pat bun pentru el. Ziua, bătea vântul, dar când se lăsa seara, totul se potolea. Era o vreme bună de compus balade, se gândea Merlin, însă nu-și putea găsi cu ușurință cuvintele, iar când le găsea, nu îi era ușor să le așeze în versuri. Așa că, în timpul călătoriei, alese să cânte versuri din Vergiliu, pe care Artemisia le știa pe de rost și i le recitase atât de des, încât i se întipăriseră în minte. Și în fiecare noapte, înainte să adoarmă, își repeta câteva versuri care de la început i se păruse că sunt fermecate:

Sunt geminae somni portae, quarum altera fertur
Cornea, *qua veris facilis datur exitus umbris,*
Altera candenti perfecta nitens elephanto,
Sed falsa ad caelum mittunt insomnia Manes.

(Somnul are două porți gemene și se spune că una este făcută din corn, prin care stafiile adevărate pot trece cu ușurință, în timp ce cealaltă este făcută din fildeș strălucitor și prin ea spiritele trimit vise înșelătoare lumii de deasupra.)

Și în fiecare dimineață când se trezea, descoperea o nouă zi rece, albastră și senină, iar într-a patra dintre aceste zile, simți o fericire cum rar mai cunoscuse.

După șapte zile, ajunse într-o vale strâmtă, mărginită de păduri dese de mesteceni, arini, aluni și scorușI. Cărarea șerpuia pe lângă o apă învolburată și însoțea cuminte dansul ei. Drumul urca ușor, până când, după câteva mile, valea se deschise și dădu într-un mic platou acoperit de o pajiște, iar într-un colț zări un bordei sărăcăcios.

În fața bordeiului, o bătrână stătea pe un scăunel cu trei picioare, iar lângă ea era un lighean cu afine.

— Deci a venit vremea, zise ea.

— A venit vremea.

Bătrâna gesticulă spre apa care curgea pe după bordei, iar Merlin mai întâi îi urmări privirea, apoi se îndreptă în direcția pe care i-o arătase. Între timp, femeia luă ligheanul și intră în casă, să pregătească cina.

Merlin ajunse la râu, într-un loc în care apa formase un ochi liniștit sub crengile care se aplecau deasupra ei. În ochiul de apă se formaseră câteva cercuri și, la un moment dat, din apă apăru un cap, iar Merlin văzu că era băiatul. Acesta înotă până la mal și se ridică ușor din apă, rămânând gol și nestânjenit de goliciunea lui în fața lui Merlin.

— Înoți ca un pește, îi zise Merlin.

— Speram că mai mult ca o vidră, răspunse băiatul.

Apoi se întinse pe o piatră netedă, lăsând razele roșiatice ale soarelui de după-amiază să se joace pe picioarele lui strălucitoare. Zâmbetul îi era sincer, deschis și încrezător.

— Am crezut că ai uitat de mine, spuse el. Să vânez căprioare și să înot, asta înseamnă fericirea pentru mine.

Merlin zâmbi.

— Usucă-te. Pune-ți o tunică. Zilele tale fără griji au luat sfârșit. Am venit, fiule, să te încredințez datoriilor care ți s-au scris la naștere.

— Nu înțeleg ce vrei să spui cu asta, zise băiatul, dar, cel puțin, vom avea vânat la cină.

— Cât de amar este gândul că va trebui să ucidem copilul pentru a naște bărbatul, îi spuse Merlin bătrânei după ce au mâncat și băiatul s-a dus la culcare.

— Nu știu ce vrei să spui cu asta, răspunse bătrâna, dar eu oricum n-am înțeles niciodată vorbele tale și mereu m-am întrebat cum am putut

să nasc unul ca tine. Cu toate acestea, ți-aș fi recunoscătoare dacă ți-ai aminti că este un băiat bun și blând și generos.

— Apreciez foarte mult tinerețea, zise Merlin, mai ales că eu n-am avut parte de ea.

Femeia își mușcă pumnul și nu spuse nimic, privind drept la focul care se stingea în vatră, apoi își ridică fața cenușie, se uită fix la el și spuse:

— Într-adevăr, de mic ai avut un suflet matur, așa îmi amintesc, dar ți-aș fi recunoscătoare să ții minte că băiatul acesta, pe care am ajuns să-l cresc ca pe copilul meu, este unul dintre nevinovații acestei lumi.

— Nu există nimic care să fie bun pe de-a-ntregul, zise Merlin. Plecăm când se crapă de ziuă.

•

Timp de trei ani, Merlin s-a dedicat educației lui Arthur. În primul an, l-a învățat latină și greacă, fără de care, după cum spunea el, nu ar fi putut să înțeleagă filosofia. Însă s-a întâmplat că Arthur era foarte puțin interesat de acest subiect: întrebările legate de esență și de existență îl lăsau rece. Se încrunta politicos, unindu-și sprâncenele într-un fel care îl făcea să arate și mai tânăr decât cei treisprezece ani pe care îi avea, și spunea:

— De ce este important acest lucru, domnule? Contează lucrurile astea?

— Puștiule, a fost important, răspundea Merlin, pentru oameni mai inteligenți și mai plini de virtute decât tine. Filosofia, puștiule, este regina științelor.

— Poate de aceea nu mă interesează. Nu mă interesează deloc reginele. Sau poate că sunt pur și simplu prost. Crezi că sunt prost, domnule?

— Cred că ești leneș.

— Este o prostie să îți placă mai mult Ovidiu decât Aristotel, domnule? Eu nu cred. De exemplu, când citim din Ovidiu, povestirile par să facă timpul să treacă repede și lin, așa cum mi-ai spus tu odată. Dar când mă arunci cu nasul în Aristotel,

uneori atât de tare, încât parcă mă-nvinețesc și ochii mi se umplu de lacrimi, mi se pare că timpul nu va mai trece niciodată. Iar asta nu se poate, nu-i așa? Ceea ce mă face să cred că filosofia lui Aristotel e falsă.

Nici chiar Merlin, cu toată ascuțimea lui de spirit, nu putea ști cu siguranță dacă băiatul vorbea serios sau doar îl tachina.

Adevărul e că băiatul îl și tachina, dar și vorbea serios, pentru că acest fel de tachinare este o formă de provocare intelectuală, cum se întâmplă atunci când discutăm dacă masa la care ne-am așezat să studiem există și când nu suntem acolo și nu o putem vedea sau atinge.

Arthur nu era pasionat nici de matematică, chiar dacă lui Merlin îi plăcea foarte mult subiectul și excela în a-l expune (sau cel puțin așa credea el). Însă, într-o zi, în timp ce îi explica teorema lui Pitagora despre mărimea pătratului ipotenuzei, Merlin văzu cum băiatul își strecoară mâna pe sub tunică și începe să își frece membrul viril. Așa că aruncă o carte în capul băiatului și se jură că nu era demn de festinul învățatului pe care i-l oferise.

— Îmi pare rău, domnule, zise Arthur, dar mă gândeam la altceva și, în spiritul versului lui Vergiliu, pe care m-ai învățat să-l iubesc, aplicam un afund de pădure[3] trestiei mele subțiri.

Așa că n-a mai fost învățat matematică niciodată de atunci înainte.

Pe Arthur îl încânta în special poezia, iar preferații lui erau Ovidiu și Vergiliu. Îi plăceau și poveștile despre războiul troian și își imagina că e când Hector, când Ahile. A plâns când a aflat despre cearta lor, iar imaginea membrelor bine conturate ale lui Hector, târâte prin praf de carul lui Ahile de jur împrejurul Troiei, îi stârnea sentimente amestecate de milă, groază, dezgust și dorință. Când Paris a aruncat săgeata care l-a ucis pe Ahile, s-a înfuriat, pentru că unul atât de slab și

de superficial ca Paris nu ar fi trebuit să triumfe în fața valorii.

— Numai că prea des se întâmplă așa în lumea asta, spuse Merlin.

Apoi, lui Arthur îi plăceau științele naturii și era interesat nu numai de poveștile cu monștri sălbatici, ca dragonii, grifonii sau vasiliștii, sau cu mai des întâlniții lupi și urși, dar și de cele cu păsări, fluturi și flori. Când Merlin îi îndreptă atenția asupra frumuseții complicate a pânzei de păianjen, care strălucea în lumina soarelui după ploaie, Arthur fu de-a dreptul încântat și uită pentru moment că, de fapt, era o cursă letală pentru insecte.

Merlin era aspru cu băiatul, pentru că, după cum spunea el, „Limitele limbajului tău sunt limitele lumii; și, prin urmare, omul al cărui limbaj e sărac și limitat trăiește ca într-o închisoare, în timp ce acela care mânuiește limbajul cu ușurință și poate formula imagini mentale plăcute este liber chiar și atunci când e pedepsit să trăiască în cea mai întunecată temniță.”

— Este o reflecție cel puțin plăcută, spuse Arthur, deși mă întreb dacă o experiență ca cea pe care mă străduiesc să o ocolesc ar demonstra că este adevărat. Oare ignoranții nu trec cu mai multă ușurință peste experiența încarcerării? Știu că mi-ai spus odată că mintea ta este o împărăție și că vrei să faci ca și a mea să fie la fel, însă nu mă pot abține să nu observ că, atunci când vitele sunt închise iarna, ele nu par a fi afectate de asta, în timp ce lupul care a fost închis în cușcă slăbește și arată foarte nefericit. Și, după părerea mea, lupii sunt mult mai inteligenți ca boii. Dar știu că mă înșel, iar tu ai mereu dreptate.

— Uneori, spuse Merlin, mă enervezi mai mult decât m-aș fi putut gândi vreodată. Pe bună dreptate ți se spune Răsfățatul.

Cu toate acestea, chiar și când îl exaspera, Merlin nu-și putea stăpâni o undă de dragoste în

voce, lucru care ar trebui să li se întâmple mereu profesorilor.

Merlin nu neglija nici faptul că Arthur trebuia instruit în tainele artelor marțiale. Și pentru că el nu se pricepea la asta, angajă un cavaler bătrân să-l învețe să mânuiască lancea și spada. Din păcate, nu aveau cal, însă Merlin era convins că dragostea lui Arthur față de animale va fi de ajuns ca să devină un călăreț bun; speranță care se dovedi a nu fi deșartă.

Între timp, însuși Merlin constată că băiatul învățase arta războiului din *Comentariile* lui Cezar și din manualul lui Vegetius.

— Citește-le bine, îi spuse Merlin, citește-le cu atenție, pentru că istoria lumii seamănă cu legile naturii și este simplă, la fel ca sufletul omului. Aceleași condiții provoacă aceleași fenomene.

Arthur se supuse și, pentru că acele cărți îl interesau extrem de tare, nu îi aminti că alteori îi spusese că sufletul omului e întunecat, de nepătruns și sucit ca iedera care se înfășoară în jurul trunchiului unui stejar.

Și așa continuă educația lui, până în ziua în care Merlin se gândi că, deși mai erau multe lucruri pe care i le putea preda, căci cunoașterea și înțelegerea nu au limite, ca oceanul în care înoată pământul, venise vremea ca Arthur să iasă în lume.

— Să ții minte, îi spuse el, acest lucru mai presus de toate: fiecare om are o soartă, o viață scurtă, care nu poate fi schimbată; însă sarcina noastră, prin care ne afirmăm virtutea și curajul, este de a deveni cunoscuți prin faptele noastre.

Arthur păli la auzul acestor cuvinte, rostite atât de solemn. Își dădu seama că era un citat din Vergiliu și nu-i veni să creadă cu cât de mare ușurință îl citise odată.

• Capitolul IX

Merlin dorea ca Arthur să fie obligat să-și croiască propriul drum în viață, pentru că, spunea el, „am învățat că greutățile sunt cea mai bună școală.” Din acest motiv, îl trimise în lume singur, călare pe un ponei viguros și cu provizii doar pentru două zile la oblânc. Așa că Arthur lăsă copilăria în urmă și își întoarse fața către sud; n-ar trebui să presupunem că Merlin n-a vărsat nicio lacrimă, în timp ce privea cum băiatul se îndepărta pe cărarea sinuoasă, dispărând în zare.

Cât despre Arthur, sufletul lui era plin de entuziasm. Își ridică privirea și adulmecă vântul.

Spre seara primei zile din noua sa viață, ajunse la un râu și văzu un grup de corturi pe malul lui. Părea a fi o tabără modestă. Fumul de la câteva focuri mici se înălța spre cer, caprele, oile și vitele umblau libere, iar trei sau patru ponei sfrijiți stăteau priponiți de niște tufe de păducel. Auzi țipetele copiilor care se jucau și văzu câteva femei aplecate deasupra unor cratițe. Pe măsură ce se apropia, călare pe poneiul care își alegea drumul cu grijă pe cărarea pietruită, simți un miros îmbietor și își dădu seama că îi era foame.

Un bărbat cu barba căruntă apăru din spatele unei tufe de sorg și îl opri cu vârful suliței, poruncindu-i să stea și să spună cine este.

— Sunt un călător, zise Arthur, și am venit cu gând de pace.

Bărbatul, despre care presupuse că era un paznic sau o santinelă, își lăsă sulița în jos, luă poneiul de frâu și îl duse pe Arthur în tabără.

Acolo, o femeie bătrână se ridică pentru a-l întâmpina. Era foarte înaltă, mai înaltă decât Arthur cu un cap, iar fața ei, brăzdată de fum și praf, avea trăsături puternice, nasul mare și coroiat, gura strâmbă, iar ochii negri ca tăciunele. Când vorbea, vocea îi era aspră și cuvintele, neprimitoare.

Însă purtarea blândă a lui Arthur și vorba lui modestă o convinseră că nu reprezenta un pericol,

așa că îi spuse să coboare de pe cal și rămase lângă el, până când omul care îl oprise prima dată se îngriji de ponei.

— Aș vrea să-l lăsați să se adape din râu, spuse Arthur, și apoi să pască, pentru că am mers toată ziua și e obosit. Am fost învățat că mai întâi trebuie să ai grijă de calul tău și abia mai apoi de tine.

Bărbatul îi făcu pe plac, apoi femeia îi spuse lui Arthur să se așeze și îi aduse un castron cu tocană din cratiță. Era o mâncare făcută din carne de păsări sălbatice și legume, iar lui Arthur i se păru foarte gustoasă. În timp ce mânca, ceilalți se uitau la el și nu spuneau nimic.

Băiatul văzu că avea o grămadă de companioni, doi bărbați, cinci femei și vreo cinci copii dezbrăcați. Paznicul care îl oprise ținea tot timpul mâna pe suliță. Când văzu asta, Arthur își desfăcu cureaua, din care atârna sabia și un pumnal, și o puse deoparte.

Apoi bătrâna, care părea a fi conducătoarea lor, îl întrebă de unde venise și care era scopul călătoriei lui.

— Trebuie să răzbesc în lume, răspunse el.

— De ce vrei să faci asta? îl întrebă ea.

Era o întrebare la care nu se gândise niciodată și, prin urmare, nu avea un răspuns pregătit. Așa că, în loc să răspundă, făcu ceea ce fac cei înțelepți și deveni el cel care pune întrebări, iscodind-o ce neam erau și cum trăiau acolo.

— Suntem oameni năpăstuiți, răspunse femeia, și trăim cum putem. Pe vremuri, eram mai norocoși, după cum judecă oamenii norocul. Aveam case și pământ pe care-l lucram și care ne oferea bogății. Dar apoi au venit oamenii mării și le-au ars, ne-au distrus lanurile și ne-au alungat, așa că acum nu mai avem pământ și suntem condamnați să pribegim.

— Cu siguranță e un rău foarte mare, spuse Arthur.

— Așa am crezut și noi la început, fu de acord bătrâna, pentru că ne prețuiam averile și ne consideram a fi bogați și binecuvântați. Dar acum au trecut toate, ne-a fost luat totul, mai puțin ceea ce vezi în jurul tău, și trăim la fel de goi cum am venit pe lume, pradă vântului și ploii și tuturor năpastelor vremii.

— Și ce ați învățat din asta? întrebă Arthur, după un moment de ezitare, ca să nu o supere.

Femeia nu răspunse imediat, așa că el continuă:

— Mi se pare că suferința voastră dovedește că această lume nu este corect rânduită.

— De ce nu, de vreme ce așa a fost întotdeauna? Femeile și bărbații trec orbi prin viață și tot ceea ce consideră a fi un viitor luminos când sunt tineri nu e decât un vis deșert.

— Cu toate acestea, zise Arthur, nu trebuie să fie așa, pentru că am auzit că a existat o Epocă de Aur; iar dacă noi trăim corect, am putea să refacem acele vremuri prin eforturile noastre.

Pentru prima dată, ceva asemănător unui zâmbet răsări pe fața femeii, iar ea își întinse mâna scofâlcită și aspră de muncă și atinse obrazul lui Arthur, care nu cunoscuse până atunci briciul de ras.

— Ești tânăr, spuse ea, și nesăbuit. Timpul te va vindeca de asta. Acum trăiești în speranță, care e un prieten prefăcut, o umbră care merge înaintea ta și se va pierde în întunericul nopții. Îți voi spune eu, tinere, cum e cu mersul vieții. Este vorba de puterea de a rezista, de nimic altceva. Avem puterea de a merge mai departe, oricât de nefericită ar fi soarta noastră, pentru că moartea, care ne așteaptă pe toți ca o bestie fioroasă pândind un vânător temător, nu înseamnă decât dispariție. Crezi că viața noastră este nefericită și ai dreptate. Suferim de frig, de foame, de frică. Cu toate astea, soarele răsare în fiecare dimineață. Seara, privim lumina cum se joacă pe ape și știm că cei morți nu mai văd nimic din toate acestea. Ne-a fost luat

totul și, cu toate astea, mergem mai departe; nu pot să-ți spun de ce, doar că așa e firea noastră.

• Capitolul X

A doua zi dimineața, Arthur se trezi înainte ca soarele să fie sus pe cer și, după ce bău un castron cu lapte pe care femeia i-l pusese în față, plecă, părându-i rău că nu avea decât câteva monede amărâte cu care să plătească pentru găzduire. Însă femeia le refuză și spuse că ei nu au ce să facă cu ele și nici nu cunosc pe nimeni care ar avea nevoie. Așa că plecă pe cărarea care șerpuia prin pădurea întunecată. Începu apoi să bată vântul și să plouă, însă el continuă să meargă îndârjit, iar în minte îi sunau cuvintele femeii.

În sinea lui, își spunea:

„Eu cred că viața e frumoasă, dar femeia, care a trecut prin atâtea, crede că viața este doar ceva ce trebuie să înduri. Acei oameni erau necăjiți și săraci. Și totuși au fost buni cu mine. Merlin m-a învățat că datoria regilor este să aibă grijă de cei săraci, numai că, pentru că se bucură prea mult de plăcerile vieții, ei uită de multe ori de datoria pe care o au de îndeplinit, de aceea sunt atât de mulți oameni necăjiți."

Gândul acesta și ploaia rece îl făcură să se întristeze. Pentru prima dată de când plecase în acea călătorie, se simțea singur. Se întreba de ce îl alungase Merlin și începu să își plângă de milă. Din adâncimile pădurii, se auzeau urlând lupii. Ploaia îl udase deja până la piele. Dinții îi clănțăneau. Și se temea că se rătăcise, asta dacă știuse vreodată încotro se îndreaptă. Apoi își aduse aminte o vorbă pe care Merlin o spunea mereu: „Încă nu ți s-a întâmplat ce putea fi mai rău, de vreme ce încă poți să spui că asta e cel mai rău."

— Îmi place vorba asta, se gândi Arthur, dar pe mine nu mă încălzește cu nimic.

Călători toată ziua, până când noaptea se lăsă peste pădurea care încă părea că se întinde fără sfârșit în fața lui. Așa că se opri și priponi poneiul de o tufă de păducel, într-o poieniță unde era iarbă și un fir de apă din care să se adape. De vreme ce nu avea nimic cu care să poată aprinde focul, iar toate crengile din jur erau ude, la fel ca și tunica și vesta lui, amestecă o mână de ovăz cu apă de izvor și își pregăti cina în acest fel. Apoi se înfășură în mantia pe care o ținuse împăturită la oblânc și se culcă, rezemat de trunchiul unui stejar.

Poate că a dormit. Nu era foarte sigur. Dar dacă a adormit, cu siguranță s-a trezit înspăimântat. Se auzea urletul unui lup, înfricoșător de aproape. Arthur își spuse că nu are de ce să-i fie frică: lupul nu era decât o specie de câine sălbatic, iar el se înțelesese foarte bine cu orice fel de rasă de câine venise în contact. Își dădu seama că deja începuse să tremure și că nu va mai putea adormi la loc, dacă, într-adevăr, până atunci dormise. Cel puțin, ploaia se oprise, iar pe cer dansa o lună subțire, aruncând umbre ciudate pe ramurile cele mai înalte ale copacilor care se unduiau în vânt. Lumina lunii se așternuse rece pe chipul lui și, deodată, auzi o voce care i se adresa.

Arthur sări în picioare și puse mâna pe sabie. Însă nu văzu pe nimeni. „Mi s-a părut, numai”, își spuse el; însă nu credea ce spune. Rămase în picioare, cu spatele la perete și se uită de jur-împrejur; cu toate astea, tot nu se vedea nimeni. Însă vocea se auzi din nou, iar de data asta băiatul putu să distingă cuvintele. Erau într-o limbă pe care nu o putea înțelege.

Curajos, Arthur strigă, provocând vorbitorul să iasă la lumină în poieniță.

— Sunt doar un băiat care călătorește singur, zise el, cu intenția de a oferi siguranță celuilalt.

Apoi îi păru rău că spusese asta, de teamă să nu-și încurajeze prea mult adversarul.

— Dar am o sabie, zise el, străduindu-se să-și păstreze vocea egală. Și știu s-o folosesc.

Din nou, nu primi niciun răspuns. Arthur simți că începe să tremure. Toată viața avea să-și amintească acest moment, iar singurul lucru la care se gândea era să nu-și trădeze frica. De multe ori, în anii care au urmat, le-a spus tinerilor săi cavaleri că este firesc să simtă teamă, dar că, odată ce lași să se vadă că îți este teamă, lupii te vor ataca și te vor sfâșia în bucăți. Așa că se împinse puternic cu spatele în trunchiul copacului, de parcă, manifestându-și forța propriei voințe, ar fi putut pune capăt tremuratului.

În cele din urmă, din umbră apăru o siluetă, iar pentru câteva clipe, teama lui deveni și mai intensă: i se părea că gluga care îi acoperea capul lăsase să se vadă o față de mort. Însă era doar lumina lunii care strălucea pe fața creaturii care i se dezvăluise. Silueta înaintă încet, iar Artur văzu că era plăpândă, așa că se gândi că nu avea cum să fie periculoasă. Trupul i se relaxă și înaintă cu un pas.

— Uite, spuse el, luându-și mâna de pe mânerul sabiei și desfăcându-și brațele, pentru a-i arăta că intențiile lui sunt pașnice. Sunt doar un băiat care călătorește singur.

De data aceasta, primi un răspuns, în propria lui limbă:

— Dacă vii cu intenții pașnice, atunci ești binevenit.

Arthur zâmbi.

— Cum să nu vin cu intenții bune, de vreme ce nu vreau să păcălesc pe nimeni? Dar mi-e frig și mi-e foame, iar dacă m-ai putea ajuta cu hrană și adăpost, îți voi fi recunoscător și voi plăti pentru toate.

— Hrană și adăpost? Da, îți pot oferi toate acestea, dar trebuie să îți mărturisesc că m-ai

dezamăgit. Când te-am văzut prima dată, am crezut că ești înger, iar acum văd că, de fapt, nu ești decât un simplu băiat. Probabil că lumina lunii formase o aură deasupra capului tău.

Spunând acestea, îl conduse pe Arthur pe o cărare șerpuită printre copaci, până când ajunseră la un bordei sărac, făcut din bușteni și noroi. Când s-au apropiat, bărbatul i-a strigat cuiva dinăuntru că aveau oaspeți.

Luna se ridicase sus pe cer, iar lumina ei se abătu peste ușa bordeiului. În ușă, apăru o fată. Era probabil de vârsta lui Arthur, însă mai scundă cu un cap, deși nici Arthur nu era foarte înalt. Văzând-o, Arthur nu se mai minună de ce însoțitorul lui s-a gândit la îngeri, pentru că fata era de o frumusețe de neimaginat. Fata îi zâmbi, dar nu spuse nimic. Și nici nu răspunse când i se adresă, ci scoase doar un grohăit.

— Fiica mea este bolnavă, spuse bărbatul. Este mută, a fost așa de când s-a născut.

Apoi, îi porunci să le aducă pâine, fasole și bere, și se așeză pe podeaua de pământ a casei, făcându-i semn lui Arthur să facă la fel. După care, se uită la el fix, până când băiatul simți că nu mai are pic de voință, că nu-și mai poate mișca nici mâinile, nici picioarele și că devenise sclavul acelui bărbat. Însă, chiar în acel moment, fata așeză mâncarea în fața lor, și în timp ce privirea tatălui ei se îndepărtă, Arthur se eliberă de puterea ei.

În cele din urmă, bărbatul vorbi:

— Ce înseamnă aceste vorbe? întrebă el. *Regatul meu nu aparține acestei lumi*. Ce semnifică ele?

— Depinde de cine le rostește. Îmi pare rău, spuse Arthur, precaut, dar eu am fost instruit ca un cavaler și nu am nicio aplecare pentru teologie.

— I se spune Hristos. Dar oare este vorba despre el, despre cerescul Hristos, sau despre fratele lui mai mare, căruia unii îi spun Satan, iar alții Samael, care, stă scris, a făcut lumea și, drept

urmare, tot ceea ce este rău? Cine este stăpânul acestei lumi și al tuturor lucrurilor carnale?

— Îmi pare rău, zise Arthur, dar chiar mă depășește, apoi se uită la fata care îi zâmbea dulce.

— Oare, insistă interlocutorul lui, nu este spiritul divin încarcerat de zidurile carnalității, iar noi, ca să atingem perfecțiunea, nu trebuie oare să renunțăm la plăcerile trupului?

La auzul acestor vorbe, fata se apropie mai mult de Arthur, însă discret, astfel încât mișcările ei să nu fie sesizate, și își întinse mâna în jurul mijlocului lui.

— Și oare nu ia Satan sau Samael, forma unui șarpe și o seduce pe Eva, cea care este considerată de toată lumea mama tuturor oamenilor, iar apoi o ademenește să se împreuneze, astfel încât dorința ei strălucește ca un cuptor incandescent, moment în care el iese dintre buruieni sub forma unui șarpe și o pătrunde, lăsând-o grea cu copiii lui, toți blestemați?

— Cu siguranță, zise Arthur, lăsând-o pe fată să-și rezeme capul de umărul lui – gest pe care tatăl ei, vrăjit de propriile vorbe, nici nu îl observă – cu siguranță ai cumpănit mult și adânc asupra acestor lucruri, însă ești prea învățat pentru mine, iar subiectul este mult deasupra bietei mele puteri de înțelegere.

Și, spunând acestea, își aplecă capul și mângâie cu buzele sânii fetei și îi sărută; își dădu seama că dorința ei era mare, la fel ca a lui, care se umfla. Așa că, în timp ce tatăl ei vorbea, făcând abstracție de cei pe care îi considera spectatorii lui și elaborându-și mai departe speculațiile teologice, Arthur și fata se retraseră într-un colț mai îndepărtat al bordeiului, unde începură să se îmbrățișeze și să își apese buzele de buzele celuilalt. Băiatul îi căută limba mută cu limba lui, iar ea îi răspunse, apoi cele două limbi începură să danseze înlănțuite. Deveniră din ce în ce mai plini de dorință, până când pasiunea lor se consumă,

spre marea lor încântare. Apoi au rămas îmbrățișați, în timp ce discursul bătrânului mergea mai departe, de neoprit, ca un râu care curge la marginea unei pajiști. Iar Arthur și fata adormiră, până la răsăritul soarelui.

• Capitolul XI

Arthur se trezi înfrigurat, ud și înțepenit. Stătea rezemat de trunchiul unui stejar. Un vânt vitreg dinspre est îi scrijelea gâtul. Merlin ar fi numit vântul acela Tăiosul. Încercă să adoarmă la loc, să-și reia visul și să redescopere gustul fetei mute. Numai că ea îl părăsise.

— De ce mută? se gândi el. De oriunde ar veni visele, noi suntem cei care le creăm.

Ăsta era încă un lucru pe care îl învățase de la Merlin.

— Deci de ce am făcut-o mută? Și vorbele tatălui ei… Oare care o fi înțelesul lor? Și oare de unde mi-au venit? Tot de la Merlin?

Drumul pe care îl făcu în ziua aceea fu amarnic. Vântul încă bătea dinspre est. Era ud până la piele și tremura de frig. Norii se umflau de zăpadă, amenințători. Lăsă hățurile libere, îngăduindu-i poneiului să-și aleagă singur drumul, care începu să-l poarte peste niște ținuturi mlăștinoase. Singurul lucru de care era în stare era să stea în șa. De mai multe ori alunecă și fu cât pe-aici să cadă. În minte i se învârteau tot felul de versuri, dar nu aveau niciun sens.

Pe măsură ce lumina dispărea, începu să ningă, la început încet, cu fulgi mici, apoi mai puternic. Arthur se înecă, apoi, orbit de ninsoare, își dădu seama că începuse să suspine. Se prinse de coama poneiului, iar mâinile începură să-i răsucească părul aspru. Se aplecă și se întinse pe gâtul animalului, folosindu-l inconștient ca pe un scut

împotriva viscolului. Însă degeaba. Îi era atât de frig, iar vântul parcă trecea prin el, intrând pe o parte și ieșind pe cealaltă.

Poneiul, nu Arthur, fu cel care văzu castelul ce se ridica înaintea lor. Poarta era coborâtă și, ca și cum s-ar fi îndreptat spre un staul, poneiul își iuți pasul și trecu podul la trap. Era un trap temător, însă reuși să ajungă în curtea în care pereții din lemn îi fereau de vântul cel groaznic. Poneiul se opri, își ridică capul și necheză. Dinspre grajduri, răsunară nechezaturi de răspuns. În acel moment, alunecă peste crupă și căzu, fără simțiri, la pământ.

Când se trezi, văzu că era întins pe un strat de paie. Mirosea îngrozitor, așa că își dădu seama că se scăpase pe el. Avea gâtul uscat ca iasca și ardea ca focul. Se auzea respirația unor animale, vite sau cai, dar și trepădatul rapid al unor șoareci. Putea să-și miște mâinile și picioarele, dar efortul de a face acest lucru îl extenuă, așa că închise ochii, scăpând de lumina slabă din jurul lui. Începu să vadă în fața ochilor focuri care dansau și să audă țipetele unor diavoli. Apoi, începu să îi audă vorbind: îi pregăteau chinurile. Știa că îi pregătesc chinuri de care el nu avea cum să scape. Prin piele, îl podidea nădușeala, acum fierbinte, acum rece.

Cineva îi duse la gură o cană, iar în jurul umerilor simți o mână care îl susținea, ca să poată înghiți. Berea era dulce și avea un ușor gust de nucă, care-i lăsă o senzație de amăreală după ce o bău. Înghiți lichidul și simți cum îl doare gâtul. Se înecă de două ori și se scutură. Cana îi fu luată de la gură, apoi dată din nou. Luă încă o înghițitură, se simți mai întremat și deschise ochii. Lumina era slabă, dar putu vedea fața subțire, ca de șoarece, a unui băiat.

— Credeam că ești pe ducă, zise băiatul. Înțelegi ce spun?

Arthur dădu din cap, cu greutate, dar nu reuși să vorbească.

— Însă eu le-am zis să mă lase să încerc cu bere. Berea bună face miracole, așa zicea bunică-mea. Mai bea. Ai avut noroc că ai ajuns la castel. Cel puțin, un fel de noroc. Mă rog, sunt mulți care ajunge aici și-apoi vrea să plece, dar nu reușește niciodată. Mă rog, așa e viața, nu?

În zilele care urmară, Arthur a început să-și recapete puterile încet-încet. Era totuși prea slăbit ca să poată merge, așa că stătea întins în grajd sau pe paiele vacilor. Băiatul, al cărui nume era Cal (un diminutiv de la Calgacus, numele unui rege faimos, care îi condusese pe caledonieni în lupta împotriva romanilor), îi aducea mâncare – bere, supă, pâine și brânză din lapte de vacă, iute, grea și întremătoare. (De-a lungul vieții, lui Arthur avea să-i placă brânza, spunând adeseori că se poate lipsi ușor de carnea de vită, dacă ar avea o provizie mare de brânză și pâine bună sau prăjituri din ovăz și untură.)

Cal, care era cu doi sau trei ani mai mic decât Arthur, era plin de viață, vesel și curios. Arthur îi răspundea la întrebări precaut; își amintea că Merlin îl învățase să spună despre sine cât mai puține lucruri cu putință. „Cu cât dezvălui mai multe despre tine, cu atât te lași mai mult pradă puterii celorlalți.”

— Cine ține castelul acesta? întrebă Arthur în cea de-a treia zi a ședерii lui, iar pe obrazul lui Cal tresări un nerv.

— Nu știu numele lui, știu doar cum îi zicem.

— Și cum îi ziceți?

— Față de Piatră. Nu vorbește mult, da’ și când vorbește… și fiul lui, Sir Cade…

Băiatul își coborî vocea.

— Nu vrei să te pui rău cu el, nici măcar nițel. E un…

— Ce e, băiete?

Cal sări cât colo, ca și cum l-ar fi ciupit ceva sau l-ar fi împuns un pumnal. Arthur își ridică privirea și văzu un bărbat înalt, voinic și bărbos, care îl

apucă pe Cal de păr, îl ridică de la pământ și îl ținu în aer, în timp ce băiatul lovea în gol cu picioarele și se văicărea. Apoi îl aruncă cât colo, iar acesta se izbi de un zid, se lovi cu capul de piatră și căzu la pământ gemând. Bărbatul se întoarse spre Arthur și îi porunci să se ridice în picioare. Arthur îl ascultă, deși cu dificultate, pentru că încă era foarte slăbit, iar picioarele îi tremurau.

— Cine ești și cum ai ajuns aici?

— Sunt un pribeag care s-a rătăcit și care s-a îmbolnăvit în pădure, iar poneiul meu m-a adus aici, dar nu știu unde mă aflu, spuse Arthur.

— În orice caz, vorbești limba noastră. Umblă vorba că ești spion saxon. Ești saxon, băiete?

— Nu, domnule.

— Și totuși, ai un accent ciudat. Din nord, bănuiesc. Poate că ești unul din spionii regelui Lot.

— Domnule, nu sunt spionul nimănui și nu știu nici cine este regele Lot, nici unde este.

Arthur își plecă privirea, în semn că nu putea susține privirea celui care îl interoga, apoi luă un aer umil. Însă picioarele încă îi tremurau din cauza slăbiciunii și îi era teamă că ar putea să cadă. Nu voia să i se întâmple așa ceva, pentru că simțea că inchizitorul lui ar disprețui un asemenea semn de slăbiciune. Bănuia că era Sir Cade, despre care Cal vorbise cu atâta teamă.

Bărbatul întinse mâna, îl apucă de bărbie și îl făcu să-și ridice capul.

— Pribeag zici. Asta ca să pari mai misterios și mai important, bănuiesc. Dar – și își plimbă mâna aspră peste obrazul lui Arthur – dacă ai fi curățat, cred că ai arăta destul de bine, puștiule. Te-aș putea folosi la ceva. Însă acum puți îngrozitor.

Îl aruncă pe Arthur afară din grajd, în curtea în care erau câțiva bărbați adunați lângă o fântână. I-l încredință pe Arthur unuia dintre soldați – un băiat cu o vestă din lână pestriță – și îi porunci să îl dezbrace și să-l țină sub un jet de apă, până când avea să nu mai miroasă ca o groapă cu lături.

Arthur s-ar fi împotrivit unei asemenea umilințe, dar nu putea să scape din strânsoarea soldatului, așa că se supuse, deși era groaznic de jenat că fusese lăsat pradă batjocurii celor care se uitau. După ce fu înmuiat în apa rece ca gheața, care venea dintr-un puț adânc, îl auzi pe Sir Cade poruncind să i se dea o tunică.

— Puneți puștiul la treabă în bucătărie. Cred că știe să scuipe mai bine, mă gândesc, decât tăntălăul ăla de Cal.

Așa că Arthur fu condamnat să fie ajutor de bucătar; nu prea avea de ales, așa că trebui să accepte. Deși mândria îi fusese grav prejudiciată, nu acceptă acest lucru chiar împotriva voinței lui, pentru că Merlin îi spusese că trebuia să trăiască o vreme în Valea Umilinței, înainte de a răzbi în viață. Nu știa foarte clar ce însemna acest lucru, cert era că în cap îi sunau cuvintele lui Merlin: „Numai cei ale căror fețe au fost târâte prin noroi și care au mușcat din pâinea disperării sunt demni de lucruri înalte."

Așa că Arthur, viitorul rege și împărat, a fost forțat să înceapă treaba la bucătărie, ca ajutor al bucătarului și al servitoarelor, care l-au poreclit *Negul.* Când servea la mesele din sala cea mare, soldații îl tratau și mai grosolan, punându-i uneori piedică în timp ce căra vreun teanc de farfurii murdare și trimițându-l cât colo, alteori stâlcindu-l în bătaie sau distrându-se cu insulte la adresa lui. Iar Arthur îndura toate acestea cu demnitate.

Singurul lui prieten era Cal, care se atașă de el cu o bucurie și o intensitate aproape înfricoșătoare. Deși uneori avea momente ciudate de bună-dispoziție, Cal trăia într-o continuă teamă. Numai când îl vedea pe Sir Cade traversând curtea, că și începea să tremure și să se uite după un loc în care să se ascundă. Cât despre tatăl lui Sir Cade, pe care îl numea Bătrânul Față de Piatră, numai auzul numelui acestuia îl arunca pe Cal într-o stare mizerabilă: începea să-i salte un nerv în obraz,

mâinile începeau să îi tremure necontrolat și îi piereau cuvintele din gură. Mai târziu, când Arthur l-a întrebat despre toate acestea, el i-a răspuns:

— Sunt lucruri ce are loc aicea care mai bine să nu le auzi, crede la mine, prietene, că știu.

Într-adevăr, Arthur începu curând să înțeleagă cum stăteau lucrurile. Într-o zi, a fost adus la palat un pâlc de prizonieri saxoni, care făceau parte dintr-un grup dezbinat. Arthur era curios: auzise multe despre saxoni, dar nu văzuse niciodată unul în carne și oase. Majoritatea erau niște bărbați înalți și ciudați, cu o privire goală. Însă doi dintre ei erau băieți tineri, blonzi, cu ochi albaștri, care, chiar dacă erau mânjiți de noroi și sânge, iar tunicile le erau murdare și părul încleiat, îi părură lui Arthur că emană poftă de viață.

Prizonierii au fost târâți în curte, în fața lui Sir Cade și a bătrânului și tăcutului Față de Piatră. Sir Cade zâmbi, uitându-se la ei.

— E aur aici, zise el și își înfipse pumnul îmbrăcat în mănușă de piele în stomacul unuia dintre cei doi frumoși băieți.

Băiatul căzu chircit la pământ, ținându-se cu mâinile de burtă, tușind înecat și cu răsuflarea tăiată. Pentru o clipă, totul era nemișcat. Băiatul se chinui să se ridice în genunchi, moment în care Sir Cade îi dădu un șut cu cizma în gât, trimițându-l pe o grămadă de gunoi.

— Saxoni jegoși.

Cavalerul începu să râdă.

— Însă băieții ăștia s-ar putea să aducă bani buni într-o zi la piața de sclavi de la Silchester.

Îl lovi pe cel de-al doilea băiat peste coapse cu biciul. Băiatul nu spuse nimic și nici măcar nu se mișcă sau nu se feri de a doua lovitură care urmă. În loc să facă asta, își ridică bărbia pătrată și-l privi pe Sir Cade în ochi, ca și cum ar fi vrut să-l provoace să repete lovitura. Însă cavalerul se mulțumi doar să râdă și porunci ca băieții să fie duși în camera lui.

— Și să-mi aștepte plăcerile.

Între timp, tatăl lui îi examina pe ceilalți saxoni. Fără să scoată vreun cuvânt, făcu semn ca trei dintre ei să fie separați de grup și să fie duși într-un colț al curții și aruncați pe scările care duceau către temniță.

Mai rămăseseră doi saxoni.

— Pe ăsta îl știu, zise Sir Cade. E un pirat cunoscut. Iar celălalt, din câte îmi amintesc, este fratele lui. Un singur lucru e de făcut în privința lor.

Soldații care aduseseră prizonierii înțeleseră imediat cuvintele lui. Fără să mai aștepte, le legară frânghii în jurul gâtului. Apoi, îi duseră la spânzurătorile din curtea interioară a castelului. Legară repede capetele frânghiilor de brațul spânzurătorii și, sub amenințarea sabiei, îi forțară să se urce pe un cărucior. Apoi, îl împinseră cu putere, iar cei doi saxoni rămaseră atârnând și bălăbănindu-se cu picioarele în aer.

— De nezdruncinat, mormăi Cal mai târziu către Arthur. Asta înseamnă că merge direct în iad. Știu că sunt păgâni, da'…

— Bănuiesc că suntem în război cu saxonii, zise Arthur. Cu toate astea… mă bucur că cei doi băieți au scăpat. Cred că trebuie să fie de vârsta mea…

— Au scăpat, zici, spuse Cal. Au scăpat ca să sufere…

În noaptea aceea, în timp ce Arthur stătea între somn și trezie, ghemuit lângă coasta unui mastiff cu părul sârmos, pentru că îi plăcea căldura pe care o emana câinele și senzația pe care i-o dădea apropierea de el, tresări speriat de un strigăt care venea din turnul în care locuiau Sir Cade și tatăl lui. Cal se târî pe podeaua bucătăriei și veni lângă el. Arthur întinse mâna și văzu că prietenul lui tremura.

— Acum înțelegi ce loc e ăsta? șopti Cal.

Arthur puse un braț în jurul lui și îl ținu strâns.

— Mai bine nu vorbim despre asta, zise el, apoi se simți rușinat, de parcă asta l-ar fi făcut complice la acele fapte oribile.

Nu-i mai văzu niciodată pe cei doi băieți saxoni la castel. Poate că într-adevăr fuseseră duși să fie vânduți ca sclavi, își spuse el; însă nu credea acest lucru.

Într-o noapte, Cal îl întrebă:

— Te-ai întrebat vreodată, prietene, de ce e atâtea de puține femei aici?

Arthur răspunse ca și înainte:

— Mai bine nu vorbim despre asta.

Cal continuă:

— Am fost… Crezi că Sir Cade e groaznic, dar Bătrânul Față de Piatră…

În unele nopți, veneau niște oameni și îl luau pe Cal, care apoi lipsea a doua zi și a doua noapte. Când se întorcea, era mai palid decât înainte și tremura mai tare, iar când Arthur încerca să afle ce s-a întâmplat, băiatul scutura din cap, își mușca buzele, mormăia lucruri fără sens, iar ochii i se umpleau de lacrimi. Apoi spunea:

— Dacă nu erai tu, Arthur, n-aș mai fi putut să trăiesc.

Veni o noapte când cei doi care veneau să îl ia pe Cal de obicei – doi flăcăi bine făcuți, cel mai înalt chior, iar prietenul lui, șchiop, de la o rană de suliță – trecură pe lângă băiat și îl ridicară pe Arthur. Unul dintre ei îi suci mâna la spate, apoi îl duseră în turn. În cele din urmă, îl aruncară într-o cameră în care Sir Cade și Bătrânul Față de Piatră stăteau și beau vin.

— Deci ăsta e cel pe care l-ai păstrat pentru mine, zise Față de Piatră.

Acestea erau primele cuvinte pe care Arthur îl auzise rostindu-le. Vocea lui era ciudat de subțire și de stridentă.

Sir Cade încuviință din cap și mai bău niște vin.

Cei doi însoțitori îl duseră pe Arthur în mijlocul camerei, unde se afla o bancă înaltă de vreo

jumătate de metru. Îl întinseră cu forța pe ea și îl legară de încheieturi. Arthur încercă să se opună, dar eforturile lui erau zadarnice. Apoi simți că îi leagă și gleznele una de alta și rămase acolo ca un pui la proțap. Cei doi însoțitori plecară și timp de câteva minute nu se întâmplă nimic. Arthur auzea gâlgâitul vinului turnat în pahare. Era liniște. Nimeni nu se mișca.

— Ți-am zis că o să-și revină, zise Sir Cade. Era o epavă când l-am găsit.

Bătrânul Față de Piatră chicoti.

Arthur îl auzi pe unul dintre ei apropiindu-se. Simți cum îi ridică tunica și o palmă îl lovi peste fund. Apoi îl lovi un bici. Chiar de la prima lovitură îi dădu sângele. Își mușcă buzele cu putere, ca să nu strige. Dar pentru că loviturile de bici nu se opreau, nu mai putu să se abțină. Trupul lui se chircea cu fiecare lovitură și după puțină vreme deja cerea îndurare, numai că mila nu se găsea mai ușor decât ai fi putut lua lapte de la o leoaică; printre lovituri, auzea chicotelile ascuțite ale bătrânului.

— Acum, zise Sir Cade și se lipi de Arthur, iar fesele lui se desfăcură și băiatul fu pătruns.

Arthur urlă, nu se mai putu controla și leșină.

Te vei întreba, prințul meu, de ce scriu despre asemenea lucruri păcătoase și dezgustătoare. Te asigur că nu sunt pe placul meu. Însă trebuie să înțelegi pe deplin răutatea lumii și perversiunile în care uneori se complac oamenii și cu care, dacă ar ști numai, își chinuiesc sufletele.

Acest Sir Cade simțea plăcere când era crud, când îi făcea pe alții să sufere și să-i umilească, așa cum mulți alții fac. Unii ascund adevărata față a firii lor de semenii lor și chiar de ei înșiși, cum uneori se întâmplă, pretinzând că sunt plini de virtute și declarând că acționează în numele Domnului și al Sfintei Biserici. Este cazul învățaților doctori care slujesc biserica, cunoscuți și sub numele de Inchiziție, care găsesc o

adevărată plăcere în torturarea păcătoșilor, pentru ca sufletele lor să fie salvate, după cum spun ei.

Prin urmare, trebuie să înțelegi, prințul meu, că orice aș scrie, oricât de murdar sau de îngrozitor ar fi de citit, scopul meu este nevinovat și caut numai să îți iluminez mintea.

Acestea fiind zise, îmi revine datoria de a spune mai multe lucruri despre această pereche dezmățată, pe care o făceau Sir Cade și venerabilul lui tată. Despre cel de-al doilea, nu sunt multe de spus. Cu câțiva ani înainte, în timp ce lupta în fruntea cavalerilor și a soldaților săi, pentru a reprima un atac saxon, a avut ghinionul de a fi luat prizonier. Dintr-un motiv pe care nu-l cunosc, căpetenia saxonă a ales să nu-l omoare, așa cum se obișnuia; în loc să facă acest lucru, a poruncit să fie castrat. Unii spun că făcuse asta pentru că îl prinsese pe prizonier aruncându-i priviri languroase tânărului prinț saxon care fusese pus să-l păzească. Însă nimeni nu poate spune dacă este adevărat sau nu. Bătrânul – căruia deja îi albiseră barba și părul – a fost mutilat și apoi alungat, pentru a servi drept groaznic exemplu celor care urmau să cadă în mâinile saxonilor; se știe că bărbații se tem de această mutilare mai tare decât de moarte.

Bătrânul a supraviețuit și nimeni nu îndrăznea să vorbească despre starea lui, de frica mâniei sale, pe care o cunoșteau toți. De atunci, toți saxonii pe care îi prindeau soldații lui urmau să aibă aceeași soartă și nu exista loc de îndurare. Cei care erau spânzurați erau norocoși. Așa că bătrânul găsea plăcerea ce-i era refuzată trupului în exercițiul libidinos al imaginației, stimulat de scenele groaznice care se desfășurau în fața ochilor lui.

Cât despre Sir Cade, deși poate părea că singurul lui scop era să-i facă pe plac tatălui său, după cum spunea degrabă, și că se dădea la băieți și tineri numai dintr-o obligație filială – de vreme ce numai așa putea tatăl lui să treacă cu ușurință

peste mutilarea pe care o suferise – nu era chiar așa. Adevărul este că, oricare ar fi fost intențiile lui când a început șirul de fapte de acest fel, Sir Cade era acum sclavul viciului. El nega existența lui Dumnezeu, ba chiar și pe a zeilor păgâni. Dacă El sau ei existau, spunea el, atunci nu erau deloc interesați de oameni, ci doar urmăreau să îi înnebunească. Ajunsese la concluzia că Dumnezeu nu există și că omului îi este permis orice, atâta timp cât are curajul să încerce, însă așa este natura viciului, mai ales natura viciului sexual, ca ceea ce te-a mulțumit la început să nu mai fie de ajuns; senzațiile care la început erau vii, ajung să fie plictisitoare; tot ceea ce era îndrăzneț și violent, devine banal. Trebuie tot timpul să încerci și mai mult, să faci mai mult, iar ceea ce obții din toate aceste eforturi este din ce în ce mai puțin. Și cât de săracă, cât de sărăcită – și aș vrea să ții minte că acest cuvânt nu e sinonim cu *sărac*, așa cum cred unii, ci semnifică o trecere de la bogăție la sărăcie sau de la suficiență la lipsă acută – cât de sărăcită este imaginația viciosului. Cât de plictisitoare sunt plăcerile pentru aceia care neglijează lucrurile încântătoare; cât de plictisitoare și de prostești. Și, pentru a-și recupera senzațiile inițiale de îndrăzneală și de plăcere, bietele creaturi obsedate trebuie să meargă și mai departe, căutând rafinarea și moduri mai intense pentru ceea ce fac – și toate astea în deșert.

Însă am divagat, lucru pentru care nu trebuie să mă condamni, de vreme ce autorul care nu se oprește pentru a aduna florile de pe marginea drumului sau, mai potrivit pentru acest context, pentru a reflecta pe marginea povestirii lui, este ca un om care trece grăbit printr-un oraș în căutarea experienței, dar nu se oprește niciodată pentru a o întâlni, pentru a privi fetele adunate în jurul unei fântâni, stând liniștite de vorbă, pentru a… dar e de ajuns. E timpul să ne întoarcem la Arthur.

Însă înainte de a face asta, trebuie să adaug că există unii autori care atribuie viciul scârbos și dezgustător al lui Sir Cade unei alte cauze. Ei spun că Sir Cade aparținea unuia dintre acele culte căruia nu i se refuză numele de religie, ai cărui inițiați încearcă să obțină uniunea cu spiritul divin (cel mai mare vis al Omului) prin renunțarea la rațiune și prin satisfacerea tuturor poftelor carnale, oricât de obscene ar fi ele; pentru că, spun ei, numai prin aceste lucruri fără limită poate scăpa sufletul de dominația trupului.

Asemenea practici erau cunoscute în lumea antică, mai ales printre adepții zeului Dionis.

Însă eu consider că această argumentare este un sofism grosolan și îmi mențin părerea conform căreia Sir Cade și scârbosul lui tată erau numai niște monștri care ar fi trebuit expulzați din societate și duși să trăiască în cele mai depărtate locuri ale pământului.

• Capitolul XII

Arthur se târî la loc pe coridorul din spatele bucătăriei, unde se ascunse, îndurerat, sângerând și nenorocit. Lucrurile prin care fusese forțat să treacă îl umpleau de dezgust, ba chiar de dispreț de sine. Refuză și semnele de consolare pe care Cal încerca să i le ofere.

— La fel ți se întâmplă și ție, a fost tot ce a putut să zică Arthur.

— La fel? Nu, cred că nu. Ce mă forțează el să… Nu pot să vorbesc de asta, nici măcar cu tine, mai ales acum…

— Ar trebui să îl omor, zise Arthur. Într-o zi, o să-l omor. Jur. Între timp, pentru că oricum nu pot să mă mai supun la ceea ce mi s-a întâmplat în seara asta, trebuie să facem un plan de evadare.

— Să facem?

— Nu cred că te voi lăsa în… în cloaca asta infernală.

— Dacă ne prinde… zise Cal.

— Da, dacă ne prinde… Așa că nu trebuie să fim prinși.

— Și unde ne ducem?

— Asta nu contează. Lumea e mare și…

Arthur se ridică în picioare, luându-l pe Cal de braț și îl duse în capătul coridorului, într-un loc unde în perete era o gaură, prin care se vedea valea de la poalele castelului. Luna se ridicase pe cer și toată priveliștea era scăldată într-o lumină argintie, tremurată și nesigură, pe măsură ce fuioare de nori străbăteau cerul.

— Uite, spuse el, există o lume în afara acestei închisori, întrebarea este cum ajungem la ea.

Întrebarea îi frământă timp de câteva zile. Castelul avea două porți și amândouă erau păzite strașnic zi și noapte. Paza era mai atentă ca de obicei, pentru că primiseră veste că un grup de saxoni a fost zărit prin preajmă, probabil căutând să-și răzbune oamenii prinși de soldații lui Sir Cade.

Arthur spuse că ar trebui să sară de pe cel mai înalt zid în apa din canalul care înconjura castelul și să înoate spre libertate. Însă Cal nu știa să înoate și, deși îl îndemna pe Arthur să încerce să se salveze, cu buzele tremurânde și vocea spartă, Arthur refuză să-și abandoneze prietenul.

Amândoi, dar mai ales Arthur, trăiau tot timpul cu teama că vor fi chemați din nou în camera lui Sir Cade.

Apoi, într-o după-amiază, când soarele se apropia de apus, iar din râul de jos se ridicau aburi de ceață, curtea castelului se însufleți deodată.

— Mimii, au venit mimii.

— Mimii? întrebă Arthur.

— N-ai auzit de ei? zise Cal. O să facă o piesă de teatru, cu o luptă cu săbii. Este… Vai, ce mi-ar plăcea să fiu mim.

Apoi oftă. Arthur nu-l văzuse niciodată atât de entuziasmat.

Însă curând fu distras de altele. Mimii începură să-și pregătească scena pentru piesă cu o siguranță care lui Arthur i se părea a fi un teatru în sine. Erau șapte actori, iar unul dintre ei, înalt și sfrijit, îi atrase lui Arthur atenția în mod special. Nu era conducătorul lor, acela era un bătrân, mai degrabă îndesat, cu o chelie strălucitoare, mărginită de un smoc de păr alb, care atârna în lațe murdare. Însă sfrijitul avea un aer de autoritate naturală. Nu vorbea decât rar și într-o limbă care nu-i era cunoscută lui Arthur, iar de câte ori spunea ceva, părea că prietenii lui sar imediat să îi facă pe plac.

— E din cauză că-l joacă pe Goloshan, șopti Cal.

— Goloshan?

— Personajul negativ. Ei cred sau se tem că a devenit personajul pe care îl joacă.

Apoi, când lumina lunii începu să străbată ceața, piesa începu.

La început, mimii au format un cerc, sub forma unei stele cu cinci colțuri, iar bătrânul cel chel a înaintat spre mijlocul cercului și a așezat două săbii pe pământ, una peste alta, după care a început să danseze. Se mișca foarte sprinten, cu o agilitate care nu-i arăta vârsta și, pe măsură ce sărea din ce în ce mai sus, cu mâinile unite deasupra capului, mimii care formau cercul începură să rostească o incantație pe care Arthur nu o înțelegea.

Apoi bărbatul cel slab, Goloshan, intră în cerc. Pe umeri purta un cap de cal, iar dacă Arthur nu ar fi observat unghiul ciudat pe care îl făcea piciorul stâng față de dreptul, rezultat al unui accident, fără îndoială, nici nu l-ar fi recunoscut. Handicapul îl făcea să se miște într-un mod letargic, iar când începu să danseze, infirmitatea lui se transformă în dispreț. Disprețul era îndreptat spre primul dansator și săbiile sale, lucru care îl mânie foarte mult. Acesta ridică cele două săbii și, ținând-o pe

una de lamă, i-o oferi lui Goloshan. De două ori o refuză, dar a treia oară o luă și se așeză în poziție de luptă. Cei doi bărbați începură să-și dea târcoale, gesticulând larg cu săbiile care însă nu se ciocniră. Cântecul își schimbă ritmul și se transformă într-un marș, părând că cei care îl intonau își îndeamnă luptătorii la eforturi mai pline de însuflețire. Goloshan răspunse provocării, fandând către adversarul său, care sări sprinten din calea lui. Acest lucru îl întărâtă pe Goloshan. Atacă neîndemânatic. Se împiedică și primi o lovitură din balans, în ceafa. Căzu imediat la pământ și rămase acolo, nemișcat. Adversarul lui înaintă, dădu la o parte capul de cal și își așeză vârful sabiei pe gâtul dușmanului înfrânt. Scoase un strigăt puternic și păru că pleacă, iar toți dansatorii gemură. Apoi, unul dintre ei ieși din cerc și îngenunche lângă bărbatul căzut, scoțând sunete înalte, de lamentare. Acestea îl făcură pe un alt dansator dintre cei care stăteau în cerc să îngenuncheze lângă Goloshan, care părea mort și să-și treacă mâinile peste fruntea lui, rostind o incantație într-o limbă pe care Arthur nu putea să o înțeleagă. În timp ce făcea asta, învingătorul și primul bocitor se alăturară din nou cercului și începură toți să se miște, încet, în sensul invers acelor de ceas, iar incantația se transformă într-un murmur slab. După ce se învârtiră de șapte ori, mimul din mijloc apucă mâna lui Goloshan și îl ridică în picioare. Apoi reluară amândoi dansul, în timp ce refrenul deveni un imn adresat lunii care îi asculta.

Deși nu înțelegea semnificația piesei la care asista, Arthur era fascinat. Cu toate acestea, nu-și uitase scopul la care se gândise când văzuse actorii.

După ce piesa se termină, mimii se așezară la un pahar de vorbă, lângă o oaie friptă în curtea castelului; unii începură să bea bere, alții cidru, mai ales că se aflau la granița țării merilor. Arthur

se tot învârtea pe lângă actori, căutând un moment potrivit să le vorbească; iar Cal se ținea după el.

Apoi, după ce luna se ridică sus pe cer, băiatul care îi servea pe mimi luă o lăută și începu să cânte:

Iubitul meu pe-alta iubește,
vântule de apus.
El dragostea o măsluiește
of, cum de mi s-a dus?

Veni la mine într-o vară
ca roua-n trandafiri,
mă-nvălui în desfătare
răpindu-mi pacea firii.

Mă părăsi apoi, în zori,
făr' a privi-ndărăt,
inima lui e dracul gol,
fugiți – de-așa complot!

Fugiți cu toții din calea-i strâmbă,
de izul dulce-al sorții,
nu-i pământean, e doar o umbră
slujind Prințului morții.

După ce termină de cântat, până și soldații începură să plângă; Arthur observă acest lucru și se gândi cât de ciudat era că muzica putea să-i emoționeze până și pe cei care cunoscuseră cruzimea bătăliilor și că un cântec despre dragostea neîmpărtășită putea să îi efemineze atât de mult. Cu toate acestea, erau oameni care, dacă le-ar fi poruncit comandantul, l-ar fi spânzurat pe menestrel de un stâlp fără ezitare. Chiar atunci când se gândea la aceste lucruri, băiatul îi prinse privirea și îi făcu cu ochiul. Era un băiat brunet, cu părul creț și cu ochii negri ca mura. Când Arthur îi întâlni privirea și îi zâmbi înapoi, băiatul veni lângă el și îi oferi lăuta:

— Știi să cânți, prietene?

— Aș putea încerca.

— Atunci te rog să o faci, pentru că gâtul meu e uscat ca deșertul de la răsărit de Eden.

Arthur apucă lăuta și ciupi câteva corzi, pentru că vedea în asta un mijloc de evadare, dacă știa să profite cum trebuie de ocazia care i se oferise. Se întoarse spre Cal și îi spuse:

— Să cântăm împreună. Balada Lucrurilor Pierdute.

— Vai, spuse Cal, dar nu știu versurile.

— Atunci cântă refrenul.

Apoi se apropie mai tare de prietenul lui și îi spuse:

— Cântă cât poți de mult. E important, crede-mă.

Așa că Arthur își acordă vioara și începu să cânte cu o voce clară și dulce, așa cum era sunetul clopotului de vecernie.

Un cavaler stătea întins lângă pârâul din pădure,
iar regina zânelor veni și se-ntinse alături,
Îl sărută o dată, îl sărută de trei ori,
Îl sărută o dată, îl sărută de trei ori.
Îi ferecă inima într-un vis de zâne
și i-o străpunse cu un ac de-argint.

Doamna lui privea din înălțimile castelului,
privea și-și aștepta iubirea să se-ntoarcă.
Îl sărută o dată, îl sărută de trei ori,
O dată, de trei ori.
Aștepta și privea cum pleacă umbrele apusului

și își spunea „Se-aude sunetul cornului parcă.”

Copita armăsarului n-a mai strivit iarba,
iar glasului cornului lui a tăcut precum luna.
Sărutările zânelor i-au furat mințile,
Sărutările lor i-au furat inima.
El stă-ntins în vale, unde timpul nu trece,
Iar zânele dansează pe-un cântec mut și rece…

— De ce îi spui *Balada lucrurilor pierdute*? îl întrebă băiatul cel brunet după ce Arthur termină de cântat.

— Pentru că acesta este numele care i s-a dat, răspunse Arthur.

— Cânți bine, îi spuse omul care îl jucase pe Goloshan. Ar trebui să te apuci de cântat.

— Nimic nu ne-ar plăcea mai mult mie și prietenului meu decât să călătorim cu voi și să cântăm.

— Știți și alte cântece?

— Muzica nu are capăt, spuse Arthur, citându-l pe Merlin, și se înalță spre ceruri ca un șoim.

— Atunci, zise Goloshan, să vedem ce putem face. De mult mă gândesc că repertoriul nostru este cam limitat. După cum am observat, timpurile se schimbă, iar moda cea nouă cere material nou.

Apoi, Arthur se gândi că era înțelept să-l ia deoparte pe băiatul cel creț, pe care îl chema Peredur, fără a-l lăsa la o parte pe Cal, și îi explică situația lor și cât de nerăbdători erau să scape de la castelul lui Sir Cade.

— E la fel de greu, mă tem, zise Cal, cum e să scapi de vraja de la cântecul nostru.

Cal era înclinat către melancolie, prin urmare vedea greutăți chiar și acolo unde nu erau, pe când Arthur, optimist, vedea numai ocazii. Însă Peredur râse. Era un copil al dimineții, care credea că totul este posibil și că dorința, dacă este puternică, poate fi transformată în fapte.

— De era așa, zise Cal, după cum zicea bună-mea, care m-a crescut, „dacă dorințele ar fi cai, toți cerșetorii ar călări”.

— Lăsați asta în seama mea, zise Peredur, și veți vedea că dorința voastră chiar este un cal.

• Capitolul XIII

Peredur stătu cu Arthur și Cal în pivnița de sub bucătărie. Vorbele lui îl încântară pe Arthur și chiar până și pe Cal, morocănos și melancolic din fire, cu atât mai morocănos și melancolic din cauza experiențelor nefericite, care începu să fie interesat de poveștile noului lor prieten despre viața actorilor.

— Noi suntem vagabonzi, spuse băiatul, și, cu toate că acest lucru îi ridică pe oameni împotriva noastră și îi face să ne privească ca pe niște hoți care strică pacea acestor pământuri, noi ne bucurăm de libertatea de a ne așeza unde dorim, de a munci când vrem, de a trăi cum ne place, fără a fi sclavii legilor sau ai regulilor care trec drept moralitate. Din punctul meu de vedere, există o singură lege morală care merită amintită: primește și oferă bucurie atât cât poți. Pentru că nu se știe ce va aduce ziua de mâine.

Apoi le zâmbi celor doi și le arătă, mai ales lui Arthur, că spunea adevărul.

Era încă noapte în valea cea întunecată, care se întindea în luna nouă și cea veche, când Peredur îi trezi și se furișară prin bucătăria tăcută până în curte, unde îi aștepta căruța actorilor, pregătită de

plecare dis-de-dimineață. Se opriră în pragul ușii, ascultând marșul santinelelor pe crenelurile de deasupra. Când se făcu liniște, Peredur păși în curte și rămase nemișcat și atent ca o vulpe la pândă. Apoi își întinse brațele, cum face cineva care se întinde și cască. După care, foarte încet, ridică coviltirul căruței; după care se opri din nou, ascultând cu atenție în jur. Însă nu se auzea nimic, nici vreun zgomot, nici vreo urmă de mișcare. Le șopti să vină, iar Arthur și Cal, pășind ușor ca zorile, se îndreptară spre căruță și se urcară în ea. Se ascunseră sub echipamentul actorilor, iar Peredur trase coviltirul la loc. Apoi, cu un mers țanțoș, urcă scările care duceau la creneluri și, plângându-se de insomnie, se afundă într-o discuție plină de viață, și poate chiar și în alte lucruri, cu santinela.

Așa că noaptea trecu, iar dimineața actorii părăsiră castelul dezgustător, cu Arthur și Cal în siguranță.

— Cred că niciodată în viața mea nu m-am bucurat mai tare să scap de un loc, zise Peredur.

Arthur găsea modul de viață al mimilor pe placul lui. Se bucura de libertatea drumului și deveni repede un membru foarte valoros al trupei. Cu toate acestea, Cal rămase multă vreme pradă terorii pe care i-o inoculaseră experiențele anterioare și nu-și putu reveni nici când ajunseră deja foarte departe de castel. În plus, spre deosebire de Arthur, el nu era deloc talentat, gând care deja îl făcea să simtă că-l ia cu rău de la stomac. Așa că începu să fie repede gelos pe Peredur și pe prietenia pe care acesta o înfiripase cu atâta ușurință cu Arthur. Gelozia lui era și mai puternică atunci când Arthur și Peredur cântau duete și erau răsplătiți cu uralele publicului din orașele și hanurile în care jucau. Actorul șchiop care îl juca pe Goloshan și alte roluri la fel de grele și întunecate observă toate acestea, dar ținu totul pentru el și nu spuse nimic.

Arthur își dădu repede seama că Goloshan, cum îl numise el întotdeauna, deși nu era conducătorul declarat al trupei, era spiritul care o însuflețea și cel care se gândea la spectacole noi. Era un om misterios, care nu vorbea niciodată despre trecutul sau despre originile sale; într-adevăr, nimeni nu știa de unde vine sau care era limba lui maternă. Călătorise foarte mult și îi delecta pe băieți, atunci când avea chef, cu povești despre țări îndepărtate și popoare stranii. Stătuse o vreme chiar și în orașul marelui împărat Constantin, iar când vorbea de bisericile lui, de locurile acelea, de băile publice, de coloanele lui și de lungile sale ziduri fortificate, ochii băieților se făceau din ce în ce mai mari de mirare. Le povesti despre marele împărat Marcus, care fusese forțat să plece din Constantinopol și să călătorească pe mare până a ajuns în Britannia, unde a readus gloria de demult a Imperiului, perioadă care însă a durat mult prea puțin.

— Dar, zise el cu un zâmbet pe care Arthur l-ar fi asociat cu adjectivul preferat al lui Merlin, sardonic, ce au de-a face unii ca noi, niște actori ambulanți, cu marii împărați? Noi suntem vagabonzi, iar asta este foarte bine, pentru că ne oferă libertatea pe care dinaștii, așa cum sunt numiți în greacă bărbații – dar și femeile, da, și femeile – de stat, nu pot decât să o viseze. Ascultați-mă pe mine, niciun om înțelept nu caută puterea și gloria, ci se bucură de aerul proaspăt al dimineții și de somnul sub stele, conștient de faptul că nimănui nu i-ar aduce vreun folos moartea lui. Pentru că regii și împărații trăiesc mereu cu frică față de dușmanii lor și, ca să spunem adevărul, majoritatea lor cad pradă trădării sau setei de putere a celorlalți. Să cereți puțin de la viață și veți primi mult mai mult decât cei care caută în van să domine.

Spunând acesta, răsuci una dintre buclele lui Peredur pe un deget și îl sărută umed pe buze.

În alte nopți, Goloshan le vorbea despre forma de artă pe care o practicau; o numea teatru, folosind termenul grecesc.

— Teatrul este adevărata alchimie, spunea el, pentru că, așa cum magicienii încearcă să transforme metalul simplu în aur, la fel și noi prezentăm realitatea lumii, deși pare că nu este decât o fantezie prostească, prezentăm lucrurile așa cum sunt, cum sunt ele înțelese de cei inițiați. Ce este lumea umbrelor, în care noi locuim, dacă nu un amfiteatru în care nimeni nu apare în lumina adevărată, așa cum este cu adevărat, ci deghizat? Prin urmare, ieșind în lume cu o mască, îi facem pe cei care privesc să primească o sugestie despre natura realității, pentru care ei nu au cuvinte să o descrie. Tagma noastră prezintă comedii care servesc ca oglindă a naturii. La fel cum oamenii ajung să aibă o anumită percepție a realității în vis, percepție care, atunci când sunt treji, este mai presus de înțelegerea lor, la fel și teatrul nostru prezintă spectatorilor un vis, care le hrănește imaginația cu lucruri de o mare importanță.

— Dar dacă noi înșine nu înțelegem, și sunt sigur că eu nu înțeleg, zise Peredur, ceea ce noi vrem să exprimăm, asta nu înseamnă că… Am uitat care era întrebarea, așa de tare m-ai zăpăcit.

— Lasă-mă pe mine să încerc, spuse Arthur, pentru că am impresia că am înțeles unde bate întrebarea ta. Dacă noi nu înțelegem semnificațiile ascunse ale comediei pe care o jucăm, atunci aceste semnificații sunt reale sau nu? Oare nu atribuie imaginația înțelesuri închipuite comediilor noastre, înțelesuri pe care, noi, actorii, nu le putem pătrunde sau nici măcar nu le putem percepe? Poți să-mi răspunzi la această întrebare?

— Să știi că pot, zise Goloshan. Nu vorbim noi oare foarte des, fără să ne gândim înainte și cu mare surprindere la auzul cuvintelor pe care le rostim, despre valoarea, sensul și adevărul pe care ajungem să le înțelegem numai în momentul în

care cuvintele prind aripi și își iau zborul de pe buzele noastre?

— Da, răspunse Arthur, presupun că uneori se întâmplă asta.

— Și oare nu dovedește acest lucru că știm mai multe decât credem că știm și că, uneori, suntem tentați să vorbim într-un fel la care nu ne-am gândit înainte, iar gândurile noastre vin din adâncimi pe care nu le-am sondat? Și oare nu spun oamenii uneori: „Acest om vorbește limba îngerilor” – ceea ce este un alt mod de-a spune că am vorbit mai bine decât ne-am fi gândit? Și oare nu…

Arthur cugetă mult în sinea lui la vorbele lui Goloshan și nu spuse nimic, însă Peredur îl luă în derâdere și zise:

— Odată ce începe bătrânul să vorbească, începe să învolbure ideile la fel cum face vântul de toamnă cu frunzele moarte, iar dacă mă întrebi pe mine, prietene, cu același rezultat.

Cât despre Cal, el doar se încruntă și spuse numai:

— După părerea mea, este suficient de înțelept cât să îi țină de cald și de foame, iar toată vorbăraia asta seamănă cu a unuia care stă pe mal și se joacă cu un băț prin apă.

Apoi pufni și zise, cu o privire furișă și precaută, în caz că Goloshan îl auzise și îi înțelesese cuvintele:

— Dar cine sunt eu să judec astfel de probleme, de vreme ce nici măcar nu-mi cunosc tatăl?

•

Într-o zi, ajunseră la un han aflat într-o zonă de câmpie. Hangiul, care îi aștepta de mult, îi primi zâmbitor și le puse în față carne și vin. Apoi le spuse că sosirea lor era binevenită, pentru că o mare doamnă, cu adevărat prințesă, se afla în acel moment la han cu suita ei. Erau toți foarte obosiți din cauza călătoriei și le-ar fi plăcut să vadă o comedie veselă. Prin urmare, odată ce actorii

aveau să se mai întremeze, iar soarele de vară să coboare de pe cer, hangiul era foarte încântat să le găzduiască spectacolul. Însă ce urmau să joace?

— Vom juca o comedie despre căsnicie, răspunse Goloshan. De ce ar trebui să fie așa ceva, adăugă el deoparte, lui Peredur și Arthur, n-aș putea spune, de vreme ce lumea spune că toate căsniciile se dovedesc a fi nefericite.

Piesa era simplă, așa cum erau toate piesele în acele vremuri de demult. Însă, după cum lăsase Goloshan să se înțeleagă, avea și un înțeles ascuns, pe care îl sugera mai întâi titlul, *Nunta chimică*, apoi emblemele biblice care erau expuse pe peretele hanului, aflat în spatele căruței în care jucau, și care le înfățișau pe cele patru fiare ale lui Daniel și imaginea lui Nebuchadnezzar, regele magician al Babilonului. Toate acestea erau aluzii la o profeție.

Cât despre acțiune, ea se desfășura după cum urmează: pe malul unei mări (locul era anunțat de Cal, lucru care reprezenta singurul rol din piesă pentru care fusese considerat potrivit), un rege bătrân, jucat de Sir Topas, conducătorul declarat al grupului, găsește un copil (reprezentat de o păpușă, zdrențuită de prea mult folosit și cu un ochi lipsă), într-o cutie din lemn, adusă de ape. Surprinderea lui, exprimată prin cuplete cu rime inspirate, o încântară pe prințesă și pe doamnele ei, care își exprimară aprecierea prin faptul că se opriră din mâncat dulciurile pe care le aveau în față. Apoi, căutând și mai amănunțit în cufăr, Sir Topas dădu peste o scrisoare, pe care o citi cu glas tare. Se dovedi că scrisoarea venea de la regele maurilor, care spunea că a pus stăpânire pe țara a cărei regină de drept era copilul din cufăr.

A doua scenă înfățișa copilul, care de-acum crescuse și se transformase într-o tânără frumoasă, jucată de Peredur, care purta o perucă cu bucle negre și își flutura genele negre și lungi mai mult decât de obicei, pe deasupra ochilor lui negri și

apoși. Și interpretarea lui stârni murmure apreciative în rândul suitei prințesei. Apoi Peredur dansă expresiv și începu să ofteze din cauza lipsei iubirii. În acel moment, regele maurilor (Goloshan) apăru pe o ușă ascunsă pe scenă, o luă în brațe pe frumoasa fecioară și plecă cu ea, dispărând în întuneric. Peredur ceru îndurare cu un glas foarte emoționant, pentru că era foarte mândru de felul în care știa să strige; apoi se lăsă tăcerea și nu se mai auzi nimic, decât chicotitul răutăcios al maurului.

Veni rândul lui Arthur să apară pe scenă, cu pieptul împlătoșat, îmbrăcat cu o tunică scurtă, care-i lăsa la vedere picioarele frumos conturate, și ținând în mână o sabie. Se uită de jur împrejur dezorientat, apoi, auzind din nou chicotelile maurului, îl provocă la luptă, cu o voce clară și puternică. Maurul răspunse provocării. Începură să se lupte, iar Arthur ieși victorios. Maurul plecă șchiopătând din căruță. Apoi Arthur îl dădu jos pe Peredur din căruță și îngenunche în fața lui, jurându-i credință. Fata îl numi eroul ei și îi căzu în brațe, apoi, pentru câteva momente, se sărutară și se giugiuliră cu mare dragoste.

Cei doi au fost întrerupți de Silas, un membru al grupului de care Arthur învățase să se ferească și care acum era îmbrăcat în preot. Acesta se oferi să îi cunune și, înainte de asta, îi puse pe amândoi să bea dintr-un pocal cu vin. După ce băură, amândoi căzură într-un fel de leșin, apoi reapăru maurul, îi dădu niște aur preotului și îl fură din nou pe Peredur-prințesa. Însă Arthur se trezi din leșin, înțelese ce s-a întâmplat și, plin de mânie îndreptățită, îl trânti la pământ mai întâi pe preot, cu o lovitură cu latul sabiei peste fund, încât acesta căzu din căruță și aterizâ pe burtă pe dalele din piatră din curtea hanului, spre veselia generală, apoi își înfipse sabia cu mare viclenie, pare-se, în inima maurului. În acel moment, apăru bătrânul rege, înțelese toate câte se întâmplaseră și anunță

căsătoria preaiubitului său fiu (Arthur), cu pupila lui, prințesa. Moment în care toată lumea strigă *Vivat sposus, vivat sposa*! și se declanșă veselia generală, cu toții cântând despre triumful iubirii.

Deși comedia fusese simplă, chiar grosolană, fu pe placul tuturor, mai ales pe placul Prințesei și al doamnelor ei. Aceasta le oferi daruri tuturor actorilor, iar lui Arthur și Peredur câte un trandafir, unul galben și unul roșu. Apoi s-au înfruptat cu carne de vită și de oaie și cu plăcintă cu mere, ghimbir și esență de migdale. Erau din abundență și vin, cidru, bere și mied, așa că toată lumea bău mult. Însă Arthur luă parte la toate acestea precaut, pentru că era conștient că ochii prințesei erau fixați asupra lui și simțea că-i tremură picioarele cum nu i se mai întâmplase până atunci și că trupul i se însuflețește.

Apoi se lăsă noaptea, iar una dintre doamnele prințesei veni la el, îl atinse ușor pe umăr și îi spuse să o urmeze. Îl conduse în han și apoi în sus pe o scară, până când ajunseră în camera în care locuia prințesa, care deja era acolo.

Femeia îi spuse să intre și apoi plecă, iar Arthur pătrunse în camera care avea un tavan jos și era slab luminată de trei lumânări așezate într-un sfeșnic; părea că nu era nimeni acolo. Apoi Arthur văzu că prințesa stătea la geam, sprijinindu-se de pervaz. Când îl văzu, se ridică și veni către el. Îi zâmbi, iar zâmbetul ei era de o frumusețe pe care el o văzuse numai în vis. Îl trase aproape și îl sărută pe buze, iar săruturile sale erau moi, fine și blânde ca nopțile de vară.

Când, pentru o clipă, s-au oprit, amândoi au oftat, iar timpul a rămas nemișcat între ei. Arthur observă că nu purta nici fustă, nici jupon, numai o bucată din cea mai fină mătase, ca cele pe care negustorii din Damasc o vând pentru mult aur. După ce o luă în brațe, mătasea alunecă de pe ea, iar prințesa rămase numai într-o cămașă, care nu o acoperea mai mult decât acoperă fereastra

imaginea trandafirilor sau crinilor din grădină. Arthur își strecură mâinile pe sub cămașa prințesei și o dădu la o parte, iar pielea ei era mai albă decât zăpadă de-abia căzută și mai fină la atingere decât alabastrul sau fildeșul. Sânii îi erau mici, rotunzi și tari, iar spațiul dintre ei era ca o mică vale printre dealuri line, așa cum vedem primăvara, când zăpada începe să se topească pe poale. Preț de câteva clipe, Arthur rămase mut, dar ea îl trase pe pat și… și…

Dar voi lăsa ceea ce a urmat pe seama imaginației tale, pentru că nu se cuvine să exprim aceste plăceri prin vorbe, deși nu duc lipsă de cuvintele cu care le-aș putea povesti. Într-adevăr, nici Arthur, nici prințesa nu aveau nevoie de cuvinte. Bucuria pe care o găseau unul în celălalt era desăvârșită.

Era un moment – nu, nu doar un moment, ci ore – de plăcere și bucurie pe care Arthur nu le mai cunoscuse până atunci și pe care nu avea să le uite vreodată. Cu toate acestea, atât de amarnică e lumea și atât de ironică e piesa pe care o jucăm, încât acea noapte avea să se dovedească cumplită pentru el, din motive pe care le voi explica pe măsură ce povestea mea va continua.

• Capitolul XIV

După trei zile, Arthur observă că Silas nu mai făcea parte din trupa de teatru. La început, ezită să îl întrebe pe Goloshan unde s-ar fi putut duce și de ce, pentru că, din ziua în care jucaseră piesa în curtea hanului, Goloshan fusese tăcut, morocănos și aparent cu mințile tulburi. Și într-adevăr, văzând că Arthur se uită la el cu îndoială, îi făcu semn cu degetul să se apropie.

De trei ori încercă să spună ceva și de trei ori termină prin a ofta. În cele din urmă, turnă o halbă

de bere din butoiul de care stătea rezemat, i-o dădu lui Arthur, apoi își mai turnă și el una.

— Bună bere, zise Arthur, ca și cum ar fi vrut să îl încurajeze.

— Așa este. Dacă viața ar fi la fel de simplă și de sănătoasă ca berea, n-am mai avea motive de ce să ne plângem. Probabil ai observat că Silas nu mai este printre noi.

— Da, într-adevăr.

— Naiba să-l ia, zic, că era tare băgăcios, răutăcios, smiorcăit, viclean și prefăcut.

— Dacă zici tu…

— Da, zic.

Apoi bău din nou din halba de bere.

— Iar tu, băiete, va trebui și tu să pleci dintre noi.

— Să plec? Dar nu vreau să plec.

— Nici eu nu vreau să te pierd. M-am atașat de tine, băiete, nu la fel de tare ca de Peredur al meu – și își sărută vârfurile degetelor – dar destul. Cu toate astea, trebuie să pleci. Cu cât stai mai mult cu noi, cu atât suntem în mai mare pericol.

Arthur scutură din cap cu uimire și păli la față, fără îndoială, așa cum fac bărbații în asemenea momente de strâmtoare.

— Dar… zise el, apoi se opri, neștiind ce obiecție să ridice.

Goloshan oftă din nou, apoi îi explică motivele. Silas, spuse el, descoperise că prințesa era, de fapt, Morgan le Fay, soția vestitului rege Lot de Orkney. Crezând că regele Lot, care era cunoscut pentru gelozia lui, îl va răsplăti pentru faptul că îi va dezvălui infidelitatea soției sale, Silas plecase la curtea regelui, pentru a fi primul care îi duce vestea.

— Este un prost și un escroc. L-am avertizat că regele îl va răsplăti pe aducătorul acestei vești tăindu-i nasul, smulgându-i limba, retezându-i urechile și legându-l fedeleș, și nu-i va da nimic. Dar n-a vrut să mă asculte. Sau n-a vrut să mă

creadă. Pe lângă asta, te urăște, se pare, și speră că regele Lot te va căuta și se va răzbuna pentru insulta pe care i-ai adus-o, făcându-l un încornorat. Aici, mă tem că Silas are dreptate. Așa că, dragă băiete, trebuie să ne părăsești și să te ascunzi. Îți cer asta de dragul tău, dar și de al nostru. Și mi-e rușine. Dar nu văd altă cale.

Arthur își dădu seama de dreptatea cuvintelor sale și se supuse, bărbătește. Peredur plânse când se sărutară de rămas bun și își jurară prietenie până la moarte. Așa că, însoțit doar de Cal, Arthur plecă. Amândoi băieții plânseră, Arthur pentru că fusese fericit alături de trupa de teatru, iar Cal, pentru că se avântau din nou în necunoscut. Dar, curând, lacrimile lor se uscară. Lumea se așternea în fața lor, promițându-le aventuri și singura lor grijă era de a alege unde să înnopteze. Așa că, încet și cu pași nesiguri, se lăsară în seama forțelor care îi păzeau și își începură călătoria solitară.

Au mers zile-n șir, au traversat munți și văi, mlaștini și mocirle, au întâlnit puțini oameni și nu au vorbit cu nimeni, ferindu-se de lume în cazul în care gărzile regelui Lot ar fi răscolit țara în căutarea lui Arthur. Cu toate acestea, Arthur își lumina ceasurile întunecate ale nopții și orele lungi ale călătoriilor lăsându-și imaginația să se joace cu imaginile plăcerilor de care se bucurase prin unirea cu prințesa; și se hotărî că nimic nu-l va opri să o caute și să se pună la dispoziția ei în orice fel ar fi fost posibil. Încă nu-și dădea seama cum ar fi putut face asta, dar încrederea optimistă a tinereții îl îndemna să nu se îndoiască de succesul lui. Voia acest lucru, prin urmare trebuia să se întâmple.

În cea de-a șaptea zi, au ajuns lângă o mlaștină stearpă, unde nu se vedea picior de pasăre, nici de animal. Pământul era sumbru, cerul ca plumbul și, deși nu bătea vântul deloc, era amarnic de frig. Liniștea mormântală și nemișcarea aerului îi întristă; și, pe măsură ce se lăsa seara și nu găseau

niciun fel de urmă de viață, foamea și oboseala începură să pună stăpânire pe ei.

Întunericul se coborî asupra lor, ca un dușman nevăzut. Copacii și tufele stinghere căpătau forme ciudate și înfricoșătoare. Bufnițele începură să-și trimită avertismentele asupra lumii, iar de pe cealaltă parte a văii se auzea urletul unei vulpi. Tremurând de frig sau de frică sau, mai degrabă, de amândouă, Cal îl prinse pe Arthur de braț și scânci speriat. În zadar căută Arthur cuvinte care să-i aline sau să îi încurajeze prietenul; cu toate acestea, din cauza slăbiciunii lui Cal, Arthur se simțea din ce în ce mai puternic.

În acel moment, văzură o lumină care licărea în fața lor și care se mișca neregulat. Arthur îi arătă lui Cal lumina și îl încurajă să meargă mai departe. Se auzea o muzică slabă, tânguirea unei femei și sunetul slab al unei tobe.

— Poate că sunt diavoli, zise Cal, sau spirite ale morților, pentru că această câmpie pustie nu poate aparține decât unor oameni care au plecat dintre noi.

— Nu cred, zise Arthur și îl îmboldi să meargă mai departe.

Așa că merseră spre acea lumină și ajunseră la o capelă. Cal tot ar fi ezitat și s-ar fi dat înapoi, dar Arthur, având o voință puternică, îl convinse. Așa că împinse la perete ușa deschisă, care scârțâia din balamale, și intră în capelă.

În fața altarului, era întins trupul unui cavaler, iar lângă el stătea în genunchi o fecioară, care îi mângâia fruntea palidă și se lamenta cu o voce înaltă. Fecioara avea pielea albă, părul auriu și lung îi atârna pe spate, iar degetele pe care le plimba pe fruntea mortului erau subțiri ca ramurile unei sălcii. Îi auzi intrând și își ridică privirea, iar ochii ei păreau în lumina slabă două oceane întunecate.

Arthur era pe punctul de a vorbi, când o siluetă îmbrăcată în sutană de preot apăru din umbră. Prin

urmare, Arthur i se adresă lui, pentru a nu întrerupe bocetul fecioarei.

— Cine este acest cavaler mort și ce este acest loc? întrebă el.

— Aici este capela celor condamnați, a celor care au fost aruncați în afara legilor lumii și ale zeilor, răspunse preotul, și chiar și eu sunt unul dintre ei. Cât despre cel pe care îl numești cavalerul mort, el este Cezarul cu ochi de șoim.

— Ce fel de Cezar este acesta? zise Arthur. Pentru că, din câte știu, nu există niciun Cezar în Britannia în momentul acesta.

Arthur vorbi cu voce clară, pentru a-și ascunde frica pe care o simțea.

Cal îl trase de mânecă.

— Locul ăsta e ciudat, zise el, hai să mergem.

— Am auzit, continuă Arthur, fără să-i dea atenție lui Cal, dar lăsându-l să-l strângă puternic de mână, ca să se simtă mai bine și mai în siguranță, că morții importanți precum Cezarii nu sunt ținuți în capele cu lumină slabă și urât mirositoare, cum miroase aceasta, a umezeală și putreziciune, ci în locuri deschise, cu multă lumină și pereți înalți.

— Așa era înainte, pe vremea Imperiului, veni răspunsul, însă acum Imperiul a pierit sub valurile de iarbă aruncate de atacurile călăreților. Spune-mi ce credință ai tu, cel care îndrăznești să intri în acest loc de pierzanie.

— Eu cred în propria mea putere, zise Arthur. Vorbește clar.

— Nu există cuvinte simple, răspunse preotul, și nu e totul o minciună. Dacă vorbesc folosind ghicitori, este pentru că însăși viața este o ghicitoare, iar dacă aș vorbi altfel, ar însemna să mint. Când ne naștem, intrăm într-o casă ciudată a spiritului, iar podeaua acestei case este o tablă de șah pe care jucăm un joc pe care nici nu-l știm, nici nu îl evităm, împotriva unui adversar care își

schimbă forma și înfățișarea și de care, dacă avem vreun pic de înțelepciune, ne ferim.

Cal îl trase din nou pe Arthur de mâneca cămășii și îi șopti la ureche:

— Hai să mergem și să înfruntăm sălbăticia de afară, omul ăsta e nebun și mi-e frică de el mai mult decât de cea mai sălbatică noapte.

Însă Arthur zise:

— Vreau să aud mai mult. Spui, prietene, că aceasta este capela condamnaților. Însă, din câte am auzit, condamnații sunt ținuți în Iad, în timp ce această capelă este aici, pe pământ.

— Și oare Iadul e limitat? Trebuie oare să considerăm Iadul ca fiind restrâns? continuă preotul. Oare nu este omul o creatură de o suficientă răutate, încât să construiască un iad chiar și aici, pe pământ? De ce să așteptăm ca moartea să-și așeze mâna înghețată pe noi și abia apoi să intrăm în slujba Celui Mai Înalt, căruia unii îi spun Satana și pe care cei înțelepți nu îndrăznesc să îl numească? Te uiți la acea femeie care jelește lângă tatăl ei mort, sau poate iubitul ei, sau – cine știe? – poate că a fost și tată, și iubit, și o dorești, după cum văd. În fiecare clipă în care simți dorința, te găsești pe pragul Iadului, pentru că ești precum un om însetat care visează că bea până și în somn și care ia înghițituri mari de apă ce nu-i ostoiesc setea sau nu-l satură și care apoi moare de sete în mijlocul unui râu agitat. Chiar și așa, zeița iubirii, pe care romanii o numeau Venus, considera că nu numele său sau al vreunei femei era acela care nu putea fi rostit de oameni, deși aceștia erau slujitorii ei, folosiți pentru ispitire și înșelare. Prin urmare, această zeiță le creează tuturor celor care sunt iubiți imagini înșelătoare și simulacre, pentru a le spori dorința și pentru a le hrăni imaginația nerăbdătoare. Mâinile, lacome și nehotărâte, se plimbă cu nesaț de-a lungul trupului iubitului imaginar. Această imagine ne satisface un timp, dar, la un moment dat, trebuie transpusă în acțiune.

Trupul cedează și se încălzește. Se oferă o anticipare a plăcerii și pare că zeița este gata să semene câmpul femeii. Cei doi iubiți se unesc; apoi, gâfâind precum un câine, dorința se apropie de intensitatea căldurii, astfel că, în căutarea lor amoroasă, cei doi își fac rău unul altuia, iar dinții se înfig în carne. Cu toate astea, totul este în zadar, pentru că nu reușesc să se piardă unul în celălalt și să devină, așa cum și-ar dori, un singur trup, o armonie. Astfel că se despart și zac separat, cunoscând dezgustul. Așa cum dimineața cenușie urmează nopții pline de dorință, așa și poftele trupului nasc numai teamă și dispreț. După cum văd eu, bravul meu cavaler, tu ești marcat de pasiunea unei mari iubiri, dar care va fi răsplata ta? Dezamăgirea, ura față de propria ta persoană și, în cele din urmă, un tremur de singurătate, precum un vânt din nord, nefericire și suferință. În această Capelă a Condamnaților, o vezi acum pe ea, pe cea pe care o dorești, apropiindu-se.

Chiar în timp ce preotul rostea aceste cuvinte, fecioara se ridică de lângă catafalc, cu bocetele care acum erau șoapte de dragoste, și se îndreptă spre Arthur. Pe măsură ce se apropia, trăsăturile ei, care păreau frumoase la început, împietriră, iar ochii ei îl priveau cu dorință flămândă; din colțul gurii începură să-i picure broboane de sânge. Se aplecă deasupra lui, iar în acel moment se lăsă întunericul și Arthur leșină. Când se trezi din leșin, văzu că era întins pe malul unui pârâu, în mlaștină, iar Cal îi ștergea fața cu o cârpă.

— Unde au dispărut? întrebă el, dar Cal nu răspunse nimic.

Arthur insistă, însă Cal se prefăcu că nu știe ce se întâmplase și ce se spusese în capelă, ci spuse numai că Arthur căzuse la pământ și că el se temuse foarte tare pentru prietenul lui. Într-adevăr, când Arthur se uită de jur-împrejurul mlaștinii, care acum era luminată de o lună plină și strălucitoare, căci vântul puternic împrăștiase

norii, nu văzu nici urmă de capelă, așa că preț de câteva clipe se întrebă dacă nu cumva visase tot ceea ce am povestit eu până acum.

Cu toate acestea, era sigur că nu visase și se gândi că frica pusese într-o așa măsură stăpânire pe prietenul lui, încât acesta voia să îl convingă că nu se întâmplase ceea ce se întâmplase de fapt.

Cuvintele straniului preot îi rămaseră în minte, iar Arthur se gândi mult la ele după ce își reluară călătoria. „Fără îndoială", se gândea el, „există ceva adevăr în cuvintele acelea, însă experiența pe care am trăit-o cu prințesa la han le contrazice în bună măsură."

Și totuși, nu putea uita ceea ce auzise și era foarte tulburat de faptul că îl mai auzise și pe Merlin vorbind la fel înainte. „Oare suntem condamnați în această viață să trăim ca într-o sălbăticie, în care toată plăcerea este trecătoare și iluzorie, iar dragostea nu este niciodată sigură?"

• Capitolul XV

Spre seară, au ajuns pe vârful unui deal care privea spre apus. Cerul era roșu; dar nu era un roșu furios, ci unul îndulcit cu nuanțe de auriu și, pe măsură ce lumina dispărea, vărgat cu griuri melancolice.

În valea de dedesubt, se întindea un oraș, iar acest lucru îi înveseli.

— Cu siguranță e și un han acolo, zise Cal, și un foc, și carne, și bere, și poate și brânză fină, mai ales că aceste pajiști pe care le vedem arată că e un ținut al vitelor.

Așa că începură să coboare dealul cu inimă ușoară, pentru că amândoi erau obosiți și flămânzi, iar imaginea mâncării și a unui acoperiș deasupra capului le era pe plac. Pe măsură ce soarele apunea, frigul se înteți, dar asta nu-i sperie.

În curând, ajunseră lângă o casă de la marginea orașului. Casa avea coloane frumoase, dar iarba crescută printre dalele care pavau curtea și toate lucrurile din jur aveau un aer de dezolare. Ușa era deschisă. Cei doi intrară, însă nu era nimeni în casă; și curtea fermei era la fel de pustie.

Apoi, băieții se grăbiră spre oraș; erau destul de abătuți din cauza celor văzute, pentru că era greu de crezut că orașul era înfloritor, dat fiind că ceea ce fusese demult o casă nobilă, aflată la marginea orașului, era acum complet părăginită. Curând, temerile lor se dovediră îndreptățite. Pe străzi nu era nimeni, iar piața era goală. Într-adevăr, în oraș era un han, dar semnul lui, care înfățișă un vultur, atârna încovoiat, iar vulturul părea că-și pierduse penele. Cu toate acestea, împinseră ușa hanului, ușă care ducea spre berărie. La o masă, stăteau trei bărbați, iar Arthur începu să le vorbească. Repede își dădu însă seama că nu le putea vorbi. Își așeză mâna pe umărul unuia dintre ei, dar omul era rece și țeapăn ca o creangă înghețată. Apoi, îi atinse obrazul celui de-al doilea, dar niciun mușchi nu se mișcă pe fața acestuia. Cel de-al treilea îl privea pe Arthur cu indiferența țeapănă a morții. Numai un șobolan, care o luă la sănătoasa când îi auzi apropiindu-se, sfida ceea ce se abătuse asupra acelor oameni. Arthur aprinse o lumânare pe care o găsi pe masă și o ridică în dreptul fețelor morților; fețele lor erau negre și umflate.

Apoi, Arthur și Cal cercetară orașul, intrând în casele care nu aveau încuietori care să zăvorască ușile. Unele erau părăsite, în altele găsiră trupuri, iar într-o groapă de la marginea orașului, sub un zid dinspre apus, dădură peste o grămadă de cadavre aruncate, neîngrijite, care zăceau acolo pradă furiilor naturii, de parcă semenii lor fuseseră copleșiți de nenorocire înainte să apuce să îi înmormânteze cum se cuvine. Sau poate că fuseseră prea chinuiți de năpasta care căzuse asupra lor pentru a mai da importanță unor astfel

de obiceiuri de bun simț. Cei doi se întoarseră, iar, lângă o fântână aflată în piață, găsiră trupul unui copil, al unui băiat din câte mai puteau să vadă după haine, un băiat de șapte-opt anișori, cu părul ca inul, acum murdar și încâlcit, și cu trupul sfârtecat de păsări carnivore, care îi ciuguliseră ochii.

În acel moment, auziră duduitul unor copite de cai și o luară la picior, temători și în expectativă.

Trecură pe sub un arc, construit probabil de un guvernator al provinciei în cinstea împăraților, pentru a celebra vreun triumf meschin asupra unei populații barbare. Erau patru călăreți, care mergeau într-un trap măsurat. Trei dintre cai erau negri ca noaptea de iarnă, iar al patrulea, alb ca zăpada de-abia căzută.

Călărețiii se opriră, trăgând de frâie, apoi primul călăreț intră în piață. Stătea mândru în șaua armăsarului său și avea fața brăzdată de o cicatrice lividă. În mâna stângă ținea o lance, iar la brâu îi atârna o sabie lungă. Se uită de jur împrejur, dar părea că ochii lui nu vedeau nimic.

Arthur îl provocă; însă nu o făcu intenționat, pentru că i se părea că cineva îi smulsese cuvintele din gură cu forța sau că altcineva vorbise prin el.

Cavalerul își îndreptă spre el privirea indiferentă și spuse:

— Eu sunt Războiul.

Apoi, înaintă și cel de-al doilea cavaler, iar acesta era palid și deșert cum e luna în timpul iernii. Arthur vorbi din nou, iar cavalerul răspunse:

— Eu sunt Foametea.

Se întoarse și îi luă locul al treilea cavaler, a cărui față era umflată și plină de pete sângerii. Ca răspuns la provocarea lui Arthur, cavalerul spuse:

— Eu sunt Ciuma.

Apoi cei trei traseră de frâie și se dădură la o parte, iar însoțitorul lor pe cal alb înaintă, iar ei îl primiră cu aclamații, ca pe stăpânul lor. Bărbatul își ridică viziera căștii, iar Arthur văzu că i se

desprinsese carnea de pe față și îi rămăseseră numai oasele goale și dinții. De data aceasta, Arthur nu mai simți nici nevoia, nici impulsul de a striga vreo provocare, ci rămase tăcut, iar craniul vorbi:

— Eu sunt Moartea, stăpâna tuturor, cea care stăpânește pământul pe care însoțitorii mei l-au câștigat.

Și, fără să mai spună altceva, cei patru călăreți dădură pinteni cailor și se îndreptară călare către apus.

În timp ce Arthur și Cal stăteau nemișcați, uimiți de ceea ce tocmai văzuseră, și înainte de a putea discuta despre sensul celor văzute, apăru un al treilea. La început, lui Arthur i se păru că era Merlin, pentru că semăna foarte tare cu el; cu toate acestea, nu era Merlin, pentru că nu îl recunoscu pe Arthur sau, cel puțin, îi salută ca și când nu ar fi știut cine era. Iar când vorbi, deși vocea era a lui Merlin și până și tonul era al lui Merlin, cuvintele însă nu erau.

— Aceștia, spuse el, sunt Cavalerii Apocalipsei, care anunță sfârșitul lumii și ce-a de-a doua venire a Domnului vostru.

— Și acest Hristos al tău, exclamă Arthur cu o indignare demnă de un urmaș al lui Merlin, dar părând că uită de destinul lui de împărat creștin, acest Hristos al tău apare numai când lumea aceasta, cu toate bucuriile ei, a fost pustiită de război, ciumă, foamete și moarte, stăpâna tuturor? Aceasta este salvarea pe care preoții voștri creștini au promis-o omenirii?

— Pace, prietene, spuse bărbatul care nu era Merlin, dar care semăna cu el foarte mult. Pace și pleacă-ți urechea la ceea ce vreau să-ți spun. Pentru că dacă nu faci asta, tu, cel căruia i s-a oferit atât de mult și căruia i s-au promis și mai multe, vei fi blestemat ca trădător, nerecunoscător și renegat. Dar, mai întâi, fiindcă ceea ce vreau să îți împărtășesc este foarte important și foarte

adânc, hai să ne întoarcem la acel han și să vedem dacă nu cumva mai putem găsi prin pivniță vreo sticlă de vin bun, pentru că nimic nu unge înțelepciunea mai bine ca vinul și nu face mai plăcută vorba.

Și așa făcură, iar pivnița era plină de vin; tovarășul lor alese un vin de Burgundia, un vin care, după cum bine se știe, întărește mintea și spiritul ca niciun altul, cum nici măcar vinurile noastre fine de Sicilia nu o pot face. Oricât de bune ar fi, prințul meu, le lipsește subtilitatea vinului de Burgundia, la fel ca și a serilor noastre de aici, care, deși sunt înmiresmate cu parfum de lămâi, nu se pot compara cu apusul dulce al ținutului meu natal, Tweedale, când mirosul de arțar umed se împletește cu mireasma florilor de câmp și de sorg… Dar am divagat și trebuie să ne întoarcem la povestea noastră. Oricum, înainte de a face asta, permite-mi să spun, doar dacă nu te jignesc și nu-ți displace subiectivitatea de care dau dovadă față de locurile mele natale (unde, din păcate, nu sunt podgorii și nu se face vin), că pentru vinul de zi cu zi, nu există podgorii mai bune decât cele din Sicilia, mai ales dacă viile au fost crescute pe poalele pline de lavă ale vulcanului Etna. Cu toate acestea, dacă vrei o combinație reușită între buchet și subtilitate, insist să spun că nu există vinuri mai bune decât cele de Burgundia. În orice caz, Arthur și tovarășii lui au găsit vin de Burgundia la han și, prin urmare, din acest vin au băut. Nu există niciun fel de îndoială.

După ce s-au așezat la o masă din fața hanului – pentru că s-au hotărât să nu bea înăuntru din cauza cadavrelor și a infecțiilor pe care acestea le puteau răspândi – și după ce și-au ostoit setea și și-au umplut din nou pocalele, noul lor tovarăș a vorbit așa:

— Călăreții pe care ați avut norocul să-i întâlniți aici în această seară sunt fără îndoială Cavalerii Apocalipsei, dar dacă aceasta s-a abătut peste noi

sau dacă a fost o premoniție despre ceea ce urmează să se întâmple, nu putem ști sigur. Dovada oferită de simțurile noastre ne sugerează că este vorba despre prima variantă, și totuși, intelectul, darul cel mai de preț pe care Domnul l-a făcut oamenilor, spune contrariul. Nu știm care este adevărul. Oricum, ceea ce știm cu siguranță este că această lume este un câmp de luptă pe care se înfruntă Binele și Răul, Forțele Luminii cu Forțele Întunericului. Unii spun că balanța se înclină spre cele din urmă, deoarece trupul reprezintă răul, iar lumea în care trăim este făcută de Stăpânul Sabaoth, pe care îl numim Satana.

Bărbatul se înfășură mai bine în mantia de culoarea șofranului, pentru că se făcuse frig, și mai bău niște vin.

— Oricum ar fi, suntem cu toții de acord că lumea va cunoaște spre sfârșit Armaghedonul, marea bătălie finală. Unii spun că Anticristul va triumfa și că ultimul dintre împărații voștri creștini își va așeza sceptrul pe Muntele Măslinilor, astfel încât Anticristul, așa cum îl numesc ei, va instaura o domnie a răului, așa cum a fost anunțată ea de Sfintele Scripturi…

— Permite-mi, zise Arthur, cu acea politețe perfectă care este semnul celor de viță nobilă – sau, cel puțin, ar trebui să fie, pentru că am văzut destui prinți cărora le lipsea complet această calitate – permite-mi, rogu-te, să te întrerup. Când ne-ai vorbit prima oară, și trebuie să-ți spun că mă bucur foarte mult că ai făcut asta, pentru că sunt fascinat de vorbele tale – când ne-ai vorbit prima dată, ziceam, am înțeles că și tu ești creștin. Acum, felul tău de a vorbi mă face să cred că m-am înșelat. Așa că te rugăm să ne spui cine și ce ești, ca să înțelegem totul mai bine.

— Cine și ce sunt nu este un lucru important. Puteți să vă gândiți că sunt cine vreți voi să fiu. Este de ajuns să spun că sunt un pribeag care a văzut tot ce e rău și tot ce e bine și care a călătorit

în toate colțurile Imperiului care a fost Roma, și care ar putea fi din nou, și chiar și mai departe de atât, în ținuturile pe care le numim barbare, unde am locuit în păduri și am străbătut câmpii peste care vântul bate neîncetat. Tu i-ai văzut pe cei Patru Călăreți și ai supraviețuit, pe când alte mii de oameni au murit. Acum, unii spun că se va abate asupra noastră sfârșitul lumii – lucru care pe mine nu mă sperie deloc, judecând după cum stau lucrurile acum. Există profeți care spun că mai întâi trebuie ca Imperiul Creștin să renască, la început aici, în Britannia, pe care unii o numesc A Treia Romă, apoi în Ierusalim, un ținut binecuvântat, în ciuda necazurilor care s-au abătut peste el, și că toate acestea trebuie să se întâmple pentru ca Stăpânul tuturor relelor, Anticristul despre care am vorbit, cel care și-ar pune tronul aici, să aibă hrană pentru spirit și destui dușmani împotriva cărora să lupte. Acești profeți susțin că victoria Anticristului nu poate fi împiedicată.

Bărbatul se opri și începu să chicotească, iar spre mirarea lui Arthur, râsul lui era proaspăt ca o dimineață de primăvară.

— Văd că te supăr, zise el. Obrazul tău a pălit.

Apoi luă sticla și umplu din nou paharele.

— Remediul suveran, zise el. Oricât de nefericită a fost lunga mea viață, oricât de nefericită ar părea soarta mea, sunt clipe în care beau vin și nu-mi vine să mai cred în acele învățături care susțin că răul conduce lumea.

— Acest vin, zise Cal, este cu adevărat bun. Numai dacă am fi avut și niște brânză lângă el…

Noul lor prieten oftă:

— Da, într-adevăr. Însă nu le putem avea pe toate.

Apoi tăcu din nou, căzând pe gânduri.

— În sensul în care uneori unele lucruri le exclud pe altele, adăugă el.

— Așa e, zise Cal, care dădu din cap, puțin pilit. Deși nu prea înțeleg de ce faptul că bem vin

exclude mâncatul brânzei.

— Oricum ar fi, permite-mi să-mi reiau discursul escatologic.

— Escatocum? zise Cal. Nu pot să pricep ce treabă au scatoalcele cu asta.

Apoi închise ochii și adormi.

Însă Arthur își îndemnă interlocutorul să continue.

— Poetul roman Vergiliu, spuse el, vorbea despre o epocă de aur de-acum dispărută, după cum zicea profesorul meu, Merlin, pe care avea să o renască împăratul Augustus. Dar n-am auzit niciodată că ar fi făcut așa ceva.

Se lăsă întunericul, însă pe cer nu se zărea niciun nor, iar sub ei, în vale, o dâră de abur, de ceață, ce se odihnea deasupra câmpiilor abandonate, se întindea ca un dragon care se întoarce nemulțumit în văioaga lui.

— Peste tot pe unde am călătorit, am întâlnit oameni care depănau amintiri despre această epocă de glorie și care oftau la gândul că a rămas în urmă, deși simpla ei amintire era de ajuns ca să le-ntărească spiritul. Cu toate acestea, eu nu am fost niciodată sigur de asta, deși am fost crescut cu credința că primii noștri părinți au fost alungați din Rai pentru că Eva a dat ascultare Șarpelui și i-a dat lui Adam să muște din mărul pe care îl culesese din copac. În ciuda acestui lucru, când am văzut curajul cu care și cei mai săraci și mai neînsemnați oameni luptă pentru viață, pentru simpla supraviețuire, m-am gândit preț de o clipă, lungă ca zborul unei rândunele care intră printr-una din ferestrele unui săli și iese pe alta, că poate această epocă de glorie trebuie să vină și că poate bătălia Armaghedonului nu este pierdută și că această epocă măreață ar putea fi înfăptuită aici, că ea ar putea să fie parte din istoria viitoare, nu în afara ei.

Spunând acestea, bărbatul zâmbi și se întinse pe pământ, cu mantia de culoarea șofranului strânsă pe lângă corp, hotărât să adoarmă.

Se cuvine să adăugăm, pentru a nu ne gândi cumva că o astfel de speculație sălbatică se potrivește numai unei povești romanțate, că acest personaj anticipează gândurile doctorului Joachim, abate al mănăstirii ce se află în frumosul și distinsul oraș San Giovanni dei Fiori din Calabria, cunoscut în tot ținutul tău, prințul meu, datorită învățăturii și studiilor sale. Acest Joachim, a cărui faimă și înțelepciune sunt atât de mari, încât, cu numai câțiva ani în urmă, regele englez, Richard Inimă de Leu, l-a chemat pentru a-l însoți în călătoria sa către Pământul Sfânt și a-i servi la interpretarea lucrurilor care aveau să se întâmple, acest Joachim, zic, spune că Armaghedonul nu va fi pierdut, ci că Anticristul, căruia el îi spune Cel Necredincios, va fi înfrânt, iar victoria Forțelor Luminii va însemna începutul unei noi ere, în care o Biserică reformată ne va conduce prin Epoca Spiritului, perioadă pe care el o numește Societatea Perfectă aici, pe pământ… Mai mult, cu o încredere candidă, el declară că fiecare eveniment din istorie corespunde unui eveniment dintr-o altă dimensiune a Timpului și a Spațiului. Sunt, spune el, trei ere: Era Tatălui, despre care se vorbește în Vechiul Testament; Era Fiului, prezentată în Noul Testament, o perioadă pe care și noi o trăim acum; și Epoca Spiritului, care urmează să vină.

Pentru a-i urmări demonstrația până la capăt, va trebui să plonjăm în ape adânci, lucru pentru care, prințul meu, tu nu ești încă pregătit. Așa că voi spune doar că teoria lui conține ceva adevăr, numai că datarea este defectuoasă, de vreme ce nu există nicio dovadă despre vreo Biserică reformată, ci, mai degrabă, dovezi ale existenței unei Biserici din ce în ce mai corupte, de care ne rugăm să fim eliberați cât mai curând.

Arthur văzu că tovarășii lui au adormit. Luă o pătură și o întinse peste Cal, a cărui față subțire pierdea acea expresie îngrijorată pe care o avea în timpul zilei.

Băiatul rămase treaz mult timp, încercând să-și fixeze în memorie ceea ce spusese străinul. Privi la stelele care, dacă le citea cum trebuie, îi puteau spune destinul. Auzea strigătul lung al bufnițelor de hambar și lătratul îndepărtat al câinilor.

— Cu adevărat, își spuse el, pe timp de pace, lumea asta este o minunăție. Cu adevărat, dacă pacea ar fi pe pământ, totul ar fi bine…

Apoi, se gândi la Peredur și la plăcerile pe care le trăise alături de el, apoi la prințesa de la han și la plăcerea pe care o trăise atunci. După care adormi și visă.

•

Și visă, așa cum i se întâmpla deseori, că Merlin venise la el și îl luase de mână și îl ridicase de pe stratul de flori pe care stătea întins. Merlin era îmbrăcat cu o mantie lungă, care stătea în falduri, așa cum stau veșmintele statuilor; și, pentru prima dată, Merlin era tăcut. Chiar și în timpul visului remarcă Arthur cât de ciudat era acest lucru, faptul că Merlin nu era preocupat de instruirea lui. Merlin se întoarse și plecă, iar Arthur l-a urmat. Erau într-un spațiu deschis, mărginit pe trei laturi de zidurile unei mănăstiri, și luna strălucea deasupra lor, pătrunzând prin arcadele acelor ziduri. Mai apoi au mers, încă tăcuți, spre niște câmpuri largi, iar razele lunii scăldau lanurile din jur. Apoi Arthur observă că lanurile erau pline de animale: cai, vite albe, lei, tigri, lupi, căprioare și vulpi; între ele nu se simțea nici teama, nici ferocitatea, iar în mijlocul unei aure văzu un pui de leu dormind alături de un miel. Totul era tăcut și nemișcat, iar spre est cerul începea să fie brăzdat de fâșii roz și roșiatice, semn că soarele avea să răsară. Apoi toate animalele – printre care Arthur văzu că erau chiar și șerpi și dragoni – își ridicară capul spre soare, în semn de adorație. Era ca și cum ar fi știut că întunericul rămăsese în urmă și că perioada sumbră care apăsase omenirea trecuse; și pentru câteva clipe, toate aplecară capul la

unison, parcă pentru a consimți la trecerea ei. Apoi, din nou, își ridicară privirea spre soare, care acum stătea ca o minge aurie deasupra dealurilor dinspre răsărit, iar Arthur știu că acela era semnul începutului unei noi epoci de pace și abundență.

•

Se trezi și văzu că era încă întuneric. Strigătul bufniței se auzea de departe, din ce în ce mai slab. Iar Arthur se gândi: „Merlin vorbea foarte mult și foarte des despre mistere, însă, de fapt, sunt doar trei: de unde venim, către ce ne îndreptăm și, de vreme ce nu suntem singuri, ci facem parte dintr-o familie din care, așa cum mi-a arătat și visul meu, fac parte și animalele, cum putem trăi împreună în armonie."

— Întrebările sunt simple, spuse el visător, dar răspunsurile? Ei bine, trăim tocmai pentru a le afla.

Apoi auzi din nou strigătul slab al bufniței, care dispărea în zare, și își aminti ceea ce îi spusese Merlin: faptul că grecii credeau că bufnița aparține Zeiței Înțelepciunii.

— Romanii îi spun Minerva, spusese el, dar nu-mi pot aminti numele ei grecesc.

Și, încercând să-și amintească, căzu, în cele din urmă, într-un somn adânc.

Când se trezi, soarele strălucea sus pe cer, iar el era singur cu Cal în orașul părăsit și în ruină.

• CARTEA A DOUA •

• Capitolul I

Prințul meu, dacă iei acest compas și pui unul dintre brațe acolo unde se află Londra, orașul Cezarilor, după cum spun unii, iar cu creionul atașat celuilalt braț descrii un arc de cerc, vei vedea că Britannia va fi împărțită astfel: la nord și la vest de arcul de cerc, ținuturile înalte, iar la sud și la est, câmpiile mănoase. În vremurile acelea, zonele de câmpie erau pe mâinile saxonilor, care erau cam grei de cap și potriviți muncii pământului, în timp ce zonele muntoase nu erau sub stăpânirea lor, ci încă sub porunca lui Uther Pendragon, pe care unii îl numesc rege, alții împărat. Însă adevărul e că stăpânirea lui era mai mult cu numele, pentru că, deși părea mândru și nobil, iar celor din gospodăria lui, chiar amenințător, Uther Pendragon avea o fire slabă, o voință aproape infirmă și o inteligență leneșă. Cu toate acestea, cei care se considerau încă romani sau britoni liberi îl recunoșteau drept conducător, ba chiar îi jurau supunere, deși, în realitate, nu dădeau deloc atenție poruncilor lui, încercau să ocolească taxele pe care el le impusese și făceau după cum îi tăia capul, fiecare baron mărunt exercitându-și astfel puterea asupra dealurilor și văilor din jurul castelului său, pe care armata lui era în stare să le controleze. Pe scurt, se bucurau de libertatea pe care o oferă de obicei lipsa unei monarhii adevărate.

Ar fi obositor să le enumerăm acum războaiele, care nu erau decât un pic mai mult decât niște certuri, sau, după cum spunea un bard, să le reamintim genealogiile care, majoritatea, erau imaginare. Însă toată lumea cunoștea descendența

lui Uther Pendragon, fiu al lui Marcus și urmaș al lui Cezar, Romulus și Enea, iar după unii, și al lui Brutus, văr al lui Enea și, la fel ca acesta, prinț troian, care fugise departe de turnurile în flăcări ale Iliumului; după cum susțineau alții, era chiar urmaș al lui Jupiter însuși și al lui Venus, Zeița Iubirii, iar alții insistau că ar fi fost chiar urmaș al Arhanghelului Mihail.

Tu nu trebuie să îți bați joc de aceste genealogii, prințul meu, pentru că și tu pretinzi că te tragi din Wotan, căruia unii îi spun Woden și care și el este urmaș direct al lui Noe.

Oricum ar fi, când s-a auzit că Uther Pendragon a murit, un val de întuneric păru că se așază peste Britannia.

Trebuie să spun în treacăt că și dușmanul lui Uther Pendragon, Vortigern, murise. După ce avusese încredere în saxonii pe care el însuși îi invitase pe pământurile lui, nebunia lui fusese răsplătită pe deplin. Acest strident Geoffrey de Monmouth ne spune că, de fapt, a fost atacat de Aurelius Ambrosius și ars de viu în turnul pe care îl construise. Însă lucrurile nu s-au întâmplat așa, pentru că, în primul rând, Aurelius Ambrosius a murit înaintea lui și, în al doilea rând, saxonii au fost cei care i-au făcut felul, pentru că îl bănuiau de trădare. Iar felul în care a murit a fost acesta: după ani de zile în care a fost ținut într-o temniță, a fost fiert de viu într-un ceaun cu ulei încins.

Pe vremea când Uther Pendragon murea, Arthur, după cum am povestit și mai devreme, deja trăia de ceva vreme în castelul din vest, unde nimeni nu știa cine era sau din ce neam se trage. Ajunsese acolo cu Cal și își luase o slujbă; îi respectase ordinele lui Merlin, care spusese că ar fi mai înțelept să își păstreze pentru o vreme identitatea ascunsă. Mai mult, Merlin îi spusese: „Se cuvine să înveți ce înseamnă să fii unul dintre cei umili”, apoi îl plesni peste cap când Arthur sugeră că timpul pe care îl petrecuseră el și Cal în castelul

Bătrânului Față de Piatră și al lui Sir Cade îi adusese destulă umilință.

— O experiență prin care nu mai am de gând să trec, ci pentru care doar îmi doresc să mă răzbun.

— Vei avea destul timp pentru asta, îi răspunse Merlin. Acum fă cum ți-am spus.

Așa că Arthur s-a supus și, împreună cu prietenul său, Cal, cunoscu din nou momente de dispreț și de batjocură, palme, ghionturi și lovituri peste cap de la Sir Kay și cavalerii lui. Arthur își dădu repede seama că erau niște prăpădiți: fanfaroni, bătăuși și mai tari în gură decât în luptă.

La un moment dat, îi spuse lui Cal:

— În mintea mea, există un model al cavalerului, iar acești oameni nu se potrivesc deloc cu el.

— Din partea mea, răspunse Cal, n-am întâlnit încă vreun cavaler care să nu fie vreo brută sau vreo javră.

Trebuie să îți spun că, în Scoția, nu folosim apelativul *javră* numai pentru femei, ci îl folosim fără părtinire, aplicându-l și femeilor, și bărbaților; acesta era obiceiul în toată Britannia, pe vremea lui Arthur. Uneori, cuvântul este folosit cu afecțiune, între prieteni; însă Cal nu îl folosise cu acest sens. El avea mai mult de suferit decât Arthur de pe urma loviturilor cavalerilor, pentru că aceștia își dădeau seama că îi era frică de ei. În ciuda acestui fapt, persecuția de care avea parte Arthur nu era mai blândă, pentru că cei mai puternici și mai brutali dintre cavaleri nu puteau să suporte firea lui și încercau să îl supună. Și nimeni nu făcea asta cu mai mult zel decât însuși Sir Kay. Îi făcea o plăcere deosebită în a-l corecta pe Arthur și a-l pedepsi; cu toate acestea, uneori Arthur zărea pe fața lui o urmă de mirare, ca și cum ar fi fost posibil ca el, Arthur, să nu fie ceea ce părea.

În aceste luni petrecute în castelul neprietenos și sordid, ascultând la cavalerii care se lăudau, ciocnind paharele, cu faptele mărețe pe care le

făcuseră și cum i-au alungat ei pe saxoni din acele ținuturi, dar care ziua erau la fel de timizi precum fuseseră de curajoși noaptea și ale căror lupte nu se întâmplaseră nici în trecut, pe care îl înfrumusețau și îl schimbau, și nici nu aveau să se întâmple în viitor, Arthur se deprinse să îi judece pe oameni și caracterele lor. Băiatul învață să îi disprețuiască pe cei pe care el îi numea *fluieră-vânt,* cei care erau puternici numai când victimele lor erau slabe. Adevărul este că ajunsese aproape pe punctul de a dispreți chiar rasa umană și chiar așa s-ar fi și întâmplat, dacă nu ar fi fost atent la lecțiile de vitejie ale eroilor din antichitate, despre care aflase de la Merlin, prin studiul istoriei și al poeziei. În plus, fusese salvat de pericolul cinismului chiar de puterea oamenilor simpli pe care îi întâlnise în călătoriile sale și de faptul că era conștient de virtutea unor oameni precum Cal și Peredur, și chiar precum cel pe care îl cunoștea numai cu numele de Goloshan.

Așa că Arthur supraviețui, chiar dacă betegit în spirit, ca și în trup, temător și sceptic față de multe lucruri, și totuși păstrând în ființa lui lăuntrică un adânc respect față de lumea din jurul lui și certitudinea că binele va învinge. Această certitudine ar putea fi privită drept iluzie de către cei care au citit îndelung analele istoriei, documente care deseori sunt un pic mai mult decât niște simple dosare ale crimelor și nebuniilor omenirii; însă ar trebui să îi iertăm asta, pentru că era încă tânăr, iar tinerii trebuie să fie inocenți și să aibă idealuri virtuoase.

Când sosi vestea despre moartea regelui, multora le-a fost teamă de un război civil, iar altora că saxonii vor profita de ocazie pentru a-și duce la bun sfârșit planul de cucerire a întregii insule. Pe fondul acestor temeri, oamenii au ascultat mesajul pe care l-a adus Merlin.

Merlin făcu public testamentul regelui și, deși existau unii oameni care își aduceau aminte că

însuși Uther Pendragon îl exilase, iar episcopii îl denunțau ca fiind doar un vrăjitor păgân și necromant ce ar trebui arestat pentru erezie și ars pe rug (modalitate convenabilă prin care Sfânta Biserică își menține monopolul asupra adevărului și impune în rândul supușilor săi obediența, interzicând libertatea de gândire), vocea lui Merlin era plină de autoritate, iar felul în care aranjă succesiunea la tron atât de abil, încât dorința lui deveni realitate. Trebuie să spun că Merlin a fost cel care a declarat că dorința lui Uther Pendragon era ca urmașul său la tron să fie cel care reușește să smulgă sabia din stâncă. De vreme ce fiecare cavaler se credea în stare să facă asta, niciunul dintre ei nu s-a pus curmeziș; singurul motiv de discordie fiind ordinea în care urmau să încerce. Însă Merlin decretă că trebuie să tragă la sorți, așa că toți s-au grăbit să se înscrie, înainte de venirea regelui de Orkney, care, și el, voia să încerce să scoată sabia.

După ce totul a fost aranjat, Merlin l-a căutat pe Arthur. L-a dus pe acoperișul castelului și l-a așezat la umbra unui crenel dinspre nord. După ce s-a asigurat că nu-i aude nimeni, i-a vorbit astfel:

— Dragă băiete, spuse el, ceasul pe care îl așteptam a sosit pentru noi, acel ceas pentru care te-am pregătit. A venit vremea să îți spun mai întâi cele ce am ascuns de tine. M-au rugat adeseori să îți dezvălui secretul nașterii tale, iar eu am refuzat să mă supun. Să nu mă învinuiești pentru asta. Adevărul este că am păstrat acest secret pentru binele tău. Însă acum trebuie să îți spun că ești de viță regală și că ești, într-adevăr, fiul, singurul fiu în viață al regelui care nu mai este, însuși Uther Pendragon. Prin urmare, ești menit să fii urmașul lui și rege în locul lui. Așa că tu vei fi cel care va reuși să smulgă sabia din piatră.

Arthur auzi cuvintele lui Merlin, dar nu răspunse. Își ridică bărbia, așa cum fac cei care se găsesc în fața unei provocări, și se uită peste

Merlin, la cerul dinspre nord, unde apăreau primele stele ale nopții.

— Băiete, ai auzit ce ți-am spus?

— O, da, te-am auzit, Merlin. Mereu te aud. Însă, de data asta, nu pot înțelege cuvintele tale. Știi ce rol am eu în gospodăria asta, pentru că a fost porunca ta ca eu să…

Arthur se opri și începu să râdă.

— Așa că ce spui e ridicol. Nu voi fi lăsat nici măcar să încerc să smulg sabia. Și numai dacă apar acolo și spun că vreau să încerc, Sir Kay mă va lega și mă va arunca prin țărână…

— Cu toate astea, zise Merlin, când toți ceilalți vor fi dat greș, tu vei reuși.

După cum știi, prințul meu, toate au decurs așa cum plănuise Merlin, așa că Arthur a fost uns rege. Dar pentru că firea ta, precum și educația pe care ți-am dat-o, îndrăznesc a spune, te fac să fii sceptic și speculativ și să nu iei nimic pe încredere sau fără să cercetezi, te vei întreba cum s-a putut una ca asta?

Pentru unii, magia este o explicație suficientă. Majoritatea oamenilor cred în magie și sunt încurajați chiar de către Sfânta Biserică, cea care propovăduiește miracolele săvârșite de Hristos și de sfinți, care fără îndoială au fost oameni, așa cum sunt și eu. Într-adevăr, unii spun și despre mine că aș fi magician, dar nu este decât o acuzație rea și mincinoasă, cel puțin pentru că termenul de magician este greșit înțeles. Tu pricepi toate acestea, pentru că deseori ți-am spus că nu pot transforma un băț într-un șarpe și nu pot să fac niciun fel de act prostesc atribuit de obicei magicienilor, care nu sunt decât niște infractori, atunci când nu se amăgesc pe sine însiși.

Atunci când spun acestea, nu înseamnă că reneg ceea ce mulți spun fără să știe despre ce vorbesc, că magia este o știință, ca cea pe care o practic eu, o știință veche și demnă a fi studiată amănunțit. Există magie rea, care nu e decât o șmecherie, ca

cea pe care o practică iluziniștii și scamatorii, și există și o magie bună, cunoscută sub numele mai firesc de filosofie. Aceasta din urmă depinde foarte mult de studiul matematicii și al mecanicii, precum și al unor cărți importante, cum e Cabbala, din care înveți cum să invoci numele sacre ale unor îngeri, pentru a crea transmutarea materiei. Deși uneori îi făcea plăcere să îi nedumerească pe cei necunoscători cu trucuri copilărești, lucru rușinos, din punctul meu de vedere, ca învățat și om de știință, fără îndoială că Merlin citise temeinic cartea învățăturii și cunoștea arta matematicii, prin care lumea se mișcă.

Cei care cred că a făcut o vrajă, care avea să țină sabia nemișcată în stâncă până avea să vină Arthur să o smulgă, se înșală amarnic; pentru că noțiunea e copilărească. Este mai lesne de imaginat că asta s-a întâmplat datorită artei sale în ale matematicii și mecanicii și faptului că cel ce avea să smulgă sabia cunoștea secretul care o ținuse implântată acolo.

Prin urmare, dacă alegi să crezi că Arthur a reușit acolo unde alții au dat greș numai pentru că lui i-a fost permis să cunoască ceea ce o împiedica să fie smulsă și că acest lucru face ca magia să fie numită, în mod firesc, filosofie, atunci ești înțelept în judecata ta.

Cu toate acestea, pentru cei puternici, în care îi includ și pe proștii și analfabeții de regi, baroni și cavaleri care erau adunați acolo, precum și pentru oamenii simpli, victoria lui Arthur părea a fi un act de magie din cea mai crasă – adică, un miracol; așa că toți au fost impresionați și tulburați. Iar dacă te întrebi de ce a trebuit Merlin să procedeze atât de pe ocolite pentru a se asigura că Arthur va fi primit cu atâta nerăbdare ca rege de către tot poporul, cu excepția regelui Lot, care era ros de gelozie și, prin urmare, lipsit de rațiune, explicația este foarte simplă.

Merlin știa că oamenii sunt conduși de imaginație și de temerile lor. Deci ce putea să-i convingă mai ușor să accepte un simplu băiat, neîncercat în luptă, slab și plăpând la prima vedere, care se trăgea din oameni de rând, după cum credeau ei, și săraci, decât dovada care era chiar în fața ochilor lor: faptul că băiatul avea o putere de netăgăduit, de neexplicat și, prin urmare, îngrozitoare? Merlin știa și că cei mai mulți oameni sunt slabi de înger și că, pentru a le câștiga încrederea, nu trebuie decât să te joci cu mintea lor.

• Capitolul II

După ce l-a trimis pe tânărul Arthur la pământ, cu o lovitură aplicată cu pumnul său îmbrăcat în piele, și a amenințat că va începe războiul împotriva Britanniei, regele Lot l-a scuipat pe băiat, a făcut stânga-mprejur și a plecat val-vârtej din curtea castelului. Nu l-a urmat numai suita lui, ci și mulți alți cavaleri, fie pentru că erau prea jigniți sau dezgustați de ceea ce erau convinși că este o vrăjitorie, fie pentru că s-au gândit imediat, fără vreo urmă de îndoială, că, dintr-un război ca acela, numai Lot putea să iasă biruitor.

Între timp, Arthur rămăsese în genunchi în noroi. Din colțul gurii îi curgea sânge. Scutură din cap, așa cum fac cei năuciți.

Mulțimea îl privea tăcută și emoționată. Li se părea amărât, slab și fără apărare. Unora li se făcuse milă de el, alții simțeau doar dispreț.

— Deci acesta este regele nostru? se auzi un murmur neîncrezător din mulțime.

Foarte încet, Arthur se ridică în picioare și scutură din nou din cap. Își duse mâna spre buza rănită și atinse sângele care încă curgea.

Apoi zâmbi.

— Un bărbat care nu-și poate ține firea nu este potrivit pentru a conduce un regat, zise el. Regelui Lot îi va părea rău de ceea ce a făcut astăzi.

Îl chemă pe Sir Kay și îl privi drept în ochi până când cavalerul, care până atunci îl legase și pedepsise mereu, căzu în genunchi, subjugat de privirea lui regală, iar Arthur îi întinse mâna să i-o sărute.

— Nu te voi întreba, zise Arthur, dacă este pregătit totul pentru festinul din această seară, prin care vom sărbători alegerea noului rege, pentru că știu că este, de vreme ce am participat și eu la umila datorie a pregătirii lui. Numai că văd că mulți dintre acei cavaleri care trebuiau să participe ne-au părăsit, la fel ca și regele Lot din Orkney și suita lui. Prin urmare, îți poruncesc să alegi dintre oamenii buni ai orașului, care m-au acceptat ca rege al lor, și să îi aduci pentru a lua locul acelor cavaleri care s-au revoltat…

Sir Kay ezită. Se înroși, până când fața i se făcu ca o ridiche, înghiți de două ori, apoi, cu o voce în care se amesteca ura și teama, zise:

— Se va face… Maria Ta.

Apoi Arthur se retrase în camera regală, luându-l numai pe Cal cu el.

Când rămaseră singuri, Cal întrebă:

— Ce înseamnă toate astea?

— Înseamnă că mi-am recâștigat drepturile.

Cal scutură din cap.

— Nu știu dacă înțeleg. Eu cum îți spun de-acuma?

— Când suntem singuri, va fi așa cum a fost și până acum. Cum crezi că ar putea fi altfel? În public… nu știu. Cum mi-a zis Sir Kay? Parcă „Maria Ta”? Dar cred că nu vei putea pronunța aceste cuvinte fără să te pufnească râsul. Bucură-te, Cal. Nu este o nenorocire ceea ce ni se întâmplă.

— Nu e? zise Cal. Ei bine, dacă zici tu că nu e… dar dacă vrei să știi ce cred eu, zic că ar trebui

să plecăm, înainte ca vreunul să înfigă vreo sabie în gâtu' tău.

— Nu va face nimeni asta. Cel puțin, nu acum.

Arthur puse un braț în jurul lui Cal și îl îmbrățișă.

— Să știi că încă suntem noi doi împotriva lumii, zise el. Iar acum cred că voi face o baie. Pentru că sunt roman și sunt și rege. Și trebuie să-ți găsim și ție niște haine potrivite pentru prietenul și sfătuitorul regelui.

Înainte de a coborî la masa din Sala cea Mare, Arthur îl chemă pe Sir Kay.

Cavalerul părea timid și începu să se scuze stângaci pentru tratamentul pe care i-l aplicase până atunci. Dacă ar fi știut…

— Într-adevăr, ne-am purta mai înțelept dacă am ști mai multe decât știm. Dar de vreme ce nu ni se întâmplă asta, nu pot decât să îmi arăt încrederea că, pe viitor, vei trata orice băiat sau tânăr din această gospodărie mai omenos decât m-ai tratat pe mine. Aceasta și numai aceasta va fi pedeapsa ta – să-ți temperezi firea. Acum, să trecem la alte probleme. Câți ne-au părăsit și l-au urmat pe Lot?

— Mă tem că jumătate din companie.

— Atunci anunță că așa vor rămâne lucrurile, vor rămâne plecați. Cu cât suntem mai puțini, cu atât mai mare va fi onoarea de care vom avea parte. Mâine, vom ține un consiliu, unde s-ar putea să discutăm despre războiul care e posibil să ni se declare. În seara asta, vom sărbători. De asemenea, mâine va trebui să-mi spui ce planuri s-au făcut pentru încoronarea mea. În condițiile de față, cu cât se întâmplă mai repede, cu atât mai bine. Cei care ar putea fi tentați să ne părăsească, s-ar putea să ezite să facă asta în fața unui rege încoronat și uns. Nu crezi?

— Cum… zice Maria Ta…

Deși era brutal și grosolan, fanfaron și bătăuș, Sir Kay avea o calitate rară și foarte valoroasă: era priceput. Gospodăria mergea foarte bine, chiar

dacă mai mult din cauza fricii, decât a respectului celorlalți. Așa că festinul organizat pentru a sărbători alegerea noului rege era o treabă serioasă. Poate că în țară era foamete. Poate că țăranii munceau în condiții grele. Poate că drumurile colcăiau de hoți, nebuni, săraci, mulți dintre ei victime ale războaielor. Poate că văduvele și copiii orfani cerșeau pentru o pâine. Însă în seara aceea, în palatul lui Sir Kay era abundență. S-au înfruptat cu carne de lebădă și gâscă sălbatică, cu hălci de vânat, cu crap pescuit din iazuri, cu cotlete de vită din cirezi păzite cu grijă de hoți, cu plăcinte fine și brânzeturi, cu tarte cu mere și fructe confiate. Aveau vin de Gasconia, bere făcută în berăria castelului, cidru din vestul țării și mied de la mănăstiri.

Totuși, câteodată, starea de spirit era cam sumbră. Toți simțeau presiunea pe care, de obicei, o cauzează frica. Toți știau că apariția lui Arthur îi punea în pericol pe cei care nu îl părăsiseră. Frica pe care o simțeau față de răzbunarea regelui Lot se alăturase fricii față de saxoni; într-adevăr, mulți tremurau numai la gândul că regele din Orkney s-ar fi putut alia cu saxonii, urmând să-și împartă pământurile cu aceștia.

Cal, care stătea la stânga lui Arthur, simțea teama care stăpânea sala. Pentru că nu putea să mănânce, ciuguli doar niște brânză, înghiți niște vin și începu să-și plimbe privirea peste acea adunare, parcă vrând să îi caute pe aceia care nu erau de încredere, dar care ar fi putut încerca să câștige bunăvoința regelui Lot, ducându-i capul lui Arthur. Se uită pe după Arthur la Sir Kay: îi apăruse sudoarea pe tâmple și avea o privire întunecată. „Se teme că a pariat pe calul greșit în cursa asta”, se gândi Cal. „Nu se poate avea încredere în el.”

Un harpist începu să cânte despre faptele de glorie ale eroilor de mult duși, dar nici măcar muzica lui nu putea alunga tristețea din sală.

Așa că Arthur se ridică și vorbi după cum urmează:

— Voi mă cunoașteți cum am fost, nu pentru ceea ce voi fi. A fost odată un ținut amenințat de un dragon fioros, iar regina lui era ținută închisă de un vrăjitor într-un turn bine păzit. Pământul fusese pârjolit de răsuflarea dragonului și toți se temeau că regina însăși era în pericol, pentru că se știa că dragonul îl slujea pe magicianul cel rău. A auzit despre toate acestea un nobil cavaler, pe numele său Sir George. Așa că el a plecat călare, înfruntând toate pericolele, și a ajuns în aceste ținuturi deșarte. La marginea unei păduri, l-a întâlnit pe dragon, care scuipa foc către el, pentru a-l distruge. Însă cavalerul și-a ridicat scutul pentru a se apăra de foc, înaintând cu sabia în mâna dreaptă, lovi dragonul cu o lovitură puternică în gât și îl trânti la pământ, unde îl pironi cu picioarele pe umeri și îi tăie capul. Apoi a înaintat pe podul care ducea la turn. Magicianul nu l-a lăsat să intre, însă cavalerul i-a dejucat toate tertipurile ticăloase, a trântit ușa la pământ, l-a luat prizonier, râzând de trucurile lui false, și a eliberat regina. Acest cavaler care a ucis dragonul și a salvat regina era Sir George, iar pământul pe care a înfăptuit toate aceste lucruri mărețe era Britannia. Așa că eu, Arthur, chiar dacă sunt tânăr, mă ofer în slujba Sfântului Gheorghe și a Britanniei. În numele Sfântului și cu ajutorul nobililor cavaleri aici adunați, voi elibera Britannia de dragon, adică de saxoni, și-l voi lua prizonier pe falsul magician, care este regele de Orkney.

Așa că, după ce termină de vorbit, toți cei din sală se simțiră mai liniștiți și mai plini de curaj și îl aclamară cu urale. Apoi s-au retras toți pentru somnul de noapte.

•

Când ajunseră în camera regală, Cal îi spuse:

— Ai spus vorbe frumoase, ai vorbit cu curaj, dar bunică-mea obișnuia să spună că vorbele

frumoase nu fac nici cât o ceapă degerată. Iar eu nu m-am putut gândi decât că ai fost un actor foarte bun în trupa aceea de comedii. Însă ce avem noi de făcut pentru a ieși din necazul ăsta, este mai mult decât pot să mă gândesc…

Arthur începu să râdă.

— Ce m-aș face eu fără tine? Tocmai când mă păștea pericolul de a crede în propria mea retorică, ai aruncat cu apă rece pe mine. Într-adevăr, dragul meu Cal, știu foarte bine că acesta a fost doar primul pas. Dar să-ți mai spun și eu un proverb, despre care Merlin mi-a zis că este foarte cunoscut în Galia: Doar primul pas este cel care contează.

— O fi proverb, dar pentru mine nu înseamnă nimic. Încă o dată îți spun, hai să o tăiem de-aici cât încă mai putem. Greutățile și pericolele prin care am trecut până acum sunt nimic în comparație cu ce ne așteaptă dacă vom continua să jucăm acest teatru…

— Teatru… zise Arthur. Că veni vorba, o să trimit mesageri după Peredur și Goloshan, să îi aducă aici. Cu siguranță ne prind bine toți prietenii pe care îi avem.

Văzându-l pe Cal că se încruntă, Arthur adăugă:

— Nu fi prostuț. Știu că ești gelos pe Peredur și îți mărturisesc că îl iubesc. Dar știi prea bine că te iubesc și pe tine, chiar dacă altfel. Cât despre Goloshan, este cel mai înțelept om pe care l-am cunoscut, în afară de Merlin, și îi prețuiesc sfatul.

— De ce n-ar trebui să fiu gelos? zise Cal. Da' prost nu sunt. Dacă tu și Peredur continuați cum ați făcut pe vremuri, ce vor crede toți acești cavaleri și baroni? Și crezi că le va plăcea că-ți iei consilier un actor de teatru? Cât despre Merlin ăsta de care tot vorbești, unde este acum? El e de vină pentru toată nebunia asta, dacă mă întrebi pe mine, iar acum se pare că a dispărut. De ce? Răspunde-mi la asta, dacă poți.

— Da' chiar că te agiți, zise Arthur. Nu va fi nicio problemă cu Peredur și Goloshan. Cât despre

dispariția lui Merlin, așa face el. E felul lui provocator, cu siguranță. Dar când va apărea din nou, îmi va spune că m-a supus unui test atunci când m-a lăsat de unul singur. Acum, să mergem la culcare. Avem multe de făcut dimineață.

• Capitolul III

Era o primăvară rece, deprimantă. Ploua de săptămâni întregi. Pământul gâlgâia de apă. Râurile inundaseră uscatul. Noroiul îneca până și drumurile pe care le construiseră romanii. Veni cuvânt cum că Regele Lot făcuse, într-adevăr, o alianță cu saxonii și că aduna o armată puternică. Adulmecând vântul, pe Arthur îl părăsiră și mai mulți slabi de înger.

— Cum poți să fii atât de vesel? îl întrebă Cal.

— Dacă nu mă arăt bine-dispus, atunci vom fi pierduți cu adevărat, spuse Arthur.

Cal dădu din cap.

— Voi muri alături de tine, dar aș prefera să am o viață lungă.

Sosiră și Peredur și Goloshan. Arthur îi îmbrățișă pe amândoi.

— Am întâlnit puțini care veneau spre castel, mulți se grăbeau să se alăture dușmanilor tăi, zise Goloshan.

— Și, cu toate astea, voi ați venit.

— Există un fel de teatru care se numește tragedie. Întotdeauna am vrut să joc așa ceva.

Arthur își dădu seama de ironia din tonul prietenului său și spuse:

— Va trebui să mai aștepți. Am o sarcină pentru tine. Ești cel mai ingenios autor de comploturi pe care îl cunosc. Aș vrea să îți direcționezi inteligența spre situația în care ne aflăm acum.

— Inteligență este cuvântul potrivit, spuse Goloshan. În toate lucrările de istorie pe care le-

am citit, lipsa de inteligență a fost cauza principală a nenorocirilor. Dacă l-ai citit pe Livius al vostru, știi că ceea ce i-a condus pe romani către dezastrul de la Cannae a fost lipsa de inteligență.

— Exact, răspunse Arthur. Aș vrea să fii șeful personalului meu. Cred că ar fi bine să te fac cavaler.

Așa că Goloshan îngenunche, iar Arthur îi atinse umerii cu sabia și spuse:

— Ar fi bine să ai un nume nou. Care să fie acesta? Cred că Hector. A fost cel mai viteaz dintre strămoșii mei, troienii.

— Nu, spuse Goloshan, pentru că ar fi un semn rău, dacă ne gândim la cum a murit Hector și cum a fost Troia arsă. Voi lua un nume grecesc și, dacă îmi dai voie, acest nume va fi Nestor, ca semn de autoapreciere, pentru că Homer îl numește mereu „cel înțelept”. Iar asta mă amuză.

— Cum dorești, spuse Arthur. Atunci, ridică-te, Sir Nestor.

Apoi Arthur îl făcu cavaler și pe Peredur, pentru că îl iubea, și l-ar fi uns cavaler și pe Cal, însă acesta refuză, spunând că era o nebunie și că, atunci când aveau să fie învinși și când avea să fie nevoit să fugă, nu voia să fie îngreunat de povara cavalerismului. Însă adevărul era că gelozia lui Cal față de Peredur se trezise și era mai vie ca niciodată, pentru că Arthur se culca cu el. Cu toate acestea, Arthur nu îi refuza nimic lui Cal și îi dădea orice ar fi cerut acesta.

Deși Arthur avea mare încredere în Goloshan sau Sir Nestor, după cum ar trebui să îl numesc de-acum, nu neglija să îi consulte în consiliu și pe ceilalți cavaleri, mai ales pe Sir Kay și pe Sir Bedivere, pentru că știa că era foarte indicat să poată conta pe susținerea lor. Și era cu atât mai important, cu cât cavalerii continuau să îl părăsească și să se alăture regelui Lot, ba chiar și aliaților lui saxoni.

Între timp, nu mai primise niciun semn de la Merlin, iar asta îl uimea pe Arthur și îi înspăimânta pe ceilalți.

Cal îi spunea:

— Merlin te-a băgat în asta, iar acum s-a cărat. Bun prieten mai ai, dacă e să mă întrebi pe mine.

După ce Arthur întruni consiliul, îl trase pe Sir Nestor, cum îl chema acum, deoparte și îi spuse:

— Mi se pare că nimeni, în afară de noi și de dragul nostru Peredur, nu crede că îi putem învinge pe dușmanii noștri. Cu siguranță sunt mai mulți decât suntem noi. Ce mă sfătuiești să facem?

Sir Nestor răspunse:

— Când eram copil, obișnuiam să vânez păsări. Și am observat de multe ori că, dacă o pasăre are pui, se va preface că are o aripă beteagă și îi va face pe vânători să o urmărească pe ea, în timp ce ea se grăbește să caute adăpost, îndepărtându-i întotdeauna de cuib, până când vânătorii sunt atât de departe, încât ea e sigură că puii ei sunt în siguranță; și abia apoi își va lua zborul.

Arthur reflectă asupra acestor cuvinte și le înțelese. Așa că începu să-și facă planuri pentru campanie.

Ploaia se oprise, iar vântul bătea rece dinspre răsărit, uscând pământul; sosi cuvânt că armata regelui Lot și a aliaților lui înainta spre ei.

Într-o noapte, în timp ce Arthur dormea, Merlin veni la el și îi porunci să se ridice. Apoi îi spuse:

— Ai făcut bine, fiule, așa că am venit acum la tine cu daruri și cu sfaturi.

Astfel că Merlin îi dădu o cămașă din zale, pe care i-o făcuse un fierar elf din plasă de oțel; numele ei era Wygar. Apoi îi puse o sabie în mână, care fusese turnată pe insula Avalon și care, după cum spunea Merlin, avea puteri magice; iar numele ei era Excalibur.

Și sfatul pe care i-l dădu fu acesta: Arthur nu trebuie să se încreadă nici în viteză, nici în forță. Iar armata lui trebuie să străbată ținuturile cum

străbate un vas valurile, în tăcere, pentru ca dușmanii să poată fi luați prin surprindere.

În timp ce Merlin vorbea, se trezi și Peredur de pe patul pe care îl împărțea cu Arthur și se frecă la ochii lui frumoși, pentru a alunga somnul. Merlin îl văzu și fu năpădit de dorință, pentru că tatăl lui era Satana, după cum susțin unii. Așa că l-a vrăjit pe Peredur, iar când Merlin a plecat, Peredur s-a dus după el însă alții spun că Merlin nu a făcut asta numai din cauza dorinței, ci pentru că Arthur nu trebuia distras de la datoria lui de a purta război împotriva dușmanilor și pentru că oamenii nu trebuiau să îl disprețuiască pentru faptul că prefera un tânăr frumos celor mai frumoase dintre fecioare. Oricum ar fi fost, din acea zi, Arthur nu s-a mai culcat cu niciun băiat sau tânăr, deși mulți tineri frumoși aveau să i se prezinte la curte pentru a-i oferi favorurile. Deși plecarea lui Peredur îi frânsese inima, Arthur a înțeles lecția pe care Merlin dorise să i-o împărtășească: că, pentru a fi erou, este nevoie de sacrificiu și de abstinență în fața viciului, pe care mulți dintre cei curajoși îi disprețuiesc. Așa cum a spus un episcop înțelept și virtuos, acele suflete slabe care îngăduie păcatul groaznic al plăcerii carnale cu băieți și bărbați tineri și nu aleg fete sau femei, cu care să cunoască fericirea căsătoriei, aceia vor arde cel mai abitir în Ziua Judecății și vor simți chinurile trupului pentru totdeauna, din cauza obiceiurilor lor desfrânate și prostești.

• Capitolul IV

Înainte de a începe să povestesc despre măreția lui Arthur, permite-mi să vorbesc pe scurt despre războaie și despre arta războiului. Deși n-am mai mânuit vreo armă încă din tinerețe – vremuri fericite, în care luam parte la furturi de vite peste

granița Angliei și nu dormeam cu nopțile, călărind armăsarul meu de Galloway ore în șir, încât păream că nu suntem om și animal, ci un hibrid, precum centaurii din antichitate. Dar am deviat de la subiect. Permite-mi să mă întorc la ceea ce spuneam.

Deși, după cum ziceam, n-am mai ținut o armă în mână din tinerețe – odată, pe atunci, în timpul unui atac, din câte îmi amintesc, când am jefuit un stareț englez grăsan, un cufăr cu aur și vreo zece călugări smiorcăiți, pe ai căror paznici îi pusesem pe fugă… dar iarăși am divagat, ca un sclav al amintirilor frumoase ce mă aflu.

Unde rămăsesem? Așa… deși nu am mai avut de-a face cu armele de tânăr, când, cu altă ocazie… Dar să trecem peste asta și permite-mi să spun doar că n-am încetat niciodată să studiez arta războiului, cauzele sale, scopurile și felul în care se desfășoară.

Prin urmare, ar fi indicat să-ți împărtășesc roadele studiului meu, pentru că împăratul este cel care conduce, mai ales în război, după cum ne arată forma originală a cuvântului din latină. Așa că, prințul meu, oricât de blândă ar fi firea ta, oricât de profunde ar fi studiile tale, nu poți scăpa de soarta care ți-a fost dată și care îți arată că va trebui să conduci armate în luptă și să porți campanii de cucerire.

Și sper din toată inima că vei învăța câte ceva din arta războiului dintr-un studiu asupra războaielor purtate de Arthur, pentru că nu vei găsi în toată istoria un model mai potrivit și mai nobil, decât poate pe Cezar sau pe Alexandru cel Mare. Nici în toată literatura nu vei găsi pe altul mai slăvit decât Arthur, pentru că el l-a întrecut până și pe Ahile în pasiune, l-a depășit în constanță și l-a egalat în curaj.

Dar, mai întâi, să vorbim despre reflecțiile mele, la care te rog să fii atent, dacă vrei să-mi faci pe plac.

După filosoful grec Aristotel, ale cărui lucrări le-am tradus chiar eu în limba noastră învățată, omul este un animal politic. Dacă îmi permiți să mă abat din nou de la subiect, însă numai pentru o clipă: va veni o zi în care bigoții îngușți la mine din senatul papal vor înțelege acest adevăr simplu și evident.

În calitate de animal politic, omul civilizat încearcă să evite războiul. Procesul prin care el încearcă să facă acest lucru este numit diplomație. Că veni vorba, a presupune că diplomația se poate practica numai între două state sau regate civilizate este o greșeală des întâlnită. Ceea ce îți voi povesti despre Arthur îți va demonstra că această credință este falsă.

Cu toate acestea, diplomația dă greș uneori. Acest lucru se întâmplă în primul rând pentru că mulți oameni sunt proști și nu sunt în stare să-și recunoască propriile interese. Aproape în toate cazurile, războiul poate fi evitat, dacă ambele părți sunt suficient de inteligente și de capabile de o gândire rațională. Dar, desigur, asta se întâmplă rareori. Mai mult, sunt situații în care diplomația eșuează pentru că cele două părți au păreri sau interese care nu pot fi conciliate. În astfel de cazuri, singura soluție este forța. De aceea se poate spune că toate societățile au fost întemeiate prin moartea oamenilor.

Pentru că este un animal politic, după cum spune Aristotel, ale cărui lucrări ți le voi prezenta imediat ce le voi termina de tradus și de revizuit, cum ziceam, pentru că e un animal politic, omul este și un războinic, în același timp. În condiții ca acelea despre care am vorbit mai înainte, războiul poate fi definit ca o continuare a discuțiilor politice, însă cu ajutorul altor mijloace; iar acest lucru este adevărat chiar și atunci când vorbim despre acele războaie care au fost onorate cu numele de cruciade.

Prin urmare, războiul este un gest firesc, de vreme ce omul este războinic prin natura lui. Însă aici zace paradoxul, pentru că nu este firesc să te lupți, așa cum trebuie să facă oamenii; adică, până la moarte. Nu este firesc să fii spartan.

Ți-am spus povestea aceea? Permite-mi să ți-o spun din nou.

Atunci când marele rege al Persiei a pornit război împotriva orașelor grecești, bărbații Spartei, un stat care se cuvine a fi mai degrabă numit republică a armelor, au fost cei cărora le-a revenit sarcina de a apăra strâmtoarea Termopile, din Tesalia, care este cunoscută și sub numele de Poarta Greciei de Răsărit. Deși au fost trădați și atacați din spate după două zile de luptă, în cursul cărora le-au provocat pierderi grele perșilor, spartanii, alături de generalul lor, Leonida, au refuzat să se predea sau să înceteze lupta. În loc să facă acest lucru, au luptat până a fost ucis și ultimul dintre cei trei sute de războinici.

Acesta este epitaful lor, care le vorbește tuturor celor care trec prin acea trecătoare:

> *Mergi și spune-le spartanilor, tu, trecătorule,*
> *Că aici zăcem noi, cei care le-am ascultat legea…*

Frumos. Cuvinte nobile, pe care aș vrea să le înveți pe de rost. Forța acestor spartani… mi se umplu ochii de lacrimi când mă gândesc la ei. Au fost magnifici, dar nu era ceva firesc.

Ce ne îndeamnă firea să facem atunci când ne confruntăm cu un pericol de moarte?

Ne îndeamnă să fugim. Firea noastră ne îndeamnă spre fugă, spre lașitate, spre propriul interes, pentru ceea ce adevărații romani de astăzi, locuitorii cartierului Trastevere, numesc „a avea grijă de numărul unu” – adică de sine.

Acestea sunt îndemnurile firii, cele pe care și Arthur, eroul meu, avea să le afle în primele bătălii ale războiului său împotriva saxonilor, a regelui Lot și a aliaților lui. Mult depășite numeric, armatele lui Arthur doar au privit către dușmanii lor și s-au întors cu coada-ntre picioare. Arthur nu putea face nimic pentru a le împiedica. Bunicul tău, împăratul cu barba roșie, ar fi putut face față unui astfel de atac, pentru că avea o prezență din care decurgea o autoritate ce-i făcea pe ceilalți să înghețe când li se adresa. Dar chiar și acest lucru poate fi pus sub semnul întrebării. Cred că a fost o bătălie în care el a condus trupele, lovindu-și infanteria care voia să fugă cu latul sabiei și strigând: Câinilor, vreți să trăiți veșnic? Potrivit martorilor mei, s-a întâmplat că armata nu a mai stat să răspundă la întrebare, ci a răspuns prin fapte. Au fugit cât i-au ținut picioarele, iar dacă ar mai fi să lupte vreodată, este foarte probabil că vor face la fel, dacă situația se va întoarce împotriva lor. Lașitatea este un obicei ca oricare altul.

Și Arthur a aflat acest lucru, chiar în cel mai dureros mod pe care ți l-ai putea imagina.

S-a întâmplat că a primit cuvânt de la cercetașii pe care, urmând sfatul lui Sir Nestor, îi trimisese către colțul cel mai îndepărtat al micului teritoriu pe care îl controla pe atunci. Aceștia i-au spus că văzuseră un grup de cavaleri și de soldați înarmați călărind spre nord, cu scopul de a li se alătura fie saxonilor, după câte părea, fie marii armate pe care regele Lot o adunase în ținuturile dinspre răsărit. Prin urmare, Arthur porunci ca oamenii lui să plece și să taie calea acestui grup și apoi să îi dezarmeze. Conduse chiar el această misiune, cu coroana pe cap, deasupra coifului și călare pe o iapă frumoasă, neagră, pe care o chema Jubilee.

Au plecat veseli pe cai; oamenii lui Arthur erau plini de speranță. Erau mulțumiți că, după săptămâni de pregătiri intense, venise momentul să ia, în sfârșit, parte la acțiune.

Au trecut pe lângă o pădure întunecată și au ajuns într-o zonă vălurită, ca aceea pe care englezii o numesc *ținut jos,* un loc format din dealuri blânde și câmpii mănoase, un ținut pastoral, deși în acele vremuri neguroase țăranii renunțaseră să mai crească vite.

Pe deasupra lor începu să se învârtă un șoim, iar Sir Kay, care călărea la dreapta lui Arthur, luă asta ca pe un semn bun. Au continuat să meargă de-a lungul unui râu învolburat, trăncănind zgomotos, iar unii dintre cavalerii mai tineri începură chiar să cânte, pentru a-și arăta bucuria. Părea că se îndreaptă spre un carnaval, nu spre o bătălie.

Însă pe măsură ce valea se îndrepta către sud, începură să audă niște strigăte care veneau dinspre dealurile din nord și văzură cum un escadron de cavalerie începuse să coboare la trap dealul, cu lăncile în jos și în formație ordonată. Arthur nu avu timp să își aranjeze oamenii. Surpriza fusese perfectă. Soldații îi loviră în flancuri și îi trimiseră în spate la început, debusolându-i complet. Se auzi strigătul groaznic: „Fiecare luptă pentru el!” O parte dintre soldați s-au întors și au fugit. Sir Kay, care deși avea multe lacune de caracter, nu ducea de nimic lipsă la capitolul curaj, își întoarse calul, își coborî lancea și atacă rândul din față, care se îndrepta spre el. Efortul lui nu fu degeaba, pentru că reuși să spargă liniile inamice, însă se trezi singur și se hotărî că era mai înțelept să se retragă – ba chiar să o ia la sănătoasa –, cea mai înțeleaptă politică, chiar dacă nu cea mai onorabilă.

Cât despre Arthur, acesta rămase preț de câteva clipe înmărmurit, de parcă nu înțelegea ce se petrece. Unul dintre dușmani apucase frâul calului său și voia să îl ia prizonier. Cu o izbucnire de curaj, Arthur îl lovi în piept cu sabia, iar apoi îi ținti încheietura și îi tăie mâna. Pentru câteva clipe, mâna tăiată continuă să țină strâns frâul, în timp ce cavalerul urla de durere. Speriată, fie din cauza loviturii, fie din cauza zgomotului, iapa se dădu

înapoi, iar Arthur, care deja își pierduse echilibrul, căzu la pământ și rămase, de tot râsul, lungit în apă. Amețit, se ridică bâjbâind în picioare și o văzu pe Jubilee dispărând înapoi spre casă. Se uită de jur împrejur. Totul era foarte confuz. Gâfâind de agitație – dar și de frică, trebuie să recunoaștem – Arthur nici măcar nu observase că își pierduse coiful și că micuța coroană de pe coif căzuse în mâlul de pe marginea apei. Se întoarse și începu să alerge, pe cât de ciudat ar putea să o facă cineva îmbrăcat în armură. Îl durea în piept când respira. La un moment dat, fu nevoit să se arunce într-o tufă de sorg, pentru că îl urmărea un cavaler, care altfel l-ar fi tăiat, înainte să fie purtat mai departe de calul său intrat în panică. Apoi Arthur văzu în fața lui o moară și începu să se îndrepte către ea. Înăuntru, era rece și întuneric. Se aruncă în spatele unei grămezi de saci cu făină și rămase acolo, mușcându-și buzele, ca să nu-și trădeze prezența prin sunetul suspinelor pe care îi venea să le scoată. Nu știa cât stătuse acolo, dar, după ce își recăpătă suflul, se lăsă pradă autoreproșurilor. Era prima lui bătălie, care până la urmă nu era nimic mai mult decât o simplă încăierare, iar el să dovedise a fi un laș. Simți între picioare ceva umed și cald și își dădu seama că făcuse pe el. N-a știut niciodată cât a zăcut acolo, dar începuse să se lase noaptea când îndrăzni să se ridice din spatele grămezii de saci și să se întoarcă în lume.

Spre marele lui noroc, când ieși din moară o găsi pe Jubilee păscând liniștită la marginea pădurii, de parcă în toată lumea era pace. Îl lăsă să o prindă și îi atinse fața cu botul. Arthur se urcă pe cal și se întoarse temător la castel. Podul era ridicat și avu ceva de furcă până lămuri santinela să îl coboare. Oamenii stăteau de jur împrejurul curții, înfricoșați, dezamăgiți și rușinați. Nu se auzi niciun strigăt care să ureze bun venit regelui. Când Cal veni în camera lui, Arthur plângea.

Cal îi spuse:

— Ia ascultă-mă acum! E momentul să renunți la tot teatrul ăsta și să ne salvăm pieile cât mai putem.

Arthur își ridică chipul brăzdat de lacrimi:

— Nu, zise el. Sunt regele. Și azi m-am făcut de râs. Cu toate astea, eu sunt regele.

• Capitolul V

Arthur chemă un consiliu format din cei mai importanți baroni și cavaleri ai lui. Unii erau furioși, alții deprimați. Toți știau că, de când se întâmplase încăierarea din ținuturile joase, dezertările erau în floare. Așa că unii deja puneau problema unei înțelegeri cu regele Lot.

— Îl cunosc pe Lot, zise unul, Sir Lucan.

Era un cavaler cu barba căruntă, unul din foștii preferați ai regelui Vortigern și, cu siguranță, după câte umbla vorba, unul dintre catamiții lui în tinerețe. Mai târziu, deveni proxenetul acestuia. Prima acuzație, se gândea Cal, era cam greu de crezut acum, judecând după înfățișarea cavalerului.

— Îl cunosc pe Lot, repetă Sir Lucan. Nu țin la el negocierile. E adevărat că e încovoiat ca o tisă bătrână, dar niciodată nu va face vreo înțelegere care presupune ca el să dea înapoi vreun milimetru. Vrea să fie Rege și va fi Rege. După părerea mea, zise el și îl privi pe Arthur în ochi, căcăciosul ăsta de aici ar trebui să îi lase lui coroana. Iar dacă va face asta, voi folosi toată influența pe care o am asupra lui Lot, pe care, după cum zic, îl cunosc de mult și alături de care am luptat în multe bătălii, și îl voi convinge să îi ierte pe toți cei care l-au acceptat pe Arthur drept rege… Apoi, și dădu din cap spre Arthur, o să fac același lucru și pentru tine, deși trebuie să spun, pentru că nu mi-e frică de tine, pe tine cred că te

va dezbrăca de toate onorurile cavalerești și va pune să fii trimis la mănăstire.

Arthur nu își plecă privirea, deși toți observaseră că se înroșise, fie de rușine, fie de furie.

— Probabil, zise el, te gândești că Lot va pune să fiu și castrat.

Făcu o pauză și se uită de jur împrejur, apoi se întristă când văzu cât de puțini se uitau la el.

Apoi Arthur vorbi, foarte încet și parcă cu părere de rău, iar vocea îi era plată.

— Eu sunt regele, spuse el, încoronat și uns, regele căruia toți i-ați jurat credință. Am smuls sabia din piatră și am făcut asta după ce Lot, care și-a arătat toată puterea de care era în stare, a dat greș. Și acum vreți să mă părăsiți…

— Nu te-am părăsi dacă nu ți-ai fi părăsit tu oamenii în prima bătălie.

Cel care vorbise era un cavaler tânăr, Sir Cathal. Pe frunte purta un bandaj pătat cu sânge, pentru că fusese lovit la cap în încăierare, iar disprețul puternic din vocea lui îl făcu pe Arthur să-i tremure buzele.

— Cu toate acestea, zise Arthur, am smuls sabia din stâncă.

În liniștea care urmă cuvintelor lui, își dădu seama de slăbiciunea argumentului lui și de faptul că nu mai avea parte de niciun fel de simpatie.

— Că veni vorba, că veni vorba…

Cel care vorbea acum era arhiepiscopul, un om cu ochii galbeni, ca de șoim, și care era cunoscut ca un priceput vorbitor în dodii.

— Că veni vorba, spuse el din nou și lovi cu degetele sale osoase masa de consiliu, trebuie să recunosc că nu am fost de acord cu acel test. Într-adevăr, m-am împotrivit. A fost ceva păgân, ceva foarte dubios în acest test. Vorbind drept, lucrurile nu au fost făcute așa cum se fac de obicei. Dacă mi-e permis să folosesc un cânt popular pentru asta, a fost de-a dreptul dubios.

— Al dracului de dubios, zise Sir Lucan. Sunt sigur că Merlin ăla a avut ceva de-a face cu asta.

— Merlin? întrebă arhiepiscopul. Mă tem că s-ar putea să ai dreptate. Un individ în care nimeni nu poate să aibă încredere, evaziv, necinstit, fie păgân, fie eretic. A avut întotdeauna protectori în funcții înalte, dar, dacă ar fi după mine, ceea ce aș putea să fac, ceea ce într-adevăr aș putea să fac, locul în care l-aș arunca ar fi pe banca acuzaților – adică pe banca acuzaților curții ecleziastice. Care ar fi acuzația? Acuzația, domnii mei, ar fi vrăjitoria. Așa stând lucrurile, pentru că așa stau, cu siguranță, părerea mea este că nu ar trebui să luăm în seamă testul cu sabia care a fost smulsă din piatră și să procedăm în consecință.

Arthur se uită de jur împrejurul mesei. Unii încuviințau din cap, alții, simțindu-i privirea, îl evitau.

Arhiepiscopul continuă:

— Este o mănăstire foarte potrivită pe insula Anglesey, căreia unii îi spun Mona…

Arthur răspunse:

— Am luat la cunoștință despre această întâlnire și mă voi gândi la toate acestea. Prin urmare, suspend consiliul până mâine la aceeași oră, când vă voi da un răspuns. Vino, Cal.

Apoi se ridică și părăsi repede sala urmat de Cal și Sir Nestor, lăsându-i pe ceilalți surprinși de repeziciunea cu care fusese de acord cu propunerea lor, după cum își imaginau.

Sir Cathal propuse să fie trimiși oameni care să-l aresteze pe Arthur imediat, însă arhiepiscopul spuse că nu era nevoie.

— Băiatul a înțeles, zise el, că s-a așezat sau a fost pus într-un loc necuvenit. Cred că în sinea lui se bucură că scapă. Nu există niciun motiv pentru care să nu poată trăi la mănăstire. Sunt convins că poate fi schimbat, dar asta numai dacă – și zâmbi subțire – i se aplică cea mai dură disciplină. Mi-ar face plăcere să mă ocup chiar eu de el.

Apoi întâlnirea luă sfârșit, iar Sir Lucan îl trase deoparte pe Sir Cathal și îi spuse să se ducă imediat în tabăra regelui Lot, pentru a-i transmite că toate lucrurile sunt în ordine și că i se va preda castelul.

— Cât despre băiat, zise el, lasă-l pe arhiepiscop să facă ce vrea. Asta îl va ține departe de belea. Apoi, cine știe? Poate o să avem nevoie vreodată de băiat. Norocul, prietene, e schimbător.

•

Cal stătea cu capul între genunchi.

— Ăsta e sfârșitul, zise el. Nu crezi toate prostiile alea despre mănăstire, nu? Or să te omoare. Or să ne omoare pe toți. Nu-i așa?

— Așa s-ar zice, spuse Sir Nestor, cunoscut înainte ca Goloshan.

Apoi zâmbi.

— Am trecut prin multe morți, în teatru, bineînțeles.

— Și ai trăit ca să ai ce povesti, zise Arthur. Calmează-te, Cal. Sunt cele mai grele clipe prin care am trecut, dar îmi aduc aminte că Merlin mi-a spus că marele Marcus, străbunicul meu, avea o vorbă: „Încă nu ți s-a întâmplat ce era mai rău, de vreme ce încă poți să spui că asta e cel mai rău."

— S-ar presupune că trebuie să te facă să te simți mai bine, zise Cal. Dar pe mine nu mă face…

— Lasă-mă să mă gândesc, spuse Arthur.

Arthur se retrase și se așeză pe un scaun, lângă fereastră.

Între timp, Sir Nestor turnă vin și îi dădu un pahar și lui Cal.

— Sau mai bine așa, zise el și începu să cânte.

Era un cântec de care acum se bucură studenții noștri nemți și este foarte posibil ca atunci să fi fost cântat pentru prima oară. *Meu est propositum, in taberna mori*[14], spunea cântecul, iar fostul Goloshan îl cânta încet, melodios, cu o vocea care era, în același timp, și melancolică, și îndrăzneață.

Arthur stătea la fereastră, privind dealurile care încă erau acoperite de o lumină aurie ce începuse să se stingă încet, încet. Stătea într-o poziție în care prietenii îl puteau vedea din profil, iar când Sir Nestor își ridică capul din paharul cu băutură, văzu că figura regelui era hotărâtă și i se păru la fel de frumoasă și de pură ca lumina dimineții. Arthur privi umbrele care se lăsau peste întinderile vălurite și peste tufișurile care începeau să capete contururi stranii. Stăncuțele se auzeau ciorovăindu-se pe crenelurile de deasupra, dar peste toate celelalte se așternu liniștea, după ce și cele din urmă ciori se ascunseră în coroanele copacilor. Arthur simți goliciunea pământului și își zise: „Unora noaptea li se pare înfricoșătoare, în timp ce pentru alții nu e decât liniștea dată de Dumnezeu”. Rămase acolo mult timp și se uită la lumea peste care se lăsa întunericul, ca și cum ar fi vrut să îi soarbă liniștea în suflet. Apoi se auzi strigătul bufniței, iar Arthur își aminti că era pasărea Minervei.

„Nu este sfârșitul”, se gândi el, „nu mă voi gândi că acesta este sfârșitul.” Apoi, se întoarse către ceilalți, către cei doi prieteni ai lui și le spuse ce aveau de făcut. Le porunci ca un rege ce era.

• Capitolul VI

În puterea nopții, cei trei prieteni se strecurară afară din castel prin poarta tăiată în zidul dinspre apus. Poarta le-a deschis-o un paznic tânăr, pe numele lui Dermot, care a plâns când a auzit ce îl aștepta pe rege.

— Castrat și trimis la mănăstire va fi.

Băiatul ezitase; așa că acum, tremurând de frică, îi ajută să iasă și îi și însoți, lăsându-și ceilalți colegi dormind, drogați cu vinul doftoricit cu care fuseseră tratați.

Pe acea parte a castelului nu exista niciun canal cu apă, pentru că stânca pe care era construit era foarte înaltă în zona aceea, iar la poartă se putea ajunge pe o cărare foarte abruptă, mai potrivită pentru capre decât pentru cai. Tufele spinoase urcau pe coasta stâncii până aproape de poartă, iar poalele stâncii erau acoperite cu tufe de sorg și de păducel. Mișcându-se cu mare grijă, ca să nu disloce vreun bolovan și să pună în alertă paznicii de pe creneluri, dându-le de știre despre evadarea lor, începură să coboare dealul. Nu s-au oprit până nu au ajuns la pădurea de pini de la poale, nici măcar să asculte dacă nu cumva îi urmărește cineva. Se auzea numai oftatul vântului printre cele mai înalte crengi ale copacilor.

Până la ivirea zorilor, parcurseseră deja șapte mile și erau foarte obosiți. Temându-se de lumina zilei, se ascunseră într-o pădure deasă și, cu apa sălcie dintr-un râu, făcură niște plăcinte din ovăzul pe care Sir Nestor îl avea în geanta de la brâu. Apoi, stând de veghe cu rândul, se odihniră.

Însă Arthur nu putea dormi sau, dacă alunecase vreun pic spre tărâmul somnului, în minte i se învârteau cuvinte și era tulburat de închipuiri ciudate. Pământul e locuit de dragoni, venise unul dintre mesaje, nu se știe de unde sau de la cine. Care e condiția oamenilor, se întrebă el, sau mai degrabă auzi această întrebare. Iar răspunsul veni inexorabil și aspru: toți oamenii sunt prizonieri în lanțuri, care privesc nefericiți sau întunecați la semenii lor, dintre care unii sunt condamnați zilnic la moarte în văzul celorlalți.

Își aminti, așa cum omul caută puncte de reper prin ceața groasă, cum îi vorbise Merlin de chinurile lui Philoctet, exilat timp de zece ani pe o insulă neprimitoare, ajuns să umble în zdrențe, târându-și după el piciorul rănit și cangrenos, strigându-și nefericirea fără cuvinte.

— Aceasta, spusese Merlin, cu privirea încețoșată, este imaginea finală a omului. Cu toate

astea, trebuie să îndurăm, trebuie să încercăm să…

Să încercăm să ce? Arthur nu-și putea aminti.

— Oare asta înseamnă să fii rege? se gândi el; în acele momente, când mintea lui nu se putea gândi decât la lucruri groaznice, își dădu seama că înaintea lui stătea realitatea și mai îngrozitoare. Era rege și urma să se arunce în războiul sângeros și nemilos.

Apoi cugetă:

— Oare sunt suficient de bărbat pentru a fi rege?

•

Când se lăsă noaptea, se pregătiră să plece din nou. Călătoreau în tăcere, fără a cunoaște cu siguranță unde trebuiau să ajungă, ferindu-se ca lupii de vânători.

Și continuară așa timp de multe zile și nopți, mișcându-se tot timpul de parcă ar fi fost îndrumați de un spirit, spre refugiul pe care îl ofereau dealurile.

De-a lungul acelor zile, zile cenușii, în care bătuse un vânt rece, Arthur nu a putut dormi cu adevărat, deși prietenii lui cădeau de fiecare dată într-un somn adânc, din cauza epuizării. Acum treaz, acum pe jumătate visând, el începu să se gândească la lucruri care până atunci păruseră să îi scape. Nici n-ar fi putut să se întâmple altfel, pentru că era tânăr și neștiutor, neinițiat în tainele filosofiei. Totuși, în acele momente de nadir al norocului său, Arthur își dădu seama care avea să fie principiul după care se va ghida: forța fără motiv se frânge sub propria ei greutate; forța stăpânită este primită de ceruri. Îi trecu prin minte acest gând, dar nu putu să îi înțeleagă sensul.

•

În cea de-a șaptea noapte, când se crăpa de ziuă, au ieșit dintr-o pădure și au ajuns pe o culme de munte, care dădea spre o vale în care se afla un râu, ale cărui ape erau acoperite de ceață. Pe malul lui sudic era un sat și, pe măsură ce se făcea din ce

în ce mai mult lumină, pentru prima dată de când își începuseră călătoria, soarele pătrunse printre nori, ca și cum le-ar fi urat bun venit.

Arthur spuse:

— Să coborâm și să ne facem cunoscuți oamenilor din sat, pentru că am ajuns la ultima etapă a călătoriei noastre.

Ceilalți îl priviră cu mirare și nesiguri. Însă el zâmbi și le spuse:

— Veniți, vom fi printre prieteni.

— E ușor de zis, răspunse Cal. Dar chiar mă depășește motivul pentru care spui asta.

— Am visat deseori acest sat, spuse Arthur și zâmbi.

Așa că cei trei coborâră coasta și intrară în sat, conștienți fiind de privirile celor care îi urmăreau din micuțele colibe făcute din ramuri și noroi.

Cu toate acestea, Arthur nu le dădu nicio atenție, ci își continuă hotărât drumul spre ceea ce lui Cal i se părea a fi, sau că a fost, piața satului, apoi ajunse în capătul acestuia, într-un loc unde drumul se despărțea și trebuia să alegi una dintre cărări. Una urca din nou, așa că, la vederea ei, Cal oftă; drumul era greu, iar lângă pietrele care marcau începutul lui stătea o femeie. Fața ei era de o frumusețe severă, chiar gravă, iar femeia nu se mișca deloc, nici nu vorbea. Celălalt drum ducea, după cum vedea Cal, către o pajiște, pe care creșteau multe flori și deasupra căreia strălucea soarele cu blândețe. Și la capătul acestui drum stătea o femeie, lângă piatră. Când îl văzu pe Arthur, se întinse pe iarbă și îi făcu semn, iar șuvițele ei castanii îi cădeau pe umerii albi. Gura îi era mai roșie ca cel mai roșu trandafir, iar ochii ei erau două lacuri adânci, mai albastre decât marea de vară. Femeia îi zâmbi lui Arthur și îi făcu semn să se așeze lângă ea, apoi își ridică fustele.

Însă Arthur se întoarse și apucă pe cealaltă cărare, iar femeia care stătea lângă piatră nu dădu vreun semn că îl văzuse. Împotrivindu-se,

aruncându-i multe priviri frumuseții întinse în iarbă, cu multe oftaturi și foarte supărați, pentru că pajiștea era frumoasă și roditoare, cei trei prieteni îl urmară pe rege. În timp ce făceau asta și urcau cărarea povârnită, din spatele lor se ridică un cântec, ca un imn de slavă și de mulțumire.

Și așa ajunseră la un castel, a cărui poartă era deschisă. În curtea castelului erau soldați și cavaleri care, când l-au văzut pe Arthur, l-au încoronat ca pe un rege care se întorsese. Și așa și-a făcut rost Arthur de armată.

• Capitolul VII

Dintre toate poveștile despre eroi pe care Merlin îl obligase să le citească, niciuna nu-i plăcuse lui Arthur mai mult decât povestea lui Alexandru, regele macedonilor, cunoscut întregii lumii antice sub numele de Alexandru cel Mare. Tot ceea ce aflase despre Alexandru îl umpluse de admirație; îi plăceau la nebunie curajul și ambiția lui neînfrânată. Când citise pentru prima dată biografia scrisă de Arrian, în traducere latină, Arthur oftase: „Să lupți alături de Alexandru, ce fericire supremă”, zisese el.

Merlin zâmbise acru, pentru că el nu avea niciun fir de admirație pentru niciunul dintre marii cuceritori și îi considera pe toți soldații a fi o breaslă inferioară celei a filosofilor, din care el însuși făcea parte.

În privința asta, dacă mi-e permis și mie să spun, ca filosof, Merlin avea fără îndoială ceva dreptate de partea lui, pentru că bijuteriile filosofiei sunt nepieritoare, în timp ce frunzele de laur de pe fruntea cuceritorilor se ofilesc. Bătăliile și victoriile unor epoci demult apuse sunt ca un vânt care bate cu putere, dar care lasă în urmă numai o amintire șoptită a ceea ce a fost.

Alexandru și Cezar sunt în mormânt, iar lumina lor nu mai strălucește asupra oamenilor. Dar cuvintele poeților și filosofilor vorbesc unor epoci care nici măcar nu i-au cunoscut. Faima lor cucerește vremurile.

Cu toate acestea, Merlin greșea atunci când își arăta disprețul față de sabie și față de purtătorii ei; iar în sufletul lui știa asta. Mai mult, era pe deplin conștient că Arthur, ca nepot al lui Marcus, căruia i s-a dat sarcina de a reface gloria Romei în Britannia, trebuia să fie instruit în arta războiului și să-i studieze cu atenție pe Cezar, Arrian și Vegetius, ca și pe toți ceilalți care scriseseră despre asta. Într-adevăr, Merlin era acela care spusese pentru prima dată că Arthur trebuie să fie un al doilea Alexandru și tot el îl învățase care era adevăratul scop al războaielor: ridicarea unui Imperiu, ca acela pe care îl înființase Augustus, ai cărui oameni să fie eliberați de teama războaielor. Și totuși atât de sucită era firea lui, fără îndoială din cauza descendenței sale necunoscute și a copilăriei chinuite, încât, chiar și atunci când îl îndemna pe dragul lui protejat să urmeze exemplul lui Alexandru, nu putea rezista tentației de a-și bate joc de toți marii cuceritori.

Fiind mai înțelept decât ar fi trebuit să fie pentru vârsta lui, Arthur lua numai ce era bun pentru el din lecțiile lui Merlin și nu învăța ceea ce considera a nu-i fi de folos.

Așa că acum, instalat în acest castel, ridicat într-o tabără romană, numită Trimontium, care privea către frumoasa vale a râului Tweed, Arthur își aduse aminte de Alexandru și de faptul că putea folosi învățăturile acelui mare rege în favoarea lui.

Arthur spuse:

— Noi suntem puțini, iar dușmanii noștri sunt mulți. Dacă se vor uni toți într-o singură armată, nu vom rezista. Sigur ne vor copleși numeric. Așa că trebuie să îi împiedicăm să se unească și să îi atacăm pe fiecare, separat.

Apoi continuă:

— Alexandru s-a înconjurat de cavaleri înarmați pe care i-a numit Camarazi. Erau uniți printr-un legământ de frăție, iar Alexandru era conducătorul, ceilalți erau egali, fiecare egal cu ceilalți. Așa se va întâmpla și cu Camarazii mei.

Și pentru a putea fi recunoscuți în bătălie, fiecare va purta o pelerină cu semnul rozei cruciate pe deasupra platoșei sau a zalelor.

— Alexandru, spuse el, avea mereu infanterie grecească, învățată cu lupta de-aproape și organizată în formațiuni numite falange. Eu n-am asemenea oameni. Și de aceea nu mă pot angaja în bătălii așa pretențioase ca acelea purtate de Alexandru. Dar arta războiului, după cum am învățat, constă în adaptarea metodei la mijloacele pe care le ai la dispoziție; și prin abilitatea sa de a realiza acest lucru, Alexandru îmi poate încă folosi de model. În războiul pe care trebuie să îl port, mobilitatea și acțiunile prin surprindere pot deveni cuvintele mele de ordine.

Ajungând la această concluzie, Arthur și-a ales Tovarășii, care nu numărau mai mult de două sute; și fiecare tovarăș avea în subordine trei războinici, ale cărui arme erau arcul și sabia scurtă pentru înjunghiat, în genul celei purtate de legionarii romani. Așa că a pus fierarii la lucru să-i facă săbii cât mai multe, pe care le strângea pentru mai târziu; și pe săgetari i-a pus să-i facă săgeți.

După care i-a chemat pe pielari și le-a spus:

— Am auzit că în răsărit, acolo unde cavalerii fac legea, au născocit ceva de prins la șa, niște lucruri numite scări care îl ajută pe soldatul călare să stea bine înțepenit la locul lui, să călărească stând mai sus în șa și, astfel, să-și folosească armele cu mai multă îndemânare.

Așa că i-a pus pe pielari să facă scări și șei mai înalte, după cum i-a lămurit chiar el; și fierarii să facă armuri și zale și scuturi de purtat pe brațul stâng și lănci și săbii ascuțite. Mai mult de-atât, i-a

pus pe cavaleri să poarte un pumnal la cingătoare, ca să aibă și cu ce se apăra dacă se întâmpla să fie dați jos de pe cal.

Arthur însuși i-a instruit pe Tovarăși în tacticile războiului rapid pe care avea de gând să le folosească și a făcut asta pentru că el era singurul care înțelegea ce avea de făcut. L-a numit pe Goloshan, sau Sir Nestor, cum i se spunea acum, clucer armaș, un titlu pe care mulți cavaleri mai tineri și mai înfocați îl disprețuiau, socotind că nu poate aduce renume celui care îl deține. Dar Arthur spunea:

— Am învățat de la Cezar și Vegetius că o victorie singură rar hotărăște soarta războiului, dar că izbânda atârnă de administrarea unei campanii, care cere la rândul ei să existe întotdeauna rezerve bune la îndemână.

În această privință era foarte înțelept pentru anii pe care îi avea, înțelegând că o armată mărșăluiește cu ce are în stomac și că un arcaș care epuizează stocul de săgeți și nu mai are cu ce să își umple tolba nu este mai de folos unei armate decât un cavaler fără un cal de rezervă cu care să-l înlocuiască pe cel mort, rănit sau ologit de istov.

Celor din tabăra armată la care fusese redus regatul său, Arthur le-a insuflat toate acestea cu har și cu nădejdea în glorie. El însuși neobosit (după câte se părea, căci numai Cal știa cum umbra intensei oboseli ajungea să-i întunece chipul în noapte), i-a scos pe toți plini de tărie din lunile de iarnă; iar când a venit primăvara, mica lui oaste era gata să iasă la bătaie. Chiar și Cal, din fire mai chinuit, mereu temându-se de ce-i mai rău, de vreme ce doar de asta avusese parte, se molipsise cumva de efuziunea lui Arthur pe care o împărtășea și el atunci când își îndrepta privirea spre viitor.

• Capitolul VIII

Chiar dacă Arthur era încrezător, ceilalți nu erau chiar așa. Puțini cavaleri cu experiență se conformaseră cerințelor lui. Printre ei era și Sir Bedivere, care luptase în multe bătălii și era un sfetnic înțelept. Cu toate acestea, deși i se alăturase lui Arthur, din cauza jurământului pe care îl făcuse față de Uther Pendragon, nu era foarte încântat.

— Toată cavaleria Britanniei, spuse el, răsucindu-și mustățile lungi, s-a adunat sub comanda regelui Lot…

— Toată, cu excepția celor care au rămas cu noi, zise Arthur.

— Între timp, reluă Sir Bedivere, ca și cum Arthur nu ar fi zis nimic, saxonii mătură țara ca valul care se rostogolește peste nisip. Nu ne putem lupta și cu Lot și cu saxonii. Prin urmare, sfatul meu este să încerci să faci o înțelegere măcar cu unii dintre ei. Părerea mea, ca patriot ce sunt, este să te apropii de Lot și să îi propui să împărțiți regatul între voi. Apoi, împreună, îi puteți mătura afară din regat pe barbarii ăștia criminali.

Arthur zâmbi.

— Regele Lot, zise el, a promis că mă va spânzura de copacul cel mai înalt, iar dacă îl întrebi ce pământ este dispus să îmi cedeze, îți va răspunde că doi metri[5] din pământul Britanniei. Nu se poate ajunge la niciun fel de pace sau de alianță – în orice caz, nu până nu reușim să îl învingem în luptă. Curaj, prietene; curajul și îndrăzneala ne vor ajuta să învingem.

— Inamicii ne înconjoară și ne vor ataca, spuse Sir Bedivere, continuând să se împotrivească.

— Foarte bine, răspunse Arthur. Atunci îi voi ataca.

•

În lunile de vară care au urmat, Arthur a început să pună la punct o nouă manieră de război. Lot îl atacă, sigur pe el și pe panoplia de cavaleri care îl urmaseră. Arthur se retrase într-o vale îndepărtată. Lot, exprimându-și batjocura față de lașitatea

dușmanului său, l-a urmărit. Arthur și-a strâns cavalerii în spatele unei coame de munte dinspre sudul văii, deasupra unui râu care acum este cunoscut sub numele de Yarrow. Arthur a ales o zonă unde apa era mică și prin care Lot avea să-și treacă armata pentru a ajunge pe uscat. Când o treime din armată a trecut apa și încercau să se așeze din nou în formație ordonată, Arthur le porunci cavalerilor să pornească un atac strâns. Aceștia au coborât poalele muntelui cu lăncile pregătite de atac. Între timp, dintr-un loc unde nu puteau fi văzuți, arcașii lansară o ploaie de săgeți asupra acelei părți a armatei regelui din Orkney care încă nu apucase să traverseze apa, stârnind panică și dezordine în rândurile ei. Forța atacului cavalerilor, cu Arthur în avangardă și cu soarele făcând să-i strălucească pietrele prețioase de pe coiful regal, lovi armata neorânduită direct într-unul dintre flancuri, rostogolind la pământ soldații și trimițându-i pe mulți dintre ei în apele învolburate. Peste tot domnea confuzia. Sunetul trompetelor din armata lui Arthur se amestecă cu urletele celor răniți sau aflați pe moarte. Apoi, în timp ce Lot se străduia să își reordoneze armata, care era de cel puțin zece ori mai mare decât cea a lui Arthur, sunetul trompetei se schimbă, sunând retragerea, iar cavalerii lui Arthur, respectând exercițiul pentru care fuseseră instruiți, făcură stânga-mprejur și se întoarseră după coama dealului, în timp ce arcașii, din ascunzătoarea lor, lansau din nou o ploaie de săgeți spre acea parte a armatei lui Lot care susținuse atacul cavalerilor lui Arthur, împiedicându-i astfel să îi urmărească.

Acesta a fost modelul după care s-a desfășurat lupta în săptămânile care au urmat. Lot, cu acea hotărâre mohorâtă a firii sale, a urmat calea pe care i-o indica Arthur, ca și cum ar fi vrut să își bată joc de el. Ținându-se mereu în zone înalte, mișcându-se permanent și, uneori, atacând chiar și noaptea, Arthur repurtă o serie de victorii asupra regelui din

Orkney. Cu fiecare victorie, oamenii lui căpătau din ce în ce mai multă încredere, în timp ce oamenii lui Lot erau din ce în ce mai nedumeriți și mai paralizați de frică. Era un nou fel de război, care îi năucea și pe care au început să-l numească, temători, războiul-fulger. Fiecare dintre aceste bătălii rapide lăsau zeci de cavaleri și soldați pradă lupilor, vulpilor și păsărilor care se hrăneau cu stârvuri; și cu fiecare luptă, pe Lot îl părăseau din ce în ce mai mulți cavaleri, iar furia regelui creștea din ce în ce mai mult, pe măsură ce se chinuia să își nege neputința.

• Capitolul IX

Merlin privise toate aceste lupte de la distanță și aflase despre cele care nu-i stăteau în puteri de la spiritele pădurii, elfi, pădurari și alți oameni simpli care îl slujeau. Așa că, după ce se asigură mai întâi că regele Lot era plecat, cu armata lui, masacrată și împuținată cum era, Merlin se duse la castelul din Roslin, unde Lot o trimisese pe regina lui, Morgan le Fay, și pe fiii lor.

Regina îl întâmpină pe Merlin cu răceală, pentru că nu-l mai văzuse din ziua când i-o dăduse lui Lot; iar pentru acest lucru, ea nu-l putuse ierta niciodată.

Regina îi spuse:

— Dacă ar fi să procedez acum după cum mi-ar plăcea să o fac, aș pune să fii bătut ca un câine și aruncat într-o temniță, unde să mori de foame. Pentru că m-ai dat spre căsătorie unui om pe care l-am detestat din prima clipă și care m-a dezbrăcat din priviri și apoi m-a luat și m-a violat. Și îmi aduc aminte că mi-ai spus că trebuie să-mi accept destinul, pentru că sunt o fiică a Imperiului.

— Toți trebuie să ne supunem destinului, spuse Merlin, iar tu acum ești regină și ai cinci fii

frumoși.

— Sunt mamă a patru fii, zise ea, iar trei dintre ei sunt sănătoși, cu toate că sunt fiii lui Lot, concepuți cu ură și dezgust…

— Iar celălalt? întrebă Merlin.

— A fost conceput din cea mai arzătoare pasiune a iubirii; cu toate astea, e infirm. Poți să dezlegi acest mister?

— Cum îl cheamă? întrebă Merlin. Mai întâi spune-mi cum îl cheamă.

— Numele lui este Mordred, pentru că este un fruct amar.

— Și cine este tatăl lui?

— De ce mai întrebi, de vreme ce n-am nicio îndoială că tu cunoști răspunsul. Tatăl lui este un tânăr actor, un bărbat subțire și blând, pe care l-am întâlnit la un han. Așa, acum îmi știi rușinea pe care dragul meu soț nu încetează a mi-o reproșa.

Cuvintele ei erau amare, dar, când vorbise de tânărul actor, vocea îi era dulce ca mierea, iar ochii i se umpluseră de lacrimi.

— Aș fi împiedicat toate acestea, dacă aș fi putut, spuse Merlin și îi mângâie părul lung, ușor ca adierea unui fulg.

— Atunci, ai fi împiedicat singura noapte de fericire de care am avut parte de când m-ai luat de la mănăstirea unde m-ai dus când eram copil și unde am fost iubită cu adevărat și prețuită.

Iar la acest gând, femeia se lăsă pradă durerii și începu să plângă, cu lacrimi amare și suspine puternice.

— Trebuie să-ți spun, zise Merlin, că tânărul actor cu care te-ai unit este regele, este însuși tânărul Arthur.

Însă nu adăugă și „și este și fratele tău”, pentru că nu i se părea potrivit să îi spună că unirea lor fusese incestuoasă. Poate avea să vină o vreme, se gândi el, când va putea scoate la iveală și acest adevăr.

Morgan le Fay continuă să plângă, mai amarnic decât până atunci; iar motivul era acesta: soțul ei, regele Lot, aflând că era grea, își trimisese slujitorii în recunoaștere și aflase că tatăl copilului era un actor de condiție modestă. Îi reproșase lipsa de fidelitate și o certase pentru că preferase compania unui bărbat simplu, în locul companiei lui regale.

— La fel de bine, zise el, puteai să te culci și cu ajutorul de bucătar, cu jegosul ăla, care prin nu se știe ce drăcie, a uzurpat tronul Britanniei, care mi se cuvenea mie de drept, companie fină pentru o fiică a Romei și soția unui rege de descendență nobilă, așa cum sunt eu.

Continuă să vorbească altfel mult timp, din când în când chiar lovind-o. Mai mult, când copilul se născu diform, mai întâi trase un strigăt de plăcere, apoi duse copilul pe un deal și îl lăsă acolo, iarna, sperând să moară. Însă ea îl păcălise și reușise să dea copilul unei bătrâne dintr-un sat, de unde îl lua numai când regele era plecat la război. Așa că acum era asaltată de cele mai felurite emoții și se refugiase în alinarea pe care i-o ofereau lacrimile.

După ce plânse preț de o jumătate de oră, se întoarse și începu să-l blesteme pe Merlin, pe de o parte pentru că îl considera vinovat pentru soarta ei, pe de alta, pentru că nu era nimeni altcineva împrejur pe care să-și poată descărca supărarea și nervii. Merlin o ascultă în tăcere, știind că, atunci când o femeie este furioasă, nu-i chip să te-nțelegi cu ea.

Când termină, pentru că până și cea mai supărată femeie ajunge într-un moment în care tace, Merlin îi spuse să îl aducă pe Mordred. Așa că regina trimise după el, iar dădaca i-l aduse pe băiat în cameră.

Merlin examină copilul și văzu că era, într-adevăr, infirm, fiind șchiop de piciorul stâng, iar colțul stâng al gurii i se ducea în jos. Morgan, care ostenise și începuse să tremure din cauza nervilor

și a supărării, îi spuse că toate acestea se întâmplaseră pentru că Lot o lovise în burtă cu pumnul înmănușat în piele, pe când era gravidă cu băiatul.

Merlin imită gheara unei pisici cu degetele, iar băiețelul începu să râdă vesel și ochii îi sclipiră.

— Iar acum sunt din nou gravidă, în trei luni, iar soțul meu e plecat la război de șase luni, de atunci nu l-am mai văzut. Când se va întoarce, cu siguranță mă va omorî.

— Regele Lot, zise Merlin, are necazuri mari. Armata lui a suferit multe înfrângeri. Curând, va fi un om terminat. Pe zi ce trece, îl părăsesc tot mai mulți oameni, care apoi îl caută pe Arthur să îl slujească. Zilele lui Lot sunt numărate. Bănuiesc că vestea asta nu te întristează.

— Și totuși, zise ea, fiul nostru cel mai mare, Gawaine, lumina ochilor mei, sufletul meu, este plecat cu tatăl lui.

Apoi Merlin îi spuse că venise să o ia, pentru siguranța ei și din alte motive pe care nu voia să le dezvăluie, și să o ducă la Arthur. Dar, spuse el, Arthur nu trebuia să știe de Mordred, nu trebuia să știe că era fiul lui, așa că el urma să aibă grijă de băiețel și să fie răspunzător de creșterea lui.

Morgan le Fay consimți fără a se împotrivi deloc, deși era uimită, pentru că știa că Mordred fusese făcut din dragoste. Cu toate acestea, ea nu putea să se uite la copil fără a se simți stânjenită și nu se simțea în largul ei când îl ținea în brațe. Odată, pe când îl alăpta, copilul o mușcase de sân și îi dăduse sângele.

— E ceva nefiresc cu acest copil, zise ea. S-a născut cu toți dinții în gură, iar asta înseamnă că e un copil rău. Când m-a mușcat, a râs de parcă făcuse ceva foarte isteț.

• Capitolul X

În legătură cu cele povestite în capitolul anterior, sunt multe lucruri care mi se par ciudate.

Conversația pe care am reprodus-o a fost confirmată de multe surse. Ea nu apare cu siguranță în *Istoria Regilor Britanniei,* a lui Geoffrey de Monmouth, dar v-am spus deja că Geoffrey era un ignorant, mincinos și mitoman. Absența acestui dialog din povestirea sa nu este nici interesantă, nici ceva deosebit. Însă dialogul a fost atestat de anumiți cronicari mai bătrâni, iar în mănăstirea Montsegur, din Occitania, există un manuscris despre care se spune că a fost copiat după unul pe care însuși Merlin l-ar fi dictat; sau în această versiune, pe care eu, mai îndrăzneț, v-am dat să o citiți. Din nefericire, manuscrisul original, după care a fost copiat cel de la mănăstire, s-a pierdut. Unii spun, și nu există niciun motiv pentru care să nu îi credem, că a fost distrus când maurii au ars castelul de Montsegur în timpul retragerii lor de după o mare bătălie, în care au fost înfrânți de ilustrul tău predecesor, Carol cel Mare.

Oricum ar fi, nu proveniența poveștii mi se pare ciudată.

Este vorba, mai degrabă, de comportamentul lui Merlin.

De ce a ales el să aibă grijă de băiețelul Mordred? De ce a dus-o pe Morgan le Fay la Arthur, de vreme ce știa de rudenia lor și de vreme ce bănuia, cum probabil se întâmplase – sau, probabil, că știa chiar, pentru că era un magician înzestrat cu puterea de a vedea în viitor – că cei doi aveau să își reia relația incestuoasă? De ce nu i-a spus lui Arthur că Morgan era sora lui? Este oare posibil ca, în sufletul lui ciudat, Merlin să fi fost gelos pe Arthur, cel pe care, fără îndoială, în același timp îl iubea?

O astfel de ipoteză te-ar putea surprinde, prințul meu, pentru că tu ești tânăr și încă nevinovat și, prin urmare, încă nu cunoști căile sinuoase ale

dragostei și cum poate ceea ce eu numesc impuls sexual să provoace duplicitate.

Așa că s-a întâmplat exact ceea ce ne așteptam și după cum spusese magul.

Imediat ce Morgan sosi în tabăra lui Arthur în toată splendoarea ei – o frumusețe tristă, nefericită, prin urmare, cu atât mai atrăgătoare – iar Arthur o văzu, cu buclele roșiatice răspândite ca niște valuri de cârcei de iederă pe umerii magnifici și albi, se îndrăgosti din nou de ea. E adevărat că, la început, din cauza luminii și a felului ei diferit, Arthur nu-și dădu seama că era prințesa de la han; însă când își dădu seama că ea era, pasiunea lui fu și mai mare. Arthur îngenunche în fața ei, îi luă mâinile palide într-ale lui și i le acoperi cu sărutări, iar apoi, cu buzele înaintând în sus, pe brațele fine ca alabastrul – încet, supus – ajunse la umerii dezveliți și se apropie de buze, iar în timpul acesta mâinile lui, care purtau cicatricele războaielor și bătăturile făcute de hățurile calului, îi mângâiau sânii – acei sâni care erau pe placul oricui îi zărea, sâni curați ca mozzarella făcută din laptele bivolilor pașnici. O, să-l vezi pe tânărul rege în acel moment extatic însemna să vezi un bărbat pe care Eros îl transformase în prizonierul lui de bună voie.

După cum spuneam, Merlin știa că toate acestea aveau să se întâmple. Și cum să nu știe, dacă era ceea ce era?

Există o explicație la care m-am gândit. O prezint aici numai ca pe o ipoteză, pentru că nu am dovezi; după cum probabil ai observat, n-am povestit nimic aici decât dacă am avut dovezi clare și dacă respectivele lucruri chiar așa se întâmplaseră.

Îți aduci aminte că Merlin îl îndepărtase prin darul lui pe frumosul Peredur de Arthur, pentru că fusese mânat de dorință în momentul în care-l văzuse pentru prima dată. Acum, deși bătrânii dedați viciului și-ar dori să fie altfel, Peredur nu

putea să-l prefere de bună voie pe Merlin, care puțea a capre și care nici nu arătase bine niciodată, în locul lui Arthur, slab și frumos, cu gene lungi și gura bine conturată, făcută parcă de zei pentru sărutat. Pentru a pune mâna pe el, Merlin folosise magia, dar, în timp, vraja slăbise, iar Peredur începu să suspine după Arthur. Așa că acum putea să i-l arate lui Peredur, probabil cu ajutorul oglinzilor magice, pe Arthur îndrăgostit de prințesă – pentru că nu puteam presupune că Peredur ar fi putut ajunge în tabăra lui Arthur, de vreme ce Merlin nu ar fi riscat ca tânărul catamit să îl întâlnească pe rege. Prin urmare, putea să îi arate, într-un fel sau altul, pe Arthur și pe regină, sperând să rupă vraja pe care Eros o țesuse în jurul lui Arthur și Peredur și să-l readucă pe băiatul recalcitrant sub vraja lui.

Trebuie să recunosc că această ipoteză nu mă satisface pe de-a-ntregul. De vreme ce Merlin era un maestru al magiei, ar fi putut să creeze pentru Peredur mii de imagini cu Arthur prins în mrejele dragostei, suficient de convingătoare, urâte, monstruoase sau grotești pentru a-l umple pe băiat de dezgust și pentru a ucide orice urmă de dragoste sau de dorință a acestuia pentru Arthur. Îmi aduc aminte, de exemplu, că un anume necromant evreu pe care l-am cunoscut la un moment dat l-a încântat pe arhiepiscopul de Salamanca prezentându-i o imagine în care o maimuță deflora o virgină foarte tânără. În apărarea lui, pentru că era un om foarte învățat și un bun prieten de-ai mei, trebuie să spun că a făcut acest truc dezgustător numai pentru a-și salva propria fiică iubită de o soartă asemănătoare în brațele (și nu numai) acelui cleric pervers.

Poate că Merlin se temea că însuși Arthur va încerca să îl caute pe Peredur, așa că a găsit această modalitate de a-i distrage atenția, aruncându-i-o pe Morgan în brațe.

Sau este foarte probabil să fi procedat astfel numai din răutate sau pentru că-i plăcea să-și arate puterile și să ordoneze viețile celorlalți.

Cu oameni ca Merlin, rareori există o explicație simplă și și mai rar se poate găsi un singur motiv pentru faptele lor.

Te miră faptul că Merlin s-a dovedit a fi atât de duplicitar sau că Arthur s-a lăsat atât de ușor, în fața cavalerilor lui, pradă unei dorințe atât de puternice? Atunci, ia aminte la asta: dragostea se aseamănă părții de mijloc a Raiului, pe care noi o numim Calea Lactee și care este un drum strălucitor format din stele mărunte. Mulți poeți și învățați au identificat în dragoste nenumărate nuanțe ale emoției, fiecare răvășindu-le pe celelalte, fără ieșire și la fel de greu de recunoscut ca stelele de pe acea Cale Lactee. Așa că Arthur a lăsat totul – renumele lui, regatul, conducerea armatei – pradă unui singure clipe, care lui i se părea a fi fericirea adevărată. Fiind foarte tânăr, nu își dădea seama că felul în care trăiește un om îndrăgostit se schimbă de zece ori pe zi, uneori chiar și în cursul aceleiași ore; și că sufletul lui, care accepta iubirea regăsită și care simțea că în acel moment aparține eternității, se va sătura, pentru că fericirea este o stare trecătoare, omul se întristează după actul sexual, iar cel care a mâncat a uitat cum e să fii flămând.

Dar acum, preț de câteva clipe, lumea s-a oprit pentru Arthur când și-a apăsat buzele de buzele lui Morgan, iar ea, deși țeapănă la început, s-a lăsat pradă dragostei care alerga prin sângele lor ca un râu pe coasta unui munte. Apoi, cu un strigăt al cărui ecou a făcut dealurile din jur să răsune, s-a tras la o parte, la fel cum un vânt puternic rupe crengile copacilor, și a căzut la pământ, pradă suspinelor.

Însă Arthur, murmurând cuvinte de dragoste dulci ca mierea, o ridică încet și o conduse spre cortul lui unde, cu multe săruturi și degete

tremurânde, îi desfăcu rochia și, după ce aceasta căzu, îi admiră pielea mai albă ca neaua proaspăt căzută. Apoi, o luă și o duse pe pat, unde… Dar mă abțin, pentru că nu se cade, prințul meu, să detaliez ceea ce a urmat; ajunge să spun că Arthur a simțit cea mai intensă plăcere pe care o poate trăi un bărbat care păcătuiește și că tulpina de acanthus care se întinde în cercuri în jurul coloanelor unui templu grecesc nu putea fi mai frumos unită decât de picioarele și brațelor celor doi iubiți; niciun călător printr-un ținut necunoscut nu poate descoperi lucruri mai frumoase decât acelea pe care le descopereau Arthur și Morgan în acea noapte de vară.

Dacă te întrebi de ce Morgan mai întâi s-a supus și apoi a oferit plăceri la fel de mari ca cele pe care le primise, îndemnându-l pe Arthur să găsească noi feluri de a-și arăta dragostea, deși era conștientă că orice unire binecuvântată de Merlin era periculoasă, căci atât de nefericite fuseseră experiențele cauzate de amestecul lui în viața ei, atunci trebuie să-ți spun că sursele mele oferă două explicații.

Prima are legătură numai cu Morgan. Pentru că, după cum voi povesti în continuare, în anii ce au urmat a fost acuzată de vrăjitorie, unii scriitori condamnând-o ca fiind imorală, ascunsă și rea. Prin urmare, spun ei, fiind de o măsură cu Puterile Întunericului, era atrasă de lucrurile distructive precum o molie de lumină; de aici vine credința că unirea lor, care l-ar duce pe Arthur, după cum se învârte roata, spre distrugere, într-un fel sau altul, avea să fie cu atât mai plăcută firii ei. Acești scriitori spun că refuzul ei inițial nu fusese sincer, ci fusese gândit numai pentru a-l face pe Arthur și mai dornic, pentru că se știe că o femeie care se preface reticentă este mult mai dorită de un bărbat aprins decât una care se arată nerăbdătoare.

Dar alții, deși nu neagă varianta anterioară, se rezumă la a afirma că Morgan era o simplă fiică a

Evei și că femeile sunt mai aplecate spre Satana decât spre Domnul. Femeile sunt create de Cel Rău pentru a-i înstrăina pe bărbați, așa cum Dalila a făcut cu Samson, Elena cu Paris și Cleopatra cu însuși marele Antoniu.

Oricum, eu nu cred această variantă, pentru că am cunoscut multe femei caste și virtuoase și, dacă mi-e permis să mă destăinuiesc, de multe ori mi-a fost dat să regret nevinovăția și virtutea lor. Dar acest lucru nu are relevanță pentru povestirea mea.

Din punctul meu de vedere, al unuia a cărui experiență de viață este mai vastă și mai plină de semnificații decât a multor funcționari moraliști, și dintr-o mai profundă înțelegere a naturii umane, voi respinge ambele explicații.

Am să ofer două ipoteze care îmi aparțin.

În primul rând, vreau să spun că, în acel moment, Morgan le Fay nu era vrăjitoare, oricât de mult ar fi putut fi ea împinsă spre astfel de practici mai târziu. Dimpotrivă, cred că Morgan era o adeptă a Doctrinei Desăvârșite, care susține că bărbatul și femeia sunt una, fiecare fiind reîncarnat de câteva ori, chiar dacă se înfățișa într-un anumit trup. Pentru cei Desăvârșiți, potrivit credinței lor, pe care Sfânta Biserică o califică drept erezie, realitatea cea mai importantă este divinul, șinele imanent, care nu este nici femeie, nici bărbat. Dar dacă, în această lume a materiei, doi oameni se unesc, bărbat cu femeie, bărbat cu bărbat, femeie cu femeie, prelungindu-și astfel existența în lumea trupului, nu mai are importanță.

Explicația pe care am oferit-o este atotcuprinzătoare. Cu toate astea, mă retrag. Probabil că este prea de domeniul metafizicii pentru perioada în care au trăit Arthur și Morgan. Așa că mi se pare mult mai probabil că cei doi au căzut pradă lui Eros, băiatul-zeu al dragostei, pentru ale cărui puteri oamenii din timpurile antice depun mărturie. Deși doar un băiețel, Eros este o zeitate puternică și posesivă. Cei în a căror inimă

pătrunde își pierd liberul arbitru; devin sclavii lui. Sunt orbiți de consecințele amorului lor, la fel cum Paris, îndrăgostit de Elena, a luat-o de la soțul ei, Menelau, și a dus-o în Troia, declanșând astfel un groaznic război, care a făcut să ardă turnurile din Ilium și să-i fie uciși toți eroii, până și Hector.

Mai mult, toți cei pe care i-a înrobit Eros au uitat de celelalte emoții naturale, nu s-au mai gândit la codurile de conduită morală sau la ceea ce preoții denunță a fi păcat. Până când Eros îi eliberează de sub puterea lui, oamenii nu au niciun fel de forță pentru a acționa altfel decât dorește el.

Așa s-a întâmplat și cu Arthur și Morgan.

Sigur că sunt conștient că Sfânta Biserică a abolit vechii zei ai Greciei și ai Romei, spunând că sunt zei falși, produse deșarte ale imaginației și că nu există cu adevărat. Poate că așa este. Dar, pe de altă parte, nimeni dintre cei care au fost atenți la evoluția umanității nu poate nega existența lui Eros. Poate că el nu există în sensul în care există Dumnezeu cel Atotputernic și Isus Hristos. Spre deosebire de Hristos, Eros nu a luat niciodată formă trupească. Totuși, el există în mintea și în spiritul bărbaților și al femeilor; și numai un ignorant s-ar îndoi de puterea lui, de capacitatea lui de a pune stăpânire pe noi, de a ne orbi și chiar de a-i înnebuni pe cei pe care i-a ales. A-l nega pe Eros poate fi calea spre înțelepciune și drumul către salvare; dar să-i negi puterea este o nebunie, o deraiere de la realitatea imediată, a lucrurilor așa cum sunt.

Asta este tot ce am avut de spus despre această problemă. Cel puțin, pentru moment.

• Capitolul XI

Toată vara, Arthur a avut două stări opuse una alteia. În prima stare, era un bărbat prins în

capcana lui Eros, pentru care lumea era de mult pierdută, de vreme ce putea să stea întins în pat, lângă iubirea lui. În cea de-a doua, era regele, generalul unei armate implicate într-un război sângeros.

Poate te întrebi cum de e posibil așa ceva. Pot să îți spun numai că Arthur era deosebit. După părerea mea, există un test pe care numai cei superiori îl pot trece și pe care un poet german, pe care îl cunosc, un mare învățat și un om de o extraordinară pătrundere (deși a murit din cauza băuturii, într-un han obscur din Boemia), îl numea *vir ulterior*, cel care este mai presus de semenii săi; în asta constă puterea de a avea în minte două idei total opuse, de a le privi pe amândouă cu același interes și a de continua să funcționezi cum trebuie. Așa era Arthur.

Prietenul meu spunea că mai sunt încă două trăsături tipice bărbaților superiori, celor mai presus de semenii lor. Prima este ușurința spiritului lor, veselia lor, refuzul de a fi ancorați în lutul posac al existenței în care majoritatea oamenilor sunt mulțumiți să trăiască. Iar a doua este scepticismul, refuzul de a te lăsa legat de o dogmă sau de o doctrină. Viața lor, spunea prietenul meu, este o căutare perpetuă. E trist că propria lui căutare a fost întreruptă atât de brusc. Însă cred că vinul era prost, iar unii spun că era chiar otrăvit.

Dacă vei cultiva aceste două calități, prințul meu, veselia și scepticismul, atunci vei fi cu adevărat o minune a lumii. Lume care te va blestema oricum, pentru că lumii îi repugnă și îi este teamă de tot ceea ce este superior.

Chiar și în tabăra lui Arthur, până și atunci, în anii tinereții sale, se auzeau murmure, bodogăneli și mormăieli. Superioritatea lui era văzută prost. Cei care comentau cel mai mult erau Sir Kay și Sir Bedivere. Vechi aliați, colegi de pahar, pentru care nicio bere nu era prea puternică, și care nu erau niciodată – decât rar, nu mai des decât de două ori

pe săptămână – conduși de vocea vinului, găsiseră un subiect de nemulțumire în superioritatea lui Arthur. Trupul lui, subțire și vânjos ca un arc încordat, le repugna cărnii lor obeze. Avea ceva, spuneau ei, de femeie pe chip; genele acelea lungi nu puteau fi ale unui războinic. Mai mult, Sir Kay își amintea de vremurile când Arthur nu era decât un slujitor umil pe la bucătăria castelului și când, de multe ori, îl plesnise cu latul sabiei peste fund; adevărul era că tare i-ar mai fi plăcut să mai facă asta, dar nu îndrăznea. Cât despre Sir Bedivere, în ciuda victoriilor pe care le repurtase Arthur, acesta spuse clar că Lot avea să se răzbune pentru insulta pe care i-o adusese Arthur culcându-se cu soția lui. Nu îndrăznea să-i spună asta chiar lui Arthur, pentru că, deși îl numea „băiețașul" în secret cu Sir Kay, era ceva în privirea regelui care îl fâstâcea. Așa că doar Cal fu cel care îl avertiză pe Arthur că aventura lui nu-l ajuta deloc și că avea să se termine prost.

— Ce m-aș face eu fără tine, Cal? râdea Arthur.

— De vreme ce niciodată nu asculți de sfaturile mele, răspunse Cal, soarta ta e la fel, fie că vorbesc, fie că tac. Însă trebuie să știi că sunt unii care spun că femeia te-a vrăjit, iar alții că a fost trimisă chiar de Lot, pentru a te castra. Oricum ar fi, vorbele zic că ești terminat.

— Bietul Cal. Cred că ești gelos.

— S-ar putea să fie și asta.

Arthur îi cuprinse umerii prietenului cu brațul și îl trase aproape, lângă el.

— Cal, Cal, am trecut prin multe împreună. Crede-mă, tu ai un loc în sufletul meu de unde nimeni nu te poate alunga. Tu ești o parte din mine, Cal, iar eu sunt o parte din tine. Te rog să crezi asta.

— Frumoase cuvinte, spuse Cal. Frumoase cuvinte, cum se zice, ca mierea. Trebuia să mă fi gândit că nu asculți, pentru că ești la fel de

îndărătnic și de nestăpânit ca un mânz neîmblânzit. Ei bine, când lucrurile vor scăpa de sub control…

Cal își desfăcu brațele larg.

— Atunci vei avea satisfacția de a-mi zice: „Ți-am spus eu!”

— Poți să râzi cât vrei. Și încă ceva. Să nu te gândești că bădăranii ăștia de Sir Kay și Sir Bedivere țin vreun pic la tine.

Arthur se încruntă.

— Nu mă îndoiesc de adevărul spuselor tale, dar nu știu de ce ar avea ceva cu mine.

— Tu crezi că toată lumea ar trebui să te iubească, că ești atât de minunat. Ei bine, nu e așa. Tu nu-i porți pică lui Kay pentru cum te-a tratat când erai un nimeni față de el. Ei bine, el nu te poate ierta pentru că l-ai iertat. Bine, bine, nu mai zic nimic, că văd că nu ai chef să asculți. Și bănuiesc că vrei să te duci la Doamna Ta…

• Capitolul XII

Poate că Arthur era sub robia lui Eros, însă el era încă regele, iar o parte din mintea lui era tot timpul în slujba datoriei sale regale și a războiului împotriva lui Lot. Așa că își reluă campania. Lot se retrăsese într-un castel fortificat într-o trecătoare care păzea partea muntoasă din nord, aproape de zona în care generalul Agricola îi învinsese pe caledonieni și pe regele acestora, Calcagus. Castelul era puternic fortificat și nu fusese niciodată cucerit în sute de ani.

Așa că Arthur, care voia să cruțe cât mai multe vieți cu putință, îl provocă pe Lot, invitându-l pe rege la o înfruntare unu la unu, cu castelul pe post de miză. Când auzi una ca asta, Lot se înnegri de mânie. La început, se gândi să accepte, pentru că era sigur că tânărul Arthur nu era pe măsura lui. Apoi, se răzgândi; își aduse aminte de bătăliile în

care fusese înfrânt, de faptul că îl durea spatele și că încheieturile lui erau mult mai țepene decât erau în tinerețe. Iar asta îl înfurie și mai mult. Apoi se gândi la soția lui, care era în brațele lui Arthur (pentru că astfel de lucruri nu rămân niciodată ascunse), și își răsuci mustața și își promise că va avea capul băiatului pe o tipsie la petrecerea prin care își va sărbători victoria. Această imagine îl făcu să zâmbească și era pe punctul de a trimite vorbă că acceptă provocarea, când fu cuprins de frică: dacă pierdea, se termina totul; ar fi căzut în dizgrație, dacă nu ar fi fost chiar omorât. Așa că ezită asemenea unui om care stă pe o stâncă înaltă, de pe care trebuie să sară pentru a putea trece râul, acum pășind pe margine, acum dându-se înapoi la gândul că-și va vedea trupul zdrobit de stând. Așa că, prins între dorință și teamă, Lot începu să se zbuciume ca o muscă prinsă în pânza unui păianjen.

În timp ce stătea așa nedumerit, băiatul său cel mare, Gawaine, veni la el și îl întrebă dacă trebuie să pregătească armura; toată lumea de la castel știa de provocarea pe care o primise.

Lot se încruntă și spuse:

— Încă nu; nu voi lupta astăzi. Mă doare stomacul și nu sunt pregătit pentru luptă. Voi răspunde mâine acestei provocări nerușinate.

Așa că, în ziua care urmă, Gawaine veni la el din nou și îl întrebă dacă să-i pregătească armura.

Lot oftă adânc, scutură din cap și zise:

— Încă nu, pentru că am febră și nu sunt pregătit de război. Voi răspunde mâine acestei provocări nerușinate.

Așa că, în cea de-a treia zi și pentru a treia oară, Gawaine veni la el și îl întrebă același lucru. Începuse să i se pară că, pe zi ce trecea, tatăl lui, regele, arăta din ce în ce mai întunecat și mai împuținat; și într-adevăr, trupul lui tremura de parcă ar fi avut febră. Așa că lui Gawaine i se făcu milă de el. Dar spuse:

— Cum stăm noi pe creneluri scrutând cerul dinspre sud, ajunge la noi un vânt care poartă pe aripile lui sunetul unui hohot de râs.

Apoi se gândi:

— Febra care îl macină pe tatăl meu se numește teamă. Și umblă vorba printre cavalerii noștri că Lot stă ascuns în camera lui și că nu îndrăznește să se lupte cu Arthur. Iar dealurile răsună de râsetele care se aud din tabăra dușmanului. Iar mie mi-e rușine cu tatăl meu, într-adevăr, un lucru îngrozitor.

Băiatul gândi toate acestea, dar nu îndrăzni să vorbească, pentru că, în realitate, deși îi era rușine din cauza tatălui lui și deși era îndreptățit să simtă asta, totuși îi era frică de el.

Așa că, în loc să rostească ceea ce gândea, se întoarse și se pregătea să iasă din cameră, când auzi vocea tatălui lui.

— Nu pot lupta, spuse Lot. Stau aici și îmi aduc aminte de multele mele bătălii și dibăcia de care am dat dovadă și pe care o cântă menestrelii noștri și, cu toate astea, nu pot lupta. Am fost încornorat și totuși nu mă pot răzbuna. Cu adevărat sunt cel mai nefericit dintre oameni, cel mai mizerabil dintre regi.

Când îl auzi pe tatăl lui vorbind așa cum nu-l mai auzise până atunci, Gawaine simți că este cuprins din nou de milă. Băiatul spuse:

— Tată, trebuie să răspundem provocării. De vreme ce ești bolnav, lasă-mă pe mine să te înlocuiesc și să lupt în locul tău.

Lot își ridică privirea. Ochii lui temători îl priviră pe fiu, apoi priviră în altă parte.

Își frecă obrazul neras cu mâna păroasă. Printre firele de păr se vedeau niște pete maronii. Apoi îl privi pe Gawaine din nou. Era un băiat liniștit, dar bine făcut și voinic. Avea părul scurt și blond, iar fața lui, care de obicei era palidă și un pic pistruiată, acum se înroșise de nerăbdare. Stătea cu picioarele depărtate, iar picioarele lui era încă fine,

picioare de copil. Frumusețea i se datora tinereții, dar arăta ca un războinic. Lot spuse:

— Mama ta este o târfă. Tot mai vrei să te lupți cu el?

Gawaine se înroși și mai mult. Nu putea vorbi, dar ochii lui rămaseră ațintiți asupra tatălui.

Apoi regele continuă:

— Foarte bine. Du-te și te înarmează și spune-i solului să-i ducă răspunsul uzurpatorului. Tronul pe care l-a ocupat este al meu de drept și va fi al tău după ce-l vei omorî, iar eu voi fi mort. Primește binecuvântarea mea, fiule, și mergi de-ți fă datoria.

Dacă Gawaine s-ar mai fi uitat de jur împrejur în timp ce părăsea camera, ar fi văzut un zâmbet viclean brăzdându-i fața tatălui său.

Însă băiatul nu se mai uită înapoi. Coborî în sala mare, îl chemă pe solul lui Arthur și îi spuse să îi transmită stăpânului său că a acceptat provocarea și că se va întâlni cu Arthur și se vor lupta până la moarte pe pajiștea de lângă castel la prânz, a doua zi. Gawaine îi zise:

— Spune-i că, de vreme ce el a trimis provocarea, este dreptul nostru să ne putem alege armele cu care vom lupta. Lupta se va da pedestru, doar cu o sabie și cu un scut pentru fiecare, și nu va avea niciunul dintre noi scutier, toți vor aștepta la distanță de două prăjini. Dacă nu va fi de acord cu aceste condiții, n-are decât să atace castelul.

— Va fi de acord, spuse solul, pentru că înțelege și se va supune regulilor luptei.

După ce solul se întoarse la Arthur, Gawaine se duse la capelă și îngenunche, pentru rugăciune. Era foarte palid și simțea că începuse să tremure, pentru că știa că aceea putea fi ultima noapte a vieții lui. Rămase treaz în capelă toată noaptea, iar zorile-l găsiră tremurând.

Apoi se duse să-și pună armura, o cămașă din zale făcută de cei mai pricepuți fierari din Spania îndepărtată și un coif cu o pană de aur. Încercă mai

multe săbii late și alese una care era bine calibrată, iar scutierul lui îi ascuți tăișul. Și astfel, era gata de luptă.

Plouase ușor înainte de răsăritul soarelui, dar acum soarele se ridicase pe cer și nu mai era urmă de nor. Razele lui învăluiau frunzele tinere ale mestecenilor care înconjurau pajiștea până după canalul de apărare al castelului și le făcea să sclipească. Stăncuțele zburau de colo-colo spre și dinspre creneluri, iar din pădure se auzea cântecul batjocoritor al unui cuc.

Cal îl ajută pe Arthur să își pună armura și îi spuse:

— Să fii cu băgare de seamă, pentru că Lot e un nenorocit notoriu. Singurul lucru de care poți fi convins în privința lui e că știe să facă pe nebunu'.

Spre amiază, trompetele sunară, iar cavalerii ambelor armate se opriră în capătul pajiștii, cu ochii în patru, având grijă să nu încalce condiția înțelegerii pe baza căreia fusese primită provocarea.

Arthur înaintă cu pas ușor și nerăbdător, călcând pe iarba aspră. Nu-și coborâse încă viziera, așa că toți puteau vedea că pe chip avea o expresie liniștită. Când se apropie de mijlocul pajiștii, Gawaine începu să traverseze podul care ducea la castel. Băiatul călcă strâmb și se dezechilibră, pe când din rândurile cavalerilor lui se ridică un murmur de nemulțumire, însă își reveni repede și își trase viziera, pentru că nu voia să se știe că nu Regele Lot era cel care avea să lupte. De sus, printr-o fereastră din zidul castelului, privea chiar regele Lot la cei doi luptători, însă se uită repede și se retrase, de parcă ar fi vrut să-și ascundă rușinea. Cu adevărat era foarte rușinat, de vreme ce nu mai putea pretinde nici față de sine însuși că nu frica era cea care îl ținea departe de câmpul de luptă. Se trânti pe o canapea și începu să-și roadă unghiile, după care bău cu sete dintr-un pocal cu vin de Bordeaux și aruncă pocalul pe podea. Apoi își

chemă pajul și îi spuse să îi aducă și mai mult vin, apoi bău din nou. Însă vinul nu-i aducea niciun fel de consolare.

Arthur luă poziția de luptă în mijlocul pajiștii, așteptându-și adversarul, care acum se apropia cu pas hotărât. Acesta ajunse aproape, iar Arthur își dădu seama că nu era Lot, pentru că Gawaine era cu un cap mai înalt decât tatăl lui cel îndesat și se mișca mult mai ușor.

Așa că Arthur spuse:

— L-am provocat pe regele Lot, iar tu nu ești acela.

— Sunt campionul lui, răspunse Gawaine.

— Regele se teme, de vreme ce nu îndrăznește să se întâlnească cu mine, așa cum am cerut?

— Regele Lot nu se teme de nimeni, însă se simte rău și m-a numit pe mine ajutorul lui. Hai să terminăm cu vorbăria asta goală și să trecem la fapte.

Spunând acestea, Gawaine își luă poziția en-guard și se arătă gata de luptă.

Însă Arthur rămase pe loc repaus, cu vârful sabiei sprijinit de pământ. Apoi spuse:

— Spune-mi numele tău, ca să știu cu cine mă lupt și pe fiul cărei mame trebuie să îl înving astăzi.

— Nu are importanță numele meu, zise Gawaine, după cum îl instruise regele Lot să nu răspundă la astfel de întrebări.

— Atunci ridică-ți viziera, ca să văd ce fel de bărbat a răspuns provocării mele.

Dornic să înceapă lupta, Gawaine își ridică viziera, după cum ceruse Arthur, iar Arthur, văzându-l, se dădu cu un pas în spate:

— Dar nu ești decât un băiat, spuse el. Tot mai încearcă regele Lot să-și bată joc de mine, după ce l-am înfrânt în șapte bătălii, de trimite un băiat să facă treaba unui bărbat? N-are niciun cavaler mai vârstnic care să lupte în locul lui?

Aceste cuvinte îl înfuriară pe Gawaine, care avea și un motiv, pentru că Arthur nu era decât cu doi ani mai mare decât el. Așa că își pierdu stăpânirea de sine și strigă:

— Vino, căci sunt de neam regal, sunt fiul cel mai mare al regelui. Sunt Gawaine și sunt potrivit a mă lupta cu orice bărbat, chiar și cu tine, Arthur. Ți-e frică, de tot dai înapoi?

Arthur zâmbi cu tristețe și dădu din cap.

— Nu mi-e frică, zise el, sau, cel puțin, nu mi-e mai frică decât îi este oricărui om aflat pe punctul de a începe o luptă pe viață și pe moarte. Cu toate acestea, nu pot lupta împotriva ta. Întoarce-te la castel și spune-i tatălui tău că nu se cade să te trimită la o luptă la care el nu are curaj să ia parte.

Spunând acestea, Arthur se întoarse să plece.

Gawaine avea o fire iute și nestăpânită, asemenea tuturor băieților aflați în anii copilăriei, care pentru el nu trecuse demult, iar cuvintele lui Arthur îl înfuriară peste măsură. Băiatul înțelegea de ce Arthur nu voia să lupte împotriva lui – era din cauza mamei sale. Iar el luă acest lucru – pe bună dreptate, te-ai putea gândi – ca pe o pată pe onoarea lui, căci Arthur se culca cu mama lui și de aceea nu voia să lupte cu el. Apoi, Arthur îi acuzase tatăl de lașitate, iar asta îl înfurie și mai mult, pentru că regele exprimase prin cuvinte o bănuială pe care și el o avea, dar pe care nu îndrăznea să o rostească.

Așa că Arthur dădu să plece, refuzând lupta, dar Gawaine scoase un strigăt puternic, își balansă sabia, îl prinse pe Arthur de gât, imediat sub urechea dreaptă și îl rostogoli la pământ. Un murmur puternic se auzi din rândurile celor două armate: oamenii lui Lot strigau de încântare, iar ai lui Arthur, din cauza surprinderii. Murmurul fu urmat de un bolborosit furios din partea lor, pentru că simțeau că era vorba de trădare, iar pentru câteva clipe păru că se vor arunca înainte, uitând

de înțelegere și fără conducător, nerăbdători să participe la o încăierare generală.

Dar Gawaine însuși nu s-a clintit pentru a intra în bătălia generală. În loc să facă asta, s-a dat un pas înapoi, ca de uimire. În acest timp, Arthur se ridică într-un cot, în iarbă, scutură din cap de două ori ca să își revină și dădu să se ridice în picioare. Se uită la Gawaine și află o anume nesiguranță pe fața acestuia. După care spuse:

— Eu n-am vrut să mă lupt cu tine, dar acum… acum ai făcut cu neputință ca să pot evita asta. Mai întâi, însă, hai să dăm mâna ca zălog că va fi o luptă dreaptă, după care coboară-ți viziera.

Gawaine întinse mâna șovăitor, de parcă s-ar fi temut de un vicleșug. Dar nu era nici vorbă de așa ceva. După care, amândoi, odată ce și-au dat mâna, și-au închis vizierele și au luat poziția de luptă.

La început sorții păreau în cumpănă. Arthur era mai mare ca vârstă și mai experimentat în mânuirea armelor în cadrul unei confruntări adevărate, dar Gawaine era mai înalt cu un cot, mai masiv, mai zdravăn, chiar dacă mai puțin sprinten. Așa că o bună bucată de vreme au tot schimbat lovituri, unele inteligent parate, altele răsunând izbite de armură, dar altele căzând cu atâta greutate încât îl făceau pe celălalt să se clatine pe picioare. În tot acest timp, cele două oști păreau să-și țină răsuflarea, atât de acaparantă era confruntarea dintre cei doi tineri eroi.

Și-au învârtit săbiile până când amândoi erau uzi de sudoare și sufocați de oboseală, și aveau atâtea răni că sângele șiroia ca o ploaie deasă. După care, într-un sfârșit, o lovitură zdravănă de-a lui Gawaine îi mătură lui Arthur căpățâna și îi zbură coiful, făcându-l să se clatine din nou pe picioare și aproape să se prăbușească. Gawaine se repezi înainte cu sabia ridicată să-l doboare la pământ, dar chiar în acea clipă Arthur își reveni, păși în interiorul arcului făcut de sabia care se cobora să-l spintece și îl lovi pe rival. A reușit să

găsească o crăpătură în platoșă sau poate lovitura a fost atât de puternică încât a reușit s-o străpungă. Pătrunse cu putere până în adâncime, astfel că Gawaine se prăbuși, rănit în umăr, cu sabia lui Arthur rămânând înfiptă acolo. Iar propria lui sabie căzu neputincioasă în iarbă.

După care Arthur se aplecă, îl luă pe Gawaine de mână și îl săltă în picioare, îmbrățișându-l. Apoi scoase sabia cu delicatețe din rană și îl sprijini pe celălalt cât să nu cadă leșinând. Și spuse:

— Ajunge. L-ai făcut mândru pe tatăl tău și te-ai dovedit un cavaler cu adevărat nobil, vrednic de toate onorurile.

Și astfel, încet și sprijinindu-și rivalul cu grijă, îl conduse până înapoi la el în tabără, în timp ce ambele armate rămăseseră înțepenite de uimire.

Morgan le Fay coborî de pe podiumul de pe care urmărise duelul, cuprinsă de niște simțăminte amestecate, pe care ți le poți închipui tu mai bine decât le-aș putea eu descrie. Arthur îi lăsă fiul în grijă, iar ea se retrase cu acesta în tabără pentru a-i îngriji rănile. Și în acest răgaz, nici ea, nici Arthur nu își adresară niciun cuvânt, căci sentimentele lor erau prea adânci pentru a putea fi cuprinse în cuvinte.

După care Arthur trimise un sol la Lot cu cererea de a preda castelul până a doua zi la prânz. Dar a adăugat faptul că, drept recunoaștere a curajului lui Gawaine și a simțului onoarei de care acesta dăduse dovadă, nu le va cere oamenilor lui Lot să predea armele ci, aceia care voiau puteau să se retragă împreună cu acesta, neatinși ca și el, în insula Orkney, în timp ce ceilalți erau binevenițiți în oastea sa, închinându-i-se ca rege al Britanniei și, după dreptate, chiar dacă nu și recunoscut ca atare, împărat al romanilor.

Au trebuit însă două zile până când Lot, cu amară reținere, a acceptat condițiile lui Arthur. În aceste două zile și-a văzut cavalerii părăsindu-l, mai întâi sporadic, câte unul, câte doi, după care

de-a dreptul în stoluri. Printre cei care au schimbat tabăra s-au aflat frații mai mici ai lui Gawaine, Agravaine și Gaheris, care au preferat amândoi îmbrățișările mamei decât poprelile și înjurăturile tatălui. Și astfel, Lot, nutrind doar mânie, dându-și seama că toți cavalerii adevărați au ajuns să îl disprețuiască – căci puțini se mai îndoiau de faptul că lașitatea fusese cea care îl ținuse departe de câmpul de bătălie – se porni către insulele bătute de furtună din Orkney, unde își construi un castel cu multe săli subterane în care își ducea zilele amare, vreme în care aghiotanții lui îi jupuiau cu biruri pe țăranii localnici și pe pescarii care munceau din greu să-și câștige traiul.

În seara de după plecarea lui Lot, Arthur a dat un mare ospăț în Sala Mare a castelului. A așezat-o pe Morgan le Fay la dreapta sa și pe Gawaine în stânga; și era greu să-ți dai seama cui îi dădea mai multă atenție sau care dintre cei doi îl bucura mai mult cu prezența. Așezat la unul dintre capetele lungii mese, Cal urmărea tot ce se petrecea cu un anume zâmbet, căzut pe gânduri în timp ce rememora cât de departe ajunsese cu Arthur și prin câte primejdii trecuseră, suferințele pe care le înduraseră, umilințele, plin de dragoste și aproape bucuros atunci când îl întâlnea pe Arthur cu privirea, acesta însuși radiind de fericire.

— Și tu trebuie să fii foarte bucuros, remarcă un tânăr cavaler care respecta devotamentul lui Cal pentru Arthur și, spre deosebire de mulți alții, nici nu-l lua peste picior, nici nu-l disprețuia.

— Așa e, răspunse Cal ridicând din sprânceană, asta mai ales dacă și durează.

După ce au mâncat somon din Tay-ul de argint, pulpe de vânat, miei de munte, șunculițe de vită, plăcinte umplute cu creier, măruntaie cu ciuperci, brânză de oaie, jeleuri, lapte ars cu cidru, tarte cu mere și alte delicatese și au băut bine vin roșu sau de Rhin, mied sau bere cu ierburi de câmp pentru

cei care aveau gusturi mai locale, Arthur ceru să se facă liniște.

Conversația se stinse, menestrelii și muzicanții își puseră deoparte instrumentele și el vorbi spre slava celor care luptaseră cu el, promițându-le celor care odată fuseseră împotriva lui, dar care, acum, i se alăturaseră, că trecutul era uitat, iar apoi, întorcându-se spre locul pe care stătea Gawaine, își așeză mâna pe umărul acestuia, îl aclamă ca pe cel mai curajos adversar al său și jură că de atunci înainte se vor înțelege ca frații; apoi declară că îi făcea o plăcere deosebită să îi ofere lui Gawaine onoarea de cavaler.

— Mă gândesc, spuse el, să înființez un nou ordin al cavalerilor, care va fi, cu voia Domnului, cea mai sfântă frăție a cavalerilor din toată lumea. Încă nu am hotărât sub ce formă voi înființa această frăție. Dar un lucru e sigur: Gawaine și-a dovedit bărbăția și prin urmare îl numesc cavaler și primul și cel dintâi membru al acestui ordin.

Spunând acestea, își luă sabia, pe Excalibur, și o așeză cu blândețe pe umărul lui Gawaine, iar băiatul se înroși și zâmbi, părând sfios, uimit și fericit.

• Capitolul XIII

Arthur își impusese de-acum autoritatea asupra romanilor și a britanicilor, ai căror regi meschini se grăbiseră să îi recunoască supremația și să-i aducă osanale. Arthur le primi pe toate cu eleganță, însă începu să cerceteze felul în care își conduceau regatele, lăudându-i pe cei care își tratau supușii cu dreptate și bunătate și dojenindu-i sau pedepsindu-i pe cei care își tratau oamenii cu asprime.

— Sunt turma voastră, le spunea el, și trebuie să aveți grijă de ei și să îi apărați, la fel cum un cioban are grijă de turma lui.

Cu toate acestea, Arthur nu era încă rege peste toată Britannia, pentru că saxonii se stabiliseră în sudul și estul țării. Aceștia erau conduși de propriul lor rege și îi numeau pe britanicii pe care îi stăpâneau galezi, care în limba lor însemna „străini”. Desigur că britanicii, care locuiau acele pământuri de dinainte să vină saxonii, nu considerau că sunt străini, ba dimpotrivă; însă erau un popor supus, mulți dintre ei erau sclavi, așa că nu prea aveau de ales.

Mai mult, regii saxoni visau să își extindă dominația și să cucerească și alte teritorii, și nu pot fi condamnați pentru asta, de vreme ce ambiția este un sentiment firesc. Lui Vortigern și Uther Pendragon nu le dăduseră mare importanță și se aliaseră cu Lot pentru că provocarea pe care o reprezenta acesta pentru Arthur (după cum credeau ei) îi asigura că țara va rămâne divizată și slabă, prin urmare, o pradă ușoară. Așa că acum erau foarte derutați de victoriile lui Arthur.

Tu, prințul meu, ești german din partea tatălui, iar în lumea ta modernă putem vedea singuri multele calități ale acestui popor curajos. Nu e nevoie să le descriu pe larg. Într-adevăr, dacă am citit cum trebuie, mulți cetățeni ai Romei imperiale vedeau în triburile germane care locuiau de cealaltă parte a Rinului, dincolo de granițele Imperiului, calități bărbătești de admirat, care dispăruseră deja sau erau pe cale de dispariție în Roma. Romanii admirau dragostea de libertate a germanilor. Puterea regelui lor nu era nici arbitrară, nici absolută; se spune că triburile luau decizii împreună, iar regele trebuia să asiste doar la deliberările consilierilor. Romanii din Imperiu, adică cei care rămâneau în secret, în sufletele lor, republicani, erau în evident contrast cu decadența Romei, cu dragostea ei pentru lux și efeminare, prin vigoarea și virilitatea germanilor, care ocoleau orice formă de etalare extravagantă; un mare istoric, a cărui operă nu am avut norocul să o

citesc, din păcate, deși fragmente din ea au fost păstrate în lucrările altora, avertiza că o Germanie liberă reprezenta o mai mare amenințare pentru Roma decât regatele despotice sau Imperiul din Răsărit. Și într-adevăr, în secolele în care a început migrația triburilor, în acea perioadă pe care germanii o numesc *Völkerwanderung*, curajoasele popoare germanice au fost cele care au măturat apărarea granițelor, nu pentru a le distruge, ci, după cum sperau ei, pentru a ocupa Imperiul și pentru a beneficia de binecuvântările lui.

După cum am mai scris deja, anumite triburi au invadat Britannia și au ajuns la o înțelegere cu Vortigern, pe care, oricum, îl disprețuiau. După care, s-au așezat în sudul și estul insulei atât de siguri pe ei, încât în cele din urmă au botezat jumătatea sudică cu numele lor, care acum se numește Anglia sau Țara Anglilor. Dar pe atunci, romanii și britonii care încă guvernau restul insulei îi priveau pe acești germani ca pe niște invadatori și opresori și tot mai sperau să îi alunge din țară pe bărcile cu care veniseră și pe marea neprietenoasă și neprimitoare.

Acești germanici, pe care ei îi numeau fără discernământ anglii sau saxoni, deși aveau multe calități, ca cele pe care le sublimase istoricul roman, britanicilor nu le păreau decât niște barbari înfricoșători. Aceștia îi priveau atât cu teamă, cât și cu dispreț. Germanii erau analfabeți. Erau păgâni care venerau zeități războinice și ciudate. Erau necioplți la vorbă și la port. Se spunea și că erau mizerabili. Violau femei britanice și băieți. Când nu-i omorau, pe prizonieri îi luau ca sclavi. Și așa mai departe. Sigur că asemenea acuzații le sunt aduse de cele mai multe ori popoarelor de care ne temem. Însă cel mai rău era faptul că existau mulți britoni care credeau că germanicii nu puteau fi înfrânți în luptă. Acesta fusese punctul de vedere al lui Vortigern. Scărpinându-și fața urâtă (pentru că suferea de o iritație pe față), avea obiceiul să

spună: „Nu există altă cale, decât să colaborăm. Numai colaborând cu germanii putem spera că vom reuși să le îmblânzim comportamentul și să stabilim o pace durabilă.” Aceste cuvinte nu erau prostești. Ele doar puteau părea așa, pentru că lui Vortigern îi era frică de germani.

Însă Arthur nu avea vreo astfel de teamă.

— Saxonii s-au așezat aici, spuse el. S-ar putea să fie cu neputință să îi alungăm de pe insulă. Într-adevăr, nu ne dorim asta. Am citit că germanii au slujit mulți ani în armata imperială și că au fost apărători credincioși ai Imperiului. Așa că s-ar putea să se întâmple la fel și aici, în Britannia. Însă, mai întâi, saxonii trebuie să fie supuși, lanțul victoriilor lor retezat, iar conducătorii lor trebuie să ne recunoască autoritatea. Sunt foarte nerăbdător să trăiesc în pace cu saxonii, dar ca să avem pace, mai întâi trebuie să purtăm un război. Numai dacă îi înfrângem și dacă repurtăm o victorie de răsunet vom reuși să îi convingem de virtuțile păcii. Îmi spuneți că Vortigern vorbea despre colaborare. Dar abordarea lui este falsă. Nu există o relație bună cu niciun invadator care a pornit să cucerească o țară. Suntem gata să trăim în pace alături de saxoni, dar numai când vor învăța să se supună autorității noastre imperiale.

— Crezi că i-am convins? îl întrebă el pe Cal când rămaseră singuri.

— Nu știu. Probabil că tot actor ai rămas. A fost un discurs teatral foarte reușit. Tu ai crezut vreun cuvânt din ce ai spus?

— Da, chiar foarte mult, răspunse Arthur. Nu cred că îi putem alunga pe saxoni din Britannia. Din câte aud, de-acum sunt bine așezați aici. Dar dacă îi înfrângem suficient de des, cred că vor primi oferta pe care le-o voi face.

— Există un mare *dacă,* spuse Cal, și îți zic eu că prețioasa pereche, Kay și Bedivere, păreau a fi la fel de fericiți de parcă ar fi înghițit vreo broască.

— Nu-i poți învinui, zise Arthur. Au luptat amândoi în prea multe bătălii împotriva saxonilor și le-au pierdut pe toate. Cu toate astea, trebuie să îi consult. Ei știu cum luptă saxonii, iar eu nu.

— Cred că te-ar încuraja mai tare un urs cu dureri de cap.

Dar Arthur nu se descurajă. După cum ți-ai dat deja seama, avea multe calități importante. Era, într-adevăr, în această etapă a vieții lui, un cavaler căruia nu aveai ce să îi reproșezi și care nu se temea de nimic, modelul perfect pentru ceea ce avea să se cheme cavalerism. Iar perseverența nu era una dintre calitățile sale cele mai neînsemnate, deși lumea nu o prețuiește pe cât ar trebui.

Există două feluri de curaj, prințul meu. Unul care izbucnește în clipe de pericol, curajul care apare fără să ne gândim la el, ca un simplu răspuns firesc al necesității momentului. Deși spun „un simplu răspuns firesc", nu trebuie să crezi că vreau să dau mai puțină importanță acestui fel de îndrăzneală, mai ales că multora le lipsește, iar cel care e plin de curaj la ceas de restriște este pe drept admirat de ceilalți.

Însă celălalt fel este mult mai rar. Este acea îndrăzneală rece care permite omului să privească realitatea în față, să analizeze pericolul și să nu se înfricoșeze. Este un fel de curaj încăpățânat, echilibrat, care dă oamenilor puterea să se agațe cu mânie de un punct chiar și când totul în jurul lor se fărâmițează. Iar Arthur avea și acest fel de neînfricare.

Războiul lui împotriva saxonilor a mers rău încă de la început. Cavalerii lui erau viteji – nu existau alții mai viteji ca ei – însă și-au risipit în van puterea și curajul în atacurile împotriva luptătorilor saxoni cu securea, care erau protejați de un zid de scuturi. Se luptau cu ei la fel cum valurile mării se izbesc de stânci. Curând, mulți dintre ei au început să fie descurajați. Sir Kay și Sir Bedivere au venit la Arthur și i-au cerut să le dea și mai mult pământ

saxonilor și să ajungă pe cât posibil la o înțelegere cu aceștia; altfel, spuneau ei, totul era pierdut, Britannia avea să fie cucerită până la ultimul om, iar ei toți, morți.

Au spus același lucru din nou în consiliu și mulți cavaleri și-au plecat capul rușinați, pentru că se gândeau că Bedivere și Kay aveau dreptate.

— Hai să fim practici, spuse Kay. Până acum, am fost învinși în patru mari bătălii. Puterile noastre sunt pe sfârșite. Cu fiecare zi ce trece, suntem tot mai puțini. Dacă mai pierdem o bătălie, vom pierde totul, pentru că nu va mai rămâne nimic din armata noastră, iar saxonii vor putea să vină și să plece după cum vor dori, vor putea să se așeze după plac și îi vor lua sclavi pe britanici. Este o nebunie să continuăm acest chin. Hai să facem pace cu ei cât mai putem și cât mai este posibil să încheiem cu ei un tratat care să ne permită să rămânem oameni liberi într-o zonă neocupată.

Kay se așeză și pentru câteva clipe se lăsă tăcerea. Toate privirile erau ațintite asupra regelui, iar regele părea că nu dorește să se uite la ei, ci privea peste acea adunare, spre dealuri, de parcă s-ar fi gândit la posibilitatea retragerii lor în acea zonă.

Apoi, Gawaine se ridică în picioare. Era roșu în obraji și părea emoționat.

— Sunt doar un cavaler tânăr, spuse el, și nu am experiența vorbitului în public. Așa că vă rog să mă iertați dacă ceea ce spun pare confuz sau negândit. Dar poate că tocmai pentru că sunt tânăr, văd lucrurile diferit, iar ceea ce tocmai am auzit mi se pare a fi o acceptare clară a statutului de învins. Am pierdut patru lupte și asta nu e bine. Însă nu am pierdut niciun teritoriu și nu am pierdut războiul; de asemenea – și cred că vorbesc în numele multor cavaleri tineri de aici – nu ne-am pierdut curajul. Noi luptăm pentru libertate și, deși nu sunt vreun învățat, am citit că libertatea este un

lucru nobil, la care nimeni nu renunță decât cu prețul vieții. Așa că ceea ce vreau să spun e că… ceea ce spun e că, dacă ne predăm acum, înseamnă să renunțăm la dreptul nostru din naștere. Și asta nu e bine.

Mulți dintre tinerii cavaleri ovaționară, dar Sir Bedivere îi aduse la tăcere trântind latul sabiei pe masă.

— Ceea ce am auzit e pur sentimentalism, zise el. Faptele sunt așa cum le-a prezentat camaradul meu, Sir Kay. Suntem învinși și singurul lucru pe care îl putem face este să ne salvăm pielea cât mai putem. Eu am spus întotdeauna că acest război e o greșeală și nu sunt deloc încântat să constat că am avut dreptate.

Din nou, toate privirile s-au îndreptat către Arthur, iar ceea ce văzură îi surprinse peste măsură. Arthur zâmbea. Era un zâmbet discret, care îi lumina fața, iar când vorbi, vocea sa era blândă.

— Tot ceea ce s-a spus aici are un motiv, spuse el. Nimeni nu a vorbit nedrept. Dar dacă priviți pe fereastră, veți vedea că plouă, plouă torențial. M-am sfătuit cu înțelepții care cunosc vremea, iar ei mi-au spus că în toamna asta ploile vor dura săptămâni în șir și vor face imposibilă vreo campanie. Apoi, va veni iarna. Așa că avem timpul de partea noastră. Asta, pe de o parte, iar de cealaltă, am luptat greșit până acum. Îmi asum eu răspunderea pentru asta. Însă ne putem schimba tactica și vom avea la dispoziție săptămâni întregi, chiar și luni, pentru a învăța o tactică nouă, pe care o vom folosi când vom relua războiul, la primăvară. Asta e tot, cred.

• Capitolul XIV

— Aș vrea să știu unde e Merlin, spuse Arthur.

Cal pufni.

— Am nevoie de el, zise Arthur. Îmi lipsesc sfaturile lui.

— Nu de Merlin ți-e ție dor, suspini după Peredur. Te-am auzit noaptea. Nu știu de ce. Sunt o grămadă de băieți tineri care abia așteaptă să fie partenerii regelui, unii dintre ei mai drăguți decât Peredur. Tânărul Geraint, de exemplu. L-am văzut cum se uită la tine cu ochi umezi și cu siguranță are brațe frumos conturate și picioare puternice.

— Încetează să mă mai enervezi, Cal. Nu Peredur îmi lipsește. Am trecut peste asta. Știi foarte bine că mă culc cu Morgan le Fay și că nu mi-ar mulțumi pentru… în fine, nu contează. Cât despre Geraint, ei bine, dacă îl admiri atât de mult… Am trimis după Merlin, dar mesagerii mei mi-au spus că nu e de găsit.

— Și pentru ce ai nevoie de el? Din ce mi-ai povestit, jumătate din sfaturile lui te-au băgat în bucluc… Nu cred că ai nevoie de cineva care să-ți arate drumul spre bucluc. Iar dacă ai nevoie de sfat militar, ei bine, îți aduc aminte că ai spus consiliului că știi cum să înfrângi armata de diavoli saxoni…

— Nu sunt diavoli, sunt oameni. Dacă ar fi fost diavoli cu adevărat, aș fi fost mai puțin încrezător.

— O, acum suntem încrezători? Atunci de ce mai ai nevoie de Merlin?

— Pentru liniștea mea.

— Liniște. I-auzi…

Aceasta este doar una dintre conversațiile pe care le-a avut Arthur cu Cal în acea iarnă. S-au ciorovăit ca un cuplu căsătorit, ceea ce dintr-un anumit punct de vedere și erau, trecând prin atât de multe împreună. La curte, erau mulți care îl disprețuiau pe Cal, mulți cărora nu le plăcea apropierea dintre el și rege și o puneau pe seama celor mai rele motive, unii care se împrieteniseră cu el pentru că așa sperau să își atragă favorurile

lui Arthur, unii care nu înțelegeau de ce avea Arthur așa de mare încredere în el.

Însă răspunsul la toate acestea era simplu. Regii și împărații, prințul meu, sunt întotdeauna înconjurați de lingușitori, care le spun numai ce cred ei că ar dori să audă sau ce le-ar face pe plac. Regii cei înțelepți își dau seama că este un lucru periculos. Ei își aduc aminte de replica pe care un filosof i-a dat-o unui împărat roman care îl întrebase care este cea mai puternică otravă: *Parfumul*, a spus filosoful. Arthur știa această poveste și mai știa că niciodată Cal nu i-ar fi oferit parfum. În afară de asta, Cal era singurul față de care Arthur se putea comporta ca un copil și cu care putea glumi ca de la egal la egal. Și mai știa și că îl iubește și că nu îl va trăda niciodată. Că veni vorba, știa și că nu va încerca niciodată să îl seducă pe tânărul Geraint, așa cum îi sugerase el în glumă, ci că se va mulțumi să îl admire și să îl iubească de la distanță. (Erau, într-adevăr, multe de admirat, pentru că băiatul avea un chip de înger, ochi albaștri, o claie de bucle blonde și un zâmbet ca soarele de primăvară.) Suferințele pe care le îndurase Cal în castelul Bătrânului Față de Piatră îl făcuseră să aibă oroare de poftele trupului. Lui Arthur îi era milă de el din cauza asta, chiar dacă înțelegea, în același timp, că prietenul lui era și mai de încredere din acest motiv.

Cu toate acestea, Arthur era încă neliniștit, pentru că nu reușea să îl găsească pe Merlin. Nu era din cauza faptului că nu avea încredere în planurile pe care le făcuse sau pentru că se îndoia de concluzia la care ajunsese în legătură cu stilul de luptă al saxonilor și cu stilul de luptă care trebuia ales pentru a-i învinge. Într-adevăr, nu putea spune de ce avea nevoie de Merlin. Dar era sigur că avea.

Când îi vorbi despre acest lucru lui Morgan le Fay, aceasta îl certă, pentru că nu putea uita cum o abandonase Merlin regelui Lot. În plus, deși pe

vremuri fusese încântată să îl dea pe Mordred în grija lui Merlin, acum, că scăpase de Lot și se reîntâlnise cu Arthur, nu i se mai părea o idee așa de bună.

Nu trebuie să crezi, prințul meu, că aceste întrebări au fost principalul punct de interes pentru Arthur în acea iarnă. Dimpotrivă, Arthur și-a luat în serios sarcina de a-și antrena cavalerii, soldații și arcașii, după noua tactică de luptă pe care o gândise.

După cum spunea el, această tactică putea fi rezumată printr-un singur cuvânt: mobilitate.

— Am aflat care sunt punctele tari ale apărării saxonilor când i-am întâlnit în câmp deschis, spuse el. Zidul lor de scuturi și luptătorii lor cu securea au fost prea mult pentru noi de fiecare dată. Așa că, atunci când vom relua războiul la primăvară, ne vom preface că ne retragem. Îi vom atrage pe saxoni către un loc ales de noi, de pe care arcașii noștri vor lansa un val de săgeți pentru a le rupe rândurile și pentru a le slăbi zidul de scuturi. Numai atunci vor interveni cavalerii noștri, iar după ei va veni cavaleria.

Această tactică de luptă se dovedi că a avut sorți de izbândă. După un număr de bătălii, saxonii au fost înfrânți. Puterea lor fusese slăbită, iar sufletele lor năpădite de teamă, apoi de groază. În cele din urmă, au fost ademeniți într-un câmp deschis, înconjurat de dealuri, care semăna cu unul dintre marile amfiteatre din vechea Romă.

Era o noapte cu lună plină și nu era întuneric, pentru că era în miezul verii, către solstițiu. Arthur străbătu tabăra sub lumina lunii, lăudându-și și încurajându-și oamenii, în timp ce jos, saxonii stăteau așezați de jur împrejurul focurilor de tabără, iar unii dintre ei începuseră să-și ridice vocile în cântece de beție, așa cum fac oamenii când sunt într-o stare vecină cu disperarea.

În acea noapte, Arthur trimise o trupă sub conducerea lui Gawaine, care să se așeze pe poziții

în capătul văii, în spatele saxonilor, și să îi împiedice să se retragă. Iar arcașii lui stăteau la marginea pădurii care îmbrăca dealurile ce se înălțau deasupra taberei saxone. Apoi își trimise soldații pe drumul care mergea în susul văii, în timp ce el însuși, alături de corpul de cavaleri, se pregăti să controleze linia de marș a saxonilor.

Așa că a doua zi de dimineață, când Ethelbert, regele saxon, un bărbat de un curaj deosebit, dovedit de-a lungul multor ani, se trezi, simți cum frica se răspândea în rândurile armatei lui, la fel cum o veste importantă se răspândește într-un mare oraș. Așa că trimise un pâlc de soldați sub comanda unuia dintre fiii săi, al cărui nume fie s-a pierdut, fie îmi scapă mie – pentru că, după cum bine știi, nu pretind că am cunoștințe pe care de fapt nu le am – ca să găsească o cale de a ieși din capcana în care erau prinși; apoi, înainte ca soarele să se ridice sus pe cer, se auzi un sunet care anunța începutul unei lupte; apoi se făcu liniște, iar fiul său și grupul de soldați nu se mai întoarseră. Gawaine se aruncase asupra lor, iar saxonii rupseseră rândurile, îngroziți, nemaiascultând ordinele fiului regelui. Așa că mulți au fost uciși, iar fiul regelui a fost luat prizonier, lucru pe care nu l-ar fi acceptat, pentru că era viteaz, dacă nu i-ar fi fost tăiate tendoanele și, prin urmare, imobilizat. Pentru că era un adevărat cavaler, Gawaine porunci să-i fie tratate rănile, ceea ce se și întâmplă, dar fără folos, căci piciorul putrezi și tânărul muri.

Pe măsură ce se apropia de amiază, saxonii începură să se așeze pe poziții, pentru a rezista atacului care avea să urmeze. Erau hotărâți, dar abătuți, pentru că mulți dintre ei erau obosiți și sufereau de febră.

Arhiepiscopul, pe numele lui Eugeniu, veni la Arthur. Se alăturase de puțin timp armatei, mai ales când văzu că lucrurile mergeau bine.

— Domnul i-a trimis pe păgâni în mâinile noastre, spuse el. Prin urmare, așa cum i-a poruncit profetul Samuel regelui Saul, îți poruncesc să cobori în vale și să îi lovești pe amaleci și să nu mai lași pe vreunul dintre ei pe fața pământului, pentru că au făcut rău celor credincioși și au ars și au distrus multe biserici și mănăstiri.

Arthur se uită la el și văzu un omuleț mieros, cu o față rotundă și transpirată, poate din cauza căldurii din acea zi, dar la fel de bine din cauza prea multului său zel sfânt. Regele zâmbi și zise:

— Este oare aceasta cu adevărat dorința Dumnezeului pe care îl slujești, ca noi să îi ucidem pe cei pe care îi avem deja la degetul mic? Acești oameni vor lupta până la moarte, pentru că acesta este obiceiul lor, iar în luptă vor muri mulți cavaleri nobili și soldați de bună credință, capete de familie. Eu mă voi acoperi de glorie, dar femeile și copiii lor vor plânge.

Spunând acestea, Arthur îi chemă pe cei doi scutieri ai lui, Geraint și Agravaine, care era cel de-al doilea copil al lui Morgan le Fay, și de asemenea și pe Cal, în care avea încredere mai mult decât în oricine, apoi dădu pinteni calului și coborî dealul, spre armata saxonă. Nu purta cu el niciun fel de lance, își desfăcuse de la brâu sabia și i-o dăduse celui care îi ducea armura, iar cei doi scutieri făcură la fel, în timp ce Cal era îmbrăcat numai cu o tunică și pantaloni și nu avea nici măcar zale.

Așa că Arthur se apropie de armata saxonă, care se uita la el mută de uluire.

Când ajunse lângă ei, Arthur întrebă dacă era cineva care vorbea latină.

Un războinic cărunt, cu fața presărată de tăieturi de sabie, făcu un pas în față.

— Când eram tânăr, spuse el, am luptat în legiune. Sabia mea strălucește, dar latina mea a ruginit. Dar înțeleg ce spui și pot să mă fac înțeles.

Atunci, Arthur spuse că vrea să vorbească cu regele, cu nobilul Ethelbert, apoi aşteptă până îi duse cineva mesajul şi până când saxonii dezbătură dacă era cazul ca regele să răspundă acelei cereri. Arthur rămase pe cal, senin, ca şi cum ar fi aşteptat să înceapă o zi de vânătoare. Nu purta nimic pe cap şi toată lumea putea vedea că era liniştit ca un lac adânc într-o zi fără vânt. Un zâmbet îi juca pe buze. Îşi ridică privirea pe cer, unde plana un şoim.

În cele din urmă, rândurile de soldaţi s-au despărţit şi a apărut însuşi regele saxonilor, însoţit de bătrânul legionar şi de cinci dintre ofiţerii săi. Când îl văzu pe rege şi îşi dădu seama că el era cu adevărat, Arthur coborî de pe cal şi îi înmână hăţurile calului lui Geraint, apoi se apropie de regele saxon, care era mai înalt decât el cu un cap.

Arthur observă însă că se ţinea greu pe picioare şi presupuse că era slăbit de foame.

— Sunt regele Arthur, spuse el. Felicitări.

Ethelbert îl măsură din cap până în picioare şi văzu un băiat slăbuţ, care îl privea cum ai privi un prieten sau un camarad.

— În acest moment, zise Arthur, suntem egali. M-am pus la dispoziţia ta. Însă armata ta este sortită pierzaniei. Ştiu că sunteţi slăbiţi din cauza foamei şi a febrei şi că nici nu puteţi avansa, nici nu vă puteţi retrage.

Apoi făcu o pauză şi se uită la bătrânul legionar, pentru ca acesta să poată traduce ce a spus. Însă, spre surprinderea sa, Ethelbert răspunse imediat, vorbind o latină care, deşi nu era gramaticală, pentru că nu folosea desinenţele cazurilor, era uşor de înţeles.

— Ce spui tu este adevărat, Arthur. Eşti la dispoziţia mea. Te-aş putea ucide cu o singură lovitură de sabie.

— Da, într-adevăr, spuse Arthur, rămânând zâmbitor.

— Și, într-adevăr, armata mea este slăbită. Dar poporul meu obișnuiește să lupte cu și mai mare vitejie, dacă văd că nu mai e mult până se decid sorții bătăliei. E frumos să mori luptând.

— Dar e mai bine să trăiești în prietenie.

Ethelbert tăcu. Se uită înapoi, la armata lui. Apoi privi în sus, la dealurile pe care armata romană stătea aranjată în formație de luptă.

— Oare este posibilă o prietenie între saxoni și romani? zise el.

— Oamenii viteji pot fi întotdeauna prieteni, răspunse Arthur.

Apoi, făcu un pas înainte și își așeză mâinile pe umerii lui Ethelbert, îl trase spre el, iar cei doi regi se îmbrățișară. Pentru o clipă, lui Arthur i se păru că Ethelbert se opune, însă apoi se relaxă, așa cum face un om care lasă soarta să decidă pentru el. Din rândul ambelor armate se ridică un strigăt de bucurie, iar ecoul lui răsună între dealurile dimprejur.

Arthur auzi strigătul și se îndepărtă de Ethelbert, apoi spuse:

— Se pare că vitejii ambelor armate ți-au dat răspunsul la întrebarea ta.

Așa că Arthur îi propuse să încheie un tratat, iar Ethelbert consimți. În acea noapte, au stat la masă împreună, deși mâncarea era sărăcăcioasă, din cauza restricțiilor impuse de campanie, însă soldații celor două armate s-au amestecat și și-au dat unii altora suveniruri și simboluri ale prieteniei. Luna se ridică înaltă pe cerul de vară. Era din nou liniște și pace.

În dimineața următoare, Arthur și consilierii lui s-au întâlnit din nou cu Ethelbert și cu nobilii acestuia, care în limba saxonă se numeau *Earl*, pentru a discuta termenii păcii și despre cum aveau să trăiască romanii, britanicii și saxonii în pace unii cu alții de atunci înainte. Ethelbert îl recunoscu pe Arthur ca rege al întregii Britanii, dar și al Romei, de drept, și îi jură supunere. În plus,

au convenit ca în acele părți în care se așezaseră saxonii și își întemeiaseră familii, să guverneze atât legile romane, cât și cele saxone; Ethelbert avea să își conducă în continuare poporul, dar Arthur urma să numească un proconsul care să îl ajute la guvernarea britanicilor și a romanilor care locuiau în acele zone.

După ce toate acestea au fost convenite, toți s-au arătat mulțumiți, mai puțin arhiepiscopul Eugeniu, care îl certă pe Arthur și îi reproșă că făcuse pace cu păgânii și că refuzase să îi extermine.

— Ai uitat, îi spuse el, cuvintele Domnului, care a spus că el nu a venit să aducă pacea, ci sabia, așa că ai sfidat poruncile Domnului Savaot.

Cu adevărat, prințul meu, acest text este o piatră de încercare pentru mulți, însă tu nu trebuie să crezi că Isus intenționa să aducă sabia și să condamne oamenii la război, și nici nu s-a gândit că aceasta va fi consecința învățăturii sale, după cum aveau să arate evoluția lumii și luptele împotriva Necredinciosului pe Pământul Sfânt.

Așa că arhiepiscopul îl blestemă pe Arthur și i-ar fi aruncat coroana de pe cap din cauza nesupunerii sale, dar știa că Arthur era iubit și îi era teamă să facă așa ceva. Însă păstră în sufletul lui mânia, la loc călduț, cu consecințe pe care, în timp, le voi expune.

Apoi, nobilul Ethelbert, fiind profund mișcat de generozitatea pe care o arătase Arthur, veni la acesta și-i spuse:

— Stăpânul meu împărat, sunt un om simplu și nu-mi plac discursurile pompoase, dar ceea ce am făcut este bine. Prietenia dintre popoare este mai bună decât orice conflict, deși războiul e întotdeauna de preferat servituții. Cu toate astea, pentru că firea omului este așa cum este, prietenia este vulnerabilă și e mai bine să aduci oamenii împreună prin legătura dragostei. Eu am o fiică, al cărei nume e Guinevere, care, pe cât e de iubitoare, pe atât e de frumoasă, iar frumusețea ei strălucește

ca un lan de porumb în soarele de vară. Aș vrea să o iei de soție, ca ea să ne țină pe toți aproape și, la fel, să ne țină popoarele unite.

Când auzi Arthur aceste cuvinte, își dădu seama că erau pline de înțelepciune, dar se mâhni, pentru că se gândi la Morgan le Fay, pe care o iubea cu adevărat.

• Capitolul XV

Arthur se întinse pe burtă și își întinse și picioarele, apoi începu să mestece un pai. Cal se uita la el, așteptând momentul în care Arthur avea să vorbească, știind că degeaba l-ar fi grăbit. Regele se încruntă, arătând exact ca băiatul peste care dăduse Cal în grajdul acelui groaznic castel.

— Oare de ce, zise Arthur, când totul merge așa de bine…

— Vine cineva și dă cu bățul în baltă și te stropește, nu? adăugă Cal.

— Exact.

— Ai grijă, am auzit multe despre această Guinevere. Oamenii mint, bineînțeles, toate prințesele sunt frumoase. Chiar și-așa, dacă doar jumătate din ce se spune e adevărat… mă rog, cui îi plac astfel de lucruri, iar ție îți plac, nu? Mai ales în ultima vreme. Se pare că e, după cum ar zice grăjdarii, o bucățică bună.

— Nu despre asta e vorba, zise Arthur și aruncă paiul. Viața era mai ușoară înainte să ajung rege. Câteodată mă întreb dacă a meritat tot chinul ăsta.

— Te cred, desigur.

— Nu, nu mă crezi, dar e adevărat.

— Bine, hai să renunțăm la tot și să plecăm la drum, să cântăm ca să ne câștigăm o masă, cum făceam înainte.

— Nu mă ispiti, zise Arthur.

A doua zi, Ethelbert trimise după fiica lui, pentru ca regele-împărat să o poată cerceta.

— Vorbește despre asta de parcă mi-ar vinde un cal, se gândi Arthur. În același timp, e un om cinstit și nu încape îndoială că o căsătorie cu fiica lui ar încuraja și mai mult prietenia dintre noi și saxoni, lucru pe care mi-l doresc oricum.

— Aha, deci din datorie faci asta, zise Cal.

În realitate, deși Cal îl tachina astfel pe Arthur, el își dorea de fapt să scape de Morgan le Fay. Era ceva ciudat cu ea, se gândea Cal.

Guinevere sosi la castelul din Camelot, care se ridica deasupra râului numit Tweed și unde locuia Arthur; toți erau uimiți de frumusețea ei. Părul îi era de culoarea orzului copt, ochii – albaștri ca floarea de porumb, gura generoasă – deși unora li se părea că are buza de jos cam groasă – pielea mai albă decât cel mai alb trandafir, sânii rotunzi ca merele, picioarele, deși o idee cam scurte, frumos formate și cărnoase, iar mersul lin și grațios ca al unei pisici. Pe scurt, era o încununare a frumuseții, așa cum pana mea e prea săracă pentru a putea povesti. E adevărat că unii spun că, atunci când dormea, chipul ei era alb ca hârtia – Morgan le Fay susținea tot timpul că arată ca o bezea. Însă, în legătură cu asta, sunt două lucruri de spus: mai întâi, că frumusețea este mult mai atrăgătoare atunci când are și imperfecțiuni – și în tot cazul, când zâmbea, nici soarele care apărea dintre nori nu putea să strălucească mai tare –, iar în al doilea rând, Morgan le Fay era geloasă și oricum se știa că niciodată nu lăuda frumusețea unei alte femei.

Așa că nu e de mirare că, văzând acest model de frumusețe, Arthur a simțit că e cuprins de dorință. Într-adevăr, se îndrăgosti la prima vedere, cu atât mai mult cu cât nu era nici urmă de cochetărie în purtarea ei și, într-adevăr, părea că nu o interesează deloc impresia pe care i-o face regelui.

Cal se gândi că părea chiar plictisită.

— Și probabil că e și plictisitoare.

Dar păstră acest gând pentru el.

În acea seară, Arthur spuse:

— Dacă aș putea să aleg eu, atunci, în ciuda frumuseții ei, aș trimite-o înapoi pe Guinevere și i-aș rămâne credincios lui Morgan le Fay. Dar destinul meu este să unesc popoarele care trăiesc pe această insulă, pentru că numai așa voi ajunge să refac unitatea Romei. Prin urmare, va trebui să mă supun.

— Foarte bune motive, zise Cal. N-aș băga mâna-n foc însă că o vei convinge la fel de ușor pe Morgan le Fay cum te-ai convins pe tine.

La gândul acesta, pe Arthur îl trecu un fior. Deși era neînfricat în luptă, îi era teamă să îi spună lui Morgan ce avea să facă. Simți chiar pericolul tentației: să o trimită pur și simplu înapoi, sub pază, dacă era nevoie, la soțul ei, Lot, sau la un castel bine păzit, însă se abținu de la o asemenea cruzime lașă. Cu toate acestea, ezită. Poate că ar fi putut să îl trimită pe Cal să îi spună ceea ce trebuia să facă. Se uită la Cal și oftă… Nici asta nu-l ajuta cu nimic.

În timp ce se chinuia astfel, Morgan le Fay intră în cameră. Îi porunci lui Cal să plece, ceea ce acesta păru să și facă, nerăbdător, însă se ascunse după o perdea. Apoi se întoarse către Arthur și, cu vorbe care îl loveau în inimă așa cum mușcă biciul din carne, vorbi astfel:

— Trădătorule și lașule! Credeai că îți poți ascunde planurile și că poți să scapi de mine fără un cuvânt? Că mă poți da deoparte pentru femeiușca asta, pentru lăptăreasa asta saxonă? Nu te poate împiedica nimic de la a comite această trădare, nici măcar dragostea noastră, nici măcar gândul la ceea ce va avea să se aleagă de mine, Morgan le Fay, abandonată în rușine? Sau tu chiar vrei să scapi de mine? Dacă e așa, atunci oprește-te, gândește-te și înduioșează-te. Privește în urmă la lacrimile pe care le-am vărsat – pentru că biata

de mine, proastă, nu am alte argumente cu care să te îmblânzesc. Gândește-te la uniunea noastră, la căsătoria care ar fi trebuit să vină. Adu-ți aminte de lucrurile la care am renunțat din dragoste pentru tine, la respectul de care se bucură o soție și o regină. Din dragoste pentru tine mi-am părăsit soțul, la fel cum Elena l-a părăsit pe Menelau cel de încredere pentru dragostea lui Paris – un becisnic frumos, după cum s-a dovedit. De dragul tău am lăsat să fiu dezonorată, să fiu strigată curvă și să fiu condamnată de preoți. Obișnuiam să te numesc soțul meu. Și-acum mă dai la o parte ca să te căsătorești cu alta? Fiii mei au luptat pentru tine cu credință. Aceasta este răsplata lor, să-și vadă mama disprețuită și compromisă în ochii lumii?

Continuă astfel în van, cât îi ia cuiva să străbată la pas faleza din Palermo, și se opri când suspinele pe care nu și le mai putea stăpâni îi înecară cuvintele.

Arthur ascultă tot ce avea de spus și se chinui să își stăpânească durerea pe care i-o provocau cuvintele și reproșurile ei în inima lui blândă. În cele din urmă, cu voce joasă și calmă, răspunse:

— Morgan, regină din Orkney și cea mai frumoasă dintre femei, nu voi nega niciodată că îți datorez foarte mult pentru bunătatea ta și pentru ceasurile de iubire pe care le-am petrecut împreună. Atâta timp cât voi avea suflare și puterea de a judeca, n-am să mă opresc niciodată din a-mi aduce aminte ceea ce însemni pentru mine. Dar să încetez cu protestele și să trec la fapte. Nu aveam nicio intenție să-ți ascund ceea ce trebuie să fac sau să te surghiunesc din Camelot fără nicio explicație. Rogu-te, nu crede așa ceva. Dacă destinul mi-ar fi îngăduit să îmi duc viața așa cum mi-aș fi dorit și să rezolv problemele după cum aș fi vrut, atunci aș fi făcut astfel încât să trăim împreună și să ne iubim până la sfârșitul veacului. Dar asta nu e cu putință. Sunt însărcinat cu o mare datorie – refacerea Imperiului. Ori de

câte ori noaptea învăluie pământul în umbra ei jilavă, ori de câte ori strălucesc stelele în cer, duhul fără odihnă al bunului meu, marele Marcus, trece pe deasupra mea în somn și mă cheamă la datorie. Iar acum, un spirit care îmi pare a fi mesagerul Celui de Sus – adică un înger, unul din ostile cerești – a venit dinaintea mea, zburând iute prin văzduh ca să-mi aducă porunca divină. Încetează de aceea să te mâhnești pe tine, ca și pe mine, cu astfel de rugăminți, care nu pot fi decât în van. Nu din propria alegere mă însor cu Guinevere.

Când auzi ea aceste cuvinte, se potoli într-adevăr din plâns, după care izbucni într-un râs sălbatic și disprețuitor:

— Așadar, țipă ea, ar trebui să cred că Puterile Divine își întrebuințează mintea în privința femeii cu care să te împerechezi și că se lasă preocupate de o asemenea chestiune! Cât am putut să mă înșel în privința sa. Te-am crezut blând și bun și nobil și de onoare. Acum văd că ești un bărbat ca toți ceilalți, meschin, egoist și crud. O, nu, eu nu te țin. Departe de mine așa ceva. Du-te și te însoară cu lăptăreasa ta saxonă, străbate lumea în lung și în lat căutându-ți destinul. Dar fă-o însoțit de blestemul meu: ca ea să nu îți aducă decât inimă frântă, iar destinul să te înșele, așa cum m-ai înșelat tu pe mine în dragostea pe care ți-o port. Căci eu cred încă, și am convingerea și speranța că dacă există vreo putere a dreptății în cerurile de deasupra, atunci vei bea cupa răsplății și a remușcării până la fund și în adâncul durerii vei striga tot numele meu. Căci eu voi fi mereu lângă tine, chiar fără s-o știi. Și chiar de moartea îmi va fi despărțit suflarea de trup, chiar și atunci, oriunde vei merge, spectrul meu te va însoți îndeaproape. Și voi auzi plânsu-ți deznădăjduit, iar vestea pedepsei tale va ajunge la mine chiar și-n valea adâncă a morții[6]…

Și cu aceste cuvinte, ea se îndepărtă în grabă, înlănțuită undeva între durere și mânie; și îl lăsă pe

Arthur nefericit, agitat și mânios; dar de acum pornit irevocabil pe calea propriului destin.

• Capitolul XVI

Și astfel, Morgan le Fay părăsi curtea furioasă și au fost destui care l-au considerat pe Arthur vinovat că nu s-a purtat corect cu ea. Dar asta e, totuși, viața. Bărbații mereu le vor nedreptăți pe femei și nu-i niciun chip de a schimba acest lucru. Dar, înainte de a pleca, și-a trimis fiul, pe Gawaine, la Arthur, nu pentru a-i pleda cauza, ci pentru a repeta jurământul ei sau amenințarea de răzbunare.

Gawaine a fost extrem de stingherit, căci își iubea mama și îl iubea și pe Arthur, pe care îl vedea ca fiind cel mai mare dintre regi și față de care avea o loialitate absolută. Așa că după ce spuse ce trebuia, așa cum îi poruncise mama sa, plânse, având inima sfâșiată. Arthur nu l-a dojenit pentru că a adus mesajul acesteia, ci dimpotrivă, l-a consolat.

Gawaine își șterse lacrimile și spuse:

— În ceea ce mă privește, înțeleg că ai făcut ceea ce ai făcut pentru că așa a trebuit, mă rog doar să nu ajungi să regreți și ca această prințesă saxonă să se dovedească o bună soție. Dar nu pot, totuși, să cred că te va iubi așa cum te-a iubit mama și că îți va fi credincioasă, pentru că nici tu, neavând de ales, nu i-ai fost mamei mele.

Arthur îl lăudă pentru onestitatea sa și îi promise că nu va uita curajul cu care îi vorbise. Totodată, Gawaine se hotărî să îl slujească pe Arthur cu credință câte zile va avea și, dar ținu asta numai pentru el însuși, să nu aibă de-a face cu femeile niciodată, de vreme ce aflase astfel că dragostea nu aduce decât suferință, mai degrabă decât fericire. Din pricina acestei hotărâri, pe care, date fiind

împrejurările, nu urma să și-o țină întotdeauna, Gawaine va fi privit în anii ce vor veni de mulți din jurul său ca fiind un necioplit; și într-adevăr, era auzit de multe ori spunând că dragostea este o capcană întinsă de Diavol pentru a le fura bărbaților și femeilor puterea de judecată și astfel a-i aduce în stăpânirea sa. Ceea ce mulți considerau o formă de cinism. Apostolul Pavel spusese că e mai bine să te căsătorești decât să te perpelești, dar el nu era de acord cu asta.

Cât despre Morgan le Fay, a refuzat să se întoarcă la soțul ei, regele Lot, și s-a retras într-un castel din munți, în nord, cu fiul ei mic, Gareth. Iar acolo, se dedică studiului.

Trimise, de asemenea, emisari să-l caute pe Merlin, pe care îl socotea răspunzător de nenorocirea sa. După ceva vreme acesta apăru, într-o seară de toamnă, după apusul soarelui, în semiîntunericul numit și lumina bufnițelor.

Îi spuse:

— Nu prin voința mea l-ai sedus tu pe Arthur care ți-e frate vitreg, căci aveți același tată. Dacă aș fi prevăzut asta, aș fi chemat vântul mare al lumii ca să vă despartă. Dar nu am avut cunoștință de așa ceva până când era deja prea târziu. Și tot ce-am mai putut face a fost să îl iau pe fiul tău Mordred care, așa cum știi, dar n-ai recunoscut niciodată, este și fiul lui Arthur, și să mă ocup de educația sa fără să-i spun ce ereditate are.

Când a spus asta, Morgan le Fay s-a făcut albă la față ca mâna de gheață a morții. La început a negat cele spuse de Merlin și a început să țipe că era o invenție de-a lui menită să îi păteze amintirea dragostei pe care i-o purtase lui Arthur, dar el îi spuse ce dovezi are, așa că începu să plângă, căci știa că nu e cale de împăcare. Și vărsă lacrimi amare ca ierburile de otravă, după care îl blestemă pe Merlin ca fiind adevăratul vinovat pentru toate nefericirile sale.

Când spunea aceste lucruri, se auzi cântatul unui cocoș, deși crepusculul era al amurgului și nu al zorilor. Se lăsă întunericul și camera era rece. Rămaseră așa acolo, în tăcere, multă vreme. Merlin avea deja temeri și nu găsea cuvintele cu care să-i răspundă. Ea spuse atunci:

— Am văzut în oglinda viitorului ce va fi. Femeia pentru care eu am fost îndepărtată îl va trăda, va face din el un încornorat și un om de râsul lumii. Și asta va fi și lucrarea ta, Merlin.

După care își chemă gărzile și le porunci să-l lege pe Merlin fedeleș și să-l arunce în temnița din beciul castelului, iar mai apoi a trimis pe alții să-l cerceteze îndeaproape și să-l facă să le spună unde e fiul ei, Mordred, ca apoi să se ducă să i-l aducă. Așa s-a și făcut, iar Merlin a fost pus în lanțuri, prins de un stâlp. Și după o vreme mințile au început să-i rătăcească și a prins a hăuli ca un câine părăsit.

• CARTEA A TREIA •

• Capitolul I

Cel mai mare dintre poeți, Vergiliu, stăpânul tuturor celor care cunosc, a vestit în *A patra bucolică,* cel mai frumos dintre poeme, revenirea Vârstei de aur, iar în Eneida declara că Cezar Augustus, fiul unui zeu, va fi cel care va readuce acea perioadă de glorie în Latium, peste câmpurile care odată fost-au ale lui Saturn. Adevărul este, prințul meu, că întotdeauna oamenii au privit în urmă, spre un timp, real sau imaginar, când în lume era pace și îndestulare și că întotdeauna vor fi nerăbdători ca acele vremuri să se reîntoarcă, însă sunt câteva clipe, chiar ani trecători, în care dorința se transformă în realitate și se pare că Paradisul a fost recâștigat. Astfel de vremuri au început în Britannia odată cu domnia lui Arthur.

Generozitatea sa îi cucerise pe saxonii pe care sabia nu îi putea supune. Prietenia a început să înflorească odată cu pacea. Căsătoria dintre Arthur și Guinevere i-a împăcat pe romani și britanici cu germanii care invadaseră insula și i-a convins pe nou-veniți să își transforme latul săbiilor în pluguri, iar din lăncii să facă cosoare. Toate erau conduse de lege, nu de violență, iar Arthur și judecătorii lui împărțeau dreptatea fără părtinire. Oamenii care încercau din greu să se bucure de roadele muncii lor acum își strângeau recoltele fără frica jafurilor, iar turmele și cirezile lor nu aveau nevoie de paznici. Pe scurt, celor suficient de norocoși pentru a-i fi supuși lui Arthur li se părea că schimbaseră răul cu care fuseseră obișnuiți cu vremurile cele mai bune.

Toate erau așa cum am povestit, iar aceste lucruri sunt dovedite și de poeți și cronicari. Dar

nu stă în firea omului păcătos să se mulțumească cu ce e bun, ci mulți sunt conduși de dorința de a găsi ceea ce cred ei că e mai bun și interpretează a fi dovada superiorității lor. Așa se întâmplă și acum.

Arthur sărbătorea Crăciunul la Londra, unde organizase un ospăț în marele turn care fusese construit de Iulius Cezar. Se adunaseră oameni care doreau să îl salute, veniți din teritoriile conduse de el, de pe tot cuprinsul Britanniei, de la cel mai îndepărtat punct din nordul Scoției până acolo unde pământul se termină în ocean, în vest. Veniseră din Irlanda și Islanda, chiar și din Galia, care acum este Franța. Se adunaseră nobili saxoni și cavaleri din Britannia. Într-adevăr, nu se mai văzuse niciodată o așa adunare de oameni de vază. Mâncarea era din belșug, iar vinul curgea șiroaie, ca o ploaie de toamnă. Mesele erau acoperite cu castroane din aur, iar menestrelii cântau fapte de vitejie.

Apoi, Arthur se retrase în cameră cu regina lui, Guinevere. S-au culcat unul cu celălalt și au făcut dragoste, pentru că pe atunci nu erau niciodată sătui unul de săruturile celuilalt și găseau mare plăcere unul în trupul celuilalt. Ceea ce așa ar trebui să fie, deși există preoți, oameni răutăcioși, gata să condamne toate plăcerile carnale. Că veni vorba, fie-mi îngăduit să spun că, în timp ce castitatea, așa cum este ea propovăduită de biserică, îi poate duce pe unii la fericirea spirituală, cred că este greșit să spunem, așa cum arată Sf. Pavel, că există o lege în sânul Bisericii căreia trebuie să ne supunem și că cei care sunt dominați de gândul la plăcerea carnală vor fi condamnați la moarte. Aceasta nu este experiența normală a bărbaților. Nici a femeilor. După mintea mea, Arthur și Guinevere aveau tot dreptul să se bucure de actul dragostei, mai ales că dragostea lor era împărtășită și fiecare dintre ei primea la fel de mult pe cât oferea.

De data aceasta, așa s-a întâmplat că dragostea lor a avut urmări nefaste. În absența regelui, s-a pornit o ceartă. Cum a început, nimeni nu știe. Există multe variante și niciuna nu este de încredere. Unii spun că a izbucnit din întâmplare. Unii dintre cei mai tineri cavaleri se amuzau aruncând cu pâini unii în alții. Apoi, acestea au fost urmate de pocale de vin. Unul dintre pocale l-a lovit în obraz pe unul dintre tineri, iar acesta s-a enervat. (Se spune că era vorba despre un cavaler slav, din estul îndepărtat al Germaniei, dar dacă a fost așa sau nu, nu știu cu siguranță.) În orice caz, acest tânăr cavaler, sau poate altul, s-a înfuriat, a pus mâna pe un cuțit de friptură și l-a înfipt în gâtul cavalerului care credea el că îi aruncase pocalul în față. Acel cavaler avea un frate, sau poate un prieten, care a luat și el un alt cuțit și l-a atacat pe agresor. În curând, s-a creat o confuzie generală, un talmeș-balmeș. S-au trântit mesele, iar cavalerii au început să se altoiască și să se lupte pe podea. Se auzeau strigăte și pocnete, urlete de trădare și țipete de durere. Sângele se amestecase cu vinul vărsat. N-ai văzut niciodată o asemenea încăierare. Prin comparație, o încăierare pe câmpul de luptă era nimic.

Zgomotul a ajuns până în camera lui Arthur. Acesta sări de lângă Guinevere, își așeză hainele repede, o luă la goană în jos pe scara în spirală și intră în sală. Sări pe una dintre puținele mese care mai erau încă în picioare și, smulgând un bucium din mâna unui muzicant, suflă în el cu putere. Apoi strigă:

— Stați jos, toți, imediat, sau muriți cu toții. Stați jos în durerea morții.

Atât de mare era autoritatea lui, încât balamucul se liniști. Oamenii începură să se uite de jur împrejur, uimiți de confuzia pe care o creaseră. Unii erau rușinați, altora le era teamă, alții priveau amenințător, sfidându-l. Arthur porunci să fie îngrijiți cei răniți. Mai apoi le spuse tuturor să se

retragă în camere sau la hanurile lor din oraș, promițându-le că va cerceta cauza care dusese la astfel de violențe, în dimineața care urma.

Când se făcu liniște și se goli sala, în afară de servitorii cărora le spusese să curețe mizeria, Arthur îl luă pe Cal deoparte și îl întrebă dacă știa cum începuse scandalul.

Cal îi răspunse:

— Bănuiala ta e la fel de bună ca a mea, pentru că dacă tu nu erai aici cu trupul, fiind împreunat cu Guinevere, eu nu eram aici cu mintea. Nu pot să spun că dormeam, pentru că zgomotul făcut de cavaleri, căci toți urlau de le ieșeau plămânii, mândrindu-se cu măreția și importanța lor, făcea imposibil somnul. Dar cred că am închis ochii, atât de plictisit eram de conversația de pe partea mea de masă. După cum știi, asemenea ospețe nu sunt pe placul meu, iar conversațiile care gâlgâie de laude și afirmații goale sau de provocări și zeflemele, așa cum sunt singurele conversații de care par să fie în stare cavalerii tăi, nu mă interesează mai mult decât flencănitul sătencelor adunate în jurul fântânii. Mă interesează chiar mai puțin. Dacă vrei însă părerea mea, atunci cred că e foarte probabil ca totul să fi pornit de la vreun tânăr idiot, invidios pe un alt tânăr idiot, care a fost așezat în ceea ce lui i se pare a fi un rang mai important. Cam atât de tâmpiți sunt.

Deși pe Arthur nu îl deranja să-și audă cavalerii făcuți de ocară, chiar și de Cal, încrederea lui în judecata acestuia era absolută. Își scărpină nasul și rămase pe gânduri mult timp.

— Poate că ai dreptate, Cal, spuse. Ei bine, trebuie să facem ceva pentru ca o astfel de scenă îngrozitoare să nu se mai repete.

Și așa ajunse la ideea de Masă Rotundă, la care niciun cavaler să nu ocupe o poziție superioară celorlalți.

• Capitolul II

În acea iarnă, Arthur a întocmit calificările, regulile și ceremoniile pentru noul Ordin al Cavalerilor Mesei Rotunde. Deși în vremea sa Arthur a făcut multe fapte mărețe și memorabile, nu a fost nicio altă faptă care să aibă o semnificație mai mare pentru istoria creștinătății decât aceasta, pentru că din definiția pe care el a dat-o caracterului și îndatoririlor unui cavaler al Ordinului Mesei Rotunde au apărut toate legile și obiceiurile cavalerești. Astăzi, pentru că trăim în vremuri decăzute, când voința egoistă guvernează firea oamenilor și însuși cavalerismul a început să aibă o reputație proastă, este bine să ne amintim de originile lui nobile.

Arthur hotărî că aveau să fie două niveluri de cavaleri, deși niciunul nu avea să fie superior celuilalt, ci, mai degrabă, fiecare avea să aibă îndatoriri diferite. Dar pentru ambele, cuvântul datorie avea să fie literă de lege. Toți cavalerii trebuiau să se supună rigorilor sale, pentru că Arthur spunea că un cavaler care nu este disciplinat, nu este decât un animal sălbatic.

— Nu există, spunea el, niciun lucru mai condamnabil, mai periculos pentru pacea și virtutea commonwealthului, decât un cavaler necivilizat, care dă frâu liber dorințelor sale și nu se supune decât propriei voințe.

Cuvintele acestea le-a rostit formal în consiliu, iar, mai târziu, Cal i-a spus:

— Te gândeai la monștrii ăia doi, Sir Cade și Bătrânul Față de Piatră, și la ororile prin care am trecut în castelul lor, nu-i așa?

Arthur se înroși; nu-i plăcea să i se reamintească de umilința prin care trecuse acolo și nu voia să vorbească niciodată despre asta, nici măcar cu Cal. Așa că acum își mușcă buzele până când îi dădu sângele și se întoarse.

Dar Cal insistă.

— Când mă gândesc că monștrii ăștia ar putea încă să… Te rog să te răzbuni pe ei când te hotărăști…

Din nou, Arthur nu spuse nimic.

— Când mă gândesc, zise Cal, că și alți băieți nevinovați ar putea trece prin ce am trecut noi…

— Tu știi, zise Arthur, cine este acel Față de Piatră? Este fratele regelui Lot, așa că dezmățatul ăla, Sir Cade, este vărul lui Gawaine al nostru. Iar în tinerețe a fost fratele vitreg al lui Sir Kay, pe care l-am auzit vorbind despre el cu adâncă afecțiune, pentru că nu știa, bineînțeles, de cele ce am suferit eu din cauza lui. Da, încă vreau să mă răzbun, dar nu îl voi ucide în luptă, pentru că ar însemna să aibă parte de prea multă onoare.

— Atunci cum? întrebă Cal.

— Tu crezi că eu n-am stat treaz nopțile, gândindu-mă cum să rezolv asta? Aș vrea să-l văd judecat, iar nedreptățile sale povestite într-o sală de judecată, dar…

Vocea lui Arthur se pierdu.

— Dar asta i-ar da ocazia să te umilească pe tine în fața tuturor, povestind cum te-a folosit… Ar fi mai bine să-i trag una-n cap și să-l arunc într-un șanț.

Au analizat problema pe larg de multe ori, însă nu puteau ajunge încă la niciun fel de concluzie.

Regele a prezentat apoi în fața consiliului planurile sale pentru Ordinul Cavalerilor.

Primul grad avea să fie cel al cavalerilor burlaci. Aceștia nu aveau să fie condamnați la castitate, dar, atâta vreme cât purtau acest rang, nu aveau voie să se căsătorească. Motivul acestei condiții era clar în mintea lui Arthur. Celibatul cavalerilor lui avea să fie dedicat războaielor și slujirii regatului; ei aveau să fie forța de elită a cavaleriei sale. Mai mult, aceștia trebuiau să fie în orice moment la dispoziția regelui, pentru orice fel de misiune la care ar fi putut fi trimiși, singuri sau în

grupuri mici. Ei nu trebuiau să fie constrânși de niciun fel de sentiment pentru familie și, atâta vreme cât aveau să facă parte din acel ordin al burlacilor, nu aveau voie să aibă nici castele, nici pământuri, nici măcar ca vasali ai săi; pentru că Arthur observase că cei care dețineau domenii ale coroanei ajungeau în timp să le considere ca fiind ale lor. Pe scurt, cavalerii burlaci erau niște călugări războinici, dar pentru că le înțelegea tinerețea, pasiunea și virilitatea, Arthur se gândi că era greșit să le impună, așa cum li se impune călugărilor, un jurământ de castitate pe care era foarte probabil să nu îl poată respecta. Regele dădea dovadă de înțelepciune și de înțelegere a bărbaților. Însă considera că se cuvenea să le interzică, așa cum ei înșiși trebuiau să își interzică, orice fel de posesiune de care să se lege mai mult prin lege, decât prin onoare și sentiment.

Dacă cei care doreau să aibă astfel de legături insistau, aveau să fie înlăturați din rândurile cavalerilor burlaci și să se alăture celui de-al doilea ordin, al cavalerilor teritoriali. Acestora Arthur le-a dat castele și pământuri de-ale lui, de care să se ocupe. Ei urmau să asigure pacea în provincie, să oficieze judecăți, iar în vremuri de război să îi trimită regelui un număr fix de arcași, soldați și trupe auxiliare. Era de datoria lor să adune impozitele regale, să îi prindă pe răufăcători, să păzească țara împotriva invaziilor sau a revoltelor civile. Deși erau Cavaleri ai Mesei Rotunde, nu aveau voie la curte, cu excepția ospețelor de vară și de iarnă. Fiecăruia dintre acești cavaleri Arthur le-a dat funcționari învățați, care să îi ajute la îndatoririle lor fiscale și de judecată. Însă acești funcționari rămâneau supuși ai regelui, care le plătea salariile, și nu erau supușii cavalerilor teritoriali. Mai mult, acestor cavaleri li se cerea să își trimită fiii la curtea regală atunci când ajungeau la vârsta la care se puteau înrola în armată; unii

erau angajați ca paji, în timp ce alții deveneau novici ai ordinului cavalerilor burlaci.

Și așa a început Arthur să se ocupe de buna guvernare a regatului; probabil că nu a scăpat ochiului tău inteligent, prințul meu, faptul că Arthur a întocmit un sistem judicios de cecuri și balanțe, care să ajute la asta. Pe de o parte, cavalerii burlaci îl serveau în calitate de paznici personali și nu aveau parte de acele loialități împărțite la care ajung adeseori baronii care dețin pământuri de la rege; singura lor ambiție era să îi facă pe plac regelui și să îi câștige aprobarea. În același timp, în cazul în care vreunul dintre cavalerii teritoriali avea să fie mânat de ambiții personale și să îl înfrunte pe rege, chiar până la punctul de a deveni rebel sau de a-și neglija interesul în favoarea a ceea ce ar putea crede că i se cuvine de drept, atunci compania cavalerilor burlaci era la dispoziția regelui, care îi putea trimite pentru a înăbuși revolta sau pentru a-l chema pe rebel la judecată. Pe de altă parte, cavalerilor teritoriali li se dăduseră pământuri pentru a se asigura că legea regelui este aplicată cum se cuvine în acel spațiu și că se păstrează ordinea. Și pentru ca interesul lor să fie ca toate să meargă bine. În cele din urmă, cerința de a-și trimite fiii să fie crescuți și antrenați la curtea regelui, unde avea să se hotărască în funcție de abilitățile lor dacă urmau să fie angajați sau nu, era menită a nu încuraja interesele ereditare asupra moșiilor pe care tații lor le dețineau de la coroană și asupra castelelor în care locuiau. În acest fel, Arthur spera să evite consecințele ambițiilor de familie care au slăbit atât de multe monarhii, pentru că feudele sunt moștenite, iar interesul familiei, pe care, în calitate de filosof, îl numesc interes secțional, este mai important de obicei pentru capul de familie decât interesul regelui, care este un interes național.

Arthur a dovedit multă înțelepciune în alcătuirea acestor ordine de cavaleri și a statului – adică a vieții publice sau a republicii, pentru că un commonwealth în care domnește ordinea este republică, chiar dacă are un singur conducător sau mai mulți. Arthur și-a bazat gândirea pe multe exemple perfecte, atât cât poate fi atinsă perfecțiunea în lumea noastră neorânduită, adică foarte rar. Arthur a înțeles, așa cum foarte puțini conducători au făcut-o, că știința fondării unui commonwealth sau, mai degrabă, știința refacerii lui, de vreme ce niciun commonwealth nu apare fără a exista ceva înaintea lui, este o știință experimentală, nu ceva ce poate fi învățat a priori.

Din păcate, totuși, oricât de admirabilă a fost construcția sa – atât de admirabilă, într-adevăr, încât să fie un model pentru toate perioadele și una dintre minunile înfăptuite de mințile politice – aceasta nu a putut scăpa acelei legi amare care spune că și cele mai plauzibile scheme, alcătuite cu cea mai mare grijă și pricepere, pot duce uneori la concluzii rușinoase și lamentabile. Istoria demonstrează că lucrurile care apar brusc pot lua o întorsătură îngrozitoare și pot duce, în timp, la dușmănie.

• Capitolul III

Într-o dimineață de primăvară, o dimineață proaspătă, cu cerul siniliu și o briză blândă ca zâmbetul mamei, Gawaine veni la Arthur. Se opri în fața lui hotărât, cu picioarele depărtate și fără a spune nimic, până când Arthur oftă și puse cartea pe care o citea deoparte, carte care de obicei era Eneida a lui Vergiliu, pentru că niciodată nu se sătura de ea, și își ridică privirea scrutătoare spre Gawaine.

Gawaine, care venise să spună ce avea pe suflet, nu putea scoate niciun sunet. Arthur făcu semn spre un scaun, iar Gawaine se așeză și deschise gura, dar tot nu putu să spună nimic.

— Arăți de parcă ai crede că nu-mi pasă ce ai de spus, zise Arthur.

Gawaine răspunse:

— Sunt plictisit, zise el și roși, de parcă ar fi spus ceva necuviincios. Și nu sunt singurul, adăugă el. Mulți tineri dintre cavalerii tăi burlaci simt același lucru. Noi suntem soldați, cavaleri, iar aici nu e niciun război. Nu e bine, nu e bine pentru noi. Pacea…

Cuvintele lui începură să se rostogolească cu repeziciune, deși nu era bun orator și de cele mai multe ori era tăcut, calitate pe care Arthur i-o aprecia deseori spunând:

— Gawaine vorbește numai când e nevoie. Nu flecărește niciodată.

Acum, Gawaine continuă:

— Pacea e bună pentru țărani, pentru fermieri. Își adună recoltele, iar animalele lor sunt în siguranță pe pajiște și în grajduri. Pacea e bună pentru preoți și funcționari. Dar, pentru noi, pacea înseamnă că ne-am pierdut, că ne este refuzată ocupația.

— Nu va fi pace pentru totdeauna, răspunse Arthur.

Pentru câteva clipe, se gândi să îi spună lui Gawaine despre intenția lui de a-și conduce armata peste mări și a reface Imperiul Roman odată ce se va asigura că întreaga Britanie era cu adevărat în timpuri de pace.

— Nu, repetă el, nu va fi mereu pace, deși păstrarea păcii este o datorie a regilor și a împăraților. Întotdeauna este mai ușor să provoci un război decât să păstrezi pacea, dar arta guvernării înseamnă să impui obiceiul de a păstra pacea, să-l cruți pe cel cucerit și să-l supui pe cel mândru.

— Oricum ar fi, zise Gawaine, pentru noi, cavalerii, pacea este groaznic de plictisitoare.

— Poate că așa este, zise Arthur. Dar nu pot să convoc o armată numai pentru a te scăpa pe tine de plictiseală. Oricum, ceea ce-mi spui mă neliniștește. Vom mai vorbi despre asta mâine dimineață, când mă voi fi gândit la ce mi-ai spus.

— Cât mi-aș dori să fie aici Goloshan să mă sfătuiască, se gândi Arthur.

Însă Goloshan nu mai era, căci moartea se furișase în calea lui ca un hoț.

Așa că îi ceru sfatul lui Cal, care pufni adânc și spuse că toți cavalerii tineri erau niște prostănaci. Cât despre el, zicea Cal, avusese parte de prea multă nefericire și teamă pentru a nu fi mulțumit să stea întins în pat dimineața, gândindu-se că urmează să mănânce bine, și să se întoarcă în același pat seara, fără să întâlnească vreun pericol în timp ce se aflase departe de el.

— Nu toată lumea e la fel de sensibilă ca tine, Cal, îi spuse Arthur.

Așa că Arthur îi povesti necazul lui Guinevere, care se odihnea pe o canapea, într-o cămașă de noapte; purtarea ei languroasă îl distrase. Arthur se întinse lângă ea și începură să se joace unul cu celălalt, iar când atinseră plăcerea, ea întinse un braț alb și luă de pe o farfurie o bomboană, mușcă jumătate din ea, iar cealaltă jumătate i-o dădu lui.

Apoi spuse:

— Ei nu au parte de așa ceva, apoi te mai miri că se plictisesc.

Arthur o crezu, pentru că, deși de-abia se căsătoriseră, Guinevere îi mărturisise că se plictisea, așa că fusese nevoit să se obișnuiască cu această stare care până atunci îi fusese străină.

— Ție îți convine, spuse ea. Când nu e război, îți vâri nasul într-o carte și pentru tine e de ajuns, de ce, nu știu. Însă trebuie să spun că nu este foarte politicos față de mine.

— Ei bine, răspunse Arthur, neluând în seamă nota certăreață din vocea ei, puțini dintre tinerii mei cavaleri știu să citească. Așa că nu au acces la această soluție.

— Dar nu sunt cu nimic mai prejos din cauza asta, zise ea.

Arthur se gândi îndelung în noaptea aceea, iar dimineața îl chemă pe Gawaine la el și îi vorbi astfel:

— Ai fost îndreptățit să vii la mine și să-mi spui ce mi-ai spus, iar eu am greșit că nu am prevăzut asta sau că nu am observat că pacea și lipsa de acțiune vă supără pe tine și pe camarazii tăi. Voi sunteți războinici și, cu toate acestea, este de folos ca cei mai mulți din ordinul vostru să fie prezenți la curte, pentru că nu se știe niciodată când este nevoie de o lovitură în forță, care să împiedice vreo invazie sau vreo revoltă. Și, deși cred că este nevoie de exerciții militare regulate, pentru ca soldații mei să fie tot timpul pregătiți și să poată îndeplini orice sarcină pe care aș putea să le-o dau, cred că este bine să existe și perioade de relaxare uneori. Prin urmare, m-am hotărât să îi las pe cavalerii mei să-și caute aventuri pe cont propriu și să răspundă din proprie inițiativă chemărilor celor aflați în necaz, cu condiția ca de fiecare dată să procedeze conform statutului lor, sub amenințarea pedepsei cu destituirea din funcție, și ca la curte să fie tot timpul un număr suficient de cavaleri, pregătiți să facă față oricărei stări de urgență.

Când auzi aceste cuvinte, Gawaine îngenunche și îi sărută mâna lui Arthur, iar inima lui era plină de bucurie. Apoi îi ceru permisiunea de a pleca în căutare de noi aventuri, iar permisiunea îi fu acordată.

Ca urmare a acestei hotărâri înțelepte, mulți cavaleri nobili au avut parte de întâmplări palpitante, despre care s-au spus atât de multe povești.

• Capitolul IV

S-au spus multe povești despre aventurile lui Gawaine și s-ar putea ca unele dintre ele să fie adevărate. Însă este ciudat: în anii care au urmat numirii lui Arthur ca rege și împărat al Britanniei, pare că un văl s-a așternut deasupra istoriei. Ceea ce am povestit deja sunt fapte reale, discutabile în detaliu, dar indiscutabile ca prezentare. Însă acum, dacă e să vorbim despre aventurile cavalerilor, totul ține de legendă. Există multe amănunte vii, emoționante, fermecătoare, încât cineva ar putea să creadă că povestirile care le au la bază ar putea fi chiar construite pe baza unor fapte reale. Cu toate acestea, este clar că unele povestiri au fost ticluite tocmai cu scopul de a delecta. Ele au fost cântate de poeți, nu spuse de istorici. Îți garantez că poeții spun adevărul. În decursul acestei narațiuni, am avut de nenumărate ori ocazia de a-l menționa pe Vergiliu și, cu siguranță, o voi mai face și în continuare. Acum, deși este foarte puțin probabil ca Eneida să redea întâmplările exact așa cum s-au petrecut – și, într-adevăr, îndrăznesc să sugerez că nici Enea, nici Dido nu au existat cu adevărat – cine se poate îndoi de faptul că poetul vorbește întotdeauna cu autoritate? Însă în cazul lui Vergiliu, el a speculat foarte mult miturile, care au un înțeles, nu legendele, care de multe ori nu sunt nimic decât cel mult flecăreala unor femei slabe de înger sau a unor bărbați care nu au avut ce face.

Așa a apărut, de exemplu, legenda lui Gawaine și a Cavalerului Verde, o legendă frumoasă, pe care o vei afla.

Arthur își organizase curtea la Camelot. Era ultima noapte a anului, iar câțiva dintre cavaleri priveau cu mândrie sau cu regret în urmă, la anul care se stingea, în timp ce alții așteptau cu nerăbdare noul an. Unii se lăudau cu faptele de vitejie pe care le făcuseră, alții se lăudau cu ceea

ce aveau să împlinească. Unii erau veseli, alții puși pe ceartă; adevărul era că în sală se simțea un val de îngrijorare, despre care nimeni nu putea spune clar ce era, doar că luna plină care trebuia să răsară cu șapte nopți în urmă nu se arătase pe cer nici până atunci, deși nopțile fuseseră geroase, iar stelele străluceau sus pe cer. Mulți spuneau că era un semn rău.

Deși Arthur întrunise curtea, după cum îi era datoria, se știa că de câteva săptămâni era tulburat și la minte și la trup, pentru că suferea de febră și de insomnii. Mulți cavaleri îl văzuseră pe rege în noaptea aceea stând, cu Guinevere, regina lui, la dreapta, și cu Gawaine, nepotul lui, la stânga, la Masa cea Mare, care era ridicată pe un podium, în partea de vest a sălii; și toți văzuseră că nu mănâncă, ci că de-abia fărâmițează pâinea, iar când încerca să bea vin, pe frunte îi apăreau broboane strălucitoare de sudoare. Acest lucru îi tulbura pe cavaleri, pentru că se temeau că boala regelui nu era decât o oglindă pentru o boală care s-ar fi putut să se abată peste regat.

Nimeni nu îndrăznea să vorbească despre aceste temeri, dar multe minți erau chinuite de ele. Cât despre Guinevere, aceasta stătea tăcută și nu făcea niciun efort să îl determine pe Arthur să mănânce. Regina părea abătută, deznădăjduită și ursuză.

Apoi, cu un zgomot puternic, ușile exterioare ale sălii se deschiseră. Toată lumea se sperie. Toți se întoarseră să afle care era cauza acestei tulburări. Și deodată rămaseră muți.

Văzură un cavaler în armură verde, mai înalt cu un cap decât orice cavaler al Mesei Rotunde. Într-o mână ținea un topor, așa cum purtau saxonii în luptă, iar în cealaltă, o ramură dintr-un copac sfânt. Într-adevăr, era verde din cap până-n picioare, iar la lumina lumânărilor din sală, părea că până și fața îi era verde. Purta o haină dreaptă, care îi acoperea platoșa strălucitoare din smarald.

În spatele lui era un scutier și el îmbrăcat tot în verde, care ducea de căpăstru un cal ca aceia pe care acum îi numim cai de luptă. Pandantivele harnașamentului, crupa frumoasă, ghinturile zăbalei și toate piesele de metal erau verzi, la fel știfturile șeii, precum și poalele șeii, bogat împodobite cu smaralde și cu aur lucios. Până și calul părea a fi verde.

Cavalerul era arătos, fără îndoială, iar părul lui se asorta cu coama calului. Avea plete bogate, împrăștiate pe umeri, și o barbă stufoasă și verde, care se ridica ca un tufiș deasupra pieptului.

Un astfel de cal și un așa cavaler nu se mai văzuseră niciodată în acea sală, așa că mulți dintre cavaleri crezură la început că era vreun căpcăun, în ciuda frumuseții chipului său, căci era de o frumusețe severă, chiar crudă. Sigur că tu, prințul meu, pentru că trăiești într-o perioadă luminată și pentru că ai și avut parte de învățătura mea, care se bazează pe experiență și pe rațiune, știi cum căpcăunii, monștri care mănâncă oameni, aparțin lumii poveștilor sau povestirilor inventate de femei pentru a-și speria copiii (lucru care nu trebuie disprețuit, pentru că le stimulează imaginația). Însă cavalerii lui Arthur erau mai ignoranți și mulți dintre ei credeau în căpcăuni, în timp ce alții chiar jurau că se luptaseră cu ei. Așa că nu e de mirare că unii au bănuit imediat că acel cavaler extraordinar era o astfel de ființă.

Ținând toporul ridicat, Cavalerul Verde înaintă spre podium, ca unul care nu cunoaște frica, ci este obișnuit să inspire altora frică.

— Cine este stăpânul acestei adunări, întrebă el, pentru că vreau să vorbesc cu el.

Cavalerul căută cu privirea prin sală, de parcă ar fi vrut să vadă singur care era cel mai faimos dintre cei adunați acolo.

Nu răspunse nimeni, ci toți îl priviră cu mirare, pentru că nu mai văzuseră niciodată un cavaler și un cal verzi ca iarba de vară timpurie. Unii crezură

că era o iluzie sau vreun truc magic, dar chiar și așa, toți tăcură, până și cei mai curajoși dintre cavaleri, de parcă ar fi adormit cu toții, și îl așteptară pe Arthur să îi răspundă cavalerului.

Deși era bolnav și la minte și la trup (așa cum am spus mai înainte), Arthur îi răspunse străinului și îi ură bun-venit.

— Văd că ești străin, spuse el, așa că te invit să fii unul dintre noi și să participi la ospățul nostru, în această ultimă noapte a vechiului an.

— Nu, așa să m-ajute Dumnezeu, răspunse cavalerul, nu asta este intenția mea. Am venit până aici dintr-o țară îndepărtată, pentru a vă face o provocare. Chem orice cavaler de-aici, care are îndeajunsă îndrăzneală să mă înfrunte, să ne luptăm parte-n parte. Acesta este toporul meu. Îl voi oferi oricui ridică mănușa și voi primi prima lovitură, fără a o întoarce. Dar îi cer aceluia care va avea suficient curaj pentru a-mi accepta provocarea să îmi permită, în propriul meu castel, să îi întorc lovitura, parte-n parte, în douăsprezece luni de azi înainte. Așa că vorbește, cel ce îndrăznești.

La care își plimbă privirea de jur împrejur, așteptând să vadă cine se va ridica din scaun și va accepta provocarea. Însă nimeni nu se mișcă, așa că tuși foarte tare, iar celorlalți li se păru că scuipă foc pe gură. Dar așa ceva părea peste putință, deși privirea lui arunca fulgere. Apoi cavalerul râse.

— Cum așa, toți tremură de frică, deși nu vor primi nicio lovitură? Ce fel de cavaleri sunt aceștia?

Arthur se simți jignit de această batjocură și, ridicându-se din scaun, cu câtă putere mai avea în starea lui de slăbiciune, se apropie de Cavalerul Verde și îi spuse:

— Dă-mi toporul tău și îți voi satisface cererea și plăcerea pe care ai poftit-o.

Însă cavalerul ținea strâns toporul și nu voia să îi dea drumul.

— Curioși cavaleri mai ai, zise el, de niciunul nu răspunde provocării mele și o lasă pe seama regelui și stăpânului lor.

Toată adunarea simți disprețul lui și tresăriră auzindu-l vorbindu-le astfel.

Atunci Gawaine, provocat și rușinat, ieși în față și spuse:

— Bădăranul acesta spune adevărul. Nu se cade să iei povara acestei provocări asupra ta. Prin urmare, dă-mi mie dreptul de a o accepta, pentru că treaba asta este atât de prostească, încât nu se cuvine să îți bați tu capul cu ea.

Așa că Gawaine luă toporul de la Cavalerul Verde care, după ce îl întrebă care era numele lui și se arătă mulțumit că era de descendență nobilă și un om de onoare, își întinse gâtul și îl îndemnă pe Gawaine să-l lovească. Iar când Gawaine lovi, toporul tăie până la os cu așa putere, că sângele țâșni stacojiu peste hainele și carnea verde, iar capul retezat se rostogoli pe podea.

Toți cei din sală se veseliră, însă curând tăcură, pentru că-l văzură pe cavaler aplecându-se și luându-și capul de părul cel verde, după care îl întinse spre Gawaine. Apoi buzele i se mișcară și rosti următoarele cuvinte:

— Ai lovit cu curaj, Sir Gawaine, și va trebui să primești și tu aceeași lovitură, potrivit rămășagului nostru.

Gawaine se făcu palid, gândindu-se la ce însemna asta. Începu să tremure, așa cum ar fi făcut orice om, oricât ar fi fost de curajos, într-o așa împrejurare. Spuse numai atât:

— Și unde te găsesc de azi într-un an?

— Mulți mă cunosc cu numele de Cavalerul de la Capela Verde, iar dacă vei întreba acolo, nu vei putea să nu mă găsești.

Apoi cavalerul se urcă pe cal, îl struni din frâu și ieși în galop din sală, cu capul în mână; iar din potcoavele calului lui săreau scântei. Nimeni nu știa unde se dusese sau de unde venise, dar

Gawaine rămase privind în urma lui, pe când sângele cavalerului i se așternea la picioare.

•

După ce trecură sărbătorile de iarnă, iar zăpada se așternu în strat gros pe pământ, încât nimeni nu mai putea să meargă la vânătoare și toți stăteau plictisiți la castel, se vorbi mult despre ciudata întâmplare, după cum te-ai fi și așteptat, și despre groaznica provocare pe care o acceptase Gawaine. Însuși Arthur era tulburat, pentru că nepotul lui era într-un asemenea pericol. Deseori îi spunea lui Guinevere, dar și lui Cal, că ar fi vrut să îl aibă pe Merlin aproape, pentru a-l putea consulta despre ce era de făcut. Dar Merlin dispăruse și nimeni nu știa unde putea fi găsit.

Guinevere, căreia nu-i convenea că Arthur, în uimirea lui, o neglija, și care oricum nu-l prețuia pe Gawaine atât de mult ca regele, strânse din buze și își spuse că Gawaine fusese un prost pentru că acceptase provocarea și că era o și mai mare provocare să își onoreze partea de rămășag.

Arthur oftă:

— Este o problemă de onoare, se gândi el, pe care tu, draga mea soție, fiind saxonă și femeie în același timp, nu ai cum să o înțelegi.

În această judecată, pe care o ținu pentru el, Arthur o nedreptățea, pentru că saxonii au avut și au un simț al onoarei la fel ca alte popoare. Dar e adevărat că femeile înțeleg aceste probleme altfel decât o fac bărbații.

Și Cal era la fel de puțin impresionat.

— Onoare, spuse el, este un cuvânt frumos, fără îndoială, dar este numai un cuvânt, iar cei care aleg să se conducă numai după sensul lui sunt proști. Eu nu neg că există un astfel de lucru ca acela pe care l-aș numi onoare, dar înțelesul pe care i-l dau eu este diferit, pentru că are la bază bunul simț. În mintea mea, să onorezi un pariu ca acela prin care ai sfârși tăindu-ți-se capul, este ceva grotesc. În plus, probabil că onoarea, chiar și

în codul tău de cavalerism, înseamnă un lucru care apare între doi adversari egali, motiv pentru care și cavalerii tăi refuză să se lupte cu oameni de condiție simplă, care nu pot fi aleși în tagma cavalerească. Este foarte evident că acest Cavaler Verde, oricine sau orice ar fi el, nu este egalul lui Gawaine. Este ceva straniu cu el. Într-adevăr, e clar că nu e muritor. Dacă ar fi fost, n-ar mai fi putut să își culeagă capul și să o ia la galop. Este un fel de spirit care și-a luat înfățișare de cavaler. Ceea ce nu înseamnă că se va dovedi incapabil de a-i face lui Gawaine ceea ce acesta i-a făcut lui. Numai că rezultatul va fi diferit.

Apoi se întoarse la Gawaine și îi zise:

— Tu chiar crezi că atunci când acest Lucru – îl numesc așa pentru că e clar că nu e muritor – atunci când acest Lucru îți va tăia capul, vei putea să ți-l aduni de pe jos și să-i mulțumești cum ți-a mulțumit el ție? E o prostie de neînchipuit, iar dacă vrei părerea mea, ar trebui să te gândești la povestea asta numai ca la un vis urât.

— Sunt de acord cu tine că este foarte puțin probabil. Dar mi-am dat cuvântul și trebuie să mi-l respect.

•

Așa că la următorul solstițiu de iarnă, Gawaine și-a luat rămas bun de la rege și de la frații săi, Agravaine și Gaheris, care au plâns văzându-l că pleacă, pentru că se temeau că se îndrepta spre moarte. Fusese mare îngheț, iar copitele calului lui zăngăneau în timp ce el traversa podul dinspre palat; dar cerul era plin de zăpadă, iar aerul nemișcat ca un mormânt.

Călări timp de trei zile printr-un ținut fără viață, cu întunecatul Saturn în ascendent, deși cerul nopții era acoperit, iar dimineața era stăpânit de nori sumbri. În prima zi, o rugă pe o bătrână să îi arate drumul către Capela Verde, dar când femeia auzi cererea lui, își făcu cruce și se întoarse. În cea de-a doua zi, văzu păsări moarte căzute din copaci,

iar în cea de-a treia zi începu să ningă. Gawaine traversă mlaștini negre și urmă cursul unui râu înghețat. Apoi începu să bată vântul, dar el îl înfruntă și merse până când ajunse la un castel care se ridica falnic în fața lui, în timp ce fulgii de zăpadă îi biciuiau fața. Își îndemnă calul să pornească la galop și traversă podul castelului, apoi bătu în poartă cu mânerul sabiei.

Bătu de trei ori, dar nu primi niciun răspuns. Strigă de trei ori, dar se auzi numai ecoul vocii lui. Bătu apoi din nou, dar eforturile îi fură în zadar.

— Fie castelul ăsta e părăsit, își spuse el, fie cei care îl locuiesc sunt neprimitori sau se tem până și de un călător singuratic.

Așa că întoarse calul și porni din nou prin noapte. Abia dacă mersese vreo milă, când văzu o lucire slabă în pădurea din stânga lui. Spre ea ducea o cărare. Pe măsură ce înainta, se întâmplă că o pierdu de câteva ori din privire și se întrebă dacă nu cumva era o Fata Morgana, care îi rătăcește pe călători și, de multe ori, îi duce la moarte. Pădurea devenea din ce în ce mai deasă, cărarea se îngusta, iar Gawaine era înconjurat de tăcere. Din loc în loc erau presărate tufe de mărăcini care îi juleau fața, așa că îi păru că nu mai trecuse nimeni pe-acolo de mult timp. Un cavaler mai fricos ar fi abandonat căutarea, dar Gawaine era curajos ca un mastiff și nici nu avea acea imaginație care să încurajeze frica. Așa că merse înainte.

În cele din urmă, ajunse într-o poieniță, iar luminița licări în fața lui. Părea că vine de la o capelă micuță, așa că descălecă, își conduse calul într-acolo și îl priponi de crengile de deasupra lor. Apoi deschise ușa capelei și intră.

Gawaine își dădu seama că lumina care bătea din capelă era verde, din cauza pereților acoperiți cu mătase verde, care reflecta lumina trimisă de candelabrul de deasupra altarului și îi schimba culoarea. O siluetă în robă verde îngenunche în

fața altarului, parcă pentru rugăciune, dar când auzi sunetul pașilor lui Gawaine pe piatră, se ridică și, cu o voce aspră, îl întrebă ce căuta acolo.

— Sunt un cavaler aflat în căutarea Capelei Verzi, răspunse Gawaine, și cred că aceasta este.

— Aceasta e Capela Periculoasă, veni răspunsul.

— Atunci, răspunse Gawaine, dacă nu este Capela Verde, trebuie să plec mai departe. Dar, mai întâi, mă voi odihni aici.

— Aici nu vei găsi nicio odihnă. Aici este Capela Periculoasă, de aceea am fost condamnat să nu mă opresc niciodată din rugăciune, ca să fiu tot timpul în siguranță, departe de pericolele care mă pândesc.

— Și ce fel de pericol este acesta? zise Gawaine.

— Unii îi spun Posedare.

Așa că Gawaine își îngriji mai întâi calul, apoi se întinse să doarmă. Dar noaptea fu asaltat de demoni, care i se arătară sub forma unor femei frumoase ce voiau să îl seducă. De multe ori fu gata să cedeze, pentru că tentația era mare când începeau să danseze în fața lui și se aplecau și se împingeau în el și îl sărutau pe buze, încercând să îi vâre limba în gură. Unele chiar îl loviră, altele se lungiră peste el, toate murmurând cuvinte de dragoste, în timp ce două fete cu pielea negricioasă cântau la lăută și cu vocea.

Dar el se împotrivi spunându-și că erau încercări pentru a-l abate de la misiunea sa; și de aceea le-a îndepărtat și și-a înfrânat dorința. Iar dimineața, un vânt rece bătu prin capelă și demonii dispărură. Așa că Gawaine puse șaua pe cal și își văzu de drum.

Nici nu merse o jumătate de ceas că ajunse la un râu și o luă pe cursul apei până ajunse la un vad. Acolo era un cavaler pe un cal pestriț, pe malul celălalt, și Gawaine îl strigă și îl întrebă dacă îl poate îndruma spre Capela Verde. Cavalerul îl îndemnă să treacă apa pentru că, zicea el, fusese

trimis să-i fie călăuză. Când auzi așa ceva, Gawaine fu cuprins de bucurie, căci era o mare ușurare pentru el să știe că ajunsese să-și atingă țelul, dovedindu-se astfel merituos. E drept că simțea și un fior de teamă, dar asta nu era de mirare.

După care cavalerul îl invită la castel.

Când ajunseră, Gawaine descoperi că îi aștepta un ospăț. Se năpusti cu nesaț asupra mesei, căci pofta îi era puternică și sănătoasă. În spatele scaunului său stătea un scutier care îl tot îndemna așezându-i în față mâncare – vită rece și plăcintă grasă de cocoș de munte, potârniche și vânat. Era vin alb de Rin, iar cavalerul închină în cinstea lui Gawaine, care răspunse:

— Mă bucur să văd că nu mi-a fost pus cuvântul la îndoială.

— Ospățul se ținea și dacă ajungeai tu și dacă nu.

După care îl luă pe Gawaine de mână și îl duse într-o altă încăpere, unde îi spuse:

— O să te las aici, căci trebuie să primesc poruncă și trebuie să merg și la vânătoare, așa că noaptea asta și următoarea și cea de după următoarea, când ne vom întâlni, vom face schimb de daruri.

Gawaine a fost lăsat cam nedumerit, dar nu îngrijorat. Totodată se simțea oarecum înșelat. Fusese nevoie de curaj ca să facă această călătorie. Se înarmase cu nervi de oțel pentru a fi gata să înfrunte calvarul care-l aștepta. Așa că mâncase bine și băuse vin bun, iar acum se odihnea pe o canapea comodă. Într-adevăr, era atât de comodă, că în curând adormi.

Când se trezi, nu mai era singur. De pe canapeaua de alături venea un miros de violete, unde se afla cea mai frumoasă femeie pe care o văzuse în viața lui. Asta a fost prima impresie, dar cu cât se uita mai mult la ea, cu atât era mai sigur de asta. Părul blond îi dădea ceva din aerul lui

Guinevere, ca și pielea pală și sânii generoși, și același lucru îl găsea în buzele ei arcuite. Dar o întrecea pe Guinevere așa cum armăsarul arab întrece pe cel mai bun cal de povară. Avea flacără și noblețe în ochi și, în timp ce la Guinevere picioarele erau un pic prea scurte pentru lungimea corpului, astfel că era cel mai avantajată atunci când stătea jos (sau cel puțin asta era părerea lui Gawaine), nu exista nicio disproporție de genul ăsta care s-o afecteze pe această domniță. Într-adevăr, de vreme ce rochia era croită cu o despicătură ce mergea de la gleznă până la șold, iar haina îi căzuse pe canapea când se așezase, putea vedea că picioarele îi sunt lungi și drăgălașe ca niște tulpini de hiacint.

(Am devenit liric, iartă-mă. Sunt săptămâni de când n-am mai fost cu o femeie.)

Femeia îi zâmbi lui Gawaine fără să se clintească. Gawaine fu cuprins de un val de poftă trupească, dar se abținu. În acest timp, se auzea o muzică dulce venind de la un menestrel, iar soarele de iarnă se îneca în cer. După care, în timp ce astrul se cufunda în spatele dealurilor din depărtare, iar brazii se conturau negri pe un fundal de galben pal și auriu vrâstat cu stacojiu, domnița se ridică de pe canapea și se aplecă deasupra lui Gawaine, îl sărută o dată și plecă.

În acea seară, cavalerul se întoarse și îi oferi lui Gawaine trofeul său, întrebându-l ce are să îi dea în schimb.

Gawaine se trezi că se îmbujorează la față:

— Doar un sărut, spuse el, iar cavalerul își întinse obrazul spre el.

A doua zi, când cavalerul plecă în pădure, domnița se întinse din nou alături de Gawaine, de data asta lăsându-și degetele pale să îi atingă fruntea. Iar când soarele aluneca pe cer spre seară, ea îl sărută de două ori și se retrase.

Iar în acea seară, cavalerul și Gawaine au făcut din nou schimb de daruri.

În a treia zi, femeia era îmbrăcată în aur. Iar când aurul pălea pe cer, îl sărută de trei ori, după care, lepădându-și rochia, cu o mișcare lentă și unduitoare își scoase cingătoarea, pe care i-o întinse lui. El deschise gura vrând a spune ceva, dar ea i-o închise cu a ei însăși, apăsându-se deasupra lui, așa că nu mai avură nevoie de niciun cuvânt. Tot ceea ce visase Gawaine vreodată i se oferea acum fără a i se cere nimic în schimb. Iar când ea a plecat, fără a arunca nicio privire în urmă, mâna lui dădu din întâmplare peste cingătoarea de la ea, pe care o înșfăcă trăgându-și-o aproape și potopind-o cu sărutări.

Cavalerul se întoarse cu pradă de la vânătoare, iar Gawaine îi dădu trei sărutări în schimb, însă nu spuse nimic despre cingătoare sau despre ceea ce primise după ce fusese scoasă.

Dimineața sosi un paj și îi spuse că a venit pentru a-l îndruma spre Capela Verde, unde adversarul lui îl aștepta.

— Am fost însărcinat să-ți spun, zise el cu un rânjet care vorbea despre jena pe care o simțea, că vei fi considerat un laș dacă nu vei veni cu mine.

— Nu sunt laș, spuse Gawaine, iar dacă tu ești servitorul Cavalerului Verde, după cum cred, trebuie să îți spun că am așteptat timp de trei zile să primesc invitația asta și deja mă gândeam dacă stăpânul tău mă va mai chema sau nu.

Dar, deși vorbea curajos, așa cum îi cerea rangul, de fapt tremura, pentru că este un lucru groaznic să aștepți să ți se taie capul, după cum poți presupune și tu singur, prințul meu.

Așa că Gawaine îi porunci pajului să îl aștepte un pic, până ce își pune o a doua cămașă, ca să nu pară că tremură din cauza frigului. Pajul îl luă de mână și îl conduse de la castel spre capelă, care nu era departe, și în timp ce mergeau, acesta vorbea binedispus, de parcă ar fi vrut să îl distragă de la oroarea care îl aștepta.

Afară era un ger aspru, iar armura lui Gawaine clănțănea când pășea pe gheață.

Ajuns la capelă, Gawaine îngenunche și își deschise sufletul spre zeii pe care îi venera (asta pentru că nu sunt sigur că era creștin), iar pajul îngenunche lângă el și spuse și el câteva rugăciuni, probabil pentru sufletul lui.

Apoi se auzi un zgomot ca un vânt puternic, așa cum ni se spune că au auzit apostolii în ziua de Rusalii. Ușa capelei se deschise. Frunze verzi, de parcă ar fi fost vară, nu iarnă cumplită, fuioare de iederă și ramuri de lauri zburară învârtindu-se înăuntru, apoi se ridicară în spirale spre îngerii care păreau a se arunca de pe bolta capelei. Toate se înfuiorau, se-nvârteau și se vânturau în hohotele vântului puternic.

Mai târziu totul se liniști, iar frunzele, rămurelele și crengile se așezară pe podea, ca un covor verde. Gawaine se ridică în picioare, se întoarse cu fața spre ușă și îl văzu acolo pe Cavalerul Verde, înalt ca un pin și lat ca un stejar bătrân.

Cavalerul înaintă spre Gawaine și nu vorbi nimic până nu ajunse la un braț depărtare de el.

— E foarte tare, spuse el. Trebuie să-ți spun, bătrâne, că sunt foarte uimit să aflu că te-ai ținut de cuvânt.

— Și de ce nu m-aș fi ținut? Onoarea m-a îndemnat să o fac și e rândul meu să-ți spun că surprinderea ta mă dezonorează, mă dezonorează grav.

— Nu e cazul să fii cu nasul pe sus, zise Cavalerul Verde și începu să râdă. Dacă ți-aș spune numărul – da, și numele – tuturor cavalerilor care mi-au acceptat provocarea la început și apoi au refuzat-o, pentru că sunt ceea ce eu numesc niște puicuțe speriate, nu te-ai mai mira de mirarea ce mă încearcă. După experiența mea, care nu e de neglijat, pentru că am trăit în șase țări și ceea ce vorbesc acum este adevărat, sunt mulți cavaleri

curajoși nevoie-mare la vorbă, dar care se pierd când e vorba să privească realitatea-n față. Așa că te felicit și să nu crezi, tinere, că te privesc de sus. Nu intenționez deloc asta, te asigur, și mi-aș arăta respectul pentru tine dacă asta ar fi ziua în care mor și acestea ar fi ultimele mele cuvinte.

Lui Gawaine îi plăcu să audă o astfel de laudă, deși se înroși un pic, spre rușinea lui, și se gândi că în acea împrejurare în care se afla, cuvintele cavalerului nu erau prea potrivit alese.

— După părerea mea, zise el, un cavaler trebuie să facă ceea ce trebuie să facă un cavaler.

— Exact la fel gândesc și eu, spuse Cavalerul Verde. Deci să trecem la treaba pentru care suntem aici. Îngenunchează și îți promit că nu durează mult.

Gawaine îngenunche, iar pajul își mușcă buzele până îi dădu sângele, pentru că nu fusese niciodată martor la un act de curaj ca acela al lui Gawaine și pentru că era cuprins de admirație și doborât de dragoste.

— Aceasta este adevărata noblețe, se gândi el și nu mai putu să se abțină, astfel că dădu drumul lacrimilor.

Cavalerul Verde ridică toporul, îl învârti o dată rotund pe deasupra capului și îl trânti cu putere peste gâtul lui Gawaine.

Lovitura îl trânti cu fața de podea și începu să îi curgă sânge din nas, dar altă rană nu avu.

Cavalerul Verde lovi din nou cu toporul și din nou fața lui Gawaine se întâlni cu podeaua din piatră; dar tot nu păți nimic altceva. Apoi își scutură capul, ca și cum ar fi fost amețit sau uimit să constate că are capul tot legat de corp.

Cavalerul Verde îl lovi a treia oară, cu cea mai puternică lovitură de până atunci; de data asta, din gâtul lui Gawaine țâșni sânge, dar capul rămase la locul lui, iar pajul strigă de bucurie.

Cavalerul Verde își întinse brațul, îl ridică pe Gawaine în picioare și îl îmbrățișă.

— Niciodată, spuse el, nu am întâlnit un cavaler care să înfrunte acest calvar cu atâta îndrăzneală. De azi înainte, vom fi frați.

Spunând acestea, cavalerul îi dădu drumul lui Gawaine și, ridicându-și mâinile deasupra propriului cap, și-l ridică și-l dădu la o parte, iar dintre umeri apăru un alt cap și Gawaine își dădu seama că era cel care îi fusese gazdă la castel.

Acesta râse când văzu cât de uimit era Gawaine.

— Haide, spuse el, nu-mi spune că ai putut să crezi că mi-ai tăiat capul acum un an la castelul lui Arthur și că apoi m-ai văzut plecând așa din sală. Este un truc vechi, mi se pare că i se spune ezoteric. L-am aflat în călătoriile mele, de la unul dintre șamani, oameni înțelepți care trăiesc în înghețații munți ai Caucazului. Îți zic, știu și eu un truc sau două și se spune că unii dintre ei au descoperit secretul nemuririi. Așa o fi, eu nu sunt convins. Adevărul e, bătrâne, că șamanii ăștia vorbesc o groază de prostii, îi prostesc pe unii oameni, dar eu sunt un britanic simplu și nu poți să mă prostești cu una, cu două. Acum, cred că ne-ar prinde bine la amândoi câte o bărdacă de bere. A fost o dimineață uscată și pentru tine și pentru mine. Băiete, îi zise el pajului, adu-ne bere. Șterge-o! E un băiat bun, îi zise apoi lui Gawaine, coborându-și vocea, e dulce, dar cam moale, înțelegi, un pic cam tăntălău. Îi dăduseră lacrimile mai adineauri – nu se vedea, dar îți dădeai seama – deși știa că nu vei păți nimic.

— Nu prea știu ce să zic, spuse Gawaine, ducându-și mâinile spre ceafa care sângera din abundență.

— N-ai nimic, e doar o tăietură în carne. Ține asta.

Cavalerul îi dădu o bucată de bumbac, cu care să își tamponeze rana.

— Ar trebui să mă explic, zise el. Încântat de revedere, am fost neglijent, nu m-am prezentat cum se cuvine. Sir Tobias, dar răspund la numele

de Tobby. Unde rămăsesem? Ah, da, la rana de la gât. Asta s-a întâmplat pentru că m-ai păcălit.

— Te-am păcălit?

— Da, într-adevăr. Când am făcut schimb de daruri, ai ascuns ceva de mine. Unde este brâul doamnei mele? Ei, ce zici despre asta?

Și începu să râdă cu putere, îmboldindu-l pe Gawaine în coaste.

— Ce câine îmi ești, nu?

Pajul se întoarse cu bere și două coarne și cavalerii băură unul în sănătatea celuilalt. Apoi se întoarseră la han și mai băură niște beri, veseli ca două privighetori.

• Capitolul V

Timp de șapte zile, Gawaine rămase cu Sir Tobias, vânând și petrecând, și, pe zi ce trecea, compania acestuia i se părea din ce în ce mai plăcută. La un pahar de vin, care era din cea mai bogată recoltă din Burgundia, gazda îi vorbi despre călătoriile și aventurile lui și despre cum călătorise el spre zonele din nord, unde zăpada nu se topește niciodată și unde, îl asigură el pe Gawaine, femeile se împerechează cu lupii după ce rămân văduve, aducând pe lume copii de sex masculin, care ziua sunt băieți, iar când au chef – adică numai rar nu – se transformă în lupi noaptea.

— În plus, odată, când am fost atacat de un lup în timp ce căutam o cameră la un han în inima unei păduri de pini, mi-am scos sabia și l-am ucis, apoi am văzut că la picioarele mele era numai o piele de lup și nici urmă de oase sau carne, dar când am intrat în sala hanului, l-am găsit pe stăpân mort peste vatră, cu gâtul tăiat. Și totuși, sunt unii care spun că acești pricolici, după cum li se mai spune, nu pot fi omorâți decât cu o săgeată de argint. Apoi, spuse el, cu altă ocazie am călătorit spre

munții care se întind după marile râuri dinspre răsărit. Și am ajuns la un castel aflat pe o stâncă. Stăpânul castelului m-a primit cu bunăvoință și m-a hrănit bine, după care mi-a dat să beau o băutură foarte puternică, pe care unii o numesc vodcă sau ceva asemănător. Apă de foc era, dacă e să spunem adevărul. Dar nu era rea mai ales când o beai cu bere tare, așa cum se făcea. Obiceiul e să stingi berea cu vodcă – sau oare era invers? Să fiu al naibii dacă-mi amintesc. Oricum ar fi, totul mergea uns, deși gazda mea nici n-a mâncat, nici n-a băut toată noaptea. Mi-a spus povești despre un trib sălbatic numit huni, cărora le spunea Hoarda Sălbatică și care îl alungaseră pe tatăl lui din câmpiile unde trăiseră de generații, crescând vite și cai spre refugiile din munți, unde începuse să tânjească după toate câte pierduse. Și astfel, zise el, a devenit unul dintre aceia care nu fac decât să se gândească cum să se răzbune pe omenire și cum să-și ia înapoi averea pe care i-o furaseră. M-a tratat cu bunătate, îi spuse Sir Tobias lui Gawaine, apoi scutură din cap și continuă: Cu toate astea, de-abia așteptam să scap din castelul ăla, pentru că, dimineața, când m-am dus să-mi caut gazda prin palat, l-am găsit adormit într-un coșciug, cu sânge uscat în colțul gurii. Iar când m-am furișat într-o dimineață devreme din castel și am ajuns în sat, m-au lovit cu pietre când au aflat de unde vin. Într-adevăr, am avut noroc că am scăpat cu viață. Și, într-adevăr, am avut ceva aventuri…

Mai luă o gură de vin, apoi povesti cum a fost în Bizanț, marele oraș în care podelele palatelor imperiale sunt acoperite cu pietre prețioase, rubine, safire, opale și topaze.

— Împăratul, zise el, are o asemenea imagine, încât niciunul dintre cei care vin cu petiții sau în căutarea dreptății nu i se adresează în persoană, ci trebuie să facă asta prin intermediari, trimițând mesajul și răspunsul din cameră în cameră, astfel încât răspunsul care ajunge la reclamant nu este

niciodată răspunsul la întrebarea pe care a pus-o, nici răspunsul pe care împăratul l-a trimis pentru întrebarea ciopârțită pe care a auzit-o. După părerea mea, asta stă la baza politicii dezastruoase care afectează Imperiul.

Gawaine ar fi stat bucuros să-l asculte pe Sir Tobias până la schimbarea anotimpului, când primăvara avea să sosească și să împrospăteze ținutul. Părea că poveștile lui nu aveau sfârșit. De exemplu, Sir Tobias fusese luat prizonier de pirații din mările nordului și scăpase din ghearele morții numai pentru că șeful piraților descoperise că știa să joace șah, joc pentru care grosolanul nordic făcuse o pasiune pe vremea când servise în garda imperială din Bizanț.

— A jurat foarte încântat că, dacă mă face șah mat din cincisprezece mutări, mă va spânzura de cel mai înalt catarg, dar l-am ținut din scurt, iar el s-a gândit că sunt un adversar atât de bun, încât cred că m-ar fi ținut acolo pentru totdeauna dacă nu ar fi căzut mort de beat în mare într-o seară…

— Și cum ai scăpat? întrebă Gawaine.

— N-a fost ușor, zise Sir Tobias, am sărit în apă, prefăcându-mă că vreau să îl salvez, și am înotat spre mal, pe care n-ar fi trebuit să îl ating, pentru că era foarte departe, dar am întâlnit un delfin care m-a purtat pe spinare până acolo.

În cele din urmă, după multe săptămâni de ascultat, Gawaine se hotărî că trebuie să se întoarcă în Camelot, pentru că acolo era datoria lui. Dar, înainte să plece, îndrăzni să-și întrebe gazda de ce făcuse tot acel circ cu Cavalerul Verde.

Sir Tobias își apucă unul dintre vârfurile mustății și, timp de câteva minute, doar suflă și pufni. Apoi răspunse:

— Am tot sperat că n-o să pui întrebarea asta, bătrâne, căci adevărul e că îmi displace din cale-afară să mi se pună o întrebare la care nu știu răspunsul. Aș putea, bineînțeles, scorni unul. Pot

născoci orice, dacă vreau. Dar atâta vreme cât tu ai făcut față loviturii mele atât de bărbătește, cu mult mai multă îndrăzneală decât orice cavaler care a îndrăznit vreodată să îmi accepte provocarea, îți sunt dator cu faptul de a încerca să fiu sincer… Ceea ce nu e ușor, deoarece, după cum cred că ai observat, oamenii preferă minciuna adevărului. Oricum ar fi, pot spune doar atât: într-o zi de noiembrie, într-o după-amiază umedă, cețoasă, cu soarele zăcând însângerat peste mlaștini, pescuiam într-un pârâu leneș fără să prind nimic, și mă gândeam: „O fi venit vremea când trebuie să mă las de viața de cavaler rătăcitor, care e un joc de-a popa prostul când deja totul s-a spus și s-a făcut, și să mă apuc mai degrabă de a-mi face ordine în domenii?” Și chiar în acea clipă se ivi o siluetă din mlaștini, lepădându-și chiar atunci, în fața mea, veșmintele nămolite, arătându-se astfel a fi cea mai frumoasă femeie cu putință, mai puțin un anumit lucru. Iar acesta era tocmai faptul că îi fusese sfâșiată inima din piept, iar pieptul ei șiroia de sânge. Mă acostă și îmi vorbi cu o voce pierdută și într-o limbă străină pe care dacă o puteam înțelege. Chiar și cu acea rană pe care o avea, m-aș fi culcat cu ea, căci îmi stârnise dorința cu așa o mare putere. Trebuie să recunosc asta. Dar ea nu ar fi acceptat asta cu niciun chip și mă respinse. În schimb, îmi luă mâna și o așeză pe rană, acolo unde ar fi trebuit să-i fie inima, după care vorbi din nou, și am priceput cumva că fusese înșelată de un cavaler care îi făgăduise dragoste nepieritoare. Mă prinse cumva într-un descântec. Nu am nicio îndoială în privința asta, căci voința sa o înrobi pe a mea, iar eu mă aflam cu totul la porunca ei. Iar porunca era șarada pe care am fost forțat de atunci să o tot joc și de la care sper că îndrăzneala și perseverența ta m-au scăpat.

Spunând acestea, îl podidi plânsul, ceea ce Gawaine nu mai văzuse să i se întâmple vreodată

și i-ar fi adus mângâiere, dacă ar fi știut cum s-o facă.

Dar Cavalerul Verde se ridică și se scutură râzând. Gawaine citi amărăciune și dor în acel râset și fu cuprins de teamă.

— Dar poate să fi fost un vis, zise Sir Tobias, și uneori cred că asta a și fost. Și că eu am fost cel care a inventat acest joc, așa, din plictiseală. Ceea ce e blestemul epocii noastre. Unul care afectează mai ales cavaleri ca mine care au rătăcit până la capătul lumii, au văzut multe, chiar prea multe, și n-au găsit nimic care să merite în vreun fel sub luna și ea pasageră… E acel istov al vieții care mă bântuie și mă face să tânjesc după moarte fără să-mi dea satisfacție. Așa că joc această parodie a morții care mi s-a refuzat. Are vreun sens ceea ce spun, bătrâne? încheie el cu un surâs necăjit.

— Pentru mine nu, răspunse Gawaine, căci din experiența mea, prietene – și am încrederea că pot să-ți spun așa – moartea vine ușor pentru cei mai mulți dintre oameni și asta înainte ca ei să vrea să se despartă de trup. Mi-e nu cumva să nu fii vrăjit.

— Gândul ăsta, crede-mă, nu mi-e nici mie străin.

— Și totuși, spuse Gawaine, atunci când vorbești de acel istov al vieții și de dorința de a muri, ceea ce spui atinge o coardă foarte profundă din ființa mea, chiar dacă am renumele unui om care se bucură mult de viață și care a câștigat ceva prestigiu pe lumea asta. Nu cumva această lume în care viețuim să nu fie ceea ce pare, ci doar un loc în care noi jucăm comedia părelnică pe care ne-o comandă soarta?

— Asta se prea poate, spuse tovarășul său. Astea sunt taine. Numai că acum mă gândesc că tare bine ne-ar prinde niște beri. Dacă mă întrebi ce cred, prietene, zic că suntem sortiți necazului și trebuie să-l suportăm. Nu-i leac la asta, dar berea face bine.

În dimineața următoare, Gawaine își luă rămas bun și purcese călare înapoi spre Camelot și pe drum se gândea: „Acesta-i lucrul cel mai curajos pe care l-am făcut în viața mea, dar acum pare fără însemnătate. Sir Tobias îi spusese șaradă. Și poate că doar asta era. Dar trebuie să ne vedem de drum și ceea ce e cel mai important e să facem o impresie covârșitoare și să ne comportăm ca și când e vorba de un înțeles pe care nu îl putem cuprinde…”

• Capitolul VI

Sir Gawaine s-a pornit înapoi spre Camelot și, având mintea ocupată cu minunile pe care le văzuse și le auzise, a greșit drumul și s-a pomenit într-o pădure impunătoare de stejari și mesteceni. Pădurea tăcea. Nu se auzea niciun ciripit de pasăre și nu văzu nici om, nici fiară. Se lăsă întunericul, iar el se rezemă de un stejar să doarmă.

După ce răsări luna, se trezi dintr-un somn agitat, pe când în depărtare se auzeau muzici. După ce se asigură de cal, că e la locul lui, o apucă pe o cărare ce părea să îl ducă acolo de unde se auzeau cântările. Era plin de mărăcini, iar el păși precaut; nu după mult timp, însă, ajunse la un luminiș – și acolo îi văzu pe muzicanți și pe cei care petreceau dansând.

Erau ființe despre care doar auzise că ar exista – zâne – iar dansul lor era cel puțin la fel de ușor și elegant ca oricare altul pe care îl știa el de la curte. O vreme rămase acolo, ca în transă, căci nu mai văzuse vreodată ceva atât de frumos ca acești oameni atât de delicați, înveșmântați în hainele lor sclipitoare și fine ca niște pânze de păianjen. Și într-adevăr, așa e obiceiul zânelor, să își urzească hainele pe care le poartă pe la ceremonii – la

sărbători cum ar fi Sânzienele – din astfel de plase, dar nu înainte de a le vopsi în culorile curcubeului.

După care, dintre ele, una ce părea a fi regina, căci purta pe tâmple o coroană împletită din lăstari de caprifoi, se apropie de el, fără a da vreun semn că e surprinsă de prezența lui acolo, și i se adresă de parcă el era oaspetele cel mult așteptat.

Mai apoi îl conduse în ringul magic, iar zânele dansară în jurul lui și îi făcură mare bucurie, căci Gawaine era simplu și dintr-o bucată, pe cât era și de cinstit, și neexistând în el niciun fel de duplicitate, ba doar inocență, nu avea nicio bănuială cum că ele ar putea să îi facă vreun rău. Și apăru o altă zână, dar de această dată având dimensiuni umane, călare pe un cal alb, făcându-i semne lui Gawaine să vină să se suie în șa în spatele ei, ceea ce, fără vreo reținere, căci era drăgălașă cum sunt crinii primăvara, el, iute, și făcu. Apoi, plecară împreună călare, iar ea îl duse la frunzarul ei, unde făcu dragoste cu el. Îl ținu acolo timp de șapte zile și șapte nopți și îi făcu plăcere încontinuu, până când Gawaine începu să se simtă slăbit și obosit, vrând-nevrând. Așa că se supuse voinței ei și îi deveni sclav, mulțumit fiind de această servitute.

Nu s-a gândit niciun moment că atitudinea lui nu era bărbătească. Dimpotrivă, i se părea că trăia cea mai mare fericire, ceea ce se și întâmpla, dar cu obligația de a nu se mai bucura niciodată de iubirea muritorilor, după cum poftea ea.

Dar dragostea zânelor este aurul zânelor, nu este metal adevărat. De atunci înainte, Gawaine a fost mult mai puțin decât fusese până atunci și a început să pribegească neconsolat prin viață. Gustase vinul paradisiac, după cum se gândea el, și nu mai avea să fie mulțumit de alte soiuri inferioare.

După mai multe zile, Gawaine a fost condus de doamna lui la un lac mare, care se afla la marginea unei păduri și care pe celelalte trei părți era

înconjurat de dealuri întunecate. Aici, zâna suflă într-un flaut și, după puțin timp, apăru o altă siluetă de zână din apele lacului, care înaintă spre malul unde se aflau ei, deși Gawaine nu vedea că își mișcă trupul. Aceasta era Vivian, sora zânei care îl adusese pe Gawaine acolo. Cele două zâne se îmbrățișară, apoi îl duseră pe Gawaine la un bordei sărăcăcios, așezat între scorușii.

În acel loc se afla un cavaler, care părea că doarme. Adevărul este că Gawaine nu își dădu seama imediat că era cavaler, pentru că nu era îmbrăcat decât cu o tunică scurtă.

Acel cavaler era Lancelot, iar povestea lui era ciudată.

El era fiul lui Ban, ducele Britanniei, și al soției lui, Helen, care era sora vitregă mai mare a lui Morgan le Fay, dar nu și a lui Arthur, pentru că, dacă el și Morgan aveau același tată, Helen era fiica mamei lui Morgan. Era blondă ca un lan de porumb și cunoscută în toată Europa pentru frumusețea ei, așa că mulți cavaleri încercau să îi devină iubiți. Însă ea era plină de virtute și credincioasă soțului ei, ducele. Oricum, ducele era un om neputincios și repezit, predispus la ghinioane. Așa că, la un moment dat, a fost izgonit din ducatul său de rebeli și au fugit în Britannia, unde el și Helen au căutat ajutor de la soțul lui Morgan, regele Lot din Orkney. Dar Lot refuză să le asculte plângerile, așa că Ban și Helen au pribegit mulți ani în mizerie, până când fiul lor s-a născut în bordeiul sărac al unui tăietor de lemne. Apoi Ban s-a îmbolnăvit de febră și a murit, iar Helen, temându-se pentru fiul ei, pe care îl iubea foarte mult, auzi că zâna Vivian avea puteri care îl puteau face pe orice cavaler invulnerabil în orice luptă. Așa că l-a dus pe bebelușul Lancelot la acel lac și a implorat-o pe Vivian să îl înzestreze cu puterile ei. Când Vivian a văzut copilul, a avut o viziune despre ce cavaler frumos avea să ajungă acesta, mai frumos decât oricare altul, așa că s-a

îndrăgostit de această viziune. Prin urmare, i-a spus lui Helen că putea să îi ofere invulnerabilitatea pe care mama o căuta pentru copilul ei, dar că, dacă avea să facă asta, Helen trebuia să îi lase copilul ei și să nu îl mai vadă niciodată. Helen a ezitat puțin, dar dragostea ei față de Lancelot era atât de mare, încât a acceptat. Așa că Vivian a luat copilul și l-a dus în mijlocul lacului, unde s-a scufundat împreună cu el sub apele întunecate. Helen i-a urmărit pe cei doi cu privirea împăienjenită de lacrimi, până când aceștia au dispărut. Apoi a plâns, iar lacrimile ei nu au încetat să curgă timp de șapte zile și șapte nopți, iar când s-au oprit, Helen era oarbă. Așa că a rătăcit prin pădure, deplângându-și soarta și alegerea pe care o făcuse și bocindu-și copilul (care îi era teamă că se înecase), până când muri de nefericire. Între timp, Lancelot a fost crescut într-o peșteră la coada lacului, păzit de un dragon (după cum spun unii), până când a ajuns matur și și-a dat seama (nimeni nu știe cum) că de fapt, era om.

Lancelot s-a hotărât să se întoarcă în lumea oamenilor și să își dovedească puterea cavalerească. Timp de multe luni s-a opus Vivian rugăminților lui, până când văzu că Lancelot începe să decadă și își dădu seama că ar fi putut să moară; pentru că era din neamul zânelor, se temea foarte tare de moarte. Așa că fu de acord, de aceea îl sedusese sora ei pe Gawaine și îl adusese acolo, pentru ca acesta să-l poată conduce pe Lancelot la curtea regelui Arthur și să îl învețe ce ea singură nu putea: îndatoririle cavalerești, pe care zânele nu le înțeleg, și regulile tagmei cavalerești, care pentru zâne nu înseamnă nimic.

Gawaine a fost imediat încântat de Lancelot. Încă de la început, l-a iubit ca pe un frate. Era un semn de noblețe din partea lui faptul că nu era deloc invidios pe Lancelot, nici măcar când l-a dus la curte și a văzut că Arthur l-a îndrăgit încă din

prima zi după ce a sosit la palat. Da, chiar dacă Lancelot l-a înlocuit în ochii lui Arthur, Gawaine nu a ezitat niciodată în iubirea și admirația pe care o simțea pentru prietenul lui.

Într-adevăr, Lancelot era înzestrat cu daruri minunate. Mai întâi, frumusețea lui o întrecea pe cea a oricărui alt cavaler. Era înalt și bine făcut, cu picioare lungi și pielea moale. Părul lui era blond, iar ochii de un căprui blând. Buzele lui li se păreau tuturor femeilor – și chiar și bărbaților, mă tem – că erau făcute pentru sărutat. Avea nasul drept și bărbia puternică. Pe scurt, era cavalerul perfect pe care și-l poate imagina cineva. Până și vocea lui era joasă și blândă. Râdea rar, dar zâmbetul lui era aidoma soarelui care apare dintre nori.

Curând văzură toți că era cel mai bun la toate exercițiile cavalerești. Încă de la primul turneu, numele lui a fost așezat în fruntea listei, pentru că în luptă se dovedise a fi cel mai curajos dintre curajoși. Nu exista cal pe care să nu-l poată stăpâni și, deși nu mai avusese de-a face cu șoimii înainte de a veni la curte, curând îi depăși pe toți ceilalți și la asta.

Cu toate acestea, Lancelot nu era deloc îngâmfat. Într-adevăr, părea să nu fie deloc conștient de propriile talente.

După cum spuneam, Arthur era vrăjit. Oamenii începură să observe că de fiecare dată aducea vorba de Lancelot, oricare ar fi fost subiectul discuției. Părea că face acest lucru pur și simplu din plăcerea de a rosti cuvântul. Mai erau și alții care se purtau așa, de exemplu fratele lui Gawaine, Gaheris, care nu-și putea ascunde admirația față de Lancelot. Oamenii spuneau că, pentru zâmbetul lui Lancelot, Sir Gaheris s-ar fi dezbrăcat complet și s-ar fi tăvălit prin urzici. O astfel de faptă vorbea despre devotamentul lui, căci Gaheris era atât de fin și de delicat, încât ar fi putut fi ușor acuzat de efeminare.

Pe scurt, Camelot nu mai cunoscuse o asemenea minunăție până atunci.

Numai Cal avea rezerve. Recunoștea farmecul lui Lancelot și chiar își mărturisi că îl cam stârnise. Apoi, recunoscu că era mai frumos chiar și decât Arthur, care își pierduse pofta tinerească de viață, al cărui chip se mohorâse din cauza grijilor și responsabilităților și al cărui păr negru începuse să încărunțească pe la tâmple și să se rărească. Arthur se încovoiase de-acum și mergea țeapăn, uneori chiar șchiopătat când bătea vântul dintre răsărit. Nu mai avea poftă de mâncare și era obligat să se abțină de la vin. Cal vedea cum Lancelot îl eclipsa pe regele-împărat, cum atrăgea spre el devotamentul tinerilor cavaleri și cum această vitalitate părea a fi un reproș la adresa aerului obosit al lui Arthur.

Mai mult, înaintea tuturor, Cal văzu cum Guinevere începuse să se uite după Lancelot. Știa că acum îl plictisea pe Arthur și că orice simțise pentru el până atunci, de-acum se risipise.

— Vacă saxonă, mormăi Cal în sinea lui.

El știa ceea ce ceilalți de la curte nu știau: și anume că, deși Arthur se ducea în fiecare seară în camera reginei, nu se oprea acolo, ci traversa camera și se culca pe patul de campanie din camera din turn. Căsătoria făcută din motive politice urmase cursul pe care îl iau de obicei astfel de căsătorii. Regele și regina încă nu se displăceau, dar se apropiau de acea stare; iar Cal simțea că Arthur era de-acum dezgustat de trupul care până atunci îl excitase și că își reproșa acest lucru, ba chiar se simțea vinovat că ajunsese așa. Adevărul este că e un lucru des întâlnit până și în rândul acelora care s-au căsătorit din dragoste, lucru însă rar permis prinților. Însă, datorită spiritului de onoare pronunțat al lui Arthur, el nu și-a luat o amantă sau o concubină, pentru că acest lucru (se gândea el) ar fi făcut-o de rușine pe regină. Așa că Arthur se cufundă în nefericirea lui,

iar Guinevere, în nemulțumire. Regina își punea cameristele să îi citească despre poveștile cavalerilor rătăcitori și ale doamnelor cărora aceștia le jurau credință, iar ea mânca bomboane și se îngrășa, așa cum li se întâmplă femeilor saxone. Mai mult, nu aveau niciun copil de pe urma căsniciei, iar poporul o învinuia pentru asta.

Din momentul în care l-a văzut prima dată pe Lancelot, regina s-a îndrăgostit de el și și-a jurat să îl seducă. Până atunci, îi fusese credincioasă lui Arthur, dar fidelitatea îi devenise supărătoare, iar ea era gata de aventură. Și, pentru că acum era nerăbdătoare să îl înșele pe Arthur, începu să simtă antipatie față de el; așa se întâmplă deseori cu femeile, prințul meu, care mereu caută o justificare pentru ceea ce fac, ca să poată avea mereu dreptate, după cum se întâmplă. Își spuse că Arthur o insultase când alesese să o neglijeze. Guinevere insista pe zvonurile pe care le auzise despre dragostea pe care Arthur i-o purtase înainte frumosului Peredur, iar acum începuse să îl suspecteze de relații fizice cu unii dintre tinerii lui cavaleri. Pentru asta îl învinuia pe Cal, pe care îl urâse de la început și pe care îl credea proxenetul regelui, urmărind să îl distrugă.

Îi făcu avansuri lui Lancelot. La început, el ezită, pentru că ascultase lecțiile pe care i le dăduse Gawaine despre onoare. Dar, deși înțelegea noțiunea, nu era pătruns de ea; asta era din cauza educației pe care i-o dăduseră zânele. Așa că nu dură mult și Lancelot răspunse și deveni iubitul reginei. Îi provocă plăceri pe care aceasta nu le mai cunoscuse până atunci; în dragoste, Lancelot era tandru și plin de imaginație pe cât era plin de dorință, însă, curând, se plictisi. Era nenorocul lui – blestemul pe care îl aruncase Vivian asupra lui – să poată aprinde dragostea în ceilalți, dar el să nu o poată simți. Nu se putea întâmpla altfel. Așa că nu trebuie condamnat; era victima deformării firii sale de mâna zânelor. Lancelot căuta, găsea și oferea

plăcere în actul fizic, dar era imposibil să fie statornic sau să se lase pradă sentimentelor. Faptul că își dădea seama de condiția lui îi aduse nefericire. În timp ce aceia care se iubesc cu adevărat găsesc plăcere (așa am auzit) în a sta unul în brațele celuilalt și a se trezi unul lângă celălalt, Lancelot simțea numai goliciune și o tristețe adâncă, care, cu toate acestea, îl îndemna și mai mult să plece în căutarea dragostei adevărate, pe care el nu o putea simți. Cu toate astea, cei pe care îi iubea își dădeau seama de neajunsul lui.

Între timp, Sir Gawaine începuse să își dea seama de dragostea reginei pentru Lancelot și era înspăimântat. Pricepea rușinea care se abătuse asupra regelui și, pentru că îi era teamă că Arthur o va alunga pe Guinevere de la curte când avea să afle de aventura ei, stârnind astfel mânia saxonilor, îi porunci lui Lancelot să plece din Camelot, pentru ca în absența lui dragostea reginei să se mai poată domoli. Lancelot se arătă de acord, pentru că nu voia să îi facă rău regelui pe care îl stima și pe care voia să îl servească cu credință.

Așa că plecă din Camelot trist și căută un loc părăsit, unde să-și înece amarul. Traversă mările Britanniei sale natale, unde fu prins de unchiul său, cel care îi uzurpase tatălui său puterea și îl aruncase în închisoare. Unchiul lui, care îl și ura, dar căruia îi era și frică de el, porunci să fie legat de un stâlp cu un lanț de fier. Prins de acel stâlp, Lancelot începu să se stingă, mințile îl părăsiră și înnebuni.

În Camelot, domnea confuzia. Regina intrase într-o perioadă neagră. Arthur era nedumerit de ceea ce presupunea a fi dezertare din partea lui Lancelot, deși Cal îi spunea că era mai bine așa. Până și Gawaine era nefericit, deși își spunea în sinea lui că acționase spre binele tuturor. Era ca și cum o iarnă mohorâtă se lăsase asupra curții și îi stinsese orice urmă de bucurie. Arthur trimise oameni în cele patru colțuri ale Britanniei, pentru a

afla ce se întâmplase cu Lancelot, dar nu primi nicio veste luni în șir. Nimeni nu îndrăznea să îi spună regelui cum îl înșelaseră Lancelot și Guinevere, în timp ce Guinevere păstra totul pentru ea, temându-se de mânia regelui.

În cele din urmă, un cavaler, pe nume Sir Bors, care călătorise până în Franța, ținut ce se numea Galia pe atunci, a auzit o poveste despre cum ducele prinsese un mare cavaler care voia să revendice ducatul și îl închisese în castelul Douloureux; mai aflase de la unii, de la alții că numele cavalerului era Lancelot.

Când auzi asta, Arthur se bucură și își strânse imediat cavalerii, pornind în fruntea lor să traverseze mările până în Britannia, unde porni o luptă împotriva ducelui. Se spune că nu s-a mai văzut un așa măcel și atât de mulți cavaleri nobili uciși. Bătălia a ținut trei zile, cu fiecare zi mai amarnică decât cea care trecuse, până când ambele armate obosiră, iar ducele trimise un mesager la Arthur, oferindu-i armistițiul. Unii l-au sfătuit să refuze propunerea și să reia bătălia, însă Arthur, întristat de moartea atât de multor camarazi, primi, însă ceru să fie eliberat Lancelot și predat lui. Iar dacă avea să se respecte această condiție, Arthur avea să se retragă împreună cu armata sa în Britannia și să-l lase pe duce să își conducă în continuare ducatul. Ducele a fost de acord, pentru că știa că Lancelot era nebun și nu avea cum să îi mai uzurpe puterea și să recâștige ducatul care era al lui de drept, ca moștenitor.

Așa că Sir Gawaine și Sir Gaheris intrară în castelul care pe bună dreptate se numea Douloureux pentru a-l lua pe Lancelot de acolo, iar când îl văzură cum ajunsese, amândoi vărsară lacrimi amare. La început nici nu-l recunoscură, pentru că avea privirea sălbatică și ochii obosiți, îi crescuse barba și începuse să tremure când îi văzu apropiindu-se de el. Cei doi îl eliberară din lanțuri și îl scoaseră încetișor din castel, apoi îl urcară pe

cal în spatele lui Gawaine, pentru că era prea slab pentru a putea călări fără ajutor. Apoi îl duseră pe Lancelot înapoi în mijlocul armatei și după aceea în Britannia, unde oamenii au fost îngroziți la vederea lui.

Chiar și Guinevere era împărțită între milă și dezgust când văzu starea în care era iubitul ei. Timp de câteva clipe, nu înțelese cum putuse să-l iubească pe unul care ajunsese într-o stare atât de demnă de milă și se gândi că nu l-ar mai putea iubi. Și, de vreme ce îl considera pe Cal vinovat de plecarea lui Lancelot, deși nu avea alt motiv decât dușmănia pe care o simțea față de el, îl acuză pe acesta în fața regelui că l-ar fi denunțat pe Lancelot la duce. Cal dezminți această acuzare și se simți tentat să îi dezvăluie regelui aventura reginei cu Lancelot. Însă păstră tăcerea, pentru că știa că l-ar fi supărat pe Arthur. Apoi regina aduse un martor, un cavaler al cărui nume nu se mai știe, deși istoria ar fi trebuit să rețină numele unuia atât de nedrept. Cavalerul declară sub jurământ că îl auzise pe Cal complotând cu un emisar al ducelui predarea lui Lancelot în mâinile lor. Arthur ezită la început și nu vru să îl creadă, spunând că nu îl poate bănui pe Cal de nimic rău. Dar Guinevere insistă și spuse că se va retrage la o mănăstire dacă regele nu o va crede. Prin urmare, cu mari rețineri, regele îl alungă pe Cal de la curte și porunci să fie exilat peste mare.

Între timp, Gawaine trimise vorbă la Vivian, pentru a o anunța de ceea ce i se întâmplase lui Lancelot și pentru a o implora să-l vindece de nebunie. Așa că zâna fixă un loc în pădure, unde Gawaine să-l aducă pe Lancelot și să-l lase în grija ei.

• Capitolul VII

În timp ce Sir Lancelot era vindecat de nebunie, Arthur însuși căzu într-o stare de depresie. I se părea că dimineața veselă a domniei lui devenise întunecoasă. Deasupra lui colindau nori amenințători. Vântul bătea, iar ploaia era rece. Încercările de a-și repara căsnicia eșuaseră. Guinevere se îndepărtase de el, îi vorbea rar și, atunci, cu răceală. Între timp, saxonii erau neobosiți și iscau revolte tot timpul, lucru care îl făcu pe Arthur să amâne din nou războiul pentru refacerea Imperiului Romei. Deși până și însuși Papa trimise să îi ceară ajutorul, pentru că era atacat de triburi barbare, de lombarzi și vandali, Arthur nu putea – și nici nu îndrăznea – să părăsească Britannia, pentru că peste tot domnea haosul și nemulțumirea. Până și vechiul lui dușman, regele Lot din Orkney, începuse din nou să ridice pretenții și se spunea că se aliase cu saxonii rebelii. În același timp, pirații cutreierau mările, iar grupuri de luptători nordici fioroși începuseră incursiunile pe râurile dinspre răsărit.

Arthur se simțea singur. Îi lipsea Merlin. Îi lipsea Goloshan. Îi era dor de Peredur. Dar, dintre toți, cel mai dor îi era de Cal. Și așa, lipsit de înțelegere și sfaturi, Arthur petrecu câteva luni nefericite.

Cavalerii se molipsiră și ei de neliniștea regelui. De multe ori, se certau și se loveau. Ordinul Mesei Rotunde se destrăma.

Tocmai în aceste vremuri de rău augur se întâmplă ceva, un lucru pe care unii îl consideră un miracol și care pentru noi, astăzi, aruncă peste acele vremuri un văl de lumină glorioasă. Este vorba de Căutarea Sfântului Graal.

Despre Graal s-au spus multe povești și s-au dat multe explicații. Ar fi pripit să spunem care dintre ele e adevărată. Cu toate acestea, pentru că am sarcina de a-ți povesti toate aceste lucruri, prințul meu, îți voi spune o variantă pe care am auzit-o în Tweedale, când eram tânăr, unde oamenii spuneau

că au transmis-o din generație în generație pe cale orală, de la cineva care o auzise chiar de la Merlin. Oricum ar fi, nimic din ceea ce am aflat din studiul meu asiduu prin bibliotecile de la Roma și Napoli, Salerno și Salamanca, Paris și Oxford și de aici din Palermo, nu contrazice această versiune, cel puțin nu în mod definitiv; și într-adevăr, studiile mele cele mai în profunzime n-au făcut decât să confirme, într-o anumită măsură, ceea ce am auzit mai întâi de la un înțelept din Drumelzier, care la rândul lui aflase acele lucruri, din câte mi-a spus, de la un sihastru de pe Valea râului Ettrick.

Când Lucifer, care e același cu Satan și tatăl tuturor relelor, a fost azvârlit din rai pentru a ateriza într-un lac de smoală, s-a întâmplat să se desprindă o nestemată din coroana pe care o primise ca distincție pe vremea când stătea la dreapta Atotputernicului și care fusese făurită de cel mai dibaci fierar. Acea piatră s-a rostogolit pe pământ și a fost mai târziu găsită pe Golgota, locul căpățânii, lângă Ierusalim, unde urma să fie crucificat Hristos. Ceea ce este credibil, de vreme ce Golgota se află nu departe de Gheena, una dintre porțile spre lumea subpământeană, pe care creștinii o numesc iad.

Nu se știe cine a găsit acea bijuterie inestimabilă, dar i-a fost adusă regelui David, cel prea glorios, tatăl lui Solomon, cel care a construit Templul din Ierusalim. Această misiune îi fusese refuzată lui David, care avea mâinile pătate cu sânge nevinovat, dar când a primit acea nestemată a poruncit să fie încrustată într-un vas de o mare frumusețe destinat serviciului divin din Templul pe care urma să îl zidească fiul său. Așa că acolo a rămas, ca un obiect miraculos, până când evreii au fost duși în robia babiloniană; și de atunci i s-a pierdut urma.

La multe generații după, a ajuns – nimeni nu știe cum, dar oricum, putem presupune, prin voia Celui de sus – în posesia unui anume Iosif din

Arimateea, un negustor bogat din Ierusalim, care îl ținea la loc de cinste pentru frumusețea lui, fiind el însuși un mare iubitor de bijuterii frumoase.

Acest Iosif a auzit cuvântul lui Hristos, deși nu a primit botezul, și i-a adus vasul lui Isus, care a băut din el la Cina cea de taină, luată cu apostolii. Apoi, când a fost ridicat, prin vânzarea lui Iuda zis Iscariotul, și crucificat, Iosif a stat lângă cruce și a prins câțiva stropi de sânge de-ai mântuitorului în acel vas, Graalul, de atunci încolo supranumit Sfântul Graal.

Și astfel a apărut credința că din acea zi începând, acel vas a fost înzestrat cu puteri magice, căci e scris: „Cel care îl privea, chiar și bolnav de moarte, nu murea, iar cel ce căuta la el îndelung scăpa de ravagiile vârstei și ale vremii, căci obrazul nu i se usca, nici părul nu-i albea vreodată.”

Iar Iosif, după cum se relatează, a purtat trupul Hristosului de pe Golgota până în grădina unde l-a așezat în mormânt, iar când acesta a înviat din morți, evreii, alarmați și furioși, l-au acuzat pe Iosif că de fapt el l-a furat de-acolo. Așa că l-au luat și l-au aruncat în închisoare unde a zăcut un an și o zi fără mâncare sau apă. Și totuși, pentru că avea Graalul cu el, de care ei nu aveau știință, Iosif nu a pățit nimic.

La mulți ani după, un împărat anume – unii spun că Vespasian, alții, Hadrian – a auzit istoria patimilor și de rolul jucat de Iosif în ea, de la un cavaler care sosise la Roma din Țara Sfântă. Acest împărat a trimis oameni să cerceteze care este adevărul, căci își dorea să facă rost de niște relicve sfinte. Și asta deoarece fiul său Titus – dacă împăratul în chestiune era Vespasian – sau amantul său Antinous – dacă e vorba de Hadrian – era bolnav, zic unii de lepră, alții că de o adâncă melancolie.

Cavalerii s-au întors după un timp spunându-i împăratului ce aflaseră de la Pilat, guvernatorul

roman care își spălase mâinile de soarta lui Hristos. Au adus cu ei și o bătrână, pe numele ei Veronica, despre care se știa că îi ștersese fața lui Isus cu o eșarfă pe care rămăsese întipărit chipul acestuia; și purta acea eșarfa cu ea și chipul întipărit acolo strălucea ca soarele la răsărit. Împăratul a apăsat-o pe fața lui Titus (sau a lui Antinous, în funcție de care poveste e adevărată) și tânărul și-a recăpătat pe loc sănătatea și vigoarea.

După care l-au căutat pe Iosif și l-au găsit la închisoare, înlănțuit de un stâlp, dar nevlăguit încă. Așa că a fost eliberat, numai că temându-se de răzbunarea evreilor, al căror Templu fusese distrus de mâniosul Titus, fugi împreună cu sora sa Eugenia și soțul acesteia, Brons, peste mare, ajungând la Massilia, Marsilia de azi, și au rămas acolo până când unul dintre discipolii lor a făcut un păcat deosebit de grav. Ceea ce aduse ca urmare foametea – sau după alte surse, ciuma – pe acele meleaguri.

Iosif a căutat apoi să afle cine fusese vinovat și și-a chemat ucenicii să cineze cu sine, pregătindu-le un pește imens, pe care îl prinsese chiar în acea dimineață. Unsprezece dintre ei s-au așezat, ațintindu-și privirile spre Graalul pe care Iosif îl pusese în mijlocul mesei. Dar când al doisprezecelea, pe numele lui Moise, s-a așezat și el, vinovăția i s-a vădit pe dată, căci pământul s-a deschis sub el și l-a și înghițit, aruncându-l, după cum se crede, drept în iad. Însușirile Graalului sunt într-adevăr miraculoase.

În vremea care a urmat, Iosif s-a afundat în datorii, așa cum fac mulți în Marsilia până în ziua de azi, așa că își părăsi creditorii cu discreție, venind în Britannia. Aduse Graalul cu el și se stabili în Glastonbury, unde a pus în pământ o așchie din crucea pe care fusese răstignit Hristos. Aceasta crescu și se vădi a fi un trandafir care înflorește an de an chiar de Crăciun. Din această pricină, Glastonbury este un loc sfânt și un punct

de pelerinaj. Unii dintre localnici au fost convertiți de Iosif, sau mai degrabă de exemplul pe care el îl dădea, căci el nu predica niciodată credința sa. Dar asta a fost cu mulți ani înainte ca marele împărat Constantin să vadă crucea pe cer înainte de a purta acea bătălie, la podul Milvius de peste Tibru, și cu acel semn a învins. Comunitatea creștină din Glastonbury a îndurat persecuții pe timpul domniei lui Domițian (alții spun Dioclețian) fiind, până la urmă, lichidată. Unii istorici relatează, totuși, că au scăpat mulțumită Graalului, pe care li-l lăsase Iosif moștenire, dar alții insistă că ultimul credincios, înainte de a suferi moartea martirică, a aruncat Graalul în adâncurile lacului numit Avalon, pentru a nu fi luat și profanat de barbari – căci așa îi considerau ei până și pe romani. Și dacă există cineva care se întreabă de ce nu i-a salvat Graalul pe credincioși de la acea soartă nefericită, atunci răspunsul e că nepătrunse sunt căile Celui de sus, care își desfășoară lucrarea Sa în chipuri tainice, astfel că ceea ce la prima vedere pare rău, de multe ori servește unui țel benefic de mai lungă durată, dar că, bineînțeles, uneori e valabil și contrariul.

Aceasta este versiunea originii Graalului așa cum a fost ea răspândită și de starețul de la Glastonbury și de călugării acestuia, pe care unii îi acuză că exagerează importanța lăcașului propriu… O altă versiune, însă, este următoarea:

Un cavaler faimos, pe numele lui Titurel, moștenitorul unor mari proprietăți primite de bunicul său de la împăratul Vespasian drept răsplată pentru inițiativele avute și peripețiile trăite în timpul războiului cu evreii, și-a petrecut anii primei tinereți în războaiele cu sarazinii, câștigând multe bătălii și multă pradă de război. Pe aceasta din urmă a dăruit-o fie Sfintei Biserici, fie săracilor (care aveau mai multă nevoie). Faima lui a ajuns până în cele mai îndepărtate ținuturi și e scris în cronici despre bărbăția și cutezanța lui în

luptă, egalate doar de propria sa virtute și smerenie.

Într-o zi, în timp ce se plimba pe dealurile Galileei, a întâlnit un înger, care l-a strigat pe nume cu o voce de o dulceață nemaiauzită și care i-a spus că a fost ales să fie paznic al Sfântului Graal, pe care avea să îl găsească pe un anume munte numit Montsalvat.

Foarte onorat de această misiune, Titurel s-a întors în tabără, însă era și foarte dezorientat, pentru că nu cunoștea niciun munte cu acel nume. Și într-adevăr, nimeni până în ziua de astăzi nu a descoperit care sau unde este acel munte, deși unii spun că este muntele Etna, din Sicilia, iar alții muntele Gargano, locul ales pe pământ de Arhanghelul Mihail și care după unii este, după cum probabil îți aduci aminte, locul unde bunicul lui Arthur, împăratul Marcus, a fost conceput. Așa că este probabil ca muntele Montsalvat și Gargano să fie unul și același.

Titurel a așteptat zile în șir un semn, iar în cele din urmă pe cerul azuriu a apărut un nor alb și lung, care l-a îndrumat într-o lungă călătorie, prin deșerturi și păduri și peste mări, până a ajuns la poalele unui munte învăluit în ceață. În ciuda pericolului, el a urcat muntele, iar în vârful lui ceața, prin care înaintase și norul alb, conducându-l, a dispărut ca prin minune, iar Titurel a văzut deasupra lui sclipind Sfântul Graal, care părea că e ținut de două mâini invizibile. Apoi căzu în genunchi și se rugă să fie demn de acea misiune, iar din Rai se auzi o voce, care îi porunci să construiască mai întâi un templu potrivit pentru a primi vasul sfânt. Apoi imaginea Sfântului Graal pieri din fața ochilor lui.

Așa că Titurel și-a chemat cavalerii și mulți zidari și muncitori pricepuți la șlefuirea pietrelor prețioase. Construirea templului dură mulți ani, pentru că era mai mare și mai glorios decât templul lui Solomon; iar în templu era câte o

capelă pentru fiecare dintre cei o sută de cavaleri ai săi, care de atunci înainte s-au numit Cavalerii Templieri. După ce construcția a fost sfârșită și sfințită, cavalerii au organizat o procesiune și au mers în jurul templului cântând psalmi și legănând cădelnițe. Apoi privirile lor s-au îndreptat spre altar, pentru că spre altar venea vasul cel sfânt, pe o rază de lumină albă, mișcându-se tăcut prin aer. Toți cavalerii erau muți de uimire; iar în acel moment un cor de îngeri începu să cânte un cântec de laudă și continuă să cânte până când Titurel întinse mâinile și primi Sfântul Graal. Apoi îl ridică în sus, iar toți căzură în genunchi și îl slăviră.

Timp de mulți ani, ajutați de Sfântul Graal, Titurel și cavalerii lui au fost victorioși în luptele împotriva sarazinilor, chiar și atunci când aceștia erau de douăzeci de ori mai numeroși. Și asta pentru că atunci când luptau pentru apărarea Sfântului Graal, armata lor devenea imbatabilă.

Însă, în timp, Titurel îmbătrâni și slăbi, iar pentru că fiul său murise, cel care a preluat rolul de Mare Preot al Ordinului a fost fiul fiului său, Amfortas. Și el era un cavaler puternic, dar unul cu firea iute. Așa că, într-o zi, simțindu-se disprețuit de regele Franței, care îi furase pajul preferat, Amfortas uită de regula Ordinului de a nu porni război împotriva unui frate creștin. În bătălie, el a fost rănit de o lance, al cărei vârf fusese înmuiat în otravă, așa că, cu mare greutate și foarte bolnav, de-abia a ajuns înapoi la templu. Deși nu a murit, nu s-a vindecat niciodată și a suferit amarnic.

Titurel a început să se roage ca Amfortas să se vindece de durerile care îi făceau în fiecare zi viața un chin. Iar când deschise ochii din rugăciune, văzu că Sfântul Graal se luminase și citi în el că un cavaler cu spiritul pur și necunoscător în cele ale trupului va urca într-o zi pe munte și va întreba despre cauza suferinței lui Amfortas. După ce va fi fost rostită această întrebare, blestemul care

acoperise ținutul cu tristețe avea să fie rupt, Amfortas avea să fie vindecat, iar cavalerul cel pur avea să fie numit Păzitor al Sfântului Graal.

•

Arthur obișnuia să organizeze un mare ospăț în fiecare an de Rusalii, dar de data asta nu părea doritor să o mai facă. Era neconsolat și foarte melancolic. Nu avea pe nimeni în care să se poată încrede. Gawaine și Lancelot erau încă plecați, iar cei mai apropiați lui, din cauza pozițiilor lor la curte, erau bătrânii cavaleri Sir Kay și Sir Bedivere, care nu-l plăcuseră niciodată și ale căror sfaturi le ignorase atât de adesea.

Așa că nimic nu era pregătit și toată lumea se întreba dacă ospățul se va mai ține sau nu. Câțiva cavaleri tineri chiar se enervaseră. Unul dintre ei, pe nume Mordred, ale cărui origini nu le cunoștea nimeni, dar pe care eu ți le-am dezvăluit, intrase de curând în ordinul cavalerilor și, deși în calitate de nou-venit se cuvenea să fie tăcut, să vorbească numai când era întrebat și, și atunci cu modestie, trecu foarte repede în tabăra nemulțumiților. Avea limba ascuțită și un zâmbet insinuant. Toți cei care stăteau de vorbă cu el descopereau repede că le dădea dreptate imediat, îi compătimea pentru necazurile și nemulțumirile lor și făcea glume pe seama autorității. Dar, în același timp, era și foarte atent. Întotdeauna vorbea cu respect despre Arthur; însă când nu vorbea, cei care îl ascultaseră își dădeau seama că Arthur scăzuse deja în ochii lor.

— Bineînțeles că regele a scăpat de acel Cal, a spus el. Sau cel puțin așa am auzit. Mama mea spunea că era întotdeauna nerăbdător să încerce să îl corupă pe rege, de exemplu, vorbind-o de rău pe… virtuoasa… Guinevere sau încercând să-i bage în pat vreun tânăr grăjdar cu ochii albaștri. Sigur că regele nu s-a pretat la nimic din toate astea. Dar, cu toate astea, spunea el, regele avea o slăbiciune deosebită pentru acest Cal, pentru că în tinerețe fuseseră amândoi actori ambulanți. Mie

nu-mi vine să cred așa ceva, desigur, și sunt sigur că nici ei. Sunt doar vorbe femeiești, cum rostesc până și cele mai bune femei, dintre care face parte și sfânta mea mamă. Dar mă bucur foarte tare că nu l-am cunoscut pe acest Cal. Sunt sigur că această curte este mult mai curată de când a plecat el. Că veni vorba, ați auzit că…

Și apoi începea să povestească vreo bârfă deocheată.

Oricum, când se afla în prezența regelui, nimeni nu ar fi putut fi mai umil îndatorat, mai respectuos și mai priceput la lingușiri subtile decât acest Mordred. Cu toate acestea, niciunul dintre cavalerii nemulțumiți care plecaseră urechea la vorbele sale nu ar fi putut bănui decât că se complace în propriul teatru și în propria artă a prefăcătoriei.

Când Arthur observă starea cavalerilor săi, se trezi din starea de letargie, se dojeni pentru că se lăsase pradă lipsei de entuziasm și porunci să fie pregătit marele ospăț. Făcu acest lucru cu și mai mare tragere de inimă, cu cât Sir Gawaine se întorsese în Camelot și adusese vestea că Lancelot era vindecat de nebunie.

Așa că, în ziua de Rusalii, se adunară în Sala cea Mare din Camelot și se așezară în jurul Mesei Rotunde. Însă două dintre scaune erau goale, dintre care unul era acoperit cu o bucată de mătase.

Când erau gata să înceapă a mânca, Sir Kay se apropie de rege și spuse:

— Sire, dacă începi să mănânci, vei încălca chiar una dintre regulile tale, pentru că la niciunul din aceste ospețe nu ne-am apucat să mâncăm până nu ai povestit o faptă de vitejie.

— Este adevărat și este un obicei bun, răspunse Arthur. Și totuși mă tem că nu-l vom respecta astăzi, pentru că nu îmi vine nicio aventură în minte, iar cavalerii deja s-au așezat la masă, nerăbdători să mănânce și să bea.

În acel moment, se apropie un scutier, îngenunche în fața regelui și spuse, cu vocea tremurând de spaimă și de agitație:

— Sire, am văzut ceva cu adevărat minunat.

— Despre ce e vorba? întrebă Arthur, zâmbind pentru prima dată după multe zile.

— Mă plimbam pe lângă râu și am văzut acolo o piatră mare…

Scutierul ezită, iar unii dintre cavaleri începură să râdă și să își bată joc de el, dar Arthur le făcu semn cu mâna să înceteze.

— Iar această piatră, spuse scutierul, era mare ca o stâncă, dar nu se scufunda în apă, ci plutea la suprafață. Și asta nu e tot. Din stâncă ieșea o sabie.

Auzind acestea, Arthur se gândi la Merlin și la sabia pe care chiar el o smulsese din piatră, iar pentru câteva clipe se gândi că această minune de care vorbea cavalerul era un semn rău.

Însă regele zâmbi din nou și spuse:

— Aceasta chiar este o mare minune. Să mergem să o vedem, apoi vom mânca și vom bea.

Așa că au părăsit cu toții castelul și s-au dus pe malul râului, unde au văzut stânca cu sabia înfiptă în ea, exact cum povestise scutierul. Stânca era din marmură roșie, iar pe mânerul sabiei stătea scris: „Nimeni nu mă va putea smulge, decât cel care m-a purtat și care va fi cel mai bun cavaler din lume.”

La început, toți s-au arătat nerăbdători să încerce să tragă sabia și au început să vocifereze care să o facă primul.

Apoi, unul dintre ei, se spune că Sir Mordred, a strigat:

— Să-l lăsăm pe rege să tragă sabia, pentru că el este cu siguranță cel mai bun cavaler din lume.

Arthur zâmbi și spuse că el a mai smuls o sabie din piatră și așa a fost numit rege, dar că nu se cuvenea să o facă și acum. Dacă ar fi fost Sir Lancelot alături de ei, l-ar fi invitat să încerce, pentru că sigur toată lumea îl considera a fi cel mai bun cavaler din lume.

— Se poate să fie, când nu e nebun, mormăi cineva, iar fruntea lui Arthur se întunecă.

Așa că îl rugă pe Sir Gawaine să fie primul, dar Gawaine spuse:

— Nu, știu că nu sunt vrednic. Sunt un om simplu, Maria Ta, și sunt alți cavaleri mai buni ca mine. În plus, îmi aduc aminte că m-ai învins în luptă. Deci cum aș putea pretinde că sunt cel mai bun, de vreme ce și Lancelot m-a azvârlit de pe cal?

Apoi un bătrân, îmbrăcat complet în alb, pe care niciunul dintre cavaleri nu-l mai văzuse până atunci, ieși dintre copacii de pe malul râului și spuse:

— Ai fost înțelept, Sir Gawaine, când ai refuzat provocarea – iar Gawaine se înroși la auzul acestor cuvinte de rușine – pentru că scrie că cel care încearcă să o smulgă și nu reușește, într-o zi va fi rănit de aceeași sabie.

Când auziră asta, toți cavalerii se dădură câțiva pași în spate, mai puțin un cavaler tânăr, al cărui nume era Parsifal, care îngenunche în fața Regelui și spuse:

— Regele meu, eu nu pretind că sunt cel mai bun cavaler din lume. Sunt tânăr și neîncercat. Dar am visat azi-noapte că trebuie să trec printr-o încercare grea și nu-mi puteam da seama ce putea fi. Cu toate astea, din cauza visului, te implor să-mi dai dezlegare să încerc.

Arthur răspunse:

— Dar n-ai auzit ce-a spus bătrânul, că, dacă nu reușești, într-o zi vei fi rănit de această sabie?

— Într-adevăr, da, răspunse Parsifal. Pe de altă parte, a spus rănit, nu ucis, iar oamenii se vindecă de toate rănile care nu sunt mortale. Prin urmare, te implor să-mi dai dezlegare.

Arthur îl privi pe cavaler, care nu era decât un băiețel, subțire la trup, cu un chip palid, ochi cenușii și piele fină.

— Judecata ta e sănătoasă, iar curajul tău este fără îndoială nemăsurat. Așa că îți dau dezlegare.

Parsifal înaintă în uralele cavalerilor, dar Mordred îl trase de mânecă pe camaradul său și îi șopti:

— Cred că vezi ce ușor câștigă un tânăr frumușel favorurile regelui.

Camaradul lui, al cărui nume era Tyryns, chicoti.

Parsifal trase de sabie, dar nu putu să o scoată din strânsoarea pietrei, așa că se întoarse abătut și temându-se că s-a făcut de râs pentru că își imaginase că astfel își va dovedi bărbăția. Într-adevăr, unii dintre cavaleri chiar au început să râdă și să-și bată joc de el, dar Arthur îi făcu să tacă cu o privire cumplită. După care spuse:

— Voi, cei care nu ați vrut să încercați, din cauza fricii de a nu da greș sau de frica rănii pe care ar fi avut să vi-o facă această sabie, îndrăzniți să râdeți de acest băiat, care a avut curajul să înfrunte aceste pericole? Ascultați-mă pe mine, el s-a dovedit a fi un cavaler demn și curajos, iar ca prețuire pentru curajul său va sta la dreapta mea la ospățul din seara aceasta.

Mulți dintre cavaleri fură descumpăniți, chiar umiliți pentru că încercaseră să râdă. Așa că tăcură și se întoarseră cu toții la castel. Mordred își trase din nou camaradul de mânecă și șopti:

— Este exact cum spuneam. Viclean, Parsifal ăsta. Trebuie să îl urmărim cu atenție.

Soarele de seară strălucea prin ușa deschisă a Sălii celei Mari și lumina steagurile cavalerilor, care atârnau prinse de tavan. Mesele erau acoperite cu fețe fine, iar farfuriile din aur și argint și pietrele prețioase încrustate pe spetezele scaunelor cavalerilor sclipeau. Ospățul era la fel de bogat. Pe mese erau hălci de vită și miei întregi la proțap, plăcinte groase de o palmă, umplute cu carne de vânat sau de păsări sălbatice. Pești uriași, somon, crap și știucă erau înconjurați de scoici, homari,

creveți, crabi și languste. Mai erau și castroane cu fructe și nuci, precum și multe jeleuri, creme, lapte prins, brânzeturi și tarte cu migdale. Vinul venise din Bordeaux și din podgoriile din New Hampshire, care începuseră să înflorească din nou, ca pe vremea păcii romane. Iar pe fiecare masă mai erau și carafe cu bere, cidru și mied. Abundența acelei adunări stătea mărturie adevărată prosperității acelui pământ și păcii pe care Arthur, prin curajul său în luptă și prin conducerea înțeleaptă și dreptatea imparțială pe care o făcea tuturor le reinstaurase.

După ce toți cavalerii s-au așezat la masă, două locuri au rămas neocupate. Unul dintre ele era păstrat pentru Lancelot și mulți începură să se întrebe dacă avea să apară și când. Celălalt, care încă mai era acoperit cu acea bucată de mătase, nu era destinat niciunui cavaler, din câte știau ei, dar umbla vorba că regele avea să îi surprindă numind un nou cavaler și acordându-i acel scaun.

Oricum ar fi fost, Arthur nu părea preocupat de nimic. Neglijându-l pe Sir Kay care, în calitate de cavaler senior, stătea la stânga lui, Arthur începu să stea de vorbă cu tânărul Parsifal. Unii se minunau de asta, dar adevărul era că nu aveau motiv. Arthur îl cunoștea pe Kay de mulți ani. Nu aveau ce să își spună unul altuia care să nu mai fi fost spus de multe ori până atunci. În plus, niciodată nu fuseseră buni prieteni. Kay nu putea uita că, înainte ca Arthur să fie recunoscut ca fiu al lui Uther Pendragon, îl privise ca pe un nimic, iar Arthur nu putea uita loviturile și lanțurile pe care le suportase de la Kay în toți acei ani și nici sfaturile proaste pe care de multe ori i le dăduse de atunci. În orice caz, tristul adevăr era că, și de-ar fi fost prieteni apropiați, nu prea ar fi avut ce să își spună și ar fi epuizat toate subiectele de conversație până atunci. Se laudă adesea prietenia și pe bună dreptate. Mulți filosofi cunoscuți, de la Socrate încoace, ne-au spus că prietenia îndulcește

realitatea amară în care ne naștem din pântecul mamei și ieșim goi în lumea rece. Prietenia aduce căldură existenței noastre și ne mângâie singurătatea. Cu toate acestea, efectele ei sunt trecătoare. Toate prieteniile, mai puțin cele adevărate, se fărâmițează și se dovedesc a nu fi oferit altceva decât iluzia unei comunități. Poate că nici cei mai mari nu scapă de această soartă. Dacă Hristos ar fi scăpat de pe Cruce, probabil că ar fi venit o zi în care s-ar fi uitat cu indiferență până și la Ioan, preaiubitul său discipol. Așa că Arthur găsea acum că entuziasmul proaspăt, chiar naivitatea tânărului Parsifal, erau de preferat conversației pe care o putea face cu Kay sau cu Bedivere.

În timp ce erau prinși astfel în discuție, ușile și ferestrele sălii se închiseră deodată. Iar după ce se închiseră, prin sală bătu un vânt puternic care stinse toate lumânările. Cu toate astea, spre mirarea lor, în sală nu era întuneric, ci o lumină albă.

Apoi un bătrân, pe care nimeni nu-și amintea să-l mai fi văzut până atunci, apăru în cadrul ușii, deși nimeni nu-l observase intrând. Lângă el stătea un tânăr cavaler, cu o armură purpurie, dar care nu purta nici sabie, nici scut, deși la brâu îi atârna o teacă goală.

Bătrânul li se adresă astfel:

— Pacea fie cu voi, măriți lorzi și cavaleri, apoi își conduse tânărul tovarăș spre masa la care stătea Arthur. Slăvite rege și împărat, îți aduc un tânăr cavaler, de viță regală și urmaș al Sfântului Iosif din Arimateea, cel care a cărat trupul crucificat al lui Hristos în grădina Ghetsimani; el este acela care va face multe minuni.

Arthur îi ură politicos bun-venit și îl urmări pe bătrân cum îl conduce pe tânărul cavaler spre Locul Hărăzit, unde niciun cavaler nu îndrăznea să se așeze. Acolo, bătrânul ridică bucata de mătase și dezvălui legenda:

— Aceasta este locul lui Sir Galahad, prințul de os domnesc.

Așa că tânărul cavaler, Galahad, se așeză acolo și toți rămaseră uimiți văzând că nu i se întâmplă nimic; ba chiar părea că acel loc fusese făcut pentru el. Cu toate acestea, el nu părea a fi mai mult decât un simplu băiat căruia nu-i dăduse nici măcar barba, căci obrajii lui îmbujorați nu mai simțiseră atingerea lamei până atunci. Stătea acolo și nu părea deloc interesat de agitația pe care o provocase în jurul lui și nu vorbea cu nimeni, plus că nici nu se atingea de mâncare sau de băutură.

Apoi sala se întunecă la fel ca cea mai întunecată noapte de iarnă, iar vântul care o străbătu bătea dinspre nord și era la fel de rece ca vântul de decembrie, care aduce zăpada. Toți începură să tremure, iar unii își traseră blănurile în jurul lor, ba chiar câtorva dintre cavaleri începură să le clănțăne dinții. Se simțeau cuprinși de frică și nu găseau cuvintele care să o exprime, așa că pur și simplu stăteau căzuți în uimire, așteptând să vadă ce mare minune mai avea să se întâmple.

Iar vântul aduse un zgomot groaznic și tunete atât de puternice, încât palatul se zdruncină din temelii, părând că se va dărâma în bucăți și că tavanul urma să cadă peste toți cei adunați acolo, încă era întuneric, o noapte ca cea mai neagră dintre nopțile iadului și rece ca atingerea diavolului. Mulți dintre cavaleri începură să se gândească la păcatele pe care le aveau și la greșelile pe care le făcuseră, ba chiar le-ar fi și mărturisit dacă groaza nu le-ar fi înțepenit limbile.

Apoi totul se liniști, vântul stătu, iar prin acel întuneric pătrunse o rază de lumină, deși de-acum era noapte, iar raza era de șapte ori mai strălucitoare decât razele soarelui în mijlocul verii. Plutind prin aer, exact la jumătatea distanței dintre tavan și podea, apăru Sfântul Graal, acoperit în brocart alb, care totuși era transparent. Rămase acolo cât i-ar fi luat unei rândunele să străbată sala

dintr-un capăt în celălalt, apoi dispăru atât de brusc, încât unii chiar începură să se întrebe dacă fusese cu adevărat acolo și dacă nu fusese cumva un vis, în timp ce alții începură să se îndoiască de ceea ce văzuseră.

Arthur ridică brațul pentru a face tăcere și spuse:

— Ni s-a arătat o mare minune, iar acum trebuie să îi mulțumim Domnului nostru Isus Hristos pentru ceea ce ne-a arătat în această sfântă zi de Rusalii.

Iar Gawaine, adânc mișcat, spuse:

— Cu adevărat este o mare minune, dar a lipsit ceva: noi nu am văzut cu adevărat Sfântul Graal, pentru că era acoperit, cu brocart cred. Prin urmare, jur că mâine dimineață, la prima geană de ziuă, voi pleca în căutarea Sfântului Graal și nu voi renunța la căutările mele timp de un an și o zi.

Cuvintele lui îi inspirară pe mulți să se ridice în picioare și să facă același jurământ, iar cei mai hotărâți dintre ei erau Lancelot, care ajunsese târziu la ospăț și era încă palid din cauza bolii și a slăbiciunii, și vărul acestuia, Sir Bors; dar și cei doi tineri cavaleri, Parsifal și Galahad.

Arthur era foarte încurcat. Pe de o parte, era mândru de cavalerii lui și de zelul de care dădeau dovadă, dar pe de alta, era năpădit de o presimțire rea. Ochii i se umplură de lacrimi, fața i se înnegri și suspină adânc.

— Mă tem, Gawaine, zise el, că prin acest jurământ m-ai lipsit de cei mai bravi și mai buni cavaleri care au existat vreodată în istoria omenirii. După ce veți pleca de-aici, sunt sigur că nu ne vom mai reîntâlni în pace și prietenie și că mulți vor fi uciși în căutarea lor; frăția noastră glorioasă va lua sfârșit.

Spunând aceste cuvinte, regele se retrase în camera lui și plânse.

• Capitolul VIII

Cât a durat căutarea Graalului nu știe nimeni cu siguranță. Sunt multe povești legate de Căutarea Sfântului Graal, iar a face deosebirea între cele care sunt adevărate și cele care sunt mincinoase este o sarcină foarte grea, chiar pentru Îngerul Raportor însuși.

De pildă: pe parcursul călătoriilor sale, Parsifal a dat de o doamnă înlănțuită pe care o trăgea după el un cavaler ce părea foarte încântat să o chinuie și să o tortureze astfel. Respectând codul cavaleresc, care prevedea faptul că trebuie să îi sară în ajutor oricărei femei pe care o vede în necaz, îl provocă pe cavaler la duel și îl dădu jos de pe cal. Ei bine, asta era foarte onorabil, numai că se dovedi că acel cavaler era soțul unei doamne pe care, în timpul primei sale călătorii la Camelot, Parsifal o găsise dormind și o trezise cu un sărut. (Căci mama lui îl învățase că trebuie să o sărute pe orice doamnă frumoasă pe care o întâlnește.) Acea doamnă mai întâi s-a înfuriat, după care, dând cu ochii de Parsifal, a devenit din ce în ce mai puțin furioasă, ba chiar l-a îndemnat să o sărute din nou și din nou… Așa că din pricina acestei frivolități a ei cu Parsifal o pedepsise soțul, iar acum Parsifal se întreba dacă nu cumva ar trebui să se simtă el însuși vinovat, având în vedere ce pățise acea doamnă. Îl ridică de la pământ pe cavaler, cerându-și iertare pentru faptul că îi greșise de două ori, apoi îl îndemnă să se poarte cu soția lui cu gingășie și după aceea porni mai departe.

Și iarăși, se spune (de către unii) că Parsifal a sosit la un castel unde un rege zăcea bolnav din pricina unei răni foarte grave, sau (după alții) suferea de o boală epuizantă, și ca urmare toată țara se pustiise și era bântuită de foame. Regina l-a salutat amabil, căci vedea în orice nou venit pe cel care ar fi pus întrebarea care l-ar fi scăpat pe rege de boală și ar fi reașezat toată țara. Așa că l-a așezat pe Parsifal lângă ea la masa mare, deși

adevărul este (dacă există vreun adevăr în povestea asta) că meniul era de austeritate.

După care regele, cu vocea pierdută, a poruncit să i se arate lui Parsifal o sabie cu lucrătura cea mai aleasă, plăselele fiind de ametist, rubine și safire și (fără nicio îndoială) alte multe pietre prețioase, prea numeroase pentru a putea fi pomenite. În acel moment, ușile sălii au fost trântite de perete și apăru un slujitor cu o lance plină de sânge la vârf; și astfel se plimbă prin toată încăperea, timp în care curtenii suspinau, gemeau și plângeau. Era însoțit de o frumoasă domnișoară, învești mântată din cap până-n tălpi în mătase neagră și cu fața acoperită de o mască. Aceasta purta un vas strălucitor, pe care l-a așezat în fața lui Parsifal, și un murmur străbătu toată sala cum că acela era Graalul.

Din Graal izvora acum mâncare gustoasă și vinuri bune, de care se bucurară tot cei prezenți. Și totuși, deși ar fi trebuit ca foamea să le fie astfel potolită, mâncau în tăcere și întristați, iar Parsifal se întreba ce înseamnă toate astea. Într-un târziu, regele se ridică și, de-abia stând sprijinit de doi scutieri – tineri voinici pregătiți să ducă cele mai grele poveri – își aținti privirea o bună bucată de vreme asupra lui Parsifal, care, neștiind ce să spună, rămase mut; după care regele, cu multe gemete și oftaturi, se retrase. Cavalerii se uitau acum cu furie la Parsifal, de parcă i-ar fi înșelat; iar unii i-au adresat, chiar, cuvinte aspre; după care plecară, iar el rămase singur.

Apoi a sosit un servitor care i-a cerut să îl urmeze. S-a supus și a profitat de ocazie pentru a-l întreba ce însemna tot ceea ce se întâmplase. Dar bătrânul scutură din cap, după care deschise gura și îi arătă lui Parsifal că limba îi fusese smulsă din rădăcină și nu-i putea răspunde. Îl conduse spre o cameră unde pereții erau acoperiți cu tapiserii de o mare artă, bogat împodobite. Una îl reprezenta pe un cavaler, care semăna leit cu regele, pus la

pământ de o suliță care îl făcea să sângereze abundent. Văzând asta, Parsifal deveni mai mult decât doritor să se lămurească, așa că se hotărî să pună întrebările cu pricina dimineața.

Dar când se trezi, descoperi că este singur și că toate ușile erau baricadate, mai puțin cea care dădea în curte, unde se afla calul lui gata înșeuat și cu hamul pus. Era o dimineață cenușie cu un cer de culoarea ardeziei și vântul bătând dinspre răsărit. Se uită împrejur, dar totul era pustiu, ca și când toți cei care îi ținuseră companie cu o noapte înainte se evaporaseră de acolo.

Așa că se urcă pe cal și porni mai departe, dar de-abia dacă se depărtase de castel când auzi o voce care îi vorbea din ceruri, blestemându-l pentru că lăsase nefăcută o mare misiune pentru care fusese ales.

Și în timp ce străbătea o câmpie searbădă, se întrebă dacă nu cumva văzuse Graalul cu adevărat sau dacă visase că i se întâmplase asta.

Deci asta e esența poveștilor legate de Graal: că tot ceea ce pare la început a fi solid, prin reflecție, se topește și chiar se dizolvă, până la punctul la care, asemenea unui castel ce se zărește la distanță la amiază, dispare atunci când se lasă seara.

Și astfel, de pildă, atunci când eu pun întrebarea dacă nu cumva Parsifal însuși se întreba dacă totul nu fusese decât un vis, sunt totuși savanți care afirmă nu numai că el a văzut Graalul cu adevărat, dar și că a fost numit gardian al acestuia.

După care se spune această poveste:

Prin puterea Graalului, Parsifal, între timp cărunt și șubrezit, după mulți ani de hălăduit prin lume și multă nefericire, nimeri din nou la castelul regelui în suferință, unde se repetă aceeași ceremonie. De data asta, Parsifal, având în minte ceea ce se întâmplase data trecută, s-a rugat să treacă cu bine încercarea despre care acum știa că îl așteaptă. Și așa se făcu că, atunci când deschise ochii, în fața lui stătea însuși Arhanghelul Mihai,

falnic, în armura stacojie. Atent la înger, Parsifal întrebă de ce anume suferea regele. La aceste cuvinte, blestemul se rupse și regele a fost vindecat.

Ca răsplată pentru această izbândă, Parsifal a fost împuternicit ca paznic al Graalului și s-a căsătorit cu Conduiramour, fiica regelui. Au avut doi fii, cel mai mare Kardeiss, despre care nu se știe nimic, iar cel mai mic Lohengrin.

Când Lohengrin a ajuns la vârsta maturității, un clopot de argint atârnat în locul cel mai sfânt din templu, unde se ținea Graalul (păzit zi și noapte de cavaleri de ispravă, subordonați lui Parsifal), a sunat; iar acesta era un semnal de alarmă.

Cavalerii s-au strâns să afle despre ce e vorba și pe Sfântul Vas s-a înscris faptul că Lohengrin a fost ales să apere drepturile unei nevinovate atacată de un mare rău și că urma să fie călăuzit până la destinația respectivă de o lebădă. El își puse, așadar, de îndată, armura de argint de apărător al dreptății – păstrată apoi în templul nostru multă vreme până a fost luată ca pradă de regele Franței și își luă rămas bun de la mamă și de la soră. Dar Parsifal l-a însoțit până la poalele muntelui unde era lacul pe care plutea o barcă trasă de o lebădă.

Parsifal îi dădu fiului său un corn, din care să sune când avea să ajungă la capătul călătoriei, și îi reaminti că, în calitate de cavaler al Sfântului Graal – adică și al Templului –, era obligat să nu spună nimănui cum îl cheamă sau de unde vine; dar, dacă era întrebat și trebuia să răspundă, atunci trebuia să se întoarcă imediat la muntele sfânt pe care se afla castelul.

Băiatul își luă rămas bun de la tatăl lui și se urcă pe vas, iar apoi plecă purtat de apele râului negru care pornea din lac, acompaniat de sunetul flautelor și al trompetelor.

Era o femeie, pe nume Else, o prințesă orfană, foarte frumoasă și dorită de toți bărbații, dintre

care cel mai aprig era paznicul ei, Frederick de Telramund, pe care ea îl detesta; și avea motiv, pentru că era crud, necioplit și putea a pește putrezit. Cu toate acestea, ea era foarte hotărâtă să îl țină la distanță și să își păstreze virginitatea mult lăudată.

Într-o zi, în timp ce stătea întinsă într-un luminiș în pădure, visă că un cavaler tânăr și frumos venise la ea și îi dăduse un clopoțel de argint, spunându-i să sune din el ori de câte ori avea nevoie de un campion. Prințesa se trezi și văzu plutind deasupra ei, pe cer, un șoim; iar când pasărea văzu că s-a trezit, veni și se așeză pe umărul ei. Apoi văzu că de piciorul lui era prins un clopoțel, așa că îl luă și îl păstră.

Între timp, Frederick începuse să fie foarte nervos din cauza faptului că prințesa refuza să se căsătorească cu el, pentru că nu se gândea decât la pământurile pe care aceasta le moștenise și era foarte hotărât să pună mâna pe ele orice ar fi. Așa că o prinse pe prințesă și o aruncă într-o temniță, până când, după multe lacrimi, aceasta consimți să se căsătorească cu el dacă până la prima lună plină nu avea să vină un cavaler care să o salveze. Frederick râse și porunci ca granițele ținutului să fie păzite îndeaproape, pentru ca niciun cavaler să nu se poată apropia. Frumoasa Else, care plângea în temnița ei, era din ce în ce mai aproape de disperare. Apoi își aminti de clopoțelul pe care îl prinsese de mătănii și sună din el. Sunetul clopoțelului era slab ca ciripitul unei rândunele, iar Else se întristă și mai tare, pentru că nu-și putea imagina cum un sunet atât de slab s-ar fi putut auzi din afara celulei ei strâmte. Cu toate astea, sunetul ieși pe fereastra închisorii și călători multe leghe către Castelul Ordinului Templierilor, iar ecoul acestui sunet îl anunță pe Lohengrin de porunca Sfântului Graal.

Se stabili ziua luptei, dar nu apăru niciun luptător. Soarele se ridică pe cer și trecu de zenit,

iar Frederick stătea pe cal liniștit și zâmbea, pentru că paznicii de la graniță îi spuseseră că niciun cavaler nu trecuse de ea. Heralzii trimiseră provocarea campionului pentru ultima oară, iar Frederick se uită la Else plin de dorință. Se pregătea să-și părăsească postul și să pună mâna pe ea, când barca trasă de lebădă apăru plutind pe râu, iar Lohengrin sări pe mal și suflă din corn.

Când îl văzu pe Lohengrin, Frederick se făcu negru la față ca un nor de furtună și se repezi spre el, uitând de orice știință a luptei. Lohengrin era tânăr și nu mai luptase în nicio înfruntare adevărată până atunci, însă era animat de siguranța pe care ți-o dă dreptatea și apărat, după cum credea el, de Arhanghelul Mihail. Așa că pară loviturile sălbatice ale lui Frederick cu ușurință sau le evită cu măiestrie; cu cât lupta se prelungea, cu atât Frederick devenea mai furios și nepăsător. La un moment dat, trimise o lovitură atât de puternică, încât l-ar fi tăiat pe Lohengrin în două, dar acesta făcu un pas în față și își înfipse sabia în gâtul adversarului său, care căzu pe nisip, cu sângele gâlgâindu-i pe gură. Mulțimea aplaudă, iar menestrelii începură să compună imediat cântece în onoarea Cavalerului Lebădă.

Else era atât de încântată că scăpase de prigonitorul ei, încât se hotărî pe loc să se căsătorească cu cel care o salvase, deși nu știa nici măcar cum îl cheamă. Lohengrin nu o refuză, însă o avertiză să nu-l întrebe care era numele lui; fără îndoială că acest mister o umplu și mai mult de pasiune. Pe de altă parte, îi auzi repede pe mulți spunând că nu-și dezvăluia numele pentru a-și ascunde, de fapt, o crimă îngrozitoare; așa că într-o zi, în fața întregii curți, îl forță să spună cine era. La auzul acestei întrebări, culoarea zbură din obrajii lui Lohengrin. Însă nu putea minți. Așa că își rosti numele și adăugă că era fiul lui Parsifal, păzitorul Sfântului Graal. Apoi, Lohengrin îi spuse că, pentru că își încălcase jurământul și îl întrebase

care era numele lui, cu toate că o atenționase să nu o facă, rupsese legătura care se formase între ei; pentru că „dragostea nu poate să trăiască fără credință.” Prin urmare, trebuia să o părăsească și să se întoarcă la sfântul munte.

Spunând acestea, își duse la buze cornul magic și suflă de trei ori prelung, până când aerul din jurul lui se răci, iar cerul se întunecă. Apoi îi răspunse o muzică slabă și apăru lebăda, trăgând după ea bărcuța. Lohengrin urcă în barcă, iar de atunci Else nu-l mai văzu niciodată.

Deși sunt unii care avansează niște ipoteze lumești și de-a dreptul injurioase legate de comportamentul lui, adevărul este foarte simplu și a fost dezvăluit. Lohengrin era servitorul Sfântului Graal, ceea ce înseamnă în același timp a fi slujitorul lui Hristos, cel care cere tuturor să creadă în el mai mult decât cei păcătoși și stricați și mai mult decât suntem în stare să o facem de obicei.

Atunci care este secretul Graalului?

Nimeni nu știe.

I-am întrebat acest lucru pe toți înțelepții și filosofii pe care i-am întâlnit pe unde am călătorit. I-am ascultat pe poeți și pe trubaduri spunând povești despre Sfântul Graal pentru a amuza doamnele și uneori am auzit cuvinte înțelepte, alteori doar niște aberații.

Un rabin pe care l-am cunoscut în Spania – era născut la Cordoba, dar l-am întâlnit în bibliotecile din Salamanca și am petrecut multe nopți după aceea discutând pe la tavernele din oraș, unde a băut vin pentru a se drege la stomac – mi-a spus așa:

— Graalul tău nu este decât o idee. Nu are formă. Dacă ar fi avut, nu ar fi fost perfect. Mâncarea și vinul despre care povestesc întâmplările tale că ar curge din Vas nu trebuie înțelese vulgar în sens material. Este vorba despre pâinea și vinul vieții, mijloace de existență spirituale, nu materiale. Toți cei care își doresc

iluminarea o caută în Marile Mistere ale cerului. Așa se întâmplă de sute de ani. În centrul acestor mistere stă Spiritul, care este Inteligența Pură; asta semnifică Graalul. Mai mult, tocmai din acest motiv nu poate fi niciodată găsit: pentru că noi, muritorii, nu putem percepe decât o vagă umbră a Inteligenței Pure, niciodată forma perfectă. Cu toate acestea, continuăm să o căutăm, pentru că renunțarea înseamnă a trăi ca niște animale murdare, ca porcii, scurmând în indolență și mizerie toată viața noastră.

Aceasta era părerea lui. Eu ți-o spun așa cum a spus-o el, iar tu ar trebui să reflectezi la toate astea, prințul meu…

Există multe povești și în legătură cu căutarea Sfântului Graal.

Prea multe zici, prințul meu?

Sfântul Graal te plictisește?

Crezi că e doar o închipuire, că totul este doar o invenție?

Vrei să continuu cu povestea lui Arthur, predecesorul tău?

Vrei să afli despre relația lui Arthur cu Papa?

Asta este ușor. Fiind un împărat adevărat, Arthur a procedat după cum a crezut și i-a poruncit Papei să se supună. Papa a ticluit acel document pe care îl cunoaștem sub numele de Donația lui Constantin, care arăta cum Constantin, când a plecat să clădească Noua Romă a Răsăritului, l-a numit pe el conducător al Imperiului de Apus (după cum spuneau avocații). Arthur susținea că documentul era un fals, așa că i-a spus Papei – ca să folosesc o expresie pe care am auzit-o chiar la tine ieri și pentru care ar fi trebuit să te lovesc la palmă sau să îți înroșesc fundul, dar râdeam prea tare, râdeam în hohote, din cauza împrejurărilor – ce spuneam? Da, i-a spus Papei să-și bage Donația lui Constantin în fund.

Asta ți-ar plăcea să auzi, nu-i așa? S-ar putea să și fie adevărat.

Cu toate astea, înainte de a purcede la a istorisi povestirile despre Sfântul Graal, pentru a mă întoarce și a continua povestea lui Arthur, se cuvine să mai spun ceva:

În legende, se spune că Sfântul Graal a fost zărit de anumiți cavaleri și nu te vei mira să afli că prejudecata hotărăște care dintre cavaleri au reușit în întreprinderea lor.

De exemplu, scoțienii și galezii susțin că Gawaine este curajosul cavaler care a înfruntat multe pericole și a fost răsplătit cu viziunea Sfântului Graal. În același fel, germanii îi atribuie triumful lui Parsifal, despre care Cavalerii Templieri spun că ar fi fost întemeietorul Ordinului lor. Dar francii nu vor spune niciuna, nici alta, ci vor jura că acela a fost Sir Bors, un cavaler din Aquitania, căruia datorită virtuții sale nepătate i-a fost îngăduit să aibă viziunea sfântă. Această pretenție este luată în derâdere de britoni, care sunt siguri că Lancelot este cel care a reușit să ajungă la capătul încercării; ei își justifică această convingere prin faptul că Lancelot a fost recunoscut drept cel mai viteaz dintre cavaleri, astfel încât ar fi ridicol să crezi că alții ar fi reușit, în timp ce el ar fi eșuat.

Există un consens și în rândul acelora care sunt ferm convinși că Galahad, cel care s-a așezat cu atâta îndrăzneală pe Locul Hărăzit și despre care se spune că a fost singurul cavaler fără de păcat, a fost și singurul care a văzut Graalul și că numai după ani de post și penitență a ajuns sufletul lui în Rai. Această versiune se bucură și de susținerea a numeroși clerici, care sunt nerăbdători să demonstreze eficiența rugăciunii, a postului și a penitenței. Într-adevăr, Sir Galahad nu joacă niciun alt rol în povestea lui Arthur și nu a mai fost văzut la Camelot după ce a pornit în căutarea Sfântului Graal. Dar este foarte posibil să fi fost ucis în vreo întâlnire obscură, așa cum a fost de multe ori și soarta altor cavaleri curajoși și împliniți.

În cele din urmă, putem să ne gândim și la teoria conform căreia, de la apariția lui în sala din Camelot cu ocazia festinului de Rusalii, Graalul nu a fost decât o iluzie creată de agenții papali pentru a-i distrage pe cavaleri și pentru a rupe unitatea Mesei Rotunde, făcând astfel și mai greu de realizat, dacă nu chiar imposibil, scopul lui Arthur de a restabili autoritatea imperială și de a-l reduce pe Episcopul Romei la statutul lui de supus.

Sunt două lucruri de spus despre această teorie.

Mai întâi, este vorba despre concluzia la care a ajuns Arthur.

În al doilea rând, asta a fost urmarea plecării atât de multor cavaleri în această căutare himerică.

Pe scurt, oricât de nobilă ar fi fost ambiția lor de a găsi Sfântul Graal, această căutare i-a distras pe mulți dintre cavaleri de la îndatoririle lor și a premers tragedia care s-a abătut asupra lui Arthur și care a făcut ca Era de Aur pe care promisese să o renască să fie învăluită în întuneric.

• Capitolul IX

După cum spuneam, când cavalerii lui au plecat în căutarea Sfântului Graal, Arthur a fost înspăimântat. Nu i-a putut împiedica. Nu i-ar fi împiedicat nici dacă ar fi putut. Arthur recunoștea că provocarea era de așa natură încât niciun cavaler nu o putea refuza fără a cunoaște rușinea. Cu toate astea, o considera a fi și o întreprindere egoistă. Niciodată nu avusese o părere bună despre cei care, susținând că au o misiune, se retrag din lume pentru a avea grijă de sufletele lor. Mai mult, deși numele lui Arthur este veșnic, iar oamenilor le pasă de astfel de lucruri asociate cu noțiunea de cavalerism – un concept admirabil în sine –, regele nu simțea altceva decât dispreț pentru ceea ce se

chema cavaler-rătăcitor. De multe ori era doar un nume folosit pentru a descrie un răsfățat.

Tocmai de aceea, în multe povești despre Arthur și cavalerii săi vei vedea că poeții și povestitorii insistă mai mult pe povestea cavalerilor decât pe cea a lui Arthur. Într-adevăr, de multe ori vei vedea că, după povestea sabiei smulse din piatră și a încoronării lui ca rege al Britanniei, Arthur nu mai reprezintă un interes pentru povestitori, ci se revine la el numai pentru a se povesti ultimele capitole triste ale vieții lui.

Trebuie să recunosc că o excepție este acest pseudo-istoric de care vorbeam mai devreme, Geoffrey de Monmouth. Deși este un imbecil și un mincinos, cel puțin încearcă să spună povestea unui rege și a regatului său. Din păcate, el este interesat numai de războaie și bătălii, care cu siguranță își au importanța lor, dar care nu sunt principala preocupare a unui rege și împărat adevărat. Mai mult, războaiele și luptele pe care Geoffrey le povestește sunt în mare parte simple invenții ale propriei minți bolnave. De exemplu, povestește cum Arthur a purtat un lung război împotriva împăratului Lucius, iar însemnarea lui este foarte amănunțită (nu și foarte captivantă, pentru că scria atât de prost!). Bineînțeles, împăratul Lucius nu a existat niciodată. Am căutat în analele și însemnările din bibliotecile papale și în cele ale universităților din Salerno, Bologna, Salamanca, Oxford și Paris și n-am găsit nici urmă de așa ceva.

Prin urmare, istoria lui e mai mult decât nefolositoare.

Sigur că este de datoria unui rege și împărat să poarte un război atunci când este nevoie, așa că unii dintre ei ajung la concluzia că aceasta este cea mai importantă preocupare a lor. Însă un rege bun și adevărat precum Arthur înțelege că războiul nu este ceea ce a definit un anumit sofist: o extensie a politicii cu alte mijloace. Ori, dacă este așa, se

întâmplă în mod implicit, pentru că războiul a fost întotdeauna o consecință a eșecului politicii. I-a luat lumii mult timp să înțeleagă asta, chiar dacă cei mai mari împărați ai Romei – Augustus, Tiberius și Adrian – au ajuns la această concluzie prin experiență și meditație. La fel și Arthur: el credea, la fel cum mi-aș dori să crezi și tu, prințul meu, că problema esențială a politicii este cum să depășești războiul, cum să creezi o lume în care războiul nu este nici dorit, nici necesar; pe scurt, să eviți războiul.

Adevăratul interes al unui rege și, prin urmare, al politicii, este împărțirea dreptății. De-a lungul domniei sale, Arthur s-a străduit să stabilească pacea și guvernarea legii. După cum spunea chiar el, „cheia va păzi castelul și tufa de ferigi vaca".

Dar, deși trebuie să te fac să înțelegi asta, prințul meu, nu este un lucru pe care povestitorii să îl găsească plăcut. Cu toate acestea, Arthur a oferit Britanniei ceea ce ea nu mai cunoscuse de la plecarea legiunilor romane: pace, prosperitate și siguranță. Baronii care furau erau chemați la ordine și pedepsiți. Presupun că Arthur a simțit o satisfacție imensă când i-a chemat la judecată pe vechiul său prigonitor Sir Cade și pe infamul tată al acestuia, Bătrânul Față de Piatră, pentru a fi condamnați pentru omor, escrocherie și sodomie, dar sunt la fel de sigur că până și ei ar fi avut parte de aceeași judecată și pedeapsă exemplară chiar dacă el și Cal nu ar fi avut de suferit de pe urma lor.

Acest proces l-a făcut să resimtă și mai acut nemulțumirea de a se fi lăsat convins de Guinevere să-l exileze pe Cal; în starea melancolică ce pusese stăpânire pe el în absența celor mai mulți dintre cavalerii lui preferați, o stare adâncită din ce în ce mai mult de răceala care se lăsase între el și Guinevere, de care se simțea legat numai datorită onoarei și datoriei și nu datorită sentimentelor, Arthur trimise oameni să afle unde s-ar fi putut

afla vechiul lui prieten. Dar mesagerii lui s-au întors și i-au spus că n-au găsit nici urmă de Cal.

Când a aflat de asta, Sir Kay a pufnit și a mormăit că la curte era mult mai bine de când plecase acel intrigant pervers; era o părere cu care Eugeniu, arhiepiscopul de Canterbury, era de acord.

Oricum, Arthur era neconsolat. Singur, cu sănătatea șubredă, suferind adesea de febră și de dureri la încheieturi, suspina după anii tinereții sale.

Cu toate acestea, își vedea cu perseverență de treabă și ținea ședințe de judecată în tot regatul.

— Dreptatea, spunea el, este un lucru important. Acolo unde nu există dreptate, virtutea este ucisă.

Într-o zi de octombrie, ținu o judecată în York, pe care romanii îl numeau Eboracum. Judecase multe cazuri, așa că se retrase obosit la reședința episcopului, unde era găzduit, pentru că în oraș nu exista niciun castel care să poată fi locuit.

Episcopul îl primi cu răceală. Nu era mulțumit de faptul că Arthur anulase un caz în care o bătrână era acuzată de vrăjitorie. Așa că îi cită textul din Biblie: „Iar pe vrăjitoare o vei omorî.”

— Am auzit deseori asta, zise Arthur.

— Și totuși ai lăsat-o pe femeia asta să scape.

— Nu am fost convins de vina ei. Vrăjitoria depinde de existența unui pact, tacit sau expres, între acuzat și diavol. Nu este aceasta învățătura Bisericii? Nu am găsit niciun fel de dovadă a vreunui pact, ci am văzut o biată bătrână care pretindea că poate face vitele să se vindece sau să se îmbolnăvească după bunul ei plac. O femeie nebună, poate chiar o femeie rea, dar o femeie de aceeași teapă cu diavolul? Cred că nu.

Episcopul se înroși.

— Ești prea încrezător, zise el, prea credul.

— Credul? spuse Arthur.

— Cu tot respectul, Maria Ta, da. Ești prea doritor să investești natura umană cu încredere și

nu-ți dai seama cât de activ este Diavolul în eforturile sale de a supune și de a lua în stăpânire oamenii simpli. Frica de Dumnezeu este primul pas al înțelepciunii și, cu tot respectul, trebuie să spun că ție îți lipsește frica asta. Prin urmare, tu nu înțelegi cât de împotriva sistemului moral și sacramental al Sfintei Biserici, care a fost făcută pentru mântuirea sufletelor, este această voință monstruoasă, rea și inteligentă. Aceasta este voința Diavolului. Și te întreb, care este motivul pentru care Satana atrage oamenii în favoarea lui? Diavolul îi atrage pe oameni numai pentru a aduce cea mai mare jignire Măreției Divine, uzurpându-se pe sine, creatura care era pe vremuri dedicată slujirii Domnului, și asigurându-se de condamnarea discipolilor săi, care este scopul lui suprem. Iar când ai revocat acuzația adusă acelei femei, săracă, ignorantă și amărâtă sau cum o fi, tu i-ai făcut Diavolului un serviciu, pentru că i-ai dat drumul să lucreze mai departe întru coruperea altor suflete.

Arthur oftă. Cuvintele episcopului îl duseseră pe un teritoriu necunoscut. Simți asprimea lor și le intui nedreptatea; și totuși, având în vedere premisele pe care episcopul își construise discursul, Arthur nu putea să conteste adevărul concluziei.

Văzându-l că ezită, episcopul își reluă atacul:

— Există îngeri răi, spuse el. De-acum s-a stabilit că esența umană și esența angelică sunt total diferite una de cealaltă, iar îngerii buni respectă aceste limite. Însă nu și cei răi. Prin ierarhia infernului trece un val material, care caută trupuri de bărbați sau de femei; acea materie își dorește să capete formă trupească, să pătrundă trupul uman, toate astea numai din răutate. Așa că au creat un fel de trup care nu este un trup material adevărat, iar prin acest trup fals se bucură de unirea cu oamenii, care obișnuiau să fie oameni și care apoi se otrăvesc din cauza acestei experiențe

și se eliberează în mințile lor bolnave de guvernarea legii morale, așa că se oferă Diavolului. Iar unii dintre cei care se oferă lui poartă masca adevăratei religii și, din acest motiv, devin și mai periculoși, mai dedați răutății.

— Însă eu nu am fost convins de dovezile pe care le-am văzut că acea femeie era vrăjitoare, spuse Arthur.

— A fost acuzată de vrăjitorie, apoi testată de vrăjitorie. Iar dacă dovezile ți s-au părut a fi insuficiente, atunci chiar acest lucru este o dovadă a uneltirilor Diavolului, faptul că ceea ce este vrăjitorie pare a nu fi.

— Dacă ceea ce spui este adevărat, zise Arthur, atunci nu există judecată adevărată, iar dreptatea zboară pe fereastră.

Și așa începu cearta.

Mai târziu în acea seară, când se pregătea să se retragă, veni scutierul lui și îi spuse că un bărbat, care nu voia să își spună numele, dorea să îl vadă. La început, Arthur ezită, pentru că era obosit până la epuizare. Apoi, scutierul spuse:

— Mi-a zis că dacă nu-i aprobați cererea, să vă repet aceste versuri:

Iubitul meu pe-alta iubește,
vântule de apus.
El dragostea o măsluiește
of, cum de mi s-a dus?

Când auzi Arthur aceste versuri, simți cum anii lui zboară și cum își recuperează tinerețea. Inima i-o luă la trap; îi spuse scutierului să îl conducă pe acel bărbat înăuntru fără întârziere.

— Oare ești chiar tu, Peredur? se gândi el. Te-ai întors la mine când credeam că ai murit?

Bărbatul care intră era îndesat, gras la față și la burtă și foarte diferit de băiatul vioi care trăia în imaginația lui Arthur. Dar ochii lui negri încă scânteiau și, privindu-l, Arthur știu că acela era

Peredur și că nici el nu mai avea fața atât de fină ca pe vremea când erau împreună, ci că era doar un om obosit, cu trăsăturile roase de griji. Era imposibil să se mai dorească unul pe celălalt, însă afecțiunea înflori între ei la fel cum razele soarelui luminează deîndată o cameră întunecoasă. Așa că se îmbrățișară.

— Când am auzit că vii în York, spuse Peredur, mi-am spus că n-aș îndrăzni să vorbesc cu tine. M-am gândit și că întâlnirea noastră nu ar avea rost, pentru că nu mai suntem cum eram, iar ceea ce am fost este atât de departe, încât putem pretinde că suntem doi oameni care nu s-au cunoscut niciodată.

— Cum poți să crezi una ca asta? zise Arthur. Nu știu dacă a trecut o zi fără să mă gândesc la tine.

Nu spunea adevărul, dar pe moment i se păru că era chiar așa.

Peredur zâmbi, dădu din cap și spuse:

— Te-ai schimbat mai puțin decât mă temeam eu, pentru că mereu ai fost gata să mă prețuiești mai mult decât meritam și să-ți folosești imaginația ca să poleiești realitatea.

Arthur râse și el, pentru că recunoscu un vers dintr-o comedie pe care o jucaseră împreună – într-adevăr, comedia pe care o jucaseră la han în noaptea în care se culcase prima dată cu Morgan le Fay.

Apoi au stat de vorbă și au povestit despre Goloshan și Cal și despre aventurile prin care trecuseră și au băut vin de Bordeaux, deși doctorul îi interzisese lui Arthur așa ceva.

La un moment dat, Arthur l-a întrebat:

— De ce m-ai părăsit? De ce?

— Nu a fost voința mea. Deși mărturisesc că nu am fost niciodată în stare să fiu statornic în dragoste, pe tine te-am iubit cu adevărat, atât de mult cât poți iubi pe cineva. Dar Merlin a venit la mine și m-a certat, zicându-mi că eram o pată de

rușine pentru onoarea ta și că te făceam să fii bătaia de joc a cavalerilor tăi. Îmi dau seama că așa era. Dar nu mă puteam despărți de tine. Merlin a înțeles asta și s-a certat cu mine cumplit, iar eu am crezut că se ceartă pentru binele tău. Și tot m-am opus. Așa că a aruncat o vrajă asupra mea sau a țesut o vrajă în jurul meu. Sau poate că mi-a dat o poțiune a dragostei, nu știu exact. Rezultatul a fost că n-am putut să rezist avansurilor lui, oricât de groaznice au fost. M-a forțat și m-a violat și, deși acum mă cutremur când mă gândesc, toate astea mi-au dat o stare profundă de plăcere diavolească. Când cu mâinile lui murdare începuse să îmi scoată hainele de pe mine, pofta mea trupească se întețise cât a sa. Și astfel m-am supus chiar durerii, cu bucurie. Te dezgustă asta?

— Mă sperie, spuse Arthur.

— Pe mine mă dezgustă să îmi amintesc, spuse Peredur zâmbind. Nu mi-amintesc cât a durat. Era ca și când timpul ar fi încetat să mai curgă. Eram cuprins, acum îmi dau seama, ca de o nebunie. Dar Merlin cu mângâierile lui și cu felul dur de a mă avea era tot ceea conta. Chiar și faptul că mirosea era excitant. După care a dispărut din viața mea, iar nebunia a trecut și încet-încet mi-am revenit.

— Bietul Peredur, făcu Arthur. Și bietul Merlin.

— A fost ciudat modul în care a dispărut. Nu l-am mai văzut de-atunci. Presupun că l-a omorât cineva. Desigur că, mai târziu, când m-am gândit la asta cu mintea limpede, mi-am dat seama că pentru el fusesem un înlocuitor și că mi-a făcut mie ceea ce n-a avut niciodată curaj să îți facă ție. Un om nefericit, nu crezi?

Lui Arthur nu-i trecuse niciodată asta prin cap, dar acum se gândea și el: „Da, Merlin a fost un chinuit.”

— Și după aceea? întrebă el.

— Am rătăcit aiurea și, după un timp, am ajuns aici în York, m-am însurat cu văduva unui mătăsar

bogat și am prosperat. Avem trei fiice drăgălașe. Sunt un norocos. Bănuiesc că sunt un om fericit.

Continuară să bea vin, iar după un timp, Peredur mai spuse:

— Femeia aia pe care ai eliberat-o tu azi – este sora soacră-mii, o babă zărghită.

— Dar nu o vrăjitoare, spuse Arthur.

Observă că Peredur asuda din greu, deși camera era răcoroasă.

— Poate că nu, spuse acesta, dar umblă povești despre ea. Cu siguranță a fost implicată în anumite lucruri și s-a înhăitat cu… nu sunt lămurit cu cine. Dar acele treburi au speriat-o, așa am ajuns să aflu de ele. Și – asta trebuie să-ți spun – erau îndreptate împotriva ta. Există o anume doamnă de rang înalt, nu știu cum o cheamă, care caută sau a căutat să-ți câștige dragostea. A fost la un preot căruia i-a dat aur, făgăduind să-i aducă și mai mult dacă oficiază ceea ce se numește o slujbă de menit dragostele… Nu prea mă pricep eu la toate amănuntele legate de asta. Dar și atât cât știu e de-ajuns să mă îngrozească. Ea – această boieroaică – s-a dezbrăcat și s-a întins pe altar, goală. Preotul a început să țină slujba. După care, în momentul corespunzător Ieșirii cu Sfintele Daruri, un copil a fost scos în față și așezat la altar, unde i s-a tăiat gâtul. Era un băiat de șapte ani, bălai, cu ochi albaștri și frumos la chip. Sângele i-a țâșnit chiar acolo, iar preotul l-a strâns în Sfântul Potir. După care s-a pus fainã în sânge și s-a făcut un aluat din care s-a copt o pâine, un sacrilegiu de imitație a Trupului Domnului. Sunt și eu creștin între timp, spuse Peredur, și gândul la ceea ce au făcut și ceea ce semnifică mă umple de oroare. După care preotul, din câte am aflat eu, a îngenuncheat la altar și a spus: „Ashtaroth, Asmodeus, Prințe al întunericului și al dorinței, te conjur să primești jertfa acestui copil nevinovat și în schimb dăruiește-ne ceea ce te rog eu acum: ca dragostea regelui să se întoarcă la mine…” Vorbea, după

cum cred că îți dai seama, în numele acelei doamne sau ca și când ar fi fost spusele ei sau la fel de bine se poate ca ea însăși să fi rostit acea rugăciune obscenă. Sora soacră-mii era destul de confuză când istorisea cele întâmplate, căci ea însăși era foarte înfricoșată de cele la care fusese martoră. Apoi preotul și acea doamnă băură din restul de sânge al copilului, care nu fusese folosit la făcut ostia. Iar după un timp, dar nu știu anume cât, când erau semne clare că invocația nu dăduse roade – ceea ce tu ar trebui să știi mai bine ca mine – s-a mai ținut o slujbă, dar de data asta a fost Slujba Morții și a fost vorba despre moartea ta.

— Moartea sosește pentru toți, spuse regele, la ceasul stabilit. Dar după câte vezi, încă nu și-a așezat mâna ei de gheață pe umărul meu.

Dar deși cuvintele îi erau îndrăznețe și părea calm, Peredur îl simți tremurând atunci când îl îmbrățișă; căci Arthur înțelesese, fără să mai fie nevoie de alte cuvinte lămuritoare sau dovezi, că era vorba de Morgan le Fay pe care o părăsise atât de nemilos, din rațiuni de stat, și pentru care simțea milă, în timp ce pentru el însuși îi era frică.

Dimineața trimise pe cineva să i-o aducă pe bătrâna aceea pe care o eliberase, vrând acum să îi pună anumite întrebări între patru ochi, după cum îl sfătuise chiar Peredur. Dar nu era de găsit în tot orașul. La câteva zile după, a fost descoperită atârnând de creanga unui stejar undeva într-o pădurice de la intrarea în valea ce ducea spre munți. Mulți spuneau că s-ar fi sinucis, dar alții erau siguri că fusese omorâtă de tovarășele ei vrăjitoare.

Arthur l-ar fi ținut pe Peredur cu el de-acum înainte, dar Peredur nu voia să rămână, deși se simțea foarte ispitit de idee, având în vedere dragostea pe care încă i-o purta regelui. Dar îi răspunse că avea o datorie față de fiice și mai ales față de soția care îl scăpase din păcatul desfrânării și al deznădejdii, aducându-l pe calea credinței.

Așa că Arthur i-a dat aur pentru zestrea fiicelor lui, după care Peredur plecă învăluit în tristețe. Ziua următoare, episcopul a ținut o predică pe tema „Să o ucizi pe femeia vrăjitoare” și îi scrise un mesaj cifrat arhiepiscopului Eugeniu pentru a-l înștiința ce făcuse Arthur, și cum, prin faptul că dăduse drumul unei vrăjitoare, se arătase nevrednic, un monarh care nu era cu adevărat creștin. Când a citit scrisoarea, Eugeniu îl chemă pe tânărul cavaler Mordred la el pentru discuta despre toate aceste lucruri.

• Capitolul X

Când Arthur a plecat din York, le-a dat liber celor din suita sa și și-a continuat drumul singur, până a ajuns în munții care în ziua de azi țin de granița între Anglia și Scoția. Aerul era tare, norii se strângeau la răsărit, iar vântul se tânguia pe lângă piscurile golașe, șuierând prin văi. Un cârd de gâște sălbatice zburau încet spre miazăzi. Un vulpoi cenușiu – căci vulpile de munte sunt cenușii, iar nu roșii – se uita la el alarmat de pe un tăpșan, iar vântul îi aduse dâra de miros până la Arthur.

O luă apoi pe o vale întunecată care se tot îngusta în timp ce cărarea urca tot mai sus. Locurile erau dezolante, fără urmă de oameni. Doi vulturi pluteau pe sub vârfurile munților, părând să îi marcheze înaintarea. Și pe măsură ce lumina scădea, se întețea un uguit de buhă. Dar, în afară de asta și de zgomotul făcut de copitele calului, era o liniște adâncă, de parcă ar fi fost singur în lume.

Arthur știa ce e frica, așa că nu și-a reproșat asta în acel loc întunecat unde calul său aluneca pe pante și pe iarba rară ca părul de pe un lepros. După care cărarea se îndreptă și ajunse pe un mic șes sau platou pe care creșteau și câțiva copaci –

păducelul, arinul, mesteacănul – toți cocoșați de forța multelor vânturi de iarnă. Începu să plouă și era acea ploaie căreia noi în Scoția îi spunem burniță, o ploaie prea rară pentru a fi clar deosebită de negură, dar rece, zgribulită, neprietenoasă. Văzu brusc, ridicându-se prin ceață, turnul.

Era o clădire urâtă și ghemuită, care părea și părăsită. Dar el bătu cu putere la ușa ferecată, folosindu-și mânerul sabiei. A bătut de trei ori, iar în acea liniște profundă nu își auzi decât propria suflare.

După care ușa se crăpă și în ea apăru un pitic, care îl întrebă cine e și ce e cu el pe acolo.

— Dacă ești călător, a spus el, aici nu vei găsi nici mâncare, nici băutură, dar să știi că e o berărie în satul vecin.

— Toți suntem călători, răspunse Arthur, din momentul în care ne naștem și până ajungem la groapă, dar dacă iei acest inel – pe care Arthur și-l scoase de pe deget – și-l duci doamnei tale, ea îmi va oferi cu siguranță o primire mai puțin morocănoasă decât a ta.

— Așa o fi, zise piticul, dacă aș alege să duc inelul, dar nu prea am chef de așa ceva, și cu aceste cuvinte dădu să închidă ușa, oprindu-se numai când Arthur îi oferi aur.

— Nu prea avem trebuință de bani p'aci, spuse piticul, luând totuși banii, da' dacă aștepți nițel, o să văd dacă e bun inelul tău de ceva. Numa' că să știi că nu e sigur, noi suntem oameni chibzuiți p'aicea și liniștiți, nu pricep di ce nu cauți favoruri d'astea în lumea largă.

Spunând acestea, piticul dădu din cap și închise poarta dintre el și Arthur.

Trecu timp aproape cât o slujbă până când poarta se deschise din nou și piticul îi porunci lui Arthur să descalece și să-și lege calul de o tufa de păducel care creștea la câțiva metri de la intrare. Când Arthur întrebă dacă nu era cineva care să

aibă grijă de animal, piticul dădu din nou din cap și zise:

— Mă-ndoiesc că stai p'aci prea mult ca să aivă nevoie creatura de vrun grajd. Vino după mine.

Apoi, cu un mers șontâc, dar rapid, îl conduse pe Arthur pe o scară care urca în sensul invers al acelor de ceasornic, spre o cameră aflată în vârful turnului. Camera era luminată de trei lumânări puse într-un sfeșnic cu brațe, iar lângă un gherghef stătea o femeie acoperită de multe văluri.

— Iaca ăsta e omu' care vrea să te vadă, doamnă, zise piticul. Tre' să zic că pare destul de civilizat și vorbește frumos flăcău'. Da' o să vezi singură, cum faci d'obicei.

Cu aceste cuvinte și cu un râs ascuțit, piticul îi lăsă singuri.

Arthur vorbi:

— Vrei să îți ridici vălul, ca să pot vedea dacă Morgan le Fay este cea căreia mă adresez cu adevărat?

— Și chiar ai nevoie de asta, de vreme ce am primit inelul pe care ți l-am dăruit cândva ca simbol al dragostei ce ți-am purtat-o?

— Da, aș vrea să te mai văd o dată.

— Și dacă mă vezi așa, distrusă de durere și nefericire, cu chipul brăzdat de riduri și de semnele chinului vieții, crezi că ai să mă recunoști?

— Eu cred că da, zise Arthur. Ți-am făcut un mare rău. Și am venit aici ca să-ți spun asta.

— Ne-am făcut rău reciproc, spuse Morgan, cu vocea îmblânzindu-i-se deodată. Dar nu a fost pentru că așa am vrut noi.

Spunând acestea, Morgan își ridică vălul și Arthur observă că era tare bătrână, gura i se strâmbase, obrajii i se scofâlciseră, iar ochii îi sclipeau în lumina lumânărilor. Rămăsese prea puțin din frumusețea ei și totuși încă mai erau urme ale acesteia, ca ecoul unui cântec care răzbate prin noapte.

— O mai recunoști pe Morgan pe care ai iubit-o? O mai recunoști pe sora ta?

— Soră?

— Da, răspunse ea, soră.

Și pentru prima dată, zâmbi.

— Adevărul e că nu puteam ascunde așa ceva pentru totdeauna. S-ar fi ales la suprafață ca uleiul.

Câteva clipe, Arthur nu putu spune nimic. Era regele și împăratul care întotdeauna trebuia să-și găsească cuvintele.

— Avem mame diferite, spuse Morgan, dar Uther Pendragon a fost tatăl nostru.

— Deci soră vitregă, zise el, de parcă ar fi fost vreo diferență.

— Când te-ai însurat cu femeia aceea saxonă, am fost tentată să-ți spun. Dar ce-ai fi făcut? M-ai fi trimis la mănăstire? Mi-ai fi smuls limba? M-ai fi orbit?

— N-aș fi făcut nimic din toate astea. N-aș fi putut să fac nimic din toate astea. Ai știut de la început?

— În niciun caz nu știam la han, când te credeam un simplu actor.

Oare exista vreun cuvânt care putea fi spus? Arthur era copleșit și paralizat de adevăr. Nu-și mai aducea aminte nici de ce venise acolo, ci numai cum îi cercetase trupul odată și îi descoperise plăcerile cu mâinile, buzele și cu întreaga lui ființă.

— Iar mai târziu, nu a avut nicio importanță pentru mine. Vechii zei practicau incestul. Așa mi-a spus Merlin că făceau regii ptolemeici și reginele din Egipt. De ce mi-ar fi păsat? Niciodată n-am fost creștină.

— Merlin ți-a spus?

— Cine altcineva? Cine altcineva decât cel care mi-a ordonat viața din copilărie și mi-a distrus-o?

Vântul urla înfășurându-se în jurul turnului. Părea că era singurul care le ține tovărășie.

— Dacă n-ar fi vântul, se gândi Arthur, aș putea crede că am murit. Dar poate că vântul oftează și urlă pe deasupra mormintelor noastre.

— Merlin, zise ea. Merlin cel cu inima de piatră, care s-a crezut un maestru păpușar care își poate manevra păpușile după propriul plac în poveste. Am avut un copil noi doi, conceput în noaptea aceea la han.

— Conceput din dragoste, înseamnă.

Arthur vorbea ca prin vis.

— Conceput din neștiință și născut infirm. Merlin l-a luat de la mine ca să-l crească el. Dar eu l-am luat înapoi și l-am trimis la Camelot, ca să te chinuie și să mă răzbune.

Oare a spus ea asta? Sau așa și-a închipuit el după aceea? Nu-și putea da seama, dar de multe ori i se părea că e o replică dintr-una dintre piesele pe care el, Peredur și Goloshan obișnuiau să le joace.

— Numele lui este Mordred, zise ea, iar unii spun că înseamnă *cel amar*.

Apoi îi vorbi lui Arthur despre ceilalți fii ai ei. Sau cel puțin așa își amintea el, întrebându-se mai târziu dacă își amintea ce a spus sau ceea ce ar fi trebuit să spună. Îi vorbi despre spiritul nobil și hotărârea lui Gawaine, despre inteligența lui Agravaine și despre curajul nemăsurat pe care îl arăta Gaheris în a-și depăși natura feminină și teama.

— Am auzit, spuse ea, că saxona te înșală, că se culcă cu toți cavalerii tăi, mai cu seamă cu Lancelot. Îți pare rău?

Arthur făcu un semn vag din mână, ca cineva care dă la o parte ceva neplăcut.

— Am părăsit-o, zise Arthur, admițând ceea ce înainte nu ar fi vrut să recunoască. Nu că ar conta, adăugă el.

Din depărtare începu să se audă sunetul unui clopot, greu, întunecat și de rău augur, prin noaptea pustie.

— Ani de zile am crezut că te vei întoarce la mine, spuse ea. De multe ori am visat că ai venit și că erai lângă mine în pat.

Arthur venise să o acuze de toate cele pe care le aflase în York. În imaginația lui, era o femeie rea. Acum simțea afecțiune față de ea; și ea era una dintre cei învinși. I-a dorit ea moartea? Nu avea cum să i-o dorească mai mult decât și-o dorea el. Preoții îi spuseseră că și acela era un păcat.

Morgan continuă:

— Știu de ce ai venit. Nu trebuia. S-a terminat.

Arthur se uită la ea. Pentru o clipă, scurtă cât o respirație, gura ei scofâlcită păru că se relaxează, aproape transformându-se într-un zâmbet; apoi Morgan își coborî vălul.

— Merlin e mort, zise ea, la fel și tot ceea ce a încercat să facă, nesăbuitul.

Apoi își așează mâna pe craniul așezat pe noptiera de lângă pat.

— Să nu uităm că și noi trebuie să murim, adăugă ea.

• CARTEA A PATRA •

• Capitolul I

„Timpul înseamnă degradare, oare ce nu atinge el?” Această replică, pe care Merlin o cita adesea, era una dintre preferatele împăratului Marcus, a cărui singură consolare în anii bătrâneții fusese Horațiu, iar acum îi suna lui Arthur în minte ca un sunet înăbușit de tobă, în timp ce stătea la o masă înaltă în sala lui din Camelot. Gawaine lipsea, nimeni nu știa unde e; Lancelot, la fel; Parsifal plecase de mult, se căsătorise după cum spuneau unii, murise după cum spuneau alții care se întorseseră din insule îndepărtate; Galahad dispăruse de parcă nici nu ar fi existat vreodată, poate prin meleaguri eterice, poate în vreo mănăstire întunecată.

În timpul acesta, un menestrel cânta un poem de luptă, aspru, disonant, gotic, plictisitor pentru urechile lui Arthur.

Guinevere plecase și ea de la curte; se dusese la o mănăstire, de unde trimisese o scrisoare (dictată, pentru că nu știa să scrie) prin care cerea anularea căsătoriei din cauza sterilității lui, după cum susținea ea.

Din celălalt capăt al mesei, Gaheris îl privea, cerșind afecțiune. Era palid, slab, epuizat, ca unul care încă de când era un băietan trăise cu frica în sân. Privirea lui îi căută chipul lui Arthur, iar ce văzu acolo îl făcu să se întoarcă, pentru a-și ascunde lacrimile.

Trecuseră luni de când Arthur se întorsese călare la Camelot. Iarna își slăbea chingile, se apropia Paștele. Arhiepiscopul Eugeniu rodea un os și vorbea despre păcat, viciu și nevoia de a face penitență. În acea după-amiază, sub un cer greu de

ploaie, păcătoșii se adunaseră în fața lui Dumnezeu și a regelui, pentru a cere îndurare într-un ținut atacat de dușmani.

Sălbaticele triburi din nord se puseseră în mișcare. Saxonii, iuții și anglii navigau pe apele dinspre răsărit, arzând și prădând totul. Din partea saxonilor deja așezați în Britannia veneau murmure de război; refuzau să-și plătească impozitele sau să trimită regelui trupe pentru armată. Până și căpeteniile mărunte din munții Cambriei devastau pământurile, furând oi și femei.

Acelea au fost lunile ascendenței lui Mordred. Tânărul cavaler, devotat slujitor al bisericii, preferatul arhiepiscopului, cu miere pe buze și foarte priceput în arta lingușirii, se hotărî să fie adeptul reformei. Nu spunea nimic împotriva lui Arthur, dar îi făcea pe ceilalți să îl desconsidere din ce în ce mai mult pe rege.

Luându-și inima-n dinți, Gaheris se duse la Arthur și îi spuse că Mordred conspira împotriva lui. Arthur zâmbi, îi mulțumi și îl asigură de dragostea lui, dar nu făcu nimic. Adevărul era că nu se putea uita la Mordred fără să-i fie rușine, acum că știa că era fiul lui, născut din unirea lui incestuoasă cu Morgan. În plus, pentru că Mordred era și infirm, îi era milă de el.

— Infirmii au dreptul să fie înciudați, îi spuse el lui Gaheris. Însă, deși nu făcu nimic în legătură cu această amenințare, îngrijorarea lui Gaheris îl trezi din acea amărăciune care i se așternuse în suflet după ce o vizitase pe Morgan în turnul ei.

Arthur își strânse armata, o armată mică, mai mică decât cea pe care o avea în tinerețe, pentru că mulți dintre curajoșii lui cavaleri muriseră sau erau plecați sau, așa cum se întâmplase cu veteranii Kay și Bedivere, a căror apatie din ultimii ani câștigase bătălii, în timp ce prudența îi lipsise de prea multe ori de gustul dulce al victoriei, și care acum erau prea bătrâni, prea țepeni și prea bolnavi pentru a mai putea lupta.

Însă în aceste luni, era o bucurie să te uiți la Arthur. Nu mai părea să fie regele-împărat doborât de griji și responsabilități, ci un tânăr prinț refăcut. Oamenii spun că începuse din nou să poarte cizmele lui lungi și că își învolbura mica armată prin văi și peste dealuri, dând lovitură după lovitură. Îi respinse pe irlandezi cu multă vărsare de sânge, iar bocetele lor se auziră peste mări. Căzu ca un tunet asupra saxonilor, în timp ce aceștia începeau să se răspândească pornind din estuarul Humber. Când regele lor a trimis cuvânt la Arthur cerându-i să le predea pământurile pe care le ocupaseră, Arthur i-a răspuns că singurul pământ pe care i-l va ceda avea să fie „doi metri de pământ britanic”; și înainte ca noaptea să se așeze peste acele șesuri, saxonii era împrăștiați la fel cum vântul de toamnă spulberă frunzele roșiatice din copaci, iar râul le-a spălat sângele și l-a dus spre locurile în care își ancoraseră bărcile. Apoi Arthur s-a întors împotriva galilor și i-a trimis urlând și împiedicându-se în neorânduială în munții din care veniseră. În cele din urmă, Arthur coborî la câmpie și intră în luptă cu un rege saxon rebel, pe nume Cynewulf, pe care îl învinse în cinci bătălii de răsunet, făcându-l să-și mărturisească trădarea și să implore milă. Arthur a fost de acord și i-a spus că mila era privilegiul învingătorului și al tuturor capetelor încoronate.

Ceea ce, într-adevăr, așa este, așa cum te-aș îndemna și pe tine, prințul meu, să nu uiți niciodată; ci adu-ți aminte de cuvintele lui Arthur ori de câte ori vei câștiga o bătălie.

Toți au fost uimiți de faptele lui Arthur din acea vară; numai Mordred le privea cu o spaimă vecină cu disperarea, pentru că, se gândea el, leul fusese stârnit și avea multe motive să se teamă de furia lui.

În acea vară, Arthur a simțit pentru ultima oară bucurie în luptă. Sunt multe de spus despre asta. Unii teologi susțin că războiul este dovada

păcatului originar și că, dacă nu am fi păcătoși, și acum am fi în Paradis, nu ar exista nici războaie, nici motive care să ducă la război. Poate că așa este, deși a fost război până și în Paradis, când Lucifer, care este și Satana, alături de îngerii rebeli, a pus la îndoială autoritatea celui Atotputernic.

Cu toate acestea, oricum ar fi, este evident că lupta, prin urmare și războiul, sunt la fel de firești pentru un bărbat cum este să facă dragoste sau să bea și să mănânce. Nu există niciun popor care să nu fi cunoscut războiul sau care să nu-și slăvească eroii războinici mai presus de orice. Mai mult, acest act al războiului ar putea fi, și adesea se și dovedește așa, un act de bucurie și de progres, la fel cum este și dragostea. Ne amintim că cel mai mare dintre eroi, Alexandru, a plâns când și-a dat seama că nu mai existau ținuturi pe care să le poată cuceri.

Până și cei mai severi dintre teologi sunt de acord cu conceptul de război drept și, deși se poate discuta foarte mult în legătură cu cât de drept este un război sau nu, acordul teologilor nu poate fi trecut cu vederea. Iar dacă un război este drept, atunci nu există niciun motiv pentru care să nu te poți bucura de el.

Pe de altă parte, este de necontestat faptul că toate războaiele sunt crude și prilejuiesc multă suferință. Din acest motiv, niciun prinț nu ar trebui să înceapă un război fără a avea o cauză justă. Însă toți suntem datori cu o moarte, iar moartea în luptă este considerată a fi cea mai nobilă și mai onorabilă dintre morți, cu excepția martiriului, care este îngăduit numai celor aleși.

Tocmai de aceea au cântat poeții războaiele, lucru care le-a permis oamenilor să își arate virtuțile pe care le au: curaj, devotament, mărinimie.

Aceste virtuți se regăsesc cu ușurință în povestea lui Arthur, așa cum se regăsesc și în

povestea lui Ahile și Enea, care au încântat generații întregi.

În cursul acelei veri, Arthur, în absența lui Gawaine și a lui Lancelot, îl numi pe Gaheris confidentul lui, el fiind și căpetenia suitei lui. Era un rol pentru care era foarte potrivit, mai potrivit decât să conducă oștenii la luptă, pentru că era foarte inteligent, dar și blestemat cu o imaginație care îl făcea să simtă durerea înainte de a trece prin ea, atât durerea altora, cât și durerea lui. Din această cauză, avea de multe ori căderi nervoase, pe care ceilalți le interpretau ca lașitate.

Lui Arthur îi plăcea compania lui și vorbea cu el așa cum nu o putea face cu altcineva.

Regele îi spuse:

— Nu există nicio responsabilitate fară vină. Când strămoșul meu, Enea, a plecat pe mare din Troia și a ajuns în Italia, după cum îi era destinul, a fost forțat să pornească război împotriva poporului etruscilor. Enea a intrat în luptă împotriva regelui lor care, temându-se pentru viața lui, a fugit. Apoi fiul regelui, un tânăr pe nume Lausus, a vrut să își salveze tatăl. Enea l-a avertizat să se țină deoparte. „Încercarea aceasta va fi mult prea mare pentru tine”, l-a avertizat el. Însă tânărul a insistat. Așa că au luptat, iar Enea l-a înjunghiat „prin tunica pe care mama lui i-o țesuse cu fir de aur”, după cum spune Vergiliu. După ce tânărul a murit la picioarele lui, Enea s-a făcut palid la față, pentru că vederea tânărului îl mișcase profund. „Bietul meu băiat”, s-a gândit el, „ce aș putea să-ți ofer în schimbul glorioasei tale fapte de vitejie? Păstrează armura care a fost mândria ta; voi da înapoi prietenilor tăi trupul tău, dacă asta ar fi o consolare.” Așa că Enea ridică în brațe trupul băiatului, iar părul lui lung, pătat de sânge, atârna ca un văl. Sunt sigur că în acel moment Enea nu a simțit numai povara trupului băiatului, ci și povara propriului lui destin, care l-a obligat să poarte războaie și să ucidă. Imaginea lui Enea purtând

trupul lui Lausus este una dintre cele care îmi tulbură nopțile, când sunt între somn și realitate. La finalul acelui mare poem, cu care am crescut din copilărie, auzindu-l pentru prima dată de pe buzele lui Merlin, Vergiliu strigă, uimit de poruncile pe care destinul sau zeii le dau oamenilor: „Oare a fost cu adevărat dorința ta, Jupiter, ca oamenii care ar fi trebuit să trăiască împreună în armonie să se înfrunte în războaie?” De câte ori nu mă întreb și eu asta, de câte ori mă gândesc la războaiele de pe aceste insule și din Imperiul nostru! Oare a fost nevoie ca britanicii și romanii să se înfrunte cu saxonii, ca romanii să se lupte cu goții și germanicii, francii și vandalii, ca să se poată face un imperiu nou și mult mai măreț? Am câștigat multe bătălii și, potrivit poeților, glorie eternă, dar tot îți spun, Gaheris, că a fi conducător și cuceritor cere iertare și milă, din cauza atrocităților cu care te împovărezi. Într-adevăr, acum, că iarna vieții mele s-a apropiat, mi se pare că a fi un cuceritor adevărat este o soartă îngrozitoare, în multe feluri, la fel ca atunci când ești înfrânt și supus. Pentru că cei înfrânți sunt iertați prin însăși natura înfrângerii de responsabilitatea pe care o au față de acțiunile lor viitoare, în timp ce victoriosul este condamnat la asta. Și mă întreb dacă, după atâtea victorii, lumea este un loc mai bun decât mi se părea pe vremea când eram un nimeni?

Ce răspuns i-ar fi putut da lui Arthur Gaheris cel slab de inimă? Nimic altceva decât platitudini, care vorbeau despre simpatia lui sinceră față de neliniștile regelui, dar care nu-i aduceau acestuia nicio consolare.

• Capitolul II

În anul următor, pentru că în Britannia era pace, Arthur a călătorit prin Galia, care încă nu era Franța de azi, și traversă Alpii, apoi coborî în valea Po și, de acolo, ajunse la Ravenna. Gaheris îl însoțea în calitate de secretar, iar cu el mai călătorea și o companie formată din cavaleri de-ai săi, dar și preoți, călugări și doi episcopi. Îi luase cu el pentru a le arăta că putea călători în pace; adevărul era că dacă vreun rege sau vreun conte prin ținuturile căruia trecea s-ar fi gândit să îl atace, el era prea slab pentru a se putea împotrivi. Dar renumele lui călătorea odată cu el, și toți regii, prinții, ducii și conții îl primiră cu bucurie. Mai mult, la Milano a fost numit împărat, iar când a participat la Sfânta Slujbă de la Catedrală, arhiepiscopul i-a așezat o diademă de aur pe cap, cea pe care însuși marele Constantin i-o dăruise catedralei.

Am adus vorba de asta pentru că unii susțin că Arthur nu a fost un împărat adevărat, ci doar rege al Britanniei. Însă aceștia sunt doar niște ignoranți și mincinoși; eu însumi am citit în biblioteca arhiepiscopului documentul care povestește ceremonia de la Catedrală. Oricum, trebuie să înțelegi că nu a fost vorba despre o încoronare, pentru că niciun episcop și niciun arhiepiscop nu poate face așa ceva, decât dacă este voința împăratului sau dacă este condus (precum se spune) de însuși cel Atotputernic. În documentul pe care l-am citit cu atenție, nu există nicio aluzie cum că Arthur i-ar fi poruncit așa ceva arhiepiscopului. Prin urmare, voi încheia prin a spune că această ceremonie a reprezentat o recunoaștere sau o confirmare a titlului imperial al lui Arthur, pe care într-adevăr îl moștenise de la bunicul lui, Marcus.

Într-o noapte, Arthur se odihnea în camera lui din Milano, cuprins de acel somn ușor în care nu mai poți face diferența între gânduri și vise și în care acestea par mai vii, mai apropiate și mai pline

de semnificație decât ideile pe care le elaborăm conștient sau decât impresiile pe care ni le formăm în timpul zilei; bănuiesc că asta se întâmplă pentru că, în astfel de momente, pe care eu le numesc somn pe jumătate, ne eliberăm de poruncile trupului, așa cum se va întâmpla când vom fi în mormânt. Prin urmare, se poate ca toată activitatea minții noastre din timpul acelei stări să ne ofere o anticipare a felului în care vor sta lucrurile când trupul va fi afectat, iar mintea sau spiritul eliberate.

Oricum ar fi, când se afla în această stare, Arthur s-a pomenit vorbind cu Marcus. Marcus îi apăru cu barba albă (așa cum i-l descria Merlin când îi povestea despre el în copilărie). Arăta ca un bătrân, într-o lună uscată, când pământul era scorojit și toți așteptau ploaia. Îi vorbi lui Arthur ca și cum Arthur era încă tânăr. Acesta căută la el încurajare, dar nu găsi la început, pentru că Marcus, sau stafia lui Marcus, sau imaginea lui Marcus, așa cum și-l închipuise Arthur ori de câte ori căutase un egal care ar fi putut înțelege povara Imperiului pe care o purta și care apăsa atât de mult pe umerii lui, îi vorbi la început despre înșelăciune și deziluzie, despre cum istoria îi dezamăgește până și pe cei care numai îndrăznesc să-și șoptească ambițiile în ceasul întunecat dinaintea zorilor și despre cum suntem conduși de mândrie.

— Deci, spuse Marcus, iar Arthur își aminti foarte clar cuvintele lui a doua zi și i le povesti lui Gaheris, care le notă, iar eu chiar am citit această însemnare, care e păstrată aici, în Palermo, în biblioteca înființată de Arhimede din Siracusa (spun unii). Dar iar am divagat sau cel puțin sunt în pericol să fac asta. Îți voi povesti altă dată despre minunile pe care le-a descoperit Arhimede. Deci, spuse Marcus, iar Arthur își amintea că tonul lui era abătut și că vorbea ca unul care îndurase mai multe decât poate duce un om, lucru pe care Gaheris îl gândi și îl notă și cu care și Arthur era

de acord. Deci, spuse Marcus, semnele sunt considerate minuni, iar istoria ne oferă multe exemple de acest fel, însă nu găsim amprente certe de-a lungul curgerii timpului. Chiar și-așa, există o lecție pe care trebuie să o învățăm: că sarcina unui rege și a unui împărat va fi întotdeauna aceea de a repara zidul. Iar zidul se prăbușește tot timpul.

Dimineața, Arthur vorbi despre aceste lucruri cu Gaheris și îl întrebă dacă știa povestea Sibilei, care era ținută într-un borcan în Cumae. Gaheris îi răspunse că nu o știa, iar Arthur spuse:

— Au întrebat-o pe Sibilă ce-și dorește, iar ea le-a răspuns că-și dorește moartea. Uneori, zise el, mi se pare că Sibila vorbește pentru toți oamenii. Aud și acum zornăitul oaselor.

Când îi vorbea astfel, Gaheris înțelegea nu cuvintele, ci înțelesul din spatele lor. „Într-adevăr, se gândea el, regele e istovit de toate astea. Și totuși Imperiul se bucură de pace și prosperitate, iar asta grație conducerii Sale."

Așa că era nedumerit și se tot gândea la lucrurile astea pe drumul de la Milano la Ravenna.

Ravenna era orașul natal al lui Marcus, care se născuse într-o gospodărie izolată la câteva mile distanță de oraș, undeva prin mlaștini. Dar la Ravenna a fost adus trupul lui, de către un slujitor credincios, după ce a murit într-o cârciumă din Roma. Respectându-i renumele și nerăbdător să-l declare fiu al bisericii, episcopul din acele vremuri îi ridică imediat un monument funerar țintuit cu pietre prețioase și-l așeză acolo cu mare onor. Deasupra fu așezată o efigie a lui Marcus. Arthur privi îndelung la fruntea netedă umbrită de geana roșiatică a sfârșitului zilei, arătând ca de fildeș în nemișcarea ei. Și la ochii de marmură, nevăzători… cât de multe – și ce anume – văzuseră acei ochi care nu fuseseră de marmură?

Arthur se clătină pe picioare și întinse un braț să se sprijine de Gaheris.

— Ochii aceștia în vis, dacă un vis a fost acela, aveau culoarea mării când răsare soarele și erau la fel de adânci.

La Ravenna mai veni, cu toate oficiile și grandoarea cuvenite unui figuri imperiale, celălalt împărat, din cetatea lui Constantin, pentru a dezbate chestiuni de stat cu Arthur. A venit însoțit de cavalerie, o legiune din trupele vajnicilor luptători din munții Asiei, o mie de curteni în robe țesute în aur și căptușite cu blană de hermelină, Patriarhul de Constantinopol, diverși episcopi, preoți, confesori, șaizeci de eunuci care lucrau în secretariatul lui, muzicieni, dansatori și măscărici, amante, catamiți și o menajerie ambulantă. Gaheris nu mai văzuse atât lux și grandoare, și totuși, acest împărat cu barba lui lungă vopsită purpuriu, veni la Arthur și îl îmbrățișă ca pe egalul său.

Gaheris a fost timid la început, chiar rușinat de contrastul dintre splendoarea acestui împărat Iustinian și felul cum arăta Arthur; și se înfurie atunci când îi auzi pe unii curteni răsăriteni care râdeau de simplitatea veșmintelor și manierelor lui Arthur.

Timp de o după-amiază și o seară și apoi până târziu în noapte, cei doi împărați au stat închiși împreună, în timp ce în preajma palatului căzut în ruină și plin de bufnițe prin turnurile năruite erau sumedenie de corturi înghesuite, cai priponiți și larmă de cântece de munteni anatolieni ce-și înălțau jalea spre cerul înnourat.

Nimeni nu știe ce au vorbit cei doi împărați, nu cu precizie, dacă or fi vorbit de mărirea din trecut a Romei și cum ar putea fi ea câștigată, dacă au făcut planuri (așa cum cred eu) să mai taie din avântul episcopului de Roma și să-i suprime pretinsul drept de a stăpâni Imperiul pe care, dacă ți-amintești, îl vântura în temeiul unei așa-zise împuterniciri date lui de Constantin. Dar cert este că și-au recunoscut unul altuia mărimea și că au jurat să păstreze unitatea Imperiului.

Fac această afirmație bazându-mă pe cele scrise de Gaheris în memoriile sale, unde spune că nu l-a mai văzut niciodată pe Arthur așa de senin ca atunci când și-a luat rămas bun de la partenerul său și s-a pornit spre Ravenna.

Mai mult de-atât, se știe că atunci când la urechile episcopului Romei a ajuns știrea despre întâlnirea celor doi, mai întâi a pălit de teamă, după care chipul i s-a făcut ca de stană. Și din acea clipă s-a hotărât să-l distrugă pe Arthur într-un mod pe care acum, în ciuda durerii pe care mi-o provoacă, trebuie să-l relatez.

• Capitolul III

Acum, pentru mai buna ta informare, prințul meu, haide să dezvolt puțin această chestiune a împuternicirii semnate de Constantin, chiar dacă e vorba de o urzeală de minciuni de la un cap la altul. Dar, înainte să mă apuc, trebuie să amintesc faptul că maniera în care episcopii Romei s-au bazat pe acest document secole la rândul este o înșelăciune, o impietate, o dovadă de aroganță, o probă de duplicitate și de minciună sfruntată.

Se susține că e vorba de o scrisoare datată 30 martie, anul Domnului 315, de la împăratul Constantin către Papa Silvestru I. Începe cu o relatare legată de modul în care s-a convertit Constantin după ce a văzut semnul crucii pe cer, deasupra Romei, când se pregătea de bătălia care urma să îi aducă stăpânirea cetății. Acea apariție, fiind atestată și de alții, poate fi considerată ca autentică. Dar trebuie să reții, totuși, că cel care vrea să te înșele va începe adesea cu o afirmație adevărată tocmai pentru a câștiga încrederea ta și a celor pe care vor să-i păcălească. Scrisoarea spune mai departe despre botezul lui Constantin și, dacă este un amănunt care să-i dovedească falsitatea,

atunci tocmai acesta este. Căci este consemnat de diverși istorici cum că, deși a declarat creștinismul religia oficială a Imperiului, Constantin însuși nu a primit botezul decât abia pe patul de moarte și a mai trăit cel puțin douăzeci și doi de ani după presupusa dată a acestei scrisori.

Împăratul zice apoi în acest pretins document că a fost vindecat de lepră prin mijlocirea Papei Silvestru; dar nu am cunoștință de nicio autoritate și nici n-am dat de cineva în decursul cercetărilor mele aprofundate care să declare că împăratul ar fi suferit vreodată de lepră. Așa că și asta e o minciună.

Documentul menționează apoi darurile făcute de împărat vicarului lui Sf. Petru și cum i-a acordat supremație peste scaunele din Antiohia, Alexandria, Ierusalim și Constantinopol. Iar acest lucru e contestat de Patriarhul de la Constantinopol până în ziua de azi.

Consemnează după aceea faptul că episcopului Romei i se oferă în dar însemnele imperiale și Palatul Lateran pe care, într-adevăr, îl ocupă, și în încheiere și puterea imperială asupra Romei, Italiei și tuturor provinciilor din Apus.

Poți să judeci și singur cât de puțin probabil era, de fapt, ca împăratul Constantin, după atâtea campanii de război prin care și-a asigurat supremația asupra întregului Imperiu, să cedeze dintr-o dată jumătate din acesta.

Și totuși, în baza acestui document, pe care nu ezit să îl calific drept un fals și o înșelăciune cum rar se mai pot întâlni în analele istoriei universale, episcopul Romei pretinde supremația asupra strămoșilor tăi imperiali și tot în baza lui, Papa din acele vremuri, un anume Hormisdas, canonizat mai târziu, s-a mobilizat împotriva lui Arthur și a început să uneltească pentru a-l detrona.

Trebuie să mai adaug că, printr-o ultimă impertinență, autorul acestui fals afirmă faptul că, în semn de inviolabilitate a acestei împuterniciri,

împăratul Constantin a așezat documentul pe moaștele Sfântului Petru, pe care nu le-a văzut nimeni de când acesta a fost îngropat, după crucificare.

De ce, te-ai putea întreba, voia acest Papă, acest Hormisdas, această creatură de călugăr nenorocit, fiu de țărani de undeva de pe dealurile de pe lângă Roma, să-l distrugă pe Arthur, cel care restabilise pacea și prosperitatea și era privit de toți oamenii de treabă ca un prinț al cavalerismului și un chezaș al onoarei?

Răspunsul este simplu: mărirea lui Arthur era insuportabilă pentru călugăr. Făcea ca propriile lui pretenții să pară ridicole. Iar acum, vestea că Arthur s-a întâlnit cu împăratul de la Răsărit ca un prieten al acestuia stârnea frica și invidia Papei. De aceea s-a hotărât să-l distrugă.

I-a scris mai întâi lui Eugeniu, arhiepiscopul de Canterbury, un fost coleg din curia romană și deci un vechi aliat. Îi ceru acestuia două lucruri: mai întâi să-i trimită dovezi privind păcatele și fărădelegile comise de Arthur și legate de orice semn de indulgență pe care acesta îl făcuse referitor la religiile păgâne între timp interzise în Britannia, cum ar fi de pildă dacă avusese în vreun fel de-a face cu vrăjitori sau vrăjitoare. Și în al doilea rând să îi dea numele unui „nobil prinț” pe care el să-l poată numi rege în locul lui Arthur. Arhiepiscopul era bucuros să-l ajute.

În doar câteva săptămâni, în timp ce Arthur era încă în Galia, unde prezida o curte judecătorească și primea vizite de omagiere din partea unui mare număr de prinți, se apucă de treabă și îi furniză episcopului Romei – autointitulatul vicar al Sfântului Petru – o listă de pretinse fărădelegi, păcate și abateri grave ale lui Arthur.

Acestea erau – și le voi înșirui acum, căci sunt cinstit și nu voi ascunde nimic, deși știu că mult prea mulți dau crezare proverbului conform căruia nu iese fum fără foc și, ca atare, sunt înclinați să

accepte orice afirmație nefondată ca fiind dovadă în toată regula, confundând ceea ce spun oamenii cu adevărul:

> *Că a comis incest cu sora lui*;
> *Că era vinovat de păcatul sodomiei cu diverşi tineri, printre care erau numiţi Peredur, Parsifal, Gaheris şi Geraint*;
> *Că s-a lăsat, spre plăcerea şi ruşinea sa, sodomizat de Lancelot*;
> *Că scăpase vrăjitoare renumite de la judecată*;
> *Că, învăţat de vrăjitorul Merlin, a obţinut coroana regatului prin vrăjitorie, scoţând din piatră o spadă care fusese înfiptă acolo printr-un act de magie*;
> *Că, aflând cum că regina Guinevere era stearpă, a încercat s-o facă să rămână însărcinată folosind practici vrăjitoreşti*;
> *Că, acestea din urmă dând greş, a apelat la Liturghia Neagră pentru a obţine acelaşi scop*;
> *Că a obligat-o şi încurajat-o pe Guinevere să bea sângele unui copil sacrificat tot pentru a rămâne însărcinată*;
> *Că i-a poruncit lui Lancelot să se culce cu regina pentru a-i face un copil moştenitor*;
> *Că oficiind nişte rituri păgâne şi satanice îi sărutase fundul unei mâţe în chip de derâdere a Cinstirii Sfintei Ostii*;
> *Că se înhăitase cu păgânii şi stătuse cu ei la masă*;
> *Că a vândut oficii bisericeşti pe aur, făcându-se astfel vinovat de păcatul simoniei*;
> *Că i-a asuprit pe cei săraci, luându-le pământurile şi dându-le cavalerilor lui*;

Că i-a condamnat pe nişte baroni la moarte fără judecată prealabilă;
Că i-a aruncat în temniță pe trei funcționari bisericești în pofida statutului de clerici în virtutea căruia ar fi trebuit judecați de un tribunal ecleziastic;
Că s-a înhăitat cu jucătorii de cărți, cu circarii, cu curtezanele și cu prostituatele de ambele sexe;
Că la curtea lui era cloacă de vicii;
Că l-a insultat pe arhiepiscopul însuși și i-a negat autoritatea;
Că a declarat că episcopul Romei nu are mai multă putere asupra bisericii din Britannia decât orice alt episcop străin (sic);
Că a practicat alchimia;
Că, pentru a-l mulțumi pe Cel rău, a scuipat pe Sfânta Cruce;
Că…

O, era o listă foarte lungă. Nu am nici timpul, nici înclinația, nici inima să parcurg măcar jumătate din ea. Dar ceea ce am reprodus mai sus e, cred, mai mult decât de-ajuns ca să te lămurești în privința intențiilor…

Când și-a pregătit denunțul, Eugeniu s-a simțit cum nu se mai simțise niciodată; oare cum să mă exprim manierat aici? Într-un mod care să nu șocheze pe cei ce vor mai citi asta după tine, prințul meu? Să spun pur și simplu că s-a simțit ca și când a avut parte de ceva ce nu-i mai fusese dat vreodată? S-a simțit ca un om care umblase pe străzi toată ziua chinuit de o poftă de îl ardeau șalele și seara târziu a dat de cineva și în sfârșit a putut să se descarce.

Satisfăcut. Așa s-a simțit. Descărcat într-un mod copios, extraordinar.

A citit-o de trei ori, după care a cerut să i se aducă vin.

Mai apoi a trimis un servitor să îl cheme pe Mordred.

Pusese el ochii pe Mordred mai de demult. Știa că e omul potrivit pentru ce avea el de gând.

Ți-am făcut un portret lămuritor al lui Mordred? Cred că da. Dar uită-l, căci nu mai e de actualitate.

Asta pentru că Mordred a crescut între timp. A învățat să-și mai îndulcească limba care înainte, spre marea lui plăcere, lovea ca un dinte de șarpe veninos. Aflase că omul care își exercită istețimea ranchiunoasă pe socoteala altora își poate distra și face audiența să se gândească la cei atinși de împunsăturile lui ghimpate, dar nu-i va câștiga încrederea și nici nu-i va inspira siguranță. Fiecare se gândește că aceeași istețime răutăcioasă poate fi îndreptată asupra lui însuși atunci când nu mai e de față. Așa că Mordred cultiva acum tăcerea. Și deoarece din acele sarcasme rămăsese doar o amintire, lumea începuse acum să-l creadă formidabil. Dezvăluia atât de puține despre el însuși că toți credeau că niște mari calități zăceau ascunse sub acea tăcere.

Știa să-și afișeze castitatea. Dar asta nu deoarece o vedea ca pe o mare virtute, ci pentru că se gândea că stăpânindu-și dorințele se dovedea puternic. Mai mult de-atât, se temea că dacă ar face dragoste ar ceda ceva din el însuși. Și s-ar putea ca în realitate să nu fi avut dorințe puternice, și ca dragostea lui să fie toată concentrată asupra lui însuși. Nu pretind că pot ghici ce era în mintea lui. Dar consecința, cel puțin, e limpede. Oamenii se minunau de înfrânarea sa, dar în același timp îi înfricoșa, așa că îl priveau cu respect, dacă nu chiar cu mare teamă.

După care și-a schimbat înfățișarea, așa cum își schimbase și purtarea. Dacă atunci când sosise la Camelot se îmbrăcase în straie care să-i ascundă diformitatea, acum nu mai făcea deloc asta. Și asta

deoarece își făcuse calculul – căci la el totul era bine calculat – că aparenta nepăsare față de defectul pe care îl avea îi va impresiona pe cei pe care voia să-i conducă. Căci e natural să încercăm să ne ascundem slăbiciunile și să deghizăm ceea ce avem urât, iar cel care își neagă această tendință devine pentru toți remarcabil.

Când Eugeniu l-a chemat la el, Mordred n-a răspuns imediat, căci nu ăsta era stilul lui. L-a lăsat pe prelat să aștepte, ca să-și demonstreze, astfel, superioritatea.

Într-un târziu și-a anunțat venirea la palat, unde a fost escortat direct la biroul arhiepiscopului. L-a găsit pe Eugeniu într-o stare lejeră, îmbrăcat într-un halat de mătase galbenă căptușit cu blană și citind invectiva Sfântului Ieronim împotriva pelagienilor, pe care îi cataloga eretici. Mordred îi sărută inelul, curtenitor, și refuză vinul oferit.

După câteva amabilități, căci trebuie să știi, prințul meu, că era cu neputință în Britannia să porți orice fel de discuție fără vreo remarcă preliminară despre vreme, care în acea insulă înconjurată de oceane este mult mai schimbătoare decât aici, în Sicilia, și de aceea ocupă mințile localnicilor într-un grad care cu siguranță te-ar surprinde –, dar să nu divaghez… Deci, după câteva amabilități, arhiepiscopul se lansă într-un discurs care, după cum își dădu Mordred seama, îl pregătise dinainte cu mare atenție.

— Căci, spunea acesta, așa cum Cel Atotputernic astfel a rânduit lucrurile ca soarele și luna să-și reverse lumina lor asupra creației Sale pentru ca aceasta să poată fi văzută oricând cu ochii trupești, tot așa, pentru ca Omul, creatura pe care a zidit-o după chipul și asemănarea Sa, să nu fie dus în ispită și astfel să-și pună sufletul în primejdie, a așezat în dregătorii apostolici și cei regali mijloacele corespunzătoare sarcinii de a conduce lumea în conformitate cu voința Sa divină. Dacă eu, ca părinte pământesc al tău o să

am de dat socoteală Tatălui ceresc pentru tine în ziua înfricoșatei Judecăți – și aici se opri pentru a permite semnificației celor zise să pătrundă cât mai în adâncime – în fața Dreptului Judecător care nu poate minți și care este Creatorul tău și Creatorul a tot ce mișcă pe uscat și în mare, te îndemn acum să te gândești cu atenție la cele ce eu trebuie să îți pun cu pricepere ție la dispoziție pentru a-ți sluji pe calea mântuirii, și cum tu, fiul meu, pentru propriul tău bine, ar trebui fără întârziere sau ezitare să te supui celor ce eu ți le comand, pentru a putea la sfârșit să ajungi neîndoielnic la fericirea cea veșnică.

Mordred, care nu-și luase ochii de la arhiepiscop cât acesta vorbise, își plecă acum privirea și capul, părând că reflectează adânc.

Apoi, cu o voce joasă care îi exprima umilința profundă, spuse:

— Trebuie să fie cum spui și cum mă înveți, Stăpâne.

Nici cel mai mic tremur al vocii sau al privirii nu-i trăda plăcerea pe care o simțea în acea atitudine abject de ipocrită. Așa că vorbi mai departe:

— Trebuie să fie cum spune domnia ta, căci ce este un prinț, dacă nu sabia supusă Sfintei Biserici?

— Dacă ar fi vreodată așa cum trebuie să fie.

Arhiepiscopul oftă adânc, ca unul ale cărui gânduri sunt foarte triste sau tulburate. Apoi, spunând că știe că Mordred, spre deosebire de alții de vârsta lui, stăpânește arta cititului, îi înmână acestuia documentul cu lista de acuzații cărora trebuia să le răspundă Arthur.

Mordred îl citi încet, foarte încet, pentru că voia să aibă cât mai mult timp pentru a putea da cel mai bun răspuns, iar când termină, se aruncă pe podea, mușcă din rogojina de pe jos și urlă ca un câine părăsit. Eugeniu îl privi în tăcere și nu spuse nimic

nici când Mordred, care se ridicase în genunchi, începu să scuture din cap și să geamă:

— Oare este posibil? Oare se poate ca regele să fie atât de rău?

Eugeniu își așeză mâna pe capul plecat al băiatului și spuse încet, parcă cu tristețe:

— Din păcate, este exact așa cum am scris eu, până la ultimul cuvânt.

Apoi, vorbind clar și energic, spuse:

— Când regele Saul a păcătuit în fața Domnului și i-a nesocotit poruncile, profetul Samuel, Mare Preot al Israelului, l-a judecat și l-a uns pe tânărul cioban David să fie rege în locul lui. Arthur este Saul, eu sunt Samuel, iar tu, fiul meu, ești David al meu.

Apoi luă un vas cu ulei sfințit, turnă din el pe capul lui Mordred, după care spuse:

— Fiul meu, te-am uns servitor al Domnului cel Atotputernic, prin autoritatea pe care mi-a dat-o Sfântul Tată, vicar al Sfântului Apostol Petru și te chem să fii un instrument al răzbunării lui și să porți Sabia Dreptății și Scutul Adevărului împotriva dușmanilor, ereticilor, păcătoșilor, hulitorilor și, mai ales, a renegatului și tiranicului Arthur, cel care acum a fost detronat din Scaunul cel înalt și care, potrivit Bulei papale care va fi publicată, va fi excomunicat. Fie ca inimile tuturora să se întoarcă de la el și brațele tuturor creștinilor să se ridice împotriva lui.

Apoi, îngenunche și el lângă Mordred și se rugară.

• Capitolul IV

Cred că trebuie să îți spun mai multe despre acest Mordred, prințul meu, căci până acum ți l-am prezentat doar episodic.

După cum îți amintești, el era cel mai tânăr dintre fiii frumoasei și nefericitei Morgan le Fay, conceput, după cum credea și spunea ea, cu însuși Arthur pe vremea când era actor ambulant și îi încântase ochii, atrăgându-l apoi în camera ei și bucurându-se împreună de o noapte de dragoste.

Asta deja am povestit.

S-ar putea să fie așa cum a spus.

Cu toate astea, există unii care pun la îndoială povestea ei.

În primul rând, spun ei, Morgan și Arthur erau doi oameni foarte frumoși, în timp ce Mordred era urât. Acest lucru este împotriva naturii: un armăsar mândru și o iapă frumoasă nu vor da naștere unui mânz bolnav sau obișnuit. Într-adevăr, toți cei care se ocupă de creșterea cailor, câinilor sau vitelor, vor confirma această observație.

În al doilea rând, contestatarii nu găsesc niciun fel de asemănare fizică sau de caracter cu presupușii lui părinți, căci necazurile lui Morgan au fost pricinuite de căldura și impetuozitatea caracterului ei, în timp ce Mordred era rece, viclean și precaut; iar Arthur, după cum ți-am demonstrat din plin, avea toate virtuțile posibile.

Cu toate astea, acest ultim motiv este mai puțin convingător; se știe bine că din părinți nobili se poate naște un copil modest; de exemplu, împăratul filosof Marc Aureliu a fost tatăl viciosului și nestăpânitului Commodus.

Așa că, deși sunt mulți cei care spun că Arthur nu ar fi putut fi tatăl unui astfel de copil, eu susțin totuși contrariul.

Oricum ar fi, nimeni nu se îndoiește că Morgan l-a acceptat pe Mordred ca fiind fiul ei, chiar dacă acesta semăna foarte puțin sau deloc cu ceilalți frați ai lui, Gawaine, Agravaine și Gaheris, și la chip, și la purtare, și la fire. Cu toate astea, unii sugerează că acest copil a fost schimbat de zâne sau poate de o moașă coruptă și pus în locul copilului pe care îl născuse de fapt; printre cei care

susțin acest lucru sunt unii care spun că adevăratul fiu al lui Morgan și Arthur era acel Sir Galahad, care se așezase pe Locul Hărăzit și căruia i s-a arătat Sfântul Graal, în timp ce alții cred că adevăratul lor fiu a fost Parsifal.

Însă nu există nicio dovadă în legătură cu toate astea, așa că nu te pot sfătui să le crezi. Le amintesc numai în trecere.

Ceea ce se știe cu siguranță, după cum ți-am spus deja, este că Merlin l-a luat pe Mordred de la mama lui pentru a-l crește după metodele sale.

Metoda lui Merlin era remarcabilă, pentru că nu era nimic în acel copil care să-l scoată în evidență. Fusese născut cu toți dinții, cu un umăr mai sus decât celălalt, încât ceilalți îl credeau cocoșat și șchiop de piciorul stâng. Însă se cuvine să spunem că Merlin a descoperit foarte repede că acest copil era înzestrat cu o inteligență ieșită din comun; într-adevăr, s-a dovedit a fi un elev preocupat, învață să scrie și să citească, învață secretele naturii și proprietățile plantelor, devenind foarte priceput la botanică. Era foarte pasionat de matematică și avea foarte multe cunoștințe de astrologie. Îl asista pe Merlin la experimentele lui alchimice și, la cincisprezece ani, era mult mai înțelept decât ar fi fost orice copil de vârsta lui.

Recunoștința era un sentiment străin firii lui sucite. Departe de a-și admira învățătorul, ajunse să îl deteste. De ce, nu știu, probabil pentru că îi displăcea faptul că Merlin îi cunoștea cu adevărat firea. Prin urmare, începu să îl chinuie. Într-o zi, Mordred a furat o poțiune a dragostei pe care Merlin o pregătise pentru o mare doamnă, al cărei soț era orb la farmecele ei (preferând, în schimb, farmecele tinerelor fiice ale chiriașilor lor) și o picură în miedul pe care Merlin îl bea la cină, apoi făcu în așa fel ca, atunci când se trezește, prima femeie pe care o vede să fie o stricată pe nume Barbara, fiica unui porcar din pădure, care mirosea ca porcii tatălui ei. Merlin fu cuprins de o dorință

atât de violentă, că fetei i se făcu frică de el și fugi în pădure, unde ori a fost mâncată de lupi, ori s-a alăturat unui grup de vrăjitoare și a devenit iubita Diavolului (din cauza acelor povești care se spun despre ea). În timpul ăsta, Merlin cutreiera câmpiile și pădurile, gemând de dorință și supărare, până când, înnebunit că nu putea găsi stricata, căzu în genunchi și mâncă iarbă ca un al doilea Nebuchadnezzar. Iar Mordred se simți foarte satisfăcut.

Am povestit deja cum, după ce Arthur a luat-o de soție pe Guinevere și, printre multe lacrimi, a alungat-o de la curte pe Morgan, aceasta, în spiritul răzbunării care poate pune stăpânire până și pe cele mai nobile suflete, a trimis mesageri care să îl caute pe Merlin, apoi l-a legat și l-a aruncat într-o temniță; apoi l-a luat și pe Mordred la ea.

La început, Morgan a vrut doar să își ofere bucuria companiei fiului care îi fusese luat de lângă ea de mic copil; iar eu cred că ea spera să găsească în el calitățile pe care le iubea la Arthur, pentru a-și alina singurătatea. Însă curând a început să-i descopere caracterul răutăcios și, deși în generozitatea ei a încercat să pună răutatea pe seama infirmității sale și a educației date de nesuferitul de Merlin, comportamentul copilului era mult mai mult decât putea ea tolera. Băiatul începu să împrăștie calomnii despre doamnele ei de onoare, de care ea era foarte atașată, și o făcu să le dea afară pe două dintre ele, cu părere de rău; în plus, avea motive să creadă că Mordred o violase pe una dintre ele. Așa că entuziasmul ei inițial s-a transformat în dezamăgire, apoi în dezgust.

În același timp, durerea pe care o simțise după ce Arthur a alungat-o a început să se transforme într-un resentiment care a măcinat-o până când judecata ei s-a înecat în amar, iar iubirea adevărată pe care o simțise s-a transformat în ură. Cu siguranță, dragostea și ura, amândouă fiind întemeiate pe rațiune, sunt, cum ar veni, frate și

soră. Așa că acum, când Morgan era disperată că nu îl poate recâștiga pe Arthur, se gândea să-l distrugă. Și astfel se hotărî să-l trimită pe Mordred la curte cu o scrisoare către Arthur – „însuși, personal” – în care, cu vorbe mieroase, la scrierea cărora simțise o mare plăcere, îl prezenta pe tânărul acesta regelui ca fiind adevăratul și singurul său fiu.

— Într-adevăr, spusese ea, se merită unul pe altul.

Mordred porni călare spre Camelot plin de speranțe. Nu era încă total dedat la vicii. Încă mai avea ceva din ardoarea tinereții – poate chiar ceva din idealismul caracteristic tinerilor. Cu siguranță era ambițios, dar asta e ceva normal la cei de vârsta asta. Era conștient de faptul că e diform, lucru pe care, cum am mai spus, încerca pe-atunci să-l ascundă, căci era rușinat la ideea că e inferior în ceea ce privește puterea și agilitatea majorității celorlalți cavaleri; dar știa, de asemenea, că are o dotare intelectuală care îl făcea superior celor de seama lui. Această combinație e destul de nefericită, acceptabilă cu inima împăcată doar pentru cei cu adevărat virtuoși. Mordred nu era deloc astfel și din această pricină era vrednic de milă.

Se prezentă cu scrisoarea mamei sale la rege. Arthur o citi și se făcu roșu la față. Nu punea la îndoială cele scrise de Morgan. N-avea cum. Și totuși nu pica deloc bine. Era agitat, îndurerat, nemulțumit. Visase adesea la un fiu, tânjise după un fiu, și se împăcase în mod dureros cu gândul că nu va avea unul. Și acum i se prezenta un fiu, un bastard, fructul unei iubiri pe care nu o putea regreta, dar în același timp un fiu diform pe care nu îl putea recunoaște fără să o facă pe Guinevere să sufere; ceea ce n-ar fi vrut în niciun caz să facă tocmai din pricină că își dădea seama că nu o mai iubește.

Mordred se uita la el și îi citea respingerea în priviri. Din acea clipă s-a hotărât să se răzbune.

Arthur l-a făcut cavaler, l-a tratat cu considerație, l-a făcut membru în consiliul de coroană. I-a acordat același privilegiu al relației direct personale pe care îl acordase și lui Gawaine, Agravaine și Gaheris. În particular i se adresa ca fiului său, dar nu făcea asta la curte și nu intenționa, așa cum ar fi sperat Mordred, să îl desemneze ca moștenitor. Ani de zile, Mordred a încercat să-i câștige simpatia prin lingușeli; degeaba. A ajuns să își dea seama că Arthur nu simțea pentru el decât milă, ceea ce îi repugna, cu atât mai mult cu cât avea impresia că acea milă venea cumva condescendent. Mândria sa tipică l-a împiedicat, pe de altă parte, să spună cuiva ce pretenții are; dar nu se putea nici abține de la a face câte o aluzie sau de la a vorbi despre el însuși, indirect, ca despre un dezmoștenit și ca unul care a fost înșelat în ceea ce i se cuvenea de drept. Treptat, îi atrase de partea lui pe toți cavalerii care se simțeau nemulțumiți, plictisiți, zădărniciți în propriile ambiții, copți pentru revoltă.

Cultiva clerul. Era nelipsit de la slujbe. Se spovedea regulat. Avea grijă să fie văzut cufundat în lectura unor comentarii la Scriptură. Astfel și-a făcut o reputație de tânăr vertical și cu frica lui Dumnezeu. Ceea ce nu era cu totul neadevărat. Zelul lui religios era, ce-i drept, departe de a fi cu totul nesincer. Îi era cu adevărat teamă de Dumnezeu. Practica o cinstire extremă a sfinților. Nimic nu-i făcea mai mare plăcere decât să i se ofere în dar niște fragmente de moaște. Când, la o mare sărbătoare, Eugeniu, care înțelegea și totodată disprețuia această trăsătură a lui, a făcut rost pentru el de un rozariu din abanos care fusese, spunea el, făcut de un sihastru de cultură coptă în munții Libanului, ochii lui Mordred au scăpărat de o bucurie fără margini. Pălăria pe care o purta de obicei era toată împodobită cu mici iconițe de

sfinți și martiri, iar altele atârnau de coif chiar și când mergea la luptă. În conversații, atunci când i se cerea o părere, adesea săruta una dintre acele icoane înainte să răspundă; și în timp s-a cam observat că făcea asta cu atât mai pătruns de devoțiune cu cât ceea ce urma să spună era mai neadevărat sau mai menit să îl înșele pe cel în cauză.

Și totuși doar puțini oameni, printre care fratele lui vitreg, Gaheris, îl taxau drept ipocrit; și, cu adevărat, e posibil ca la cel mai adânc nivel să se fi înșelat. Inteligența lui era de așa natură încât nu se putea păcăli pe el însuși în privința păcătoșeniei propriilor fapte, iar frica sa de iad era copleșitoare. În consecință, de vreme ce nu putea sau nu voia să-și schimbe felul de a fi, căuta o anume mângâiere în pietate sau, după câte cred eu, în superstițiile cele mai crase.

Eugeniu însuși, cum ziceam, disprețuind cultul pentru moaște, căci le considera complet lipsite de valoare, vedea totuși în Mordred calitățile de care avea nevoie. A recunoscut și admirat lipsa lui de scrupule, ambiția, cruzimea. Credea însă că, având avantajul vârstei, el va fi stăpânul în relația cu celălalt. În privința asta se înșela amarnic. Mordred nu recunoștea pe nimeni drept stăpân.

• Capitolul V

Eugeniu a pronunțat, așadar, excomunicarea lui Arthur, apelând la autoritatea Papei, „cel ce poate lega și dezlega în ceruri, rânduind cu autoritatea Sfântului Petru, al cărui vicar este, și prin urmare având puterea și pe pământ de a acorda sau confisca imperii, regate, principate, ducate, marchizate, cnezate și orice alte proprietăți. Căci dacă judecă în chestiuni spirituale, nu e el îndreptățit să judece și în probleme pământești? Și

așa cum Sfântul Petru judecă și conduce peste îngerii din ceruri, la fel aici, pe pământ, vicarul său îl conduce chiar și pe cel mai mândru prinț, la fel de decisiv cum acel prinț își conduce propriii sclavi…”

Acesta a fost primul exemplu de aplicare a dreptului de a excomunica și de a detrona exercitat total arbitrar de episcopul Romei, un drept care a provocat mari suferințe, rebeliuni și războaie, și a fost cauza atâtor vărsări de sânge.

Așa că acum, într-o luminoasă după-amiază de martie în care vântul bătea alene dinspre răsărit, Eugeniu l-a declarat pe Arthur decăzut din drepturi și pe Mordred înscăunat în locul acestuia. L-a așezat pe piatra sacră, pe care unii o numesc a Destinului și care, se spune, i-a folosit de pernă lui Iacob în noaptea când fugind de furia lui Esau, fratele lui, s-a odihnit în Bethel și până în zori s-a luptat cu îngerul. Indiferent dacă asta e adevărat sau nu, se știe că piatra a fost luată din Egipt și adusă în Britannia de niște strămoși de-ai noștri, unde fusese lungă vreme venerată. E un fel de gresie și are culoare galben-cenușie.

În timpul ceremoniei se spune că Mordred s-a arătat nerăbdător, abia așteptând să se termine mai repede și să își intre în drepturile de rege. Și totuși era important pentru el. Părea împlinirea destinului său. Și reușise să aibă o prezență ciudat de impozantă. Umărul ridicat, gura strâmbă, ochii negri duși în fundul capului – toate astea le transmiteau celor de față puternica lui voință.

Nu a durat foarte mult până când lumea, sau mai degrabă țara, a simțit acea putere. El pregătise terenul cu mare grijă. Acum îi trimisese pe câțiva dintre tinerii cavaleri care erau dinainte de partea lui, în zona de coastă, cu ordinul de a cuceri castelele de acolo și a dezarma garnizoanele respective. După care a compus o proclamație prin care îl declara proscris pe Arthur, ca și pe oricine ar fi încercat să îl ajute, cu prevederea de a fi uciși

prin execuție sumară, fără pedeapsă legală sau vină dovedită. Stârni ura oamenilor față de străini, inflamându-le mintea cu pretinse primejdii și făcând apel ca să fie predați Gărzii de Fier (trupele speciale pe care și le crease) toți evreii, ereticii și vrăjitoarele. Unii au fost arși pe rug în Londra, Winchester, York, Caerleon și chiar la Camelot, spre consternarea sau deliciul populației. Două legiuni au fost încartiruite în sud-est, printre saxoni, iar dările cerute de la conții și de la dregătorii acestora au fost triplate. Dacă vreun proprietar protesta că nu poate plăti, i se scoteau dinții din gură pe rând, până mărturisea unde și-a ascuns avutul. Dacă asemenea metode de convingere – acesta era termenul oficial – nu erau de-ajuns, atunci i se smulgeau mai întâi unghiile de la mâini și pe urmă cele de la picioare.

De Paște, cu aprobarea bisericii, s-a decretat o săptămână de penitență. Străzile orașului răsunau de țipetele, plânsetele și imprecațiile grupurilor de flagelați. Mordred însuși s-a dat drept exemplu lăsându-se biciuit pe treptele bazilicii Sf. Petru din York, iar de Paște chiar l-a plesnit cu o funie înnodată pe un cleric pe spate și pe fese cu așa o putere că bietul om ar fi murit de nu s-ar fi pogorât un înger din ceruri care să-l oprească pe rege să continue să mai dea. Lucru atestat de diverși martori care, mai mult, au spus că acel înger a așezat o coroană de aur pe capul lui Mordred și l-a sărutat de trei ori, o dată pe mână, altă dată pe tâmplă și a treia oară, ca semn al stimei de care se bucura în ceruri, pe buze.

Astfel, entuziasmul le golea oamenilor mintea de orice rațiune. Câțiva erau îngroziți; mult mai mulți erau exaltați, iar dintre aceștia, spiritele mai îndrăznețe s-au dedat la o adevărată orgie a cruzimii, în care evreii au fost victimele preferate, deși, prin ordinul expres al lui Mordred, morțile cele mai dureroase erau rezervate celor acuzați de

sodomie, fie ea activă sau pasivă, onanism sau alte practici denunțate ca fiind păcătoase.

Frica a suprimat din start orice pericol de răscoală, în timp ce aceia cărora li s-a acordat privilegiul de a persecuta erau tot mai puternici, mai aroganți și mai înfocat devotați lui Mordred. Căci el știa că nimic nu leagă oamenii mai strâns de o tiranie decât acordarea libertății de a-i asupri pe alții și satisfacerea oricărei înclinații spre cruzime pe care ar putea avea-o.

Mordred își trimise soldații să o prindă pe Guinevere la mănăstirea unde se retrăsese, însă regina, speriată de pericolul care o păștea, s-a coborât din turn într-un coș, deși era o manevră periculoasă, mai ales că se îngrășase foarte mult, pentru că era o mâncăcioasă care, cu cât se simțea mai nefericită sau mai nedreptățită, cu atât mânca mai mult. Oricum, Guinevere reuși să scape și, cu ajutorul unui tânăr cavaler, pe nume Beaumains, care o iubea de mult timp (de la distanță), ajunse pe coastă, unde căpitanul unui vas fusese arvunit să o ducă în Britannia; iar acolo se reîntâlni cu Lancelot. Deși dragostea pe care o simțise cândva pentru ea murise, onoarea îl obligase să se poarte așa; prin urmare, îi oferi adăpost.

Când auzi Mordred de fuga ei, se înfurie, dar începu să se și teamă; era furios pentru că fusese păcălit; se temea pentru că fusese sigur că, odată ce punea mâna pe Guinevere, Arthur nu ar mai fi îndrăznit să pornească la război pentru a-și recâștiga regatul, ca să nu fie ea rănită sau ucisă. Mordred judecase înțelept, după cum îi era obiceiul.

Apoi o arestă și pe Morgan, mama lui, și o acuză de vrăjitorie. Dintre toate faptele lui îngrozitoare, niciuna nu era mai oribilă decât aceasta. Cu toate astea, dovada că era lipsit de sentimente îi impresionă pe mulți.

— Lasă-i să mă urască, de vreme ce se tem, era o replică atribuită, din câte știu eu, împăratului

Tiberius.

În plus, purtarea lui era pe placul lui Eugeniu și al episcopilor. Aceștia începură să țină predici despre sfințenia regelui și despre aplecarea lui spre adevărata religie. Însuși Eugeniu sau funcționarii acestuia au întocmit capetele de acuzare împotriva nefericitei regine de Orkney. Când s-au citit acuzațiile la proces, Mordred a plâns la gândul că asemenea răutăți ca ale ei puteau fi posibile. Sigur că el cunoștea deja capetele de acuzare, pe unele dintre care chiar el le sugerase; așa că lacrimile lui nu erau decât o comedie. Chiar și așa, ipocrizia lui nu era absolută. Teama lui de vrăjitorie era foarte mare și probabil chiar credea că infirmitatea lui era o consecință a faptului că mama lui se aliase cu Diavolul. Când omul este cuprins de superstiție, rațiunea este anihilată și nu există limită pentru prostiile pe care este gata să le creadă.

Cu toate astea, în acele momente curajul îl părăsi. Mordred nu a fost de acord ca mama lui să fie condamnată la moarte, așa cum cerea sentința pronunțată după tortură, când ea a mărturisit toate de câte fusese acuzată. Din nou cu lacrimi în ochi, Mordred a spus că nu poate avea moartea mamei lui pe conștiință; și poate că fusese sincer. Poate că tot mai avea câteva urme de afecțiune firească. Cine poate ști? Cine poate sonda cu certitudine adâncimile firii umane sau înțelege care sunt lucrurile care îl sensibilizează?

Se spune că Mordred i-a trimis mamei lui mesageri care i-au dus o otravă, pe care ea putea să o ia, pentru a scăpa de moartea groaznică și dezonorantă la care fusese condamnată. Însă Morgan îi batjocori darul.

Așa că i-au schimbat sentința de condamnare la moarte și a fost închisă într-un turn înalt dintr-o vale îndepărtată, unde a fost lăsată în paza unor eunuci cărora li se smulsese limba, pentru ca ei să nu poată vorbi cu ea. Unii istorici declară că lui Morgan i s-au scos ochii, însă nu știu dacă este

adevărat. S-ar putea ca soarta ei să fi fost confundată cu cea de care au parte de obicei membrii inutili ai familiei imperiale din Bizanț.

În cele din urmă, Mordred îi căută pe toți cei care fuseseră prieteni sau aliați ai lui Arthur și care nu-l părăsiseră, ci i se alăturaseră.

Printre victime se număra și vârstnicul Sir Kay. Deși Kay îl bombănise adesea pe Arthur și zădărnicise multe dintre planuri și deși vorbea cu melancolie despre zilele în care Arthur era un simplu ajutor la bucătărie, lovit și îmbrâncit și supus disciplinei lui, bătrânul cavaler făcuse un jurământ de supunere față de Arthur și era animat de un încăpățânat simț al datoriei. Prin urmare, Kay nu voia să se supună planurilor uzurpatoare ale lui Mordred, ci încerca să scape traversând marea, pentru a i se alătura lui Arthur. Fuga lui a fost împiedicată chiar când era pe punctul de a se îmbarca. Soldații îl târâră din mica barcă și apoi îl decapitară cu brutalitate pe o plajă mâloasă.

La fel, și Peredur a fost vânat și adus la Camelot, unde, deși era un om cinstit, căsătorit de mulți ani, a fost condamnat ca sodomit și necromant, iar pedeapsa pe care a primit-o a fost arderea pe rug, spre marea încântare a lui Eugeniu și, după cum a declarat acesta, spre Marea Glorie a Domnului.

• Capitolul VI

Prin urmare, Britannia trecea printr-o perioadă de teroare și mulți își ridicau privirea către cer, întrebând când avea să se întoarcă Arthur pentru a-și recupera pământul. Mulți își puneau această întrebare pe tăcute, în rugăciuni, pentru că spionii lui Mordred îi pârâu pe toți cei care rosteau numele lui Arthur fără a-i atașa și un blestem. Cei care făceau așa ceva erau prinși și aruncați în

temniță sau ținuți în tabere, în care li se aplica ceea ce se numește „reeducare”. Celor care se dovedeau a fi de nestrămutat li se smulgeau limbile, pentru că astfel, după cum spusese capelanul lui Eugeniu într-o predică ținută la Biserica Sfântul Paul din Londra, ei nu mai puteau abuza de darul vorbirii dat de Domnul rostind numele unuia care fusese excomunicat din Biserică. Însă soarele de vară începu să se lase din ce în ce mai jos și nimeni nu primi niciun semn sau vreo vorbă de la Arthur. Frunzele se înroșiră și se îngălbeniră, apoi căzură din copaci, iar odată cu ele speranțele multora se risipiră. Iarna rece învălui pământul cu o mantie de gheață și de ceață înecăcioasă, iar Arthur tot nu veni. Unii spuneau că murise, alții că, din nefericire, se temea. Numai câțiva continuau să creadă că avea să se întoarcă odată cu primăvara. Și astfel, numărul celor care îi erau credincioși începu să scadă și mulți se gândiră că era mult mai sigur să se obișnuiască cu Noua Ordine, după cum alesese Mordred să își numească propriul regim, și să colaboreze. Unii făcură asta cu părere de rău și cu reținere; alții, care amânaseră mult momentul schimbării, acum făceau dovada zelului aprins. Așa că, săptămână de săptămână, Mordred devenea din ce în ce mai puternic, iar stăpânirea Britanniei era aproape totală.

În timpul acesta, Arthur era la Lyon, pe care romanii îl numeau Lugdonum, când află că a fost excomunicat și înlăturat și că bastardul de fiu al lui îi uzurpase tronul. I se părea că venise ziua mâniei, care avea să vânture lumea ca pe cenușă; Arthur căzu la pământ, leșinat. Pana pe care i-o așezară pe buze nu se mișca, așa că, la început, au crezut că murise. Multe săptămâni au trecut, iar Arthur a plutit între viață și moarte, ca unul care bate la poarta lumii de dedesubt și nu i se deschide. Doctorii i-au luat sânge, însă el a slăbit și mai mult. I-au frecat trupul cu uleiuri prețioase, dar n-a

răspuns. Până și cei mai apropiați lui erau convinși că nu avea să își mai revină.

Însă Gaheris auzi despre un doctor învățat din Germania, care studiase textele hermetice și era foarte priceput în ale Cabbalei, așa că trimise după el, dăruindu-i ca dovadă a bunei lui credințe un rubin de mărimea unui ou de porumbel. Acest om, al cărui nume era Jacob Kuhnrath, trimise cuvânt că va veni și mai trimise, prin mesagerul lui, o emblemă, care înfățișa un filosof ce purta un felinar printr-o pădure și care urmărea pașii naturii. Doctorilor care aveau grijă de rege li se păru o prostie și spuseră că nu voiau să îl lase în apropierea pacientului. Însă Gaheris avu câștig de cauză; și, de vreme ce era considerat un om fără voință și frivol, toți începură să se întrebe ce era cu autoritatea pe care o afișa de-acum.

Când sosi Jacob, mai întâi îi făcu lui Arthur horoscopul, apoi îi asigură pe doctorii lui că, dacă aveau să mai continue așa, Arthur urma să moară, dar, dacă îi era încredințat lui, stelele arătau că regele avea să își recapete puterile.

— Deși destinul omului este scris, spuse el, nu se știe cu siguranță calea pe care el o va urma.

Unii spuseră că vorbele lui nu erau decât niște prostii, susținând că ceea ce îi era scris omului trebuia să i se întâmple și că nu exista cale de alegere sau de schimbare a destinului.

Apoi doctorul își trimise băiatul pe câmp și prin păduri ca să culeagă ierburi și îl învățâ să le aleagă pe cele cu proprietăți diverse, dintre care unele, dacă erau înghițite singure, erau chiar toxice sau otrăvitoare.

— Și spiritul și trupul sunt afectate, spuse el, iar ceea ce vrem noi este să restabilim armonia.

În timp ce băiatul lui era plecat în misiune, doctorul începu să deseneze anumite figuri geometrice în jurul patului pe care zăcea regele, palid, rece, dar și cuprins de sudori; acele figuri, spunea el, imitau caracterele hieroglifice scrise de

Voința Divină în univers; și, de vreme ce nimeni nu le cunoștea, nimeni nu îl contrazicea. Apoi porunci să i se cânte din flaut, pentru că, după cum spunea el, flautul era instrumentul cu sunetul cel mai apropiat de muzica sferelor; și în timp ce cânta muzica, arse niște sulf.

Când se întoarse băiatul, doctorul primi ierburile și făcu din ele o mâncare cu ulei fin, apoi i-o ținu regelui lângă nări, pentru ca acesta să îi poată inspira mirosul. Moment în care, pentru prima dată în șapte luni, Arthur deschise un ochi. Vorbind cu o voce joasă, foarte joasă și de neînțeles, pentru că știa că era o întreprindere foarte riscantă, Jacob începu să murmure o incantație în limba babiloniană. Apoi aprinse un foc din ramuri de măslin și luă un ou, care simboliza universul în studiile ezoterice, de vreme ce viața apare din el, pe care îl ținu deasupra focului până acesta plesni. În acel moment, Arthur deschise și celălalt ochi, începu să-și miște buzele și vorbi. Însă nimeni nu înțelegea ce spune. Jacob își trecu mâinile peste fața lui Arthur, apoi îi dădu să mănânce din mâncarea pregătită din ierburi. Iar după ce mâncă, Arthur se ridică din pat înzdrăvenit, deși părul îi albise.

Toți se minunară de ceea ce văzuseră și mulți începură să se teamă, pentru că nu li se părea firesc ca Arthur, care zăcuse ca mort, să se ridice în felul acela. Așa că unii vorbeau că era vrăjitorie și părăsiră orașul. Jacob refuză să vorbească despre ceea ce făcuse, deși, când Gaheris, cel de la care primise aur și bijuterii, îl abordă în particular, se înduplecă și îi spuse tânărului cavaler că nu era nimic de care să se teamă în cele pe care le împlinise.

— Unii vor vorbi despre magie, zise el, dar folosesc cuvântul din ignoranță. Trebuie să știi că există patru feluri de magie. Există magia divină, care e mai presus de înțelegerea noastră, și teurgia, de natură religioasă, care eliberează sufletul de

contaminarea trupului; mai este magia neagră, adică vrăjitoria, și magia naturală, care este știința naturii. Judecă tu, după rezultate, ce fel de magie am folosit și să știi că dintre cele patru feluri de magie, numai magia neagră este rea.

Gaheris îi mulțumi, iar Jacob spuse:

— Dacă vrei, crede-mă că l-am văzut pe rege înconjurat de un zid de foc și, când m-am apropiat, am văzut că zidul s-a mișcat, pentru că mai era și o procesiune de îngeri care se îndreptau spre el. Iar acești îngeri era acolo ca îndrumători ai mei, dar și ca păzitori ai regelui, așa că am știut că leacul meu va avea efect.

Apoi își luă plata și se întoarse în Germania, la studiile sale.

Iar de atunci înainte, Gaheris începu să creadă în nemurirea lui Arthur. Însă ținu pentru el concluzia, de teama celor ce vor spune oamenii dacă l-ar fi auzit vorbind așa.

• Capitolul VII

Trecu mult timp până când Arthur își recăpătă puterile și, într-adevăr, nu își reveni niciodată pe de-a-ntregul. Nu mai putea să urce pe cal fară să fie ajutat și obosea dacă mergea călare mai mult decât dura lumina unei zile de decembrie din ținuturile nordice. Nici mintea lui nu era pe deplin vindecată. Dădea ordine, apoi și le retrăgea. Nu se putea hotărî asupra unui curs al acțiunii. Unii îl declarară senil în secret. Alții spuneau că era momentul pentru ei să plece pe furiș, să treacă în Britannia și să facă pace cu Mordred. Se știa că Mordred îi primea bucuros pe toți cei care îl părăseau pe Arthur.

Până și cei mai credincioși lui Arthur de-abia mai putea să-și ascundă tulburarea. Gawaine și Gaheris stăteau îndelung de vorbă noaptea, iar

subiectul lor de discuție era întotdeauna starea de sănătate mintală a regelui. La început, îi ascunseră regelui veștile cele mai rele despre tirania lui Mordred, de frică să nu grăbească reapariția bolii; cei doi nu puteau să uite cum leșinase Arthur când aflase despre ceea ce ei numeau „rebeliune”. Însă starea aceasta de lucruri nu putea să dureze.

— Nu-l putem trata pe rege ca pe un copil, ca să nu afle cele ce se întâmplă, îi spuse Gaheris fratelui său.

Însă amândoi știau că regele își începea cea de-a doua copilărie.

— Dar cel puțin Guinevere e în siguranță?

Arthur puse această întrebare ezitând.

— Așa am înțeles. A fugit la Lancelot.

— Asta mă mai liniștește, zise regele. I-am greșit mult bietei femei.

Din nou, cei doi se gândiră cum fusese dezonorat regele în ochii lumii pentru că Guinevere se dusese după bărbatul despre care se vorbea că fusese iubitul ei și nu fugise după bărbatul ei. Însă își ținură și acest gând pentru ei.

Până veni primăvara, Arthur se mai înzdrăveni. Plecă în Bretania, ținut al mlaștinilor sărate, al altarelor sfinților și a castelelor ghemuite. Arthur trimise mesageri la Lancelot cerându-i ajutorul, dar era prea mândru pentru a-i porunci, așa cum ar fi avut dreptul. Mesagerii se întoarseră cu un refuz. Gaheris nu-l admirase pe Arthur niciodată mai mult decât în momentul în care primise acest răspuns. Fața lui era ca o mască. Nimeni nu-și putea da seama de durerea lui. Lancelot nu-i oferise nicio explicație; îi trimisese numai un refuz concis. Gawaine era furios. Plecă imediat să stea de vorbă cu Lancelot, cel mai bun prieten al lui, cavalerul a cărui superioritate el o recunoscuse cu toată puterea firii lui generoase.

— L-aș fi împiedicat să plece, dacă mi-ar fi spus ce avea de gând, îi zise Arthur lui Gaheris.

— Dar de ce? Avem nevoie de Lancelot și este de datoria lui să te slujească. Fratele meu vrea să îl cheme din nou la datorie. Greșește?

— Datorie, răspunse Arthur, este un cuvânt atât de greu de purtat de-a lungul anilor. Cât despre dacă trebuie sau nu, cu cât suntem mai puțini, cu atât e mai mare partea de onoare care ni se cuvine fiecăruia. Îmi aduc aminte că am mai spus asta odată. Pe atunci avea mai mult sens.

— Totuși, zise Gaheris, ce altceva ne așteaptă la sfârșit?

— Am cunoscut odată un cavaler bătrân, răspunse Arthur, care mi-a vorbit despre datorie și mi-a spus: „La vârsta mea, nu mai există recompense pentru mine. Ceea ce obișnuia să fie datorie, acum mi se pare că e un lucru uzat, desuet, felul acela de lucru pe care îl faci și apoi îți dai seama că nu are niciun sens. Și-a pierdut semnificația pe care o avea pentru mine.” De curând, m-am gândit des la acel cavaler bătrân.

Gaheris se gândi că acel cavaler era chiar Arthur.

Apoi regele continuă:

— Azi-noapte am avut un vis despre Camelot. Nu există durere mai mare decât să-mi amintesc fericirea zilelor trecute în momentele acestui prezent nefericit. Și totuși trebuie, pentru Britannia.

Și așa, regele începu să cugete la efemeritatea gloriei.

Între timp, Gawaine se duse la castelul lui Lancelot din Joyeuse Gard, suflă în trompetă de trei ori și ceru să vorbească cu el. Fu lăsat să aștepte mult timp, apoi podul se lăsă și Gawaine intră în castel.

Lancelot îl primi într-o cameră mică din vârful turnului. Nu era îmbrăcat în haine de soldat sau de cavaler, ci purta o tunică din pânză roșie, prinsă în talie, iar în picioare avea papuci. Cei doi se îmbrățișară, iar Lancelot turnă vin și spuse:

— Gawaine, fratele meu jurat, apoi oftă. Cât mi-aș fi dorit să te împiedic să vii sau să nu te primesc.

Lui Gawaine îi plăcu să-l audă vorbind așa; asta îi arăta că Lancelot era rușinat de faptul că nu răspunsese imediat la chemarea regelui.

Și într-adevăr, lui Lancelot îi era rușine. Însă era și hotărât, așa cum avea să descopere Gawaine.

— Regina, zise el, a venit aici cu mare necaz. A scăpat de închisoare, de judecată și de ceea ce ea e sigură că ar fi fost o moarte înfiorătoare. A fost părăsită de Arthur, abuzată de Arthur.

— Sunt sigur, zise Gawaine, că regele a tratat-o cu decență întotdeauna…

— Decență?

Lancelot roti cuvântul prin gură de parcă ar fi fost vin, iar apoi, de parcă vinul ar fi fost acru, îl scuipă.

— Decență? Asta își doresc femeile, Gawaine? Regele s-a însurat cu ea fără să o iubească…

— Toți regii fac asta. Așa fac și majoritatea baronilor și cavalerilor. Ne căsătorim din interes…

— Și așa ar trebui? Vorbim despre cavalerism. Facem mare paradă de acest cuvânt și de devotamentul pe care îl arătăm iubitelor noastre. Dar sunt numai cuvinte, cuvinte goale. Noi abuzăm femeile, pentru că nu le dăm lucrul de care au nevoie cel mai mult…

— Sunt cuvinte nechibzuite, Lancelot. Așa merge lumea.

— Într-adevăr, așa e, e felul rău al unei lumi rele. Arthur s-a purtat urât cu regina. Și eu m-am purtat urât, Doamne, iartă-mă. Pentru că sunt în așa fel făcut că nu mă pot oferi pe deplin dragostei, doar am luat ce mi s-a oferit și nu i-am putut fi credincios. Cu toate astea, ea a venit la mine când a fost în necaz. A venit temându-se că o voi respinge; dar tot a venit. Prea mândră să-mi ceară mila, mi-a cerut numai să o apăr…

Lumina slabă a după-amiezii de iarnă aruncă chipul lui Lancelot în umbră. Într-adevăr, lui Gawaine i se părea că Lancelot se așezase în așa fel, încât să nu i se vadă fața.

— Cuvintele tale sunt frumoase, răspunse Gawaine, și fără îndoială îți fac cinste. Dar ce au ele de-a face – ce au temerile și sentimentele reginei de-a face – cu chemarea pe care ți-a trimis-o regele? Cu convocarea pe care ești obligat prin jurământ să o respecți?

— Am mai făcut și alte jurăminte, zise Lancelot, poate prea multe. Iar cel mai recent este jurământul pe care i l-am făcut reginei: să nu o abandonez și să fiu condus de ea în toate.

— Deci regina este cea care te împiedică să te alături regelui? Ea este cea care te reține? Și din ce motiv?

— Este dorința ei să nu plec. M-am spus voinței ei și mă simt împăcat.

Gawaine înjură și lovi cu pumnul în masă.

— Împăcare? Nu e momentul să aiurăm despre pace. Suntem în război.

Lancelot dădu din cap.

— E imposibil să te fac să înțelegi.

— Dimpotrivă, înțeleg prea bine. Te-ai înmuiat sau ți-e frică. Ce va spune lumea când va afla că Lancelot, cel mai viteaz dintre toți cavalerii, se ascunde după fustele unei femei când regele are nevoie de el?

— Lumea poate să spună ce vrea. Lumea spune multe prostii.

— Lancelot…

Vocea lui Gawaine luă o notă rugătoare și îi povesti toate câte aflase despre tirania lui Mordred. Vorbea frumos și răspicat; el, care nu avusese niciodată darul vorbirii, vorbea mai bine decât era în stare.

Dar Lancelot era de neclintit. Pentru prima dată, zâmbi și spuse:

— Bietul meu Gawaine, oare chiar are importanță? Poate că Mordred e cum spui sau chiar mai rău. Dar Arthur este bătrân și slăbit. Curând va muri, chiar dacă va câștiga această bătălie sau nu. Și apoi? Cursa fatală a paraziților pe care îi numim oameni va relua războaiele, certurile și persecutările. Va urma un al doilea Mordred, apoi un al treilea. Va fi multă vărsare de sânge și nu vom câștiga nimic.

— Tu nu poți crede asta, spuse Gawaine. Nu poți fi serios când vorbești așa. La fel ca mine, tu ai cunoscut Camelotul. Ai văzut acolo cum poate fi viața, ai văzut cum un stat bine pus la punct poate menține pacea…

— Și fericirea oamenilor… bietul meu Gawaine, n-a fost decât un vis. Până și la Camelot era răutate și invidie, ambiție și lăcomie, teamă și ură… Când Arthur s-a însurat cu regina, din motive cărora ei le spun „de stat”, oare nu ți-a distrus cu brutalitate în acel moment propria mamă?

— Nu cu brutalitate…

— Cu brutalitate, cu asprime sau din cele mai nobile rațiuni – ce importanță are cum o descriem? Tu știi ce a făcut și care au fost consecințele. Arthur avea multe calități, însă era, mai întâi de toate, un om al puterii, iar puterea nu cunoaște alte legi decât cele care i se par potrivite pentru un anumit moment. Nu, Gawaine, nu. Nu mă voi mișca de aici din nou. Sunt sătul de război. Nu vreau decât să îmi cultiv grădina și acele calități pe care s-ar putea să le mai am.

— Și dacă îți spun că ești laș?

— Mă mulțumesc să te las să crezi ce vrei.

• Capitolul VIII

Până în primăvară, Arthur se întări la trup și la minte, dar nu-și întări armata și mijloacele. Fu nevoit să ia bărci cu împrumut de la contele de Picardia, pentru că armata lui era mică. Traversă pe la gura râului Somme și debarcă lângă un oraș care azi se numește Pevensey. Erau drumuri și mai scurte, ca acela pe care îl folosise Iulius Cezar, însă Arthur spera să poată strânge și mai mulți soldați din rândul saxonilor din sud. Arthur aflase cât de oprimați fuseseră de Mordred și le cunoștea firea luptătoare. Unii i se alăturară, dar cei mai mulți dintre cei viteji se ținură deoparte, unii pentru că nu-l iertau pentru ce-i făcuse lui Guinevere, alții pentru că știau cât de mică era armata lui, își dădeau seama că Mordred îl va învinge și ajunseseră la concluzia că viața lor avea să se înrăutățească mai tare dacă i se alăturau lui Arthur, decât dacă stăteau potoliți. În plus, anii de pace pe care îi trăiseră sub domnia lui Arthur îi făcuseră pe mulți să își piardă pofta de război. Se făcuseră fermieri, iar fermierii au întotdeauna mai multă grijă de lanurile și de vitele lor decât de problemele statului. Un consilier municipal spusese:

— Pentru noi nu contează nici cât negru sub unghie cine își spune rege al Britanniei, atâta vreme cât găsim în Londra o piață pentru vite și pentru porumb.

În tabăra lui Arthur, consilierii erau împărțiți. Fiecare avea o părere și era sigur că părerea celorlalți era o prostie. Unii erau pentru luptă și pentru a-l provoca pe Mordred să îi atace într-o tabără bine fortificată. Alții, erau pentru atacul Londrei.

— Cine deține Londra deține cheile regatului – aceasta era părerea lui Gawaine.

Alții, printre care și Gaheris, erau de părere să meargă spre vest, unde, se gândeau ei, se puteau baza pe susținerea celor de acolo. Arthur amână, nefiind pregătit să se dedice unui singur curs al

evenimentelor, deși toată lumea îl îndemna la acțiune, chiar dacă din motive diferite.

Însă el trimisese iscoade și aștepta întoarcerea lor. Până când nu putea să își dea seama de intențiile lui Mordred, nu avea să facă un pas. Judecata lui era dreaptă; își stabilise tabăra într-un loc unde putea primi provizii. Îi spuse lui Gaheris:

— Fratele tău vitreg nu a condus niciodată o armată. Când va porni, se va mișca încet.

Apoi oftă.

— Pe de altă parte, are cavaleri cu experiență cu el. Deja au securizat Tamisa, iar noi suntem prea slabi pentru a-i împrăștia.

Sosi veste că Mordred ezita. Prin urmare, Arthur trimise un detașament de cavaleri pe drumul spre Londra.

— Vor ști că voi sunteți avangarda, spuse el.

Era o stratagemă, menită să îl atragă pe Mordred la Londra.

(Uite, prințe, ți-am desenat o hartă, una mai bună, îți garantez, decât cea pe care o avea Arthur. Într-adevăr, cea mai bună hartă a lui erau amintirile și cele peste douăzeci de campanii pe care le dusese prin țară. Odată, când cineva l-a întrebat cum se antrenase pentru a fi general, el a răspuns: „Când merg într-o țară pe care nu o cunosc, încerc întotdeauna să aflu ce este de cealaltă parte a dealului.” Acesta este un sfat pe care ar fi înțelept să îl urmezi și tu, ca pregătire pentru ziua în care vei conduce o armată.)

Mordred procedă exact cum sperase Arthur sau chiar după cum se așteptase. Iscoadele raportară că întreaga lui armată, cu excepția garnizoanei rămase la forturile de pe Tamisa, se îndrepta către Londra.

Când primi aceste vești, Arthur înaintă imediat spre nord, pentru a scăpa de terenul mlăștinos care se întindea între baza lui și ținuturile din vest, apoi se îndreptă spre acele ținuturi după ce trecu de mlaștini. Intenția lui era dublă. Mai întâi, ocolindu-

l pe Mordred, spera să-l atragă pe uzurpator după el. Era sigur că armata lui Mordred era prost organizată și că, în acel marș rapid, mulți vor pieri. În al doilea rând, Arthur căuta întăriri în vest, unde întotdeauna avusese parte de susținere.

Gawaine răsuflă ușurat, deși planul lui fusese respins.

— Mintea regelui funcționează din nou.

Acum, Arthur începu să avanseze rapid, acoperind patruzeci de mile în trei zile. Apoi se opri, ascunzându-și o parte din armată după o culme, și își aștepta urmăritorul. Arthur atacă și îi spulberă lui Mordred linia de apărare, apoi îi anihilă cavalerii.

— Am câștigat două zile, spuse el.

Apoi înaintă pe vechiul drum roman care mergea de la Salisbury la Canalul Bristol, iar pe acel drum, chiar unde se desparte de Ridge Way, Arthur se opri, așteptând forțe noi din vest, iar pe Mordred dinspre răsărit.

— Avem nevoie de o luptă viguroasă, zise el, pentru a ne descuraja adversarul.

Apoi începu să plouă, acea ploaie grea și caldă a verilor britanice, în care nu există alte culori sub cer decât verdele, pătat de florile care înfloresc bogat – tu nu prea vei crede că există așa ceva, prințul meu, când te uiți la galben-auriul Siciliei pârlite de soare. Un prieten de-al meu italian, un doctor învățat, care a citit multă literatură și filosofie, s-a dus acum câteva veri la Oxford, ca să țină câteva cursuri în școli. De acolo, mi-a scris: „Nu pot să mă încred în țara asta. E ca și cum ai trăi în mijlocul unei salate.” Și așa este, într-adevăr. Mai mult, sunt veri ca aceea în care Arthur a luptat ultimele bătălii, când aerul nu se usucă niciodată și e umed chiar și atunci când nu plouă. Așa că văile se inundară, râurile erau prea late ca să fie trecute, caii erau prea bine hrăniți cu iarbă grasă și au făcut colici, iar stolurile de muște îi înnebuneau pe toți. Unii s-au îmbolnăvit de

dizenterie, alții, de febră. Mulți au început să crâcnească. Alții au plecat.

Fără îndoială că și armata lui Mordred a suferit la fel, chiar mai rău. Dar, pentru că era mult mai mare și împărțea cu dărnicie aurul pe care îl ceruseră saxonilor, pentru că rechiziționa mănăstirile, fura de la negustorii din Londra, de la văduve și orfani, Mordred își permitea să recruteze mercenari din rândul scoților și al irlandezilor sălbatici, iar de dincolo de Marea Nordului, de la danezi și iuți, luptători cu bărbi mari, blonde, care mânuiau securi puternice, păgâni cărora li se promiseseră onoare, faimă, ospețe și virgine dacă aveau să câștige în luptă.

Nemaipomenitul Geoffrey de Monmouth ne spune că armata lui Mordred număra optzeci de mii de soldați. Este absurd, tipic pentru acel mincinos fantezist. În acele vremuri, era imposibil să strângi o asemenea armată. Nici măcar pe vremea măreței Rome nu ajungeau armatele la asemenea dimensiuni. Împarte numărul la zece și te apropii de numărul real. Însă și așa, tot erau de patru ori mai mulți decât micuța armată a lui Arthur.

Arthur era pregătit de luptă. Își alesese cu grijă poziția, cu o linie de retragere printre dealuri, în cazul în care ziua avea să decurgă nefavorabil pentru el. Trupele lui erau strânse în jurul unei așezări în ruină, o fermă care, în zilele de glorie ale Imperiului, fusese o vilă romană bogată. Era așezată pe culmea unui deal, astfel încât Mordred era forțat să atace pieptiș.

Cavalerii lui înaintară în trap rapid, deși lipăiau și alunecau pe pământul umed, astfel încât atacul lor era unul dezordonat și își pierdură din avânt. Arthur le ordonă multora să coboare de pe cai și să stea pe poziții protejați de o opritoare din piatră goală, spartă din loc în loc, dar suficientă pentru a-i apăra. Apoi își aruncară lăncile asupra cavaleriei lui Mordred, rănind mulți cai și făcându-i să își

arunce călăreții din șa. Unii au fost uciși astfel, alții, aruncați de-a berbeleacul până la poalele dealului. Când văzură asta, un detașament de cavaleri călare porni spre armata inamică, pentru a transforma momentul de ezitare al cavaleriei lui Mordred într-o debandadă totală.

Dar chiar atunci când credeau că victoria era a lor, cavalerii s-au lovit de un zid de scuturi daneze, care își învârteau fioros securile și făceau ravagii. Apoi cavaleria de rezervă a lui Mordred îi lovi în flancuri și numai cu mare greutate și datorită curajului lor, de-a dreptul uimitor, au reușit oamenii lui Arthur să se elibereze și, împotrivindu-se atacului pe măsură ce dădeau înapoi, să își reia pozițiile de apărare. Faptul că au fost în stare să facă așa ceva ne dovedește cu câtă pricepere alesese Arthur locul unde să țină bătălia.

Așa că înfruntarea acelei zile s-a încheiat la egalitate și, sub mantia întunericului, Arthur se hotărî să își retragă armata și să își reia marșul spre vest.

Lupta fusese aprigă și mulți cavaleri nobili fuseseră răniți. Dintre ei, cel mai regretat de toți era Gawaine, neînfricatul. Se afla în fruntea ariergărzii când, slobozită dintr-o arbaletă a unui mercenar, o săgeată îi sfâșie gâtul. Era pentru prima oară când oamenii lui Arthur se întâlneau cu acea armă îngrozitoare, iar lucrul acesta îi luă prin surprindere, pentru că iscoadele nu raportaseră faptul că Mordred recrutase și un pâlc de soldați italieni profesioniști, numiți lombarzi.

Când află de moartea nepotului său, Arthur spuse:

— Mai degrabă mi-aș fi pierdut brațul drept, decât să-l pierd pe Gawaine. A fost cel mai viteaz dintre viteji, cel mai credincios și mai nobil dintre cavaleri.

Și într-adevăr, așa era. Reputația lui nu fusese mânjită de nicio faptă urâtă și nu existase nicio

provocare pe care să o refuze sau datorie pe care s-o ocolească.

Spre rușinea lui eternă, când află de moartea fratelui lui, Mordred puse oameni care să scotocească tot câmpul de luptă și apoi, în loc să îl înmormânteze cu onorurile pe care le merita Gawaine, îi tăie capul și îl înfipse într-o prăjină, apoi se plimbă prin tabără, pentru ca oamenii să vadă că marele și groaznicul Gawaine nu mai era.

Iar când iscoadele duseră vorba în tabăra lui Arthur, Agravaine și Gaheris, frații buni ai eroului, se tăiară pe față și își mânjiră fruntea cu sânge, jurând să se răzbune pe Mordred, de dragul lui Gawaine și în amintirea lui.

• Capitolul IX

Acea șarjă pripită îl costase pe Arthur vreo cinci sute de oameni, iar oastea pe care o condusese spre vest era trupește slăbită și lovită, dar încă hotărâtă în gânduri. Niciunul dintre cei care au scris despre această ultimă campanie nu pune la îndoială acest lucru și nu există consemnat cum că vreunul dintre oameni l-ar fi părăsit pe Arthur. Dar deși armata lui Mordred suferise pierderi mai grele, Arthur fusese obligat să cedeze teren și, astfel, Mordred a fost considerat învingător. Mai mult, având stăpânirea asupra Londrei și fiind astfel bogat în resurse, acesta a fost în stare să își recupereze pierderile, plus că alți mercenari, angajați cu multă vreme în urmă, soseau acum și îngroșau rândul trupelor, astfel că în câteva zile de la această primă bătălie, el devenise mai puternic decât fusese înainte; iar noii lui recruți erau odihniți și dornici să se afirme.

Dar încă ploua, ca și când cerurile ar fi plâns la vederea acelui tărâm în fierbere, și de milă că gloria lui Arthur ajunsese acum să fie pătată. Și se și răcise, vântul luând-o de-acum spre nord-vest,

așa că ploaia cădea rece ca gheața, deși, după calendar, era încă miezul verii.

Acum, oamenii ezitau să i se mai alăture lui Arthur, pentru că cei care doresc să se ridice și să-l ajute pe cel care pare sortit să fie înfrânt sunt întotdeauna puțini. Așa că Arthur găsea castele pe care cu mâna lui le construise și care acum aveau porțile închise pentru el, refuzând să îl primească și să îi ofere un loc de unde ar fi putut să îl înfrângă pe Mordred. Iar el era prea slăbit pentru a mai putea să le asedieze și să le ocupe. Fără să știe Arthur, Gaheris îi trimise vorbă din nou lui Lancelot, povestindu-i despre moartea lui Gawaine și implorându-l să vină măcar acum, în al doisprezecelea ceas, cu toți cavalerii lui, pentru că „Dacă nu vei răspunde la apelul meu, mă tem că regele este pierdut și că Masa Rotundă, frăția nobilă din care odată erai mândru că faci parte, va fi distrusă”. Apoi semnă scrisoarea cu „pentru dragostea lui Gawaine, pentru dragostea pe care eu ți-am purtat-o odată și pentru dragostea pe care tu ne-ai purtat-o mie și regelui”. Însă nu-i spuse nimic lui Arthur, pentru că știa că nu ar fi fost de acord.

Armata lui Arthur era campată în capătul unei văi peste care se afla țărmul mării de vest. Mai avea puțină mâncare și nu mai era vin, iar când se lăsa noaptea, întunericul care se aduna în jurul lor i se părea lui Gaheris că acoperă întreaga insulă a Britanniei și că se lasă asupra ei ca un voal funerar.

Într-o noapte, după ce aflară că armata lui Mordred, deși înainta încet din cauza multelor lucruri pe care le aveau cu ei, se afla la doar două zile de mers distanță, un bătrân veni la avanposturi, pentru a-i anunța de venirea ei. Era îmbrăcat ca un vânzător ambulant, cu un halat galben, și purta un toiag cioplit din lemnul unui frasin. Barba îi era căruntă, iar fața brăzdată de cicatrici, și se mișca de parcă era foarte obosit, și

așa era, pentru că mersese multe mile ca să ajungă acolo și trecuse prin multe greutăți.

Bătrânul ceru să fie dus la rege. Santinela căreia îi adresase această rugăminte ezită, temându-se că ceea ce părea a fi un negustor ambulant fusese trimis de Mordred fie să îi spioneze, fie să îl asasineze pe rege. Însă bătrânul insistă, deși cu voce blândă, așa că santinela își chemă căpitanul, care îl interogă mai amănunțit pe bătrân. Însă acesta nu voia să își spună numele sau scopul vizitei, așa că, uimit și scărpinându-se în cap, căpitanul trimise după Gaheris, ca să poată el să îl interogheze.

Gaheris fusese rănit în luptă: o lance i se înfipsese în coapsă, nimic serios, mai mult o zgârietură. Își bandaja rana când pajul lui veni și îi spuse că afară era o santinelă cu un bătrân care vrea să îl vadă pe rege.

— Ce fel de bătrân?

— Pare un negustor ambulant. Ridat, murdar și pute ca un ied.

Băiatul, un obraznic cochet a cărui dispoziție era mereu bună, în ciuda pericolului în care se aflau, chicoti și se ținu de nas, pentru a-și arăta dezgustul.

— S-ar putea să fie și nebun, adăugă el.

— S-ar putea? Serios? Acum ești un judecător al nebuniei, Will?

— Sunt la fel de bun ca oricare altul. Ochii lui se rotesc de parcă lumea asta îi e străină.

— În situația în care ne aflăm, lumea asta ne pare tuturor străină. Ei bine, dacă e nebun, măcar o să ne distrăm un pic.

— Se poate. Să-l aduc, deci, înăuntru?

Bătrânul intră în cort târâindu-și picioarele, cu pajul în urma lui, care dădea pe-afară de curiozitate.

— Dacă băiatul nu mi-ar fi spus că ești Gaheris, zise bătrânul după ce-l privi îndelung, nu te-aș fi recunoscut.

Se sprijini greu pe toiag, continuând să-l cerceteze cu privirea pe Gaheris.

— Ei bine, continuă el, pentru că Gaheris continua să tacă, nu mai suntem niciunul ce-am fost și văd că nici tu nu mă recunoști. Nici nu mă așteptam.

— Dumneata ai un avantaj în fața mea, zise Gaheris, pentru că cel puțin îmi știi numele. Atunci, care e numele tău, bătrâne?

— Nu, răspunse bătrânul, nu mai ești tinerelul frumușel pe care îl știam eu. Pe atunci, arătai cum arătase regele pe vremea când l-am întâlnit eu, când nu era decât un băietan. Cât despre numele meu, am călătorit mult și oamenii mi-au spus în multe feluri, însă pe vremea când mă știai tu și trăiam la curtea lui Arthur mi se spunea Cal, deși regele m-ar fi făcut cavaler și mi-ar fi dat un nume mai pompos, dar n-am vrut eu. L-ai uitat pe Cal, frumușelule? Că așa te numeam de fiecare dată când mă gândeam la tine.

Gaheris era încurcat. Pajul lui, Will, care stătea în spatele bătrânului, îi prinse privirea și începu să chicotească, pentru că bătrânul vorbise atât de caraghios.

Gaheris nu știu ce să răspundă imediat. Așa că, pentru a-și îngădui un moment de răgaz și a-și aduna gândurile, îi spuse pajului să meargă să le aducă vin.

— Cu plăcere m-aș duce, răspunse băiatul, dacă ar mai fi vin de adus. Dar nu mai e deloc și știi asta, pentru că ți-am spus eu ieri.

— Atunci, bere sau chiar mied, și niște pâine și brânză dacă găsești, pentru că sunt sigur că oaspetele nostru nu a mâncat azi și eu la rândul meu sunt lihnit de foame.

Așa că băiatul plecă, iar Cal spuse:

— Va dori regele să mă vadă?

— De ce nu? S-ar putea să-l mai scoți din starea de letargie în care se află. Știi că ne aflăm într-o situație fără speranță?

— Așa am auzit. De aceea am venit, deși ani de zile am jurat că nu mă voi mai întoarce niciodată, chiar dacă Arthur m-ar fi implorat sau ar fi trimis comori cu care să mă ademenească. Nimic nu părea posibil din toate astea.

•

Gaheris se duse mai întâi să îl anunțe pe rege despre sosirea lui Cal. Îl găsi întins pe un pat în cortul lui, slăbit la trup și necăjit la suflet. Regele nu spuse nimic, dar buzele lui păreau să tremure, ca și cum ar fi încercat să formeze cuvinte, iar pe frunte îi apărură broboane de sudoare.

Apoi Gaheris îl conduse pe Cal înăuntru și, fără a spune ceva, îi lăsă pe cei doi singuri.

Arthur își întoarse capul și încercă să se ridice pe pernele care îl susțineau.

Timp îndelungat, cei doi se uitară unul la altul.

Arthur vorbi:

— Ai venit să mă batjocorești în acest moment de cumpănă? Dacă e așa, atunci ai motiv. Sau ai venit să-mi reproșezi toate ce ți-am greșit? Și aici ai avea motiv. Sau ai venit de milă? Atunci, n-am nevoie de mila ta…

Cal zâmbi pentru prima oară de când sosise în tabără.

— Deci încă vă place să vorbiți aiurea, nu-i așa? Omule, arăți aproape la fel de rău ca atunci când am dat peste tine în grajdurile castelului infernal al Bătrânului Față de Piatră. M-am întrebat mereu, ai reușit să-l aduci pe el și pe fi-su în fața judecății?

— La ceea ce trece drept judecată în această biată lume a noastră, da, i-am adus.

— Ei bine, iată un strop de bine pe care l-ai făcut. Iar asta îi va scuti pe mulți asemenea acelui flăcău, slujitorul nepotului tău, de pildă, de cele prin care am trecut noi înșine. Nu mi s-a părut niciodată că o asemenea suferință înnobilează caracterele, așa cum ne zic uneori preoții noștri, ci am să spun următoarele despre experiența pe care am avut-o cu acești monștri, și anume că nimic din

ceea ce ni s-a întâmplat vreodată nu a fost așa de rău. Și am avut parte de o mulțime de lucruri cât se poate de rele, asta cu siguranță. De ce zaci acolo-n pat ca unul care ar fi dat bir cu fugiții?

Arthur zâmbi pentru prima oară după multe săptămâni.

— Din câte mi-amintesc, răspunse el, tu erai întotdeauna pe pragul deznădejdii, gata mereu să susții că suntem cu toții condamnați.

— Da, iar tu declarai „Nu e cel mai rău posibil atâta vreme cât putem spune că e cel mai rău posibil" sau ceva în genul ăsta. N-am știut niciodată ce vrei să spui cu asta, dar avea în mod clar darul de a mă enerva.

O bucată de vreme au vorbit despre trecut, căci pentru Arthur era o relaxare să scape din prezent. După care Cal a vorbit despre călătoriile sale, despre cum a ajuns la Constantinopol și Ierusalim, „unde au încercat să-mi vândă așchii din Adevărata Cruce și, dacă e să mă întrebi pe mine, erau de-ajuns de multe cât să faci cruci să răstignești o întreagă legiune romană pe ele", și alte relicve. „Știai", mai spuse el, „că Sfântul Petru a avut mai mult de zece degete, fără să le mai numărăm, bănuiesc, pe cele țintuite pe cruce?" Apoi cum fusese luat prizonier de pirații greci și cum reușise să evadeze numai pentru că se îndrăgostise de el fiul căpitanului, „lucru care nu mi s-a mai întâmplat nici până atunci nici de-atunci încoace, așa că a fost aproape suficient pentru a mă face să cred în miracole"; despre cum a călătorit prin țările mlăștinoase ale regatului lui Rus și a încheiat un parteneriat cu un negustor evreu, Abraham ben Ezra, ca să vândă blănuri la palatul imperial din cetatea lui Constantin: „Sunt oameni cu băgare de seamă evreii, și de-aceea Abraham prefera să rămână în umbră și să mă împingă pe mine în față la orice tranzacție pe care o făceam – ceea ce însemna că ori de câte ori mergeau lucrurile anapoda, și cam așa se întâmpla,

eu eram cel care picam în rahat, iar el se evapora cu aurul, atâta cât reușeam să facem. Mda, oameni cu băgare de seamă evreii, dar deștepți la treaba asta. Și de el mi-a plăcut, în ciuda fazei pe care mi-a servit-o."

— Și deci, continuă el, am auzit că regina ți-a dat papucii.

— Nu chiar așa, i-a răspuns Arthur, amintindu-și cum, la îndemnul lui Guinevere îl surghiunise pe Cal de la curte și din regat. Dar spune-mi ce s-a ales de fiul căpitanului grec. Ți-e încă partener?

— Vrei să schimbi vorba, spuse Cal. Îți amintești, poate, că dintotdeauna am avut oroare de cele trupești. Atunci când lucrurile trec dincolo de ce-ar fi firesc să fie, adică. Așa că nu-l puteam satisface, și oricum, mica pușlama și-a găsit un protector bogat la câteva zile de la venirea noastră în capitală. Guinevere debita minciuni la adresa mea, știi asta, nu?

— Biata femeie, nu se putea abține. Era geloasă.

— Și de neam saxon. N-am cunoscut niciunul să nu fie mincinos.

Arthur oftă.

— Am greșit față de tine.

— Toți greșim unul față de altul, de cele mai multe ori. Voiam să fiu singurul care să-ți spună adevărul, cel pe care să te bizui și să te încrezi înaintea tuturor. Ceea ce era vanitate. Sau autosuficiență. Sau teamă. Nu știu.

Tăcură amândoi. Dar acum era o tăcere caldă, tăcerea unei vechi prietenii reînnoite.

Arthur spuse:

— Mândria. Asta mi-a venit mie de hac. Mereu am lăsat mândria să se amestece între mine și fața adevărată a lucrurilor. Acum doar mândria mă oprește să mă predau lui Mordred.

— Din câte am auzit – și am văzut în preumblările mele prin Britannia – e un om căruia merită să i te împotrivești. Țara e-o pustietate în care oamenii nu au curaj să te privească în ochi.

— Ai auzit vreodată de Graal? întrebă Arthur.

— A, despre-asta e vorba.

— Cei mai buni dintre tinerii mei cavaleri s-au dus în căutarea lui. Puțini s-au întors.

— O misiune pentru fraieri, din câte am auzit.

— Se poate să fi fost așa, spuse regele. Cine poate ști? Poți spune asta despre viața însăși. Și-ntr-adevăr Merlin a și făcut-o. Sau era Goloshan? Nu-mi mai amintesc. „O lungă misiune pân-la groapă, pentru fraieri.” Așa spunea, indiferent care dintre ei. Cita dintr-un poet, cred. La rândul ei și asta suna ca o remarcă prostească. Pe-atunci.

— Și-acuma nu?

— Acum? Nu știu. Știu prea puține. Ți-amintești visul acela pe care l-am avut cândva, trebuie să ți-l fi povestit; cum eram undeva în câmp, într-o poiană frumoasă, plină cu flori, și cu animale – cai mândri și vite albe cu suflarea aburindă, fiare de pradă, lei și tigri și lupi, dar nu exista nici frică și nici amenințare, ci totul era pace și blândețe și liniște. După care în răcoarea dimineții s-a ridicat soarele și toate animalele au ridicat capetele, uitându-se la el, în adorație și venerație. Erau acolo balauri și șerpi, dar până și ei făceau reverență. Iar lumea era foarte frumoasă și liniștită. Am avut din nou acel vis azi-noapte și m-am trezit când încă nu se luminase și mă simțeam fericit.

— Da, spuse Cal, m-am gândit adesea la visul ăla al tău. Și mi-am dorit să se îndeplinească, dar știam că e doar un vis despre cum ar trebui să fie lucrurile, dar nu sunt.

— Mi se pare, continuă Arthur, că mi-am întins mâinile spre animale, iar ele și-au întins boturile umede și mi-au lins degetele așa cum fac câinii cu mâinile stăpânilor lor. După care am adormit din nou și iarăși am visat. Și de data asta, i-am văzut în vis pe cei patru cavaleri pe care i-am întâlnit când traversam acel loc pustiu care cândva fusese un oraș, ți-aduci aminte?

— Războiul, Foametea, Ciuma și Moartea. Iar ultimul n-avea față.

— Și m-am trezit plângând și tremurând de frig, de parcă aș fi adormit pe o coastă de deal, iarna. Și mă scutura un fior la gândul acelui vis și a ceea ce însemna el. Mi se părea în starea mea chinuită că în primul vis văzusem lucrurile așa cum ar trebui ele să fie, și în al doilea așa cum e lumea de fapt; și mă gândeam că am fost ales să aduc primul vis la îndeplinire, dar eșuasem, și tot ceea ce făcusem de fapt fusese să-i strâng pe cei patru cavaleri și să le dau drumul în lume.

Cal se uită la rege, la prietenul său de demult, acum regăsit, părând să audă zăngănitul lanțurilor și hârșâitul ghearelor de șobolan, și își dădu seama că nu mai poată să zică nimic.

• Capitolul X

După plecarea lui Cal, Arthur se pregăti să doarmă, având mai multă pace în sinea sa decât avusese vreodată de multă vreme. La început dormi bine, câteva ore, dar se trezi în miez de noapte, când în jur era întuneric și liniște. Îi era foarte frig, încât avea impresia că e un frig subpământean, venit din acel tărâm de dincolo de moarte, care îl asedia. Dar își chemă pajul să îl frece puțin la picioare; după care adormi la loc.

De data asta avu un vis, iar în vis se vedea pe el însuși stând pe un scaun care era prins de o roată care la rândul ei era așezată pe un eșafod. Și purta cele mai bogate veșminte aurite din vremurile lui de glorie. Dar când privi în jos de pe scaunul pe care, acum își dădea seama, era legat cu funii, văzu sub eșafod, departe jos, o apă neagră, adâncă și sinistră, care băltea acolo și emana o putoare de nedescris. Și era plină de viermi, șerpi și de tot soiul de creaturi murdare și scârboase. După care

roata se învârti și fu aruncat în baltă, așa, legat de scaun, printre șerpi, și fiarele îl prinseră fiecare de câte un mădular. Și astfel, într-un acces de groază, urlă după ajutor, iar pajul veni în fugă și îl mângâie din nou. Dar pentru câteva clipe, Arthur nu știu nici unde se află, nici dacă era, cu adevărat, viu sau mort.

Pajul a stat lângă el, răcorindu-i tâmplele, căci acum asuda abundent, până când regele se cufundă într-un somn superficial. Acum i se năzărea că Sir Gawaine se apropie însoțit de un grup de femei frumoase.

Arthur spuse:

— Bine ai venit, nepoate, fii de două ori bine venit, căci mi-era teamă c-ai murit. Dar cine sunt aceste domnițe pe care le aduci la patul meu de bolnav?

La care Gawaine răspunse sau păru să răspundă:

— Acestea sunt toate femeile pentru care m-am luptat în timpul vieții și, deoarece cauza lor a fost dreaptă și eu le-am apărat, li s-a acordat permisiunea să mă aducă astăzi la tine să te previn că, dacă te lupți cu fratele meu vitreg, Mordred, astăzi, vei fi cu siguranță omorât. Dar dacă trimiți un sol și ceri un armistițiu de o lună, atunci vei învinge și regatul va fi salvat, iar dreptatea va triumfa din nou. Pentru că în acest răstimp de o lună, Sir Lancelot va veni cu toți cavalerii săi să te susțină în bătălie și să aducă victoria de partea ta.

Regele se trezi din starea de semiadormire și își dădu seama că rămăsese singur, doar cu pajul.

— S-a luminat? zise el. S-a crăpat de ziuă?

— Cu adevărat, răspunse pajul, de-acuma e dimineață și am auzit cocoșii cântând de ceva vreme în satul de la poalele dealului. Dar e tot o lumină întunecată, iar ploaia tot bate oblic printr-o ceață gălbuie.

— Galbenul acela, zise Arthur, este soarele care își va recâștiga forțele.

Apoi Arthur își trimise pajul să-i trezească pe Gaheris, Agravaine și Cal și să-i aducă la el.

În timp ce îi aștepta, ciuguli niște caise uscate, ca să-și mai îndulcească saliva și să-i mai treacă gustul rău din gură, apoi își puse ordine în gânduri.

Cei trei veniră după cum poruncise, iar el le povesti despre cel de-al doilea vis pe care îl avusese, dar pe primul îl păstră pentru el.

— Mordred ar fi nebun să fie de acord cu armistițiul acum, spuse Gaheris, de vreme ce suntem la mila lui.

— Și totuși merită să încercăm, tocmai din acest motiv, zise Agravaine. Eu sunt gata să încerc. Când eram copii, Mordred mă admira, sau cel puțin așa mi-a spus el odată când a venit la curte. Trebuie să recunosc că am fost uimit, pentru că pe atunci nu mă cunoștea, căci îl luase Merlin de la mama ca să-l crească. Cu toate astea, tocmai pentru că ne aflăm într-o situație disperată, voi merge la el, cu o mică escortă de cavaleri, și îi voi propune pacea, așa cum ne-a sfătuit stafia lui Gawaine. Nu cred că Gawaine ar fi venit din mormânt ca să-ți ofere un sfat rău.

Și așa s-au înțeles.

Există câteva variante care ne spun ce a urmat, iar eu îți voi povesti două dintre ele, alături de motivele care mă determină să o aleg pe cea care mi se pare a fi adevărată.

Unii spun că Agravaine și Mordred, alături de însoțitorii lor, s-au întâlnit în câmp deschis, între cele două armate. Mordred a adus vin, iar cei doi au băut și au stat de vorbă. Agravaine i-a propus ca Arthur să îi cedeze ținuturile Kent și Cornwall și să îl numească moștenitor al său cu drepturi asupra întregului regat. (Observi că în această versiune nu este vorba de niciun fel de înțelegere, ci de o soluționare pașnică a conflictului). Se spune că Mordred a fost de acord și totul a mers bine, până când dintr-un tufiș a ieșit o viperă, care l-a mușcat pe unul dintre cavalerii lui Agravaine de călcâi.

Cavalerul a scos sabia pentru a omorî vipera, fără vreun alt fel de intenție. Dar, când cele două armate văzură strălucirea oțelului, s-au gândit că trimișii lor erau pe punctul de a începe lupta, așa că au suflat în corn și a început bătălia.

Povestea asta nu prea are sens și nu e construită pe baze solide, deși este preferată de poeți. Niciuna dintre armate nu a pus mâna pe arme în dimineața aceea. Așa că lupta nu avea cum să înceapă imediat. În orice caz, cavalerii implicați în negociere și-ar fi dat seama că celălalt cavaler, care scosese sabia, nu o făcuse decât ca să omoare șarpele și că, fără îndoială, a pus-o la loc în teacă după ce șarpele a fost mort. Așa că nu este decât o poveste drăguță.

Te poți întreba, prințe, de ce au ales atât de mulți să repete această versiune. Am două răspunsuri pentru tine. Mai întâi, sunt mulți cei cărora le place să creadă că războaiele pornesc și sunt urmate de dezastre numai din cauza unor simple neînțelegeri sau ghinioane. Aceștia cred în întâmplare mai mult decât în răutate. Această perspectivă este încurajată de poeți și de autorii poveștilor cavalerești, al căror spirit are la bază generozitatea și lipsa de egoism. Așa că, din punctul lor de vedere, măreția unei tragedii și patosul acesteia sunt cu atât mai impresionante dacă răutatea este pusă mai degrabă pe seama Destinului, decât a muritorilor. Mai mult, o asemenea perspectivă îi onorează pe toți cei implicați. Fără îndoială că din acest motiv poeții de demult, care au povestit, de exemplu, despre războiul troian, i-au folosit pe zeii și zeițele lumii antice, pe care Adevărata Credință îi consideră falși și iluzorii, ca partizani, lipsindu-i pe oameni de Liberul Arbitru și transformându-i în simple păpuși ale Sorții rele.

De asemenea, se poate ca această versiune despre ceea ce s-a întâmplat să fi fost răspândită de cei care erau de partea lui Mordred sau de urmașii acestora, nerăbdători să fie scutiți de orice vină sau

să îi scoată cu fața curată pe strămoșii lor, scăpându-i astfel de vină și de responsabilitatea de a fi distrus nobilul Ordin al Mesei Rotunde.

Oricum ar fi, povestea adevărată este foarte diferită, mult mai groaznică și mai mârșavă.

Agravaine și-a luat cu el numai șapte cavaleri, destui pentru a-i demonstra demnitatea, prea puțini pentru a-l apăra. Îi instruise să își lustruiască armurile și să își aranjeze caii, pentru ca să arate îngrijit și să facă o figură bună, fară a trăda situația critică în care se afla armata regelui.

Gaheris își urmări cu privirea fratele plecând prin ploaie și rămase nemișcat, chiar și când pana lui roșie de la coif fu înghițită de ceața grea, iar clinchetul harnașamentului nu se mai auzi.

Nu există nicio povestire completă despre ceea ce au discutat Agravaine și fratele lui vitreg, nici măcar despre ceea ce a propus primul. Cei doi s-au întâlnit singuri, cu excepția a doi gardieni danezi ai lui Mordred, care stăteau lângă Agravaine, gata să îl înșface. Pentru că erau barbari, cei doi nu vorbeau latina, limba în care au discutat cei doi frați. Este posibil ca Mordred să fi refuzat propunerea de armistițiu încă de la început. El nu avea cu siguranță nimic de câștigat dacă ostilitățile încetau. Dacă ar fi auzit zvonuri despre Lancelot care se pregătea să vină în ajutorul regelui, atunci cu cât lovea mai repede, cu atât mai bine; era o nebunie din partea lui să se gândească la un armistițiu. Asta este clar.

Unii spun că a izbucnit o ceartă atunci când Agravaine l-a dojenit în legătură cu tratamentul aspru pe care i-l aplicase mamei lor, Morgan le Fay. Și asta se poate să fie adevărat. Dintre toți fiii ei, Agravaine se simțea cel mai apropiat de ea.

Însă alții susțin că motivul certei a fost coaliția lui Mordred cu arhiepiscopul, prin care Arthur și cavalerul lui principal au fost excomunicați. Cu siguranță lui Agravaine îi displăcuse profund acest

lucru; era un om pios, care respecta toate îndatoririle religioase.

Dar adevărul este că nimeni nu știe ce s-a spus cu adevărat sau ceea ce s-a întâmplat între cei doi frați până în momentul în care Mordred a ieșit din cortul lui strigând „Trădare!” și ștergându-și de poalele tunicii pumnalul mânjit cu sânge.

Oamenii își amintesc că era alb la față, ca zăpada care se așterne pe munte, și avea ochii negri ca porțile Iadului. Cu o voce aspră, care îi trăda intensitatea sentimentelor, le ordonă gărzilor sale daneze să-i prindă pe cei șapte cavaleri sosiți cu Agravaine în tabăra lor.

Așa se făcu, iar cei șapte cavaleri au fost spânzurați de pinii de dincolo de poarta de vest a taberei. În dimineața următoare, când ceața se risipi, iar soarele începu să arunce umbre întunecate pe iarba cenușiu-verzuie, oamenii lui Arthur, privind de sus, din tabăra lor, văzură trupurile atârnând nemișcate în aerul imobil.

Însă nu știau ce era mai rău.

Mordred ieșea din cortul său, urmat de unul dintre gardienii săi danezi, care ținea capul lui Agravaine de părul castaniu care fusese mândria lui; iar în întunericul nopții care urmă, un călăreț îl urcă pe deal și îl aruncă peste palisada care fusese construită în jurul taberei lui Arthur, ca să fie găsit cum avea să se crape de ziuă, cu sângele închegat și ochii larg deschiși.

Toți s-au înfricoșat și și-au spus:

— Soarele strălucește peste ultima noastră zi.

Și totuși, niciunul nu l-a părăsit pe Arthur, dezertând în tabăra lui Mordred.

• Capitolul XI

Gaheris nu-și putea face curaj să se ducă la Arthur și să îi spună despre moartea lui Agravaine;

el însuși era doborât de durere. Prin urmare, Cal își asumă această misiune.

— Scutește-l de ce-i mai dureros, spuse el, printre suspine.

Însă când Cal îi duse veștile, atât de blând pe cât era în stare, Arthur se ridică în capul oaselor cu mari eforturi, îl privi pe prietenul lui în față și îi zise:

— Spune-mi tot. Nu-mi ascunde nimic.

Iar după ce Cal îi dezvălui cu mari codeli întreaga oroare așa cum o știa el, Arthur îl fixă cu ochii lui albaștri din care părea că toți norii s-au dus și care lui Cal i se păreau a fi din nou ochii băiatului pe care îl cunoscuse și îl iubise mulți ani de zile, albaștri ca o dimineață de iarnă din nord.

— Suntem distruși, dar nu avem timp. Lumea nu e decât un mănunchi de oglinzi sparte, iar fiecare nenorocire nu e decât o imagine fracturată a ceea ce deja cunoaștem. Cal, poruncește-i pajului meu să-mi aducă armura.

Apoi rămase foarte liniștit, în halatul pătat în care dormise, iar Cal îl auzi murmurând:

> *Ceea ce iubești cu-adevărat în lume, restul e zgură.*
>
> *Ceea ce iubești cu adevărat nu se va lua de la tine…*[171]

Arthur ceru să i se umple cada și își dădu jos halatul murdar, apoi se așeză în cadă și se spălă. Se spăla viguros, frecându-și trupul cu piatră ponce. Apoi ieși și se șterse cu putere, încât pielea i se înroși acolo unde se frecase cu prosopul aspru. (Cal era șocat să vadă cum arătau brațele și picioarele lui). Apoi, pajul îi aduse hainele și Arthur se îmbrăcă, punându-și fiecare bucată a armurii cu grijă. În ziua aceea, armura lui era neagră, pentru că știa că ziua cea de pe urmă venise asupra lui. Dar, pentru că se împuținase atât de tare, armura îi era largă. Ceru o oglindă și își

examină chipul; văzu că pe față i se așternuse paloarea morții. Așa că ceru niște sulemeneală, ca să-și ascundă starea și niciunul dintre oamenii lui să nu creadă că îi era frică.

După ce termină de îmbrăcat și echipat, Cal observă că ochii lui sclipeau ca altă dată și, fără să-l ia în seamă pe paj, se aplecă și îl sărută pe rege mai întâi pe un obraz, apoi pe celălalt; după care îl strânse în brațe.

— Dumnezeu, oricare ar fi El, fie cu tine, zise el.

Apoi, Arthur își prinse sabia, pe Excalibur, pe care i-o dăduse Merlin, și ceru să-i fie înșeuat calul.

Rămăseseră prea puțini oameni pe care să-i așeze în punctele de apărare. Mulți erau slăbiți, de-abia își reveniseră din dizenterie și febră, alții de-abia se îmbolnăviseră. Toți erau înfometați; de două zile nu mâncaseră nimic decât niște ovăz amestecat cu apă scoasă din puțul de lângă capela în jurul căreia își așezaseră tabăra. Marea se întindea în spatele lor, sub niște stânci negre care se prăvăliseră pe o plajă cu nisip cenușiu. O cărare întortocheată ducea până pe plajă, plecând din tabără printr-un loc de unde stâncile se prăvăliseră. Era o plajă unde Lancelot și-ar fi putut trage bărcile, dacă ar fi fost să vină după cum se zvonea, însă pe mare nu se vedea niciun vas și nici urmă de pânze.

De cealaltă parte, în josul dealului, se vedea armata inamică în poziție de luptă, iar Arthur auzi ovațiile lor, în timp ce Mordred mergea călare de-a lungul rândurilor ei. Câțiva dintre oamenii lui Arthur începură să-l blesteme, numindu-l trădător, laș și criminal; dar cei mai mulți își păstrau forțele pentru luptă.

Soarele se ridicase sus pe cer, dar Mordred nu făcea nicio mișcare. Apoi, trecu de zenit și tot nu se vedea niciun semn de înaintare.

Și Arthur se plimba printre oamenii lui, ogoindu-i și încurajându-i, deși de câteva ori alunecă din șa, copleșit de slăbiciune, iar Gaheris, care îl însoțea, fu nevoit să îl prindă cu o mână, ca să nu cadă de pe cal. Dar nu-și vorbeau deloc, căci Gaheris nu mai spusese nimic de când îl trimisese pe Cal să îi ducă regelui vestea despre moartea lui Agravaine și să-l scutească de ce era mai rău. Însă, mai târziu, pajul lui, Will, îi spusese că Arthur părea „posedat”.

— Avea o înfățișare nepământeană, așa cum nu l-am mai văzut niciodată și cum nici nu-mi mai doresc să văd la cineva vreodată.

Ochii lui Arthur se îndreptau adesea spre trupurile celor șapte cavaleri spânzurați de pini. Apoi, se lăsă din nou ceața și îi acoperi, făcându-i să tremure din toți rărunchii. Însă nu avu loc nicio luptă în ziua aceea.

Cal zise:

— Știe cât de slăbiți suntem și că, pe zi ce trece, devenim din ce în ce mai slabi.

A doua zi dimineața, bătea un vânt rece dinspre răsărit, risipind ceața, iar cerul era cenușiu ca gresia, amenințând cu ninsoarea, deși după calendar era tot vară.

Spre amiază, auziră un sunet de trompetă și de tobe și văzură că armata lui Mordred începe să înainteze către ei. Luptătorii cu arbaleta pe care îi tocmise Mordred înaintau în formație lejeră, îndrăzneți, în fața cavalerilor călare. Dădură drumul săgeților și făcură multe victime. Una dintre săgeți îl lovi pe Arthur în picior, țintuindu-l de cal, dar regele se aplecă și rupse săgeata, ca să nu-și alarmeze soldații, iar vârful săgeții rămase înăuntru. Din cauza asta, sângele nu țâșni.

Primul val de cavalerie lovi redutele lui Arthur cu o lovitură puternică, însă fu respinsă, cu multe pierderi de ambele părți. Armata lui Mordred se retrase dezordonat, iar soldații lui Arthur strigară de bucurie când îi văzură plecând. Iar asta se

întâmplă de trei ori, de fiecare dată fiind trimiși înapoi.

Apoi Mordred trimise la atac luptătorii danezi cu securea, sub o ploaie de săgeți aruncate în tabăra dușmană de lombarzi. Era o imagine înspăimântătoare să-i vezi urcând dealul în formație compactă, cântând un cântec de război care zicea așa:

Teribus, tu Teri-Odin,
fii ai lui Thor de el născuți.

Zidul de scuturi sub care înaintau, pentru a-i apăra de orice proiectil pe care l-ar fi putut arunca dușmanii, semăna cu valurile oceanului primăvara, iar cântecul lor suna ca urletul puternic al unui tunet. Își roteau armele fie cu mișcări ample, ca de secerat, fie cu mișcări scurte, și mulți cavaleri nobili și soldați eleganți căzură victime ale loviturilor lor groaznice. Cu toate astea, apărarea rezistă, iar oamenii lui Arthur își folosiră lăncile și sulițele, înfigându-le pe sub secerile rotitoare și prin scuturi, astfel încât danezii fură respinși, iar curând își pierdură însuflețirea și o luară la sănătoasa.

Văzând asta, cavalerii lui Arthur rupseră rândurile și porniră pe urmele lor. Însă s-au dezorganizat și s-au dus prea departe, fiind loviți în flancuri de cavalerii lui Mordred și seceraţi până la ultimul, fară niciun fel de milă.

Așa că, deși toate atacurile fuseseră respinse, fiecare făcuse multe pagube, iar oamenii lui Arthur erau din ce în ce mai puțini și mulți dintre ei răniți. Niciunul nu se comportase mai curajos decât Gaheris, iar cei care îl crezuseră efeminat și blând fuseseră uimiți de curajul și de faptele lui de vitejie din acea zi.

Se așternuse un moment de acalmie. Mordred trimise un herald la Arthur, cerându-i să se predea,

pentru că „nu poți să supraviețuiești zilei de azi, iar dacă nu te predai, cu siguranță vei fi omorât.”

Arthur zise:

— Din partea mea, voi lupta până la moarte și nu mă tem de asta. Dar trebuie să vă spun, nobilii mei cavaleri și bravii mei soldați, că am auzit o voce într-o noapte, când somnul nu voia să vină, care mi-a spus că aceasta va fi ultima mea bătălie și că nu voi mai trăi să văd alt răsărit. Acum, după ce am luptat cu atâta vitejie, iar dușmanul este încă puternic și ne amenință, în timp ce noi suntem atât de slăbiți, mă tem că acea voce spunea adevărul. Prin urmare, dacă vreunul dintre soldați sau dintre cavaleri vrea să profite de această ofertă și să cedeze, este liber să facă asta și are binecuvântarea mea și mulțumirile mele pentru ceea ce deja a făcut astăzi în numele meu. Căci faptele voastre sunt fapte de vitejie, despre care se va vorbi cu admirație atâta timp cât oamenii vor lăuda faptele nobile de arme. Puteți pleca fără rușine, căci niciunul dintre cei care au luptat azi alături de mine nu e demn de rușine.

Când au auzit aceste cuvinte, toți au fost uimiți și descumpăniți și mulți dintre ei s-au hotărât să moară alături de rege și să fie primiți ca eroi în lumea de dincolo de mormânt.

Cu toate astea, zece sau douăzeci dintre ei, disperați și convinși că nu erau pregătiți să părăsească încă această lume, și-au aruncat armele și au fugit sau s-au urcat pe parapeți, pentru a se preda. Mordred dăduse ordin să fie primiți cu onoruri, pentru că își dădea seama că asta era în avantajul lui și slăbea curajul celor care rămăseseră alături de Arthur. Însă aceștia se uitau cu părere de rău la cei care plecau, ca la unii care au dat greș în fața ultimei și celei mai mari încercări din viața lor, preferând viața și rușinea (în ciuda asigurărilor regelui) în locul morții și al gloriei.

Așa că mai puțin de o sută de oameni rămaseră cu Arthur și își încredințară sufletele zeilor în care credeau. Cal, care împreună cu pajii se ocupase de oblojirea celor răniți, văzu că totul era pierdut, așa că luă în mână o sabie lată și își alese și el un loc de luptă pe parapet.

Și astfel, la fel ca spartanii de la Termopile, și-au apărat pozițiile, supuși legilor onoarei și hotărâți să își vândă viețile scump.

•

Soarele deja coborâse pe cer deasupra mării când văzură cum se organizează și ultimul atac, iar lumina lui străluci în culoarea sângelui pe scuturile daneze, care nu mai avansau ca un val regulat, atât de mari fuseseră pierderile și atât de obosiți erau până și luptătorii cu securea. Însă tot înaintară, iar de data asta apărarea nu mai rezistă, pentru că era prea împuținată. Așa că soldații lui Arthur au fost împinși și risipiți, împărțiți în mici grupuri, fără vreo ordine și cu speranța ucisă pe măsură ce mai cădea câte unul secerat. Deși cei care rămăseseră lângă Arthur acceptaseră iminența morții, omul nu se poate abține să nu spere chiar și atunci când rațiunea îi spune că speranța a murit demult.

Printre ei se aflau și cavalerii lui Arthur, care nu mai luptau cu lăncile lor lungi, ci sfârtecau cu săbiile; iar aerul răsuna de strigătele celor răniți, de gemetele celor aflați pe moarte și de jurămintele și poruncile care își pierduseră toate sensul – căci cine li se mai poate supune în toiul luptei?

Arthur stătea încă pe cal, iar preț de câteva clipe Cal îl văzu clar și își dădu seama că arăta ca un spectator la teatrul propriei sale tragedii. Apoi Arthur privi în depărtare, cu ochi în care se vedea din nou pofta de viață, și îl zări pe Gaheris atacat de doi cavaleri musculoși, dat jos de pe cal și țintuit la pământ. Așa că Arthur, cu lancea atârnându-i pe lângă corp, așa cum făcea la Camelot, dădu pinteni calului și înfipse lancea în gâtul unuia dintre cavaleri, care coborâse de pe cal

și se așezase peste Gaheris, gata să-l omoare. Apoi Arthur își scoase sabia, pe Excalibur, și o trânti cu putere peste brațul înarmat al celui de-a doilea cavaler, iar sabia căzu la pământ, brațul rămase atârnat, iar cavalerul trase de frâul calului cu un urlet și fugi.

Arthur se aplecă și luă lancea care îl țintuia pe Gaheris, apoi întinse mâna pentru a-și ajuta nepotul să se ridice. De-acum, erau împinși spre capătul taberei, dar tot nu voiau să cedeze.

Soarele se scufundă sub apă, auriul lui începu să dispară și cerul păli. Chiar în clipa când soarele se stingea, o săgeată trimisă la întâmplare străpunse gâtul lui Arthur, pe sub capătul coifului. Arthur alunecă în șa, se aplecă și se prinse de coama calului, dar tot ar fi căzut, dacă nu l-ar fi prins Cal de mână. Armăsarul lui, neînțelegând semnalul primit de la stăpân, se ridică în două picioare, se dădu înapoi, apoi porni la galop, spulberând zidul și îndreptându-se spre pădurea care se termina lângă stânci. Gaheris, Cal și doi paji care stătuseră toată ziua în preajma regelui îl urmăriră. Privind în urmă, Gaheris văzu că totul era nemișcat și că lupta se terminase, pentru că niciunul dintre oamenii lui Arthur nu mai rămăsese în picioare. Așa că se întoarse și plecă după Arthur prin pădure, unde lumina deja dispăruse.

Îl găsiră căzut de pe cal într-o poieniță, lângă un ochi de apă; calul lui se zdrobise de stâncile de dedesubt. Îi ridicară capul și îi aduseră apă, cu care îi umeziră fruntea. Arthur tuși de două ori, și din gură îi țâșni un val de sânge. Văzură că săgeata îi străpunsese gâtul și că era înfiptă bine. Nu putea fi scoasă fară a-i sfâșia carnea. Arthur tuși din nou și mai mult sânge. Apoi, își mișcă buzele, de parcă ar fi vrut să vorbească. Gaheris și Cal îngenunchează lângă el, fiecare ținându-l de câte-o mână, iar Gaheris îi tampona fruntea cu o cârpă umedă. Ochii lui rătăciți păreau că le caută chipurile, dar nu-și puteau da seama dacă îi recunoaște.

Din depărtare, se auzea din ce în ce mai tare cântecul de luptă al danezilor, preamărindu-și zeii:

Teribus, tu Teri-Odin,
fii ai lui Thor de el născuți.

Un vânticel le aduse mirosul mării în nări. Pajii nu mai încercau să-și ascundă durerea și plângeau în voie, iar ochii lui Cal se încețoșară și ei din cauza lacrimilor. Însă Gaheris, deși era și el rănit și avea dureri, nu putea plânge și se uita la Arthur ca și cum ar fi refuzat să dea frâu liber durerii, ca un ultim serviciu adus regelui.

Apoi, li se păru că Arthur rostea niște cuvinte; după un timp, când au reușit să-și pună ordine în gânduri și-n amintiri, au asociat câteva cuvinte și nume murmurelor lui:

— Gawaine, Parsifal, Agravaine, Kay, Nestor, Peredur… Merlin, vulpe bătrână… așteptați-mă… pe Câmpiile Eleusine.

Trupul lui începu să fie scuturat de convulsii, iar sângele îi țâșni pe gură, pe nas și pe urechi; apoi se liniști și își dădu duhul, iar luna care se ridicase pe cer se oglindi în ochii săi.

Așa că toți îngenunchează lângă el și se rugară pentru sufletul lui, în timp ce luna așternea argint peste apa iazului, iar bufnița, pasărea Minervei, își trimitea uguitul în noapte.

— Ceea ce iubești cu adevărat nu se va lua de la tine, zise Cal. Haideți să ducem trupul regelui într-un loc sigur, unde să nu fie găsit de oamenii lui Mordred și despuiat.

• Capitolul XII

Ce vrei să spui, prințe?
Că nu așa își încheie poeții povestirile?
Deci i-ai citit pe acești poeți? Pe furiș?

Ei bine, nu există niciun motiv pentru care nu ar fi trebuit să o faci. Nu sunt supărat, nu sunt chiar supărat. Citește-i, dacă vrei, atâta vreme cât nu crezi ce scriu. Poeții sunt mincinoși. La fel ca Geoffrey de Monmouth. Unii dintre ei sunt chiar mai mincinoși decât Geoffrey. Așa că să nu ai încredere în ceea ce spun. Ei numesc asta „adevăr poetic”. Singura excepție pe care aș face-o este Vergiliu. Poți să crezi tot ceea ce a scris. Dar nu-l crede pe Ovidiu. Este un mincinos, ca cei din zilele noastre. Amuzant? Cu siguranță.

Însuși Geoffrey are o variantă diferită de a mea. El scrie că „Arthur, cu o singură divizie, formată din șase mii șase sute șaizeci și șase de oameni, a atacat escadronul în care știa că se află Mordred. Și-au croit drum cu săbiile, iar Arthur a înaintat, provocând un măcel de nemaivăzut. Atunci a fost ucis blestematul trădător și multe mii de oameni odată cu el…”

Este o prostie, prințul meu. Este o povestire putredă a ceea ce s-a întâmplat în comparație cu a mea.

Mai târziu, recunoaște că Arthur a fost rănit de moarte, însă susține că el a fost cel care a câștigat bătălia „înainte de a-i înmâna coroana Britanniei vărului lui, Constantin”.

Ai observat că eu nu am amintit deloc de acest Constantin. Asta pentru că nu există. Geoffrey l-a inventat.

Unul dintre acești poeți pe care îi admiri spune o poveste despre Arthur, care i-a poruncit unuia dintre cavalerii săi să îi ia sabia, pe Excalibur, și să o arunce în lac. La început, cavalerul minte, pretinzând că a făcut ceea ce a spus regele, deși nu o făcuse, pentru că jinduia la pietrele prețioase de pe mânerul ei și credea că e mare păcat să arunci așa ceva. Dar Arthur îl ceartă și îl trimite din nou, iar de data asta cavalerul se supune și din lac iese o mână – mistică, minunată, spune poetul tău – care prinde sabia și o trage sub ape.

Ei bine, e o poveste frumoasă și poți să o crezi dacă vrei, dar numai dacă vei accepta faptul că e o metaforă.

O metaforă pentru ce? vei întreba.

Gândește-te și singur.

Geoffrey ne spune și el că Arthur a fost dus pe insula Avalon, unde să îi fie îngrijite rănile.

De vreme ce ne-a spus deja că rănile regelui erau mortale, asta sună a informație lipsită de orice temei.

Dar poeților le-a plăcut povestea și au dezvoltat-o cât au putut mai mult.

Unul (sau chiar mai mulți) dintre ei ar spune că regele a fost dus într-o barcă în care erau șase regine îmbrăcate toate în negru și acoperite cu voaluri, gata pregătite să îl ia în grija lor. După anumite variante, una dintre acestea era sora sa vitregă, Morgan le Fay. Ei bine, tu știi din relatarea mea ce i se întâmplase acesteia și faptul că fusese închisă sub pază strașnică. Așa poți deduce că această poveste n-are niciun sens.

Ce anume? De unde știu eu că versiunea mea e cea adevărată? Spui că e doar una între multe și altele sunt mult mai atrăgătoare și mai bogate în fantezie? Păi da, sigur că nu denotă „o fantezie bogată”. Lucrurile adevărate nu au cum să fie așa.

De unde știu, mă întrebi? Cred că mă necăjești din nou, dinadins, așa cum îi plăcea lui Arthur să-i facă lui Merlin.

Și totuși: știu, pentru că sunt documentat în privința asta.

Ți-aduci aminte de cei doi mici paji. Will și… am uitat să-i dau celuilalt, pajului lui Arthur, un nume; era Christopher, ceea ce înseamnă purtător de Hristos sau, după alte interpretări, mărturisitor al adevărului.

Au supraviețuit bătăliei, după cum știi, și au scăpat de răzbunarea lui Mordred.

Gaheris l-a trimis apoi pe Christopher la Lancelot să-i spună ce se întâmplase. Spera ca

acum Lancelot să se mobilizeze și să treacă marea în Britannia venind cu război asupra lui Mordred pe care să-l detroneze ca pe un uzurpator ce era – Gaheris îl ura din tot sufletul (deși ura era ceva străin naturii lui blânde) pentru trădarea sa și pentru uciderea lui Agravaine. Așa, deci, Christopher a dus cu el fie o relatare scrisă a ultimelor întâmplări și a morții lui Arthur, sau a compus el una apoi, când a ajuns în Britannia.

Lancelot a fost îngrozit și s-a simțit cumplit de vinovat când a auzit despre toate acestea. A învinovățit-o pe Guinevere și s-a învinovățit și pe el însuși. (Apropo, Guinevere, a adoptat o cu totul altă poziție. A spus că dacă Arthur ar fi tratat-o așa cum ar fi trebuit, nimic din toate astea nu s-ar fi putut întâmpla. Așadar, el singur își adusese nenorocirea asupra lui și nu era vina nimănui, decât a lui însuși. Acest lucru, prințe, nu te va mai mira atunci când vei ajunge să știi mai multe despre femei decât știi acum. Nimic, după cum vei afla, nu e din vina femeii.)

Gaheris sperase că Lancelot va sări și va pune mâna pe arme. Dar se înșela. Ar fi trebuit să-l cunoască pe Lancelot mai bine. Marele cavaler, întruchiparea cavalerismului, a făcut ceea ce făcuse dintotdeauna atunci când trecea printr-o criză afectivă. A înnebunit din nou. De data asta a căzut într-o manie religioasă, poruncind să fie biciuit de două ori pe zi, timp de șapte luni, dar în cele din urmă și-a revenit. În toată vremea asta, Guinevere era dezgustată. Petrecu o vreme în budoarul ei, mâncând prune cu zahăr și bând vinul alb și dulce de Bordeaux, după care îl părăsi. La un timp după, se mărită cu un rege neamț care avea un castel impunător pe valea Rinului și o pasiune puternică pentru femeile grase – și totodată pentru vinul alb și dulce de Bordeaux. A trăit până la o vârstă înaintată și, când acel rege a murit, s-a măritat iar cu un altul, mult mai tânăr ca ea. De

fapt era fiul ei vitreg și era așa tânăr că de-abia îi mijise barba.

Lancelot și-a revenit din nebunie, dar între timp tirania lui Mordred era așa bine instalată că devenise de-acum cu neputință să-l mai alungi de la putere. În tot cazul, Lancelot căpătase oroare de războaie, omoruri și turniruri; amintirea propriei vitejii și a propriului renume deveni ceva dureros pentru el însuși. Unii spun că s-a călugărit, dar nu e adevărat. A continuat să trăiască în castelul lui, Joyeuse Gard, îngrijit fiind de băiatul Christopher care, asemenea multor altora, se îndrăgostise de el de la prima vedere. Dragostea acestuia a supraviețuit perioadei de nebunie a lui Lancelot, și a dăinuit. Își petreceau zilele jucând dame – căci lui Lancelot între timp îi repugna total șahul, pentru că îi amintea de războaie – compunând muzică și scriind versuri proaste pentru niște iubite închipuite.

Christopher a așternut de asemenea toate acestea în scris, într-un lung roman în versuri, plin de erori de gramatică și într-o latină foarte stricată. L-am descoperit în biblioteca mănăstirii de la muntele St. Michel și l-am copiat cu fidelitate, chiar dacă stilul mi-era total dezagreabil.

Așa că ceea ce îți spun eu este istorie și e mai stranie decât poezia însăși. Ficțiunea, prințul meu, este, în cel mai bun caz, o palidă umbră a faptelor.

În ceea ce privește celelalte personaje pe care le-ai întâlnit de-a lungul povestirii, de ele ne putem dispensa repede, după cum urmează.

Mordred a domnit timp de zece ani, după care a fost ucis de unul dintre bădăranii danezi care îi erau oameni de casă, unul care era beat și a înțeles cumva c-ar fi fost nu se știe cum jignit. După care regatul Britanniei se prăbuși, căzând pradă sălbaticilor lupi de mare sau luptelor interne.

Morgan le Fay a scăpat până la urmă din închisoare, după care nu s-a mai auzit nicio știre demnă de încredere despre soarta ei. Unii spun că

s-ar fi retras în insulele Orkney unde a practicat, fără niciun rezultat, vrăjitoria. Mai există o poveste conform căreia ar fi fost arsă de vie pe treptele catedralei din Kirkwall, capitala Orkney, pentru acuzații de vrăjitorie. Când eram eu tânăr, în Tweedale circula o legendă privitoare la o anumită regină frumoasă și rea, care trăia undeva în cele mai îndepărtate cotloane ale Văii Ettrick și, în fiecare primăvară, răpea pentru totdeauna câte un cioban tânăr din regiune. Dar cei care vehiculează această poveste o confundă pe Morgan cu regina Țării Elfilor.

Gaheris și Will au călătorit la Țara Sfântă și s-au luptat cu necredincioșii. Au fost luați prizonieri, făcuți sclavi, au evadat și, după multe peripeții, au ajuns în Etiopia, unde li s-a pierdut urma cu totul.

Iar Cal? Cal și-a ținut capul plecat și s-a întors la negustorie. Obișnuia să spună: „Nu mă amestec eu în nicio ceartă, da' da, 's bărbat cu bărbățâii ș-orici bărbat își are șaua și spada sa". N-avea timp de onoruri, care în mintea lui duceau doar la omoruri și la gălăgie, ci numai pentru negoțul care, zicea el, e ocupația oamenilor cu adevărat cinstiți.

• Dedicație

Și deci așa a fost, cum am scris eu. Arthur a murit în urma rănilor suferite în timpul acelei bătălii din apus. Deși nu există nicio mărturie legată de vreo înmormântare în acel document pe care l-am descoperit la mănăstirea de la muntele St. Michel, putem presupune în mod rezonabil că Sir Gaheris și Cal, cu ajutorul celor doi micuți paji, l-au așezat în groapă. Nu s-a zidit niciun monument, iar groapa nu a fost marcată în niciun fel. Acest lucru a indus în confuzie mai mulți comentatori; dar nu era cazul. Înmormântarea s-a desfășurat în taină și în grabă, cei care s-au ocupat de ea fiind niște oameni îndurerați sau temători, conștienți că oamenii lui Mordred scotoceau toată țara după orice urmă de cavaler de-al lui Arthur care scăpase viu din bătălie. În plus, a păstra locul mormântului secret era o bună mișcare politică. Fără trupul mort al lui Arthur, Mordred n-ar fi stat niciodată liniștit pe tron. Urmau să apară cei care aveau să pretindă că Arthur e în viață.

Cu toate acestea, regele chiar murise. Și totuși, nu murise. Nu e mort. Oriunde mergi, oriunde se cântă cântece și se povestesc istorii, acolo este și Arthur. Poți să descalifici asta ca fiind amintire sau legendă. Și totuși, ceva e sigur, anume că în imaginația oamenilor, a bărbaților, dar, foarte adânc, și în cea a femeilor, Arthur este încă o prezență reală.

E omagiat prin saloane de poeți, meșteri ai cuvântului abili și elaborați. Numai că el și-a păstrat o viață mai profundă decât aceea pe care i-o pot dărui poeții. Când eram băiat în Tweedale – acolo unde poeții abundă, oricât de mitocani și țărănoi necioplți ar fi mulți dintre ei – era de notorietate faptul că Arthur stă la masa sa rotundă împreună cu cavalerii săi, într-o peșteră din dealurile Eildon, de unde va ieși la o vreme

neștiută de nimeni pentru a salva țara. Nimeni nu pune asta la îndoială și am vorbit cu un bătrân – un tip, după toate aparențele, de o deplină onestitate – care afirma că în copilărie a urcat el însuși cu mult curaj pe munții aceia, a coborât apoi în peștera a cărei intrare era acoperită și astfel ascunsă de niște tufișuri de osul iepurelui înalte cât un stat de om, după cum le descria el; și acolo l-a văzut pe Arthur petrecând cu cavalerii lui, dintre care unul, m-a asigurat el, l-a invitat și pe el să bea o cană de vin împreună. „Cheștiie", spunea el dând din cap dintr-o parte într-alta asemenea cuiva care parcă și-ar fi tăgăduit propria amintire, „cheștiie car' n-aș faci, niș n-aș fi făcut, ș' dac' era Arhanghilu' Mihail ăla car' mă chima, d-apoi un dămblăgiu far' 'mnezeu de cavalir pe num'li lui Parsifal sau cari cum l-or chema naib' să-l ia."

Și tot așa, în vestul Angliei, lumea va arăta cu degetul spre o peșteră din munții din sus de Glastonbury, unde se spune că Iosif din Arimateea a plantat o așchie din Sfânta Cruce din care a crescut un trandafir care înflorește în fiecare an de Crăciun, și îți vor spune că acolo e locul unde Arthur și banda lui de palatini așteaptă semnul pentru a se ridica și a scăpa țara din primejdie.

Și iarăși, se știe în alte părți că el așteaptă chemarea undeva în adânc sub castelul sau catedrala Winchester care, după domnia lui, a devenit capitala Angliei. Această versiune a poveștii este în mod perseverent susținută de călugării care se află acolo, care speră astfel să câștige un anumit renume și să primească daruri nemaiîntâlnite și bogate în virtutea asocierii lor cu marele rege.

Peste tot prin pădurile Britanniei, între timp împărțite între regatele Angliei și Scoției, au existat multe apariții, de-a lungul secolelor, ale lui Arthur și ale cavalerilor săi. În anumite zile, la amiază, când aerul e nemișcat, și tot așa, la primul răgaz de liniște al serii tulburate doar de buhe și de

vulpi, ca și pe lună plină, o cavalcadă de cavaleri e văzută vânând căprioare cu ogari și suflând în cornurile lor de vânătoare. Iar cei care locuiesc în pădure se jură că aceștia sunt cei din suita lui Arthur și din personalul lui de gospodărie.

De ce, prințul meu, Arthur este cunoscut chiar și aici, în Sicilia? Cu câțiva ani în urmă, el și-a făcut apariția pe muntele Etna care se cheamă, în limba veche, Mongibel. S-a întâmplat astfel că un îngrijitor de cai din slujba episcopului de Catania se dusese acolo în căutarea unui cal fugit, care îl aruncase pe el din șa. A urmărit animalul pe tot felul de cărări grele și primejdioase din țară, iar acum era foarte speriat, căci se lăsa întunericul. Dar chiar atunci, băiatul descoperi o cărare îngustă printr-o deschizătură într-o stâncă, și luând-o pe-acolo ajunse pe o câmpie, undeva, în mijlocul munților, cum ar veni, unde a dat de un palat de o frumusețe și măreție cum nu mai văzuse vreodată. Intră acolo, prudent, și îl văzu pe Arthur întins pe o canapea. Vorbind împiedicat, căci îi era foarte frică, el explică cum de ajunsese la acel palat și, de îndată ce țelul acestei călătorii se făcu cunoscut, calul a fost dat înapoi. După care, Arthur îi ceru să îi spună stăpânului său despre el, și îi spuse că timp de secole el locuise acolo, din timpuri străvechi. Și îi fusese rău multă, multă vreme, de vreme ce an de an, rănile pe care le suferise în ultima bătălie contra lui Mordred se deschideau din nou.

Cum poate fi așa ceva explicat? Faptul că amintirea cuiva poate persista astfel? Nu ajunge să dovedim că legendele lui Arthur și ale cavalerilor săi din jurul Mesei Rotunde respiră aerul cavalerismului vremurilor noastre și, astfel, sunt în mod firesc atrăgătoare pentru barzii noștri, pentru poeții și trubadurii al căror spirit se exprimă prin vers. Acest lucru este evident adevărat, dar nu îndeajuns pentru a constitui o explicație.

Trebuie să săpăm mai adânc. Astfel vom afla că Arthur este Arthur înnoitorul, moștenitorul lui Enea, părintele Imperiului, și al lui Augustus, cel care a inaugurat o nouă eră a aurului acolo unde, cândva, domnea Saturn (cum spunea marele poet); și că torța a fost cărată mai departe, în amurgul Imperiului, după cum ți-am zis, de către Marcus, și acum, în mod atât de glorios, de Arthur, care a învins chiar și-n înfrângere, învinsul cel victorios.

Ideea de Imperiu este ceea ce întrupează el, acel Imperiu care, după cum i-a promis Jupiter lui Enea, va fi fără margini în timp și în spațiu – acel Imperiu atât de trebuincios omenirii, Imperiul care prin război aduce binecuvântarea păcii și-a dreptății.

Și faptul că Arthur a fost doborât, după cum am relatat, de răutatea și reaua-voință a acelui corupător al Imperiului, Papa, dă acestei povești adevărata frumusețe a pasiunii.

Și-n încheiere, în Arthur vedem făgăduința reînnoită, încălcată, dar niciodată definitiv distrusă. Astfel, el e recunoscut ca fiind regele de odinioară și din viitor, căci în el se întâlnesc speranțele lumii.

Și așa cum Arthur îi era moștenitor lui Enea, Augustus și Marcus, tot așa, după cum îți voi arăta cu ajutorul lui Dumnezeu, dacă va voi să îmi dea putere și viață atât cât să îmi pot duce sarcina la îndeplinire, a fost Carol cel Mare moștenitor drept sau chiar reîncarnare a lui Arthur. Și tot așa, prințul meu, s-ar putea să fii tu însuți.

Sfârșit

virtual-project.eu

[1] Fiul Arhanghelului Mihail.

[2] Ceacâr – (Despre ochii unei ființe) 1. Care prezintă anomalia de a nu fi de aceeași culoare, care au culori diferite; (despre ființe) cu ochi de culori diferite; cu lumina ochiului înconjurată de un cearcăn albicios. 2. Care suferă de strabism; sașiu, zbanghiu.

[3] „Muza-mi Thalia, întâia, neroșind să locuiască în afunduri de pădure…" Vergiliu, Bucolice.

[4] „M-am hotărât să mor într-un han."

[5] Aluzie la expresia „doi metri sub pământ".

[6] Cititorii buni cunoscători ai clasicilor vor recunoaște că, în acest dialog al lui Arthur cu Morgan le Fay, Michael Scott a preluat cu larghețe din opera lui Vergiliu și reproducerea aproape cuvânt cu cuvânt, dar în proză, a acelei scene din Eneida în care eroul se înclină în fața voii lui Jupiter, așa cum îi este ea transmisă de către Mercur, care îl acuză că a uitat de destinul ce îl așteaptă pentru a-și face mendrele cu Dido. În zilele noastre, acest fapt ar fi catalogat drept plagiat și condamnat în consecință. Dar practica autorilor medievali era alta, iar cititorii lui Michael Scott ar fi înțeles acest împrumut (sau furt) ca pe un gest de omagiu dedicat lui Vergiliu. Intenția lui a fost, fără doar și poate, și să atragă atenția asupra staturii eroului său pe care îl compară în acest fel cu Enea, părintele poporului roman și astfel, peste câteva generații, al Imperiului însuși. (Nota autorului).

[7] Cititorul ar putea fi surprins de faptul că Arthur citează din Pisan Cantos ale lui Ezra Pound; cu toate acestea, este traducerea mot a mot a versiunii latine a lui Scott, care aici pare a fi în versuri. De vreme ce nu pot presupune că Pound a avut acces la manuscrisul original de la Biblioteca Națională, cu atât mai mult cu cât învățatul arhivar, M. Albert Saniette, m-a asigurat că nu exista nicio dovadă că ar fi fost citit de cineva cu cel puțin patruzeci de ani înainte ca lordul Clanroyden să îl descopere, și de nimeni de când îl copiase el, trebuie să presupun că l-a citit vreun poet italian sau provensal din secolul al treisprezecelea și că a luat apoi aceste rânduri și a făcut un poem, pe care mai târziu Pound l-a transcris din memorie. Dacă nu, atunci probabil că Michael Scott l-a preluat de la vreun trubadur. Această variantă pare mai probabilă. După cum cititorii și-au dat deja seama, el semăna într-un fel cu o gaiță. (Nota autorului).

Table of Contents

• În loc de prefață
• CARTEA ÎNTÂI •
    • Capitolul I
    • Capitolul II
    • Capitolul III
    • Capitolul IV
    • Capitolul V
    • Capitolul VI
    • Capitolul VII
    • Capitolul VIII
    • Capitolul IX
    • Capitolul X
    • Capitolul XI
    • Capitolul XII
    • Capitolul XIII
    • Capitolul XIV
    • Capitolul XV
• CARTEA A DOUA •
    • Capitolul I
    • Capitolul II
    • Capitolul III
    • Capitolul IV
    • Capitolul V
    • Capitolul VI
    • Capitolul VII
    • Capitolul VIII
    • Capitolul IX
    • Capitolul X
    • Capitolul XI
    • Capitolul XII
    • Capitolul XIII
    • Capitolul XIV
    • Capitolul XV
    • Capitolul XVI
• CARTEA A TREIA •
    • Capitolul I
    • Capitolul II

• Capitolul III
• Capitolul IV
• Capitolul V
• Capitolul VI
• Capitolul VII
• Capitolul VIII
• Capitolul IX
• Capitolul X
• CARTEA A PATRA •
• Capitolul I
• Capitolul II
• Capitolul III
• Capitolul IV
• Capitolul V
• Capitolul VI
• Capitolul VII
• Capitolul VIII
• Capitolul IX
• Capitolul X
• Capitolul XI
• Capitolul XII
• Dedicație

Table of Contents

• În loc de prefață 3
• CARTEA ÎNTÂI • 4
  • Capitolul I 4
  • Capitolul II 8
  • Capitolul III 14
  • Capitolul IV 18
  • Capitolul V 27
  • Capitolul VI 33
  • Capitolul VII 35
  • Capitolul VIII 38
  • Capitolul IX 44
  • Capitolul X 48
  • Capitolul XI 53
  • Capitolul XII 64
  • Capitolul XIII 71
  • Capitolul XIV 79
  • Capitolul XV 86
• CARTEA A DOUA • 97
  • Capitolul I 97
  • Capitolul II 104
  • Capitolul III 110
  • Capitolul IV 113
  • Capitolul V 120
  • Capitolul VI 124
  • Capitolul VII 128
  • Capitolul VIII 131
  • Capitolul IX 134
  • Capitolul X 137
  • Capitolul XI 144
  • Capitolul XII 147

• Capitolul XIII 157
• Capitolul XIV 163
• Capitolul XV 172
• Capitolul XVI 177
• CARTEA A TREIA • 180
• Capitolul I 180
• Capitolul II 184
• Capitolul III 188
• Capitolul IV 192
• Capitolul V 207
• Capitolul VI 212
• Capitolul VII 221
• Capitolul VIII 237
• Capitolul IX 247
• Capitolul X 257
• CARTEA A PATRA • 263
• Capitolul I 263
• Capitolul II 268
• Capitolul III 273
• Capitolul IV 281
• Capitolul V 287
• Capitolul VI 292
• Capitolul VII 296
• Capitolul VIII 301
• Capitolul IX 307
• Capitolul X 315
• Capitolul XI 320
• Capitolul XII 328
• Dedicație 334